

JAARSTUKKEN

2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Jaarverslag 2022	5
Inleiding	6
Rekeningresultaat	7
Kerngegevens.....	11
Programma's	13
01 De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend.....	13
02 De Wolden een veilig thuis.....	17
03 Duurzaam leven in De Wolden.....	20
04 De Wolden onderneemt.....	30
05 DWD aantrekkelijk en aangesloten.....	35
06 De Wolden ontwikkelt met kleur en talent.....	43
07 Gezond meedoen in De Wolden	51
08 De Wolden actief en opgeruimd	56
09 Algemene dekkingsmiddelen	62
10 Overhead	66
11 Vennootschapsbelasting	68
12 Onvoorzien	69
13 Mutaties reserves	70
Paragrafen	73
Inleiding	73
Lokale heffingen	74
Onderhoud kapitaalgoederen	81
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	87
Bedrijfsvoering	93
Financiering.....	94
Verbonden partijen.....	100
Grondbeleid.....	112
Sociaal domein	118
De Verdieping.....	121
Oekraïne.....	122
Wet open overheid (Woo)	123
Jaarrekening 2022	125
Balans per 31 december	126
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	128
Toelichting op de balansposten	133
Overzicht lasten en baten per programma.....	152
WNT-verantwoording 2022.....	154
Programmarekening met toelichting	156
Gerealiseerde lasten en baten per programma met toelichting	157
01 De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend.....	157
02 De Wolden een veilig thuis.....	159
03 Duurzaam leven in de Wolden	161
04 De Wolden onderneemt.....	166
05 De Wolden aantrekkelijk en aangesloten	168
06 De Wolden ontwikkelt met kleur en talent.....	170
07 Gezond meedoen in de Wolden	174
08 De Wolden actief en opgeruimd.....	177
09 Algemene dekkingsmiddelen	179
10 Overhead	181
11 Vennootschapsbelasting	183
12 Onvoorzien	184
13 Mutaties reserves	186
Overzicht incidentele baten en lasten.....	188
Overzicht van baten en lasten per taakveld	189
SISA-bijlage	191
Overige gegevens	193
Bestemming rekeningresultaat.....	194
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	195
BIJLAGE(N) behorende bij de Jaarstukken 2022 De Wolden	197
Interbestuurlijk Toezicht (IBT)	198

Jaarverslag

2022

Aldus behandeld en vastgesteld in de vergadering van het college van burgemeesters en wethouders van 23 mei 2023.

Secretaris,

Burgemeester,

Inleiding

Jaarresultaat

Hierbij bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2022 aan. We hebben als nieuw college alle door het oude college in gang gezette activiteiten uitgevoerd en daar waar het kon afgerond.

De jaarrekening 2022 sluit met een positief rekeningresultaat van afgerond € 5.133.000. Het resultaat is voornamelijk een gevolg van incidentele mee- en tegenvallers. Bij de aanbidding van de begroting 2022 was er een voordelig saldo begroot van € 319.000. Na de bijstellingen bij de begrotingswijzigingen 1 t/m 7 (€ 667.000) bijgesteld naar een verwacht positief begrotingsaldo van € 986.000.

De **Bestuursrapportage** leverde een voordelige op van € 574.000. Deze bijstelling was het gevolg van onder andere een hogere uitkering uit het gemeentefonds, lagere kosten voor het beschermd wonen, hogere kosten voor de inkomensregeling en hogere kosten voor de Wmo.

Begroting primair 2022	+ € 319.000
Begrotingswijziging 2022 (1 t/m 7)	+ € 667.000
Begroting 2022	+ € 986.000
Bestuursrapportage 2022	+ € 574.000
Septemercirculaire 2022	+ € 204.000
Saldo verwacht resultaat 2022	+ € 1.764.000

Werkelijk jaarrekening resultaat	+ € 5.133.000
---	----------------------

Positief verschil tussen de laatste bijstelling en de jaarrekening	+ € 3.369.000
---	----------------------

In de Bestuursrapportage gingen we ervan uit dat we het verslagjaar 2022 zouden eindigen met een voordelig resultaat van € 1.764.000. Na het samenstellen van deze rapportage bleek dat het begrotingsresultaat positief werd beïnvloed door onder meer lagere uitgaven in het sociaal domein, deze bedroegen € 1.500.000. De decemercirculaire van het gemeentefonds leverde nog een voordeel op van € 725.000. Ook is een beperkt deel van de beschikbare middelen voor de extra taken uit het gemeentefonds, niet gebruikt. Het gaat om € 1.500.000. Een deel van die middelen zoals voor de energietoeslag, is ook ingezet voor de overschrijdingen op die taakgebieden in de begroting. Voorts hebben een aantal andere voor- en nadelen een nadelig gevolg van ongeveer € 356.000.

In het jaarverslag gaan we onder '**Rekeningresultaat**' op hoofdlijnen nader in op de voornaamste oorzaken van het positieve verschil tussen de Bestuursrapportage 2022 en het saldo van de Jaarrekening 2022. Bij de diverse programma's en paragrafen lichten we dit verder toe.

Bestemming rekeningresultaat

Met de raad is de afspraak gemaakt om mogelijke incidentele overschotten of tekorten bij bestemming van het rekeningresultaat te verrekenen met de algemene reserve.

Hierbij zal rekening worden gehouden met gemaakte afspraken om een deel te bestemmen voor andere doeleinden.

Is datgene gerealiseerd wat we ons hadden voorgenomen/afgesproken?

Deze vraag beantwoorden we in het jaarverslag. We gaan daarbij in op activiteiten die als speerpunten met elementen van nieuw beleid in de Programmabegroting 2022 en de tussentijdse rapportage zijn opgenomen.

De toelichting op de gerealiseerde lasten en baten per programma in de jaarrekening is op hoofdlijnen. In principe lichten we afwijkingen onder de € 25.000 niet toe, tenzij dat relevant is.

Rekeningresultaat

De jaarrekening 2022 sluit met een voordelig resultaat van afgerond € 5.133.000. Hieronder staat per programma de over- en onderschrijdingen per programma die hebben geleid tot dit voordelige saldo.

Programma	Taak- veld	Voordeel	Nadeel	Saldo
1. De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend				
Bestuur	010	573.000	813.000	
Burgerzaken	020	69.000		
Samenkracht en burgerparticipatie	610	72.000		
Overige voor- en nadelen			14.000	
Totaal programma		714.000	827.000	-113.000
2. De Wolden een veilig thuis				
Crisisbeheersing en brandweer	110	15.000		
Openbare orde en veiligheid	120	18.000	70.000	
Overige voor- en nadelen		23.000		
Totaal programma		56.000	70.000	-14.000
3. Duurzaam leven in De Wolden				
Beheer overige gebouwen en gronden	030	62.000		
Riolering	720		60.000	
Milieubeheer	740	114.000	21.000	
Ruimte en leefomgeving	810	42.000	25.000	
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	820		95.000	
Wonen en bouwen	830	87.000	222.000	
Overige voor- en nadelen		35.000	38.000	
Totaal programma		340.000	461.000	-121.000
4. De Wolden onderneemt				
Beheer overige gebouwen en gronden	030		182.000	
Economische ontwikkeling	310	37.000		
Overige voor- en nadelen		4.000	21.000	
Totaal programma		41.000	203.000	-162.000
5. De Wolden aantrekkelijk en aangesloten				
Verkeer en vervoer	210	101.000	128.000	
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	570	64.000	78.000	
Begraafplaatsen	750	40.000		
Overige voor- en nadelen		24.000	34.000	
Totaal programma		229.000	240.000	-11.000
6. De Wolden ontwikkelt met kleur en talent				
Openbaar onderwijs	410		14.000	
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	430	175.000	72.000	
Media	560	40.000		
Samenkracht en burgerparticipatie	610	128.000		
Wijkteams	620	10.000		

Programma	Taak- veld	Voordeel	Nadeel	Saldo
Begeleide participatie	640		30.000	
Arbeidsparticipatie	650	40.000	68.000	
Maatwerkdienstverlening 18-	672	252.000	45.000	
Geëscaleerde zorg	682		12.000	
Overige voor- en nadelen		57.000	47.000	
Totaal programma		702.000	288.000	414.000
7. Gezond meedoen in De Wolden				
Samenkracht en burgerparticipatie	610	134.000	11.000	
Wijkteams	620	97.000		
Inkomensregelingen	630	91.000	396.000	
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	660	123.000		
Maatwerkdienstverlening 18+	671	548.000	82.000	
Geëscaleerde zorg 18+	681	575.000		
Volksgezondheid	710	45.000		
Overige voor- en nadelen		11.000	22.000	
Totaal programma		1.624.000	511.000	1.113.000
8. De Wolden actief en opgeruimd				
Verkeer en vervoer	210		28.000	
Sportbeleid en activering	510	33.000		
Sportaccommodaties	520	449.000	210.000	
Afval	730	84.000		
Overige voor- en nadelen		24.000	36.000	
Totaal programma		590.000	274.000	316.000
9. Algemene dekkingsmiddelen				
Treasury	050	101.000	139.000	
OZB woningen	061	57.000	43.000	
OZB niet-woningen	062	19.000		
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	070	2.302.000		
Economische promotie	340	89.000		
Overige voor- en nadelen		15.000	18.000	
Totaal programma		2.583.000	200.000	2.383.000
10. Overhead				
Overhead	040	364.000	636.000	
Overige voor- en nadelen	040	6.000		
Totaal programma		370.000	636.000	-266.000
11. Vennootschapsbelasting				
Vennootschapsbelasting (Vpb)	090	16.000		
Totaal programma		16.000	0	16.000
12. Onvoorziene uitgaven				
Overige baten en lasten	080	1.836.000		
Totaal programma		1.836.000	0	1.836.000

Programma	Taak- veld	Voordeel	Nadeel	Saldo
13. Mutaties reserves				
Mutaties reserves	010	128.000	387.000	
Totaal programma		128.000	387.000	-259.000
Totaal voor- en nadelen		9.229.000	4.097.000	5.133.000

Toelichting:

Hieronder zijn de voor- en nadelen per programma in hoofdlijnen beschreven. Voor een nadere verklaring wordt verwezen naar het hoofdstuk "Gerealiseerde lasten en baten per programma met toelichting".

1. De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend

In dit programma is sprake van een nadeel van € 113.000. De grootste oorzaken zijn per saldo een extra storting in de APPA-voorziening en de wachtgelden voor ex-wethouders. Andere oorzaken zijn lagere bestuurskosten, hogere accountantskosten en minder verstrekte subsidies.

2. De Wolden een veilig thuis

Er is sprake van een gering nadeel van € 14.000. Dit is ontstaan door een combinatie van lagere inkomsten corona-toegangsbewijzen, minder verleende corona-subsidies, lagere kosten van de Veiligheidsregio en brandweer, lagere kosten van openbare orde, hogere kosten veiligheid en hogere kosten van opvang zwerfdieren.

3. Duurzaam leven in De Wolden

Het nadeel binnen dit programma is € 121.000. Veroorzakers zijn hogere baten omgevingsvergunning, een nadeel op de grondexploitatie en een voordeel op milieubeheer.

4. De Wolden onderneemt

Het programma eindigt met een nadeel van € 162.000. Grootste oorzaak zijn de lagere baten bij de overige gebouwen en gronden als gevolg van het niet doorgaan van geraamde verkopen.

5. De Wolden aantrekkelijk en aangesloten

Er is sprake van een gering nadeel van € 11.000. Toch zijn er binnen dit programma op een aantal onderdelen verschillen tussen de begroting en de werkelijkheid. Dit betreft onder meer de hogere kosten en lagere opbrengsten begraafplaatsen en crematoria; daarnaast op het gebied van verkeer en vervoer: hogere provinciale bijdragen, leges en straatwerkvergoeding.

6. De Wolden ontwikkelt met kleur en talent

Het voordeel binnen dit programma bedraagt € 414.000. De meest opvallende verschillen betreffen de hogere kosten van leerlingenvervoer, de lagere kosten van de nieuwe wet inburgering en de minder bestede middelen voor de jeugdzorg dan voorzien.

7. Gezond meedoen in De Wolden

Binnen dit programma is een voordeel van € 1.113.000 ontstaan. De voornaamste redenen zijn de hogere kosten van bijzondere bijstand door de regeling energietoeslag, de niet gebruikte middelen voor de Wmo (minder aanvragen) en de hogere baten van beschermd wonen (afrekening 2020 en 2021).

8. De Wolden actief en opgeruimd

Het voordeel binnen dit programma is € 316.000. Dit is ontstaan door de hogere kosten van gym- en sportlokalen. De vrijval van kapitaallasten voor het HSC, de lagere kosten van afvalinzameling en hogere opbrengst van de afvalstoffenheffingen.

9. Algemene dekkingsmiddelen

Het voordeel bedraagt € 2.383.000. Oorzaken zijn de hogere uitkering uit het gemeentefonds. Uit de decembercirculaire 2022 bleek dat we meer ontvangen uit het gemeentefonds. Deze konden we niet meer verwerken in de begroting. Een andere oorzaak is het beperkte gebruik van de middelen die we hebben ontvangen voor extra taken uit de mei- en septembercirculaire. Bovendien is een deel van het voordeel gebruikt als dekking van uitgaven elders in de begro-

ting. Een voorbeeld is de uitvoering van de regeling energietoeslag. In programma Gezond Meedoen in De Wolden is sprake van een overschrijding door de uitvoering van die regeling. De dekking van die overschrijding is aanwezig binnen de Algemene dekkingsmiddelen.

10. **Overhead**

Binnen de overhead is sprake van een nadeel van € 266.000. Dit is voornamelijk ontstaan door de hogere bijdrage aan de SWO.

11. **Vennootschapsbelasting**

Er is sprake van een gering voordeel van afgerond € 16.000.

12. **Onvoorziene uitgaven**

Bij de onvoorziene uitgaven is een voordeel van € 1.836.000 te zien. In de Bestuursrapportage gingen we ervan uit dat we 2022 gingen afsluiten met een voordelig saldo van € 1.764.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan het budget voor onvoorziene uitgaven (begrotingsruimte).

13. **Mutaties reserves**

Hier is sprake van een nadeel van € 259.000. Dit is ontstaan doordat we minder hebben gestort, € 84.000 en ook minder hebben onttrokken € 343.000 aan de reserves.

Bij het samenstellen van de begroting gingen we ervan uit dat we de opbrengst van de verkoop van de bibliotheek in De Wijk, € 131.000, zouden storten in de algemene reserve. Doordat het proces rondom de verkoop is vertraagd gaan we deze storting in 2023 doen in plaats van in 2022. Ook hebben we in 2022 € 50.000 extra gestort in de reserve Egalisatie/Actualisatie bestemmingsplannen.

Voor de uitvoering van Initiatiefrijck De Wolden hebben we minder onttrokken aan de algemene reserve. Dat geldt ook voor Omgevingswet, klimaatdoelstellingen en "Ja, tenzij". Totaal gaat het om ongeveer € 343.000.

Kerngegevens

A. Sociale structuur	Rekening 2021 31-12-2021	Begroting 2022 1-1-2022	Rekening 2022 31-12-2022
Aantal inwoners	24.511	24.541	24.597
Waarvan: van 0 t/m 19 jaar	5.129	4.707	4.714
van 20 t/m 64 jaar	13.281	13.264	13.623
van 65 t/m 74 jaar	3.369	3.451	3.443
van 75 jaar en ouder	2.732	3.119	2.817
Per 31-12-2022 bedraagt het aantal inwoners in de categorie 50 t/m 64 jaar 5.971.			
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden	227	250	206
Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de:	23	31	22
- Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen werknemers (IOAW)	21	26	19
- Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	1	3	1
- Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ)	1	2	2
Aantal aja's in sociale werkvoorziening Leerwerkbedrijf Stark	31	71	28
Aantal personen bij de Stichting Werkgelegenheidsinitiatieven De Wolden	38		30
Aantal unieke jeugdigen	361	551	520
Aantal unieke Wmo-klienten (oud en nieuw)	1.177	1.392	1.428

B. Fysieke structuur	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Oppervlakte van de gemeente (in hectares)	22.635	22.635	22.635
- binnenwater*	179	195	179
- historische stads- en dorpskern	0	0	0
Aantal woonruimten			
- woningen/wonen**	10.460	10.541	10.555
- logies***	647	624	653
Gemiddelde woningbezetting****	2,38	2,35	2,38

C. Financiële structuur	2021 Totaal	2021 Bedrag per inwoner	2022 Totaal	2022 Bedrag per inwoner
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Totale exploitatielasten programma's	56.887	2.321	58.029	2.359
Opbrengst belastingen en heffingen	11.138	454	11.441	465
Algemene uitkering gemeentefonds (incl. 3D-taakmutaties en incl. extra middelen jeugd)	34.796	1.420	42.492	1.728
Vaste schuld	17.438	711	26.168	1.064
Reserves en voorzieningen	46.404	1.893	53.086	2.158
Boekwaarde geactiveerde investeringen	57.975	2.365	60.640	2.465
Financieringsoverschot +/tekort - *****	5.867	239	18.614	757
Gewaarborgde geldleningen	112.714	4.599	104.579	4.252

* Bijgesteld naar huidige gegevens. Bron: CBS statline, geraadpleegd 31-01-2022.

** Bron: CBS statline, geraadpleegd 31-01-2023.

*** Bron: CBS statline, geraadpleegd 31-01-2023. Het betreft hier het aantal verblijfsobjecten met de functies wonen en logies met de status 'in gebruik'. Onder logies vallen naast recreatiewoningen ook andere toeristische verblijfsobjecten zoals hotels.

**** Bron: www.waarstaatjegemeente.nl, geraadpleegd 30-01-2023.

***** Totale vaste activa exclusief voorraden minus totale vaste passiva exclusief algemene reserve bouwgrondexploitatie.

Programma's

01 De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend

We werken met plezier voor onze inwoners en ondernemers. Daarom zijn we dichtbij en gastvrij. We geven ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving en we stimuleren de ontwikkeling naar een duurzame en levendige, lokale democratie.

Programmahouder: Inge Nieuwenhuizen

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

In 2022 lag voor dit programma de nadruk op drie thema's: vitale democratie, dienstverlening en samenwerken over de gemeentegrenzen.

Vitale democratie

Gemeenteraadsverkiezingen

Op 16 maart vond de gemeenteraadsverkiezing plaats. Met de opkomst van ruim 61% was de opkomst in De Wolden bij de gemeenteraadsverkiezingen lager dan vier jaar geleden (64%). Ten opzichte van het gemiddelde in Drenthe (53%) was de opkomst in De Wolden aanmerkelijk hoger.

Wet open overheid (Woo)

De Woo treedt gefaseerd in werking en het Rijk heeft structurele en incidentele middelen toegezegd voor de implementatie van de wet. Deze brengen we onder bij de Samenwerkingsorganisatie (SWO). In 2022 hebben we ons door de SWO laten informeren over de aanpak van de implementatie.

Bestuurlijke integriteit

De burgemeester is verantwoordelijk voor de bevordering van de bestuurlijke integriteit van de gemeente en legt hierover jaarlijks verantwoording af aan de gemeenteraad. Het onderwerp bestuurlijke integriteit agenderen we maandelijks in het college van B&W. Daarmee blijft het onderwerp onder de aandacht en kunnen we eventuele dilemma's delen.

Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 was er extra aandacht voor bestuurlijke integriteit. In het inwerkprogramma van de gemeenteraad heeft een externe deskundige in april een introductie gegeven op de regelgeving en dilemma's. Daarnaast kreeg de raad in mei een introductie op de Gemeentewet. Tijdens die bijeenkomst was er ook aandacht voor bestuurlijke integriteit. Voorafgaand aan de benoeming van de wethouders heeft een extern bureau een risicoanalyse integriteit uitgevoerd. De nevenfuncties van de burgemeester, de wethouders en gemeenteraadsleden zijn openbaar gemaakt via de gemeentelijke website.

Pas in december 2022 werd duidelijk dat de Wet bevordering integriteit en functioneren decentraal bestuur op 1 januari 2023 in werking trad (met uitzondering van de nieuwe geheimhoudingsbepalingen die op 1 april 2023 in werking treden). Het college van B&W is nog in december geïnformeerd over de consequenties van deze nieuwe wet. De gemeenteraad is na de jaarwisseling geïnformeerd tijdens een raadbijeenkomst.

De griffier heeft in 2022 een voorstel gedaan voor de evaluatie van de gedragscode integriteit. De raad heeft in september besloten om hierover te willen doorpraten alvorens de evaluatie af te ronden. Dit is gecombineerd met de hiervoor genoemde raadbijeenkomst. Dat betekent dat de evaluatie niet in 2022 is afgerond.

Privacy & Informatieveiligheid

Het borgen van privacy/persoonsgegevens van inwoners en veiligheid van systemen is belegd binnen de SWO (inclusief budgetten). In 2022 hebben we de voortgang gevolgd en ons periodiek laten informeren over de risico's en de aanpak om deze risico's te elimineren of reduceren tot een acceptabel niveau.

Dienstverlening

De visie Dienstverlening 2021-2025 *Wij zorgen voor passende dienstverlening* wordt uitgevoerd aan de hand van een uitvoeringsagenda van de SWO. Voor de agenda van 2022 heeft het college van burgemeester en wethouders een aantal thema's meegegeven die belangrijk zijn voor de inwoners en ondernemers in De Wolden. Dit zijn de ontwikkeling van digitale dienstverlening, klantgerichte communicatie en inclusieve dienstverlening. De budgetten hiervoor en de uitvoering van de thema's zijn opgepakt door de SWO. De verantwoording en realisatie is opgenomen in de jaarrekening 2022 van de SWO.

In het nieuwe collegeprogramma heeft het college het belang van passende dienstverlening benadrukt met een wethouder voor dienstverlening en de paragraaf De Inwoner op 1. Deze paragraaf is opgenomen in de begroting van 2023. Hierin is afgesproken dat we de uitvoering van de dienstverlening door de SWO actief volgen en waar nodig accenten meegeven die passen bij De Wolden.

Samenwerking over de gemeentegrenzen

Op regionaal niveau heeft deelname aan de Regio Zwolle bijgedragen aan kennisdeling, netwerk-mogelijkheden en de uitvoering van de agenda van de regio Zwolle.

Op landelijk niveau hebben we in P-10 verband bijgedragen aan de uitvoering van de lobby-agenda voor het platteland.

Beleidsdoelen

Vitale democratie

- Ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving, zowel wanneer het gaat om betrokkenheid bij nieuwe initiatieven als betrokkenheid bij onderhoud en beheer van de openbare ruimte.
- Jongeren en mensen die normaal weinig of niet betrokken zijn meer betrekken bij onze lokale democratie.
- Inwoners, organisaties en ondernemers actief de ruimte geven bij het gemeentelijke beleid- en besluitvormingsproces.
- Transparant en integer bestuur.
- Voldoen aan moderne wetgeving.
- Voldoen aan de Europese en landelijke kaders voor informatieveiligheid.

Dienstverlening

- Zorgen voor passende dienstverlening aan de inwoners en ondernemers van De Wolden vanuit vier sporen:
 - optimaal digitaal;
 - verbinden en ontmoeten;
 - dienstverlening in ons DNA;
 - een betrouwbaar fundament.
- En vanuit vier kernwaarden: eenvoud, maatwerk, samen en vertrouwen.

Samenwerking over de gemeentegrenzen

- Behartigen van de belangen van de inwoners van De Wolden, daarbij gaan we altijd uit van een win-win situatie in de samenwerking met onze partners.

Informatie verbonden partijen

Bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen zijn de volgende verbonden partijen betrokken:
 - Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen te Hoogeveen - taakveld 00.40.

Beleidsindicatoren

'De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend'		
Beleidsindicator	WSJG DWD 2018	WSJG Benchmark 2018
Waardering inwoners voor de gemeentelijke dienstverlening	7,1	6,8
Waardering inwoners voor relatie inwoner-gemeente	6,8	6,2

De laatste burgerpeiling was in 2018. In 2022 heeft er geen peiling plaatsgevonden.

Activiteiten 2022

0.1 - Bestuur

Activiteit	Opkomstbevordering voor gemeenteraadsverkiezingen 2022, afscheid en inwerkprogramma nieuwe raad en stemhulp.
Verantwoording/realisatie 2022	Het budget is gebruikt voor het inzetten van een stemhulp, een verkiezingskrant en het maken van een interactieve podcast met de doelgroep 18-35 jaar. Daarnaast voor het afscheid en installatie van het nieuwe gemeentebestuur en een inwerkprogramma voor de raad.
Middelen	Het incidentele budget van € 28.000 is volledig benut.

6.1 – Samenkracht en burgerparticipatie (dorpen- en kernenparticipatie)

Activiteit	Financiering subsidieregeling Initiatiefrijk De Wolden vanaf 2022.
Verantwoording/realisatie 2022	Er is besloten de regeling Initiatiefrijk De Wolden te continueren om onze nauwe samenwerking rond inwoners-initiatieven te borgen. De nieuwe subsidieregeling Initiatiefrijk De Wolden 2023-2026 is vastgesteld. Bij de uitvoering van de subsidieregeling Initiatiefrijk De Wolden in 2022 hebben we 13 aanvragen gehonoreerd met een totale waarde van € 247.000. Eind 2022 was er een resterend budget van € 60.500. Dit budget is via resultaatsbestemming beschikbaar gesteld voor de begroting 2023.
Middelen	Het budget voor Initiatiefrijk De Wolden komt uit de algemene reserve.

6.1 – Samenkracht en burgerparticipatie (dorpen- en kernenparticipatie)

Activiteit	Coördinatie van de subsidieregeling Initiatiefrijk De Wolden vanuit de gemeente.
Verantwoording/ realisatie 2022	Voor de coördinatie van dorpen- en kernenparticipatie is het incidentele budget van € 37.000 volledig gebruikt. In het najaar van 2022 is de formatie voor de dorps- en kerncoördinatoren structureel ingevuld. Dit geldt ook voor de coördinatie van de buurtteams (zie programma Gezond Meedoen). Deze formatie is structureel opgenomen in de begroting van de SWO.
Middelen	Het incidentele budget van € 37.000 is volledig gebruikt.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de (beleids)nota's:

- [Raadsbreed Programma 'Samen verantwoordelijk' 2018-2022.pdf](#), maart 2018.
- [Collegeprogramma 2018-2022 'Duurzaam, doen en dichtbij'](#), mei 2018.
- [Visie en Strategisch beleid Informatieveiligheid & Privacy](#) - Gemeente De Wolden, juni 2022.
- [Visie dienstverlening 2021-2025](#), 17 december 2020.

Investerings

In 2022 zijn er geen lopende of nieuwe investeringen in dit programma.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/- rekening
Lasten programma	2.945	2.687	3.279	3.912	-633
Baten programma	325	300	327	848	521
Resultaat	-2.620	-2.387	-2.951	-3.064	-113

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

02 De Wolden een veilig thuis

Het programma 'De Wolden een veilig thuis' richt zich op een veilige leefomgeving. We willen dat onze inwoners en ondernemers zich zowel fysiek als sociaal veilig voelen in hun eigen huis én in hun buurt en dorp.

Programmahouder: Inge Nieuwenhuizen

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

De Wolden is een veilige gemeente. Zo is opnieuw uit de politiecijfers en de veiligheidsmonitor gebleken. De leefbaarheid en de veiligheid in De Wolden zijn op verschillende punten beter dan gemiddeld in Drenthe. Vooral de tevredenheid over de woonbuurt is hoger en inwoners ervaren minder overlast in de buurt.

Enkele in het oog springende veiligheidsthema's waren de onrust rond de Covid-19 maatregelen, de opvang van Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers, de omzwervingen van de wolf en de breed gevoelde onvrede bij de agrarische ondernemers over het stikstofbeleid. Het streven van het bestuur daarbij was om hierover steeds in gesprek met inwoners en ondernemers te blijven.

Aanschaf bodycams

Voor de gemeentelijke buitengewoon opsporingsambtenaren zijn bodycams aangeschaft. Deze hebben een bewezen de-escalerende werking. Hiermee vergroten we de veiligheid voor onze medewerkers, beperken we incidenten van verbale of fysieke agressie en vergroten we transparantie in een casus.

In 2022 hebben we voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd zoals het opstellen van werk-instructies. Pas als deze formeel zijn vastgesteld, hierover is gecommuniceerd en de medewerkers zijn getraind kunnen ze de bodycams daadwerkelijk gebruiken.

Ondermijning

De effecten van georganiseerde, criminele activiteiten zijn niet altijd zichtbaar, maar ze zijn wel degelijk aanwezig. Denk hierbij aan mensenhandel, uitbuiting, witwassen en drugshandel. In De Wolden hebben we trainingen voor medewerkers georganiseerd om uitbuiting te herkennen in samenwerking met de Drentse ketenregisseur. Ook heeft het college van B&W waar nodig bestuurlijke maatregelen opgelegd in verband met het aantreffen van drugs.

Veiligheidsmonitor en Kadernota Veiligheid

Veiligheid gaat verder dan het aanpakken van criminaliteit. Het veiligheidsdomein is continu in verandering en raakt steeds meer verweven met andere beleidsterreinen en programma's. De resultaten van de Veiligheidsmonitor 2021 hebben we gebruikt voor de nieuwe kadernota Veiligheid, toezicht en handhaving 2022-2026. Deze nota is in december 2022 vastgesteld.

Beleidsdoelen

Het programma kent de volgende beleidsdoelen:

1. Wij willen dat inwoners zich fysiek en sociaal veilig voelen in hun huis, buurt en dorp.
2. We willen tot de veiligste gemeenten in Nederland blijven behoren.
3. Veiligheidsvraagstukken pakken we integraal en waar mogelijk preventief op.

Informatie verbonden partijen

Bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen zijn de volgende verbonden partijen betrokken:
- Veiligheidsregio Drenthe te Assen - taakveld 01.10.

Beleidsindicatoren

'De Wolden een veilig thuis'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	2021	5	8
Winkeldiefstallen aantal per 10.000 inwoners	2021	2,05	17,57
Geweldsmisdrijven aantal per 1.000 inwoners	2020	1,6	4,6
Diefstallen uit woningen aantal per 10.000 inwoners	2022	2,04	3,2
Vernielingen en beschadigingen (openbare ruimte) per 10.000 inwoners	2021	18,87	41,20

bron: waarstaatjegemeente.nl

Activiteiten 2022

1.1 – Crisisbeheersing en brandweer

Activiteit	Bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe in Assen.
Verantwoording/ realisatie	Op basis van de Begroting 2022 van de Veiligheidsregio Drenthe bedraagt de definitieve bijdrage van de gemeente De Wolden voor 2022 aan de VRD € 1.334.234. De geraamde bijdrage was € 1.340.410 in de Begroting 2022 van DW.
Middelen	De bijdrage 2022 aan de VRD is conform het begrote bedrag.

1.2– Openbare orde en veiligheid

Activiteit	Communicatie applicatie toezichthouders.
Verantwoording/ realisatie	Vanaf 2022 is de financiering van de kosten voor de communicatie applicatie overeenkomstig de afspraken met de SWO geregeld. De toezichthouders gebruiken de applicatie om direct toegang te hebben tot relevante informatie en het ter plaatse een proces verbaal en rapportages op te stellen.
Middelen	Per 2022 betaalt De Wolden structureel een bedrag van € 8.333 voor deze applicatie.

1.2- Openbare orde en veiligheid

Activiteit	Extra boa.
Verantwoording/ realisatie	Er is een extra boa gestart. De boa's kunnen nu als koppel werken. Als koppel zijn ze beter zichtbaar in de wijk. Ze maken contact met inwoners, bedrijven en ze maken deel uit van de buurtteams. Als koppels kunnen ze ingezet worden bij evenementen en horeca.
Middelen	Het incidentele budget van € 70.000 is volledig benut.

1.2- Openbare orde en veiligheid

Activiteit	Extra wabo-toezichthouder.
Verantwoording/ realisatie	Het is niet gelukt om invulling te geven aan dit speerpunt. We konden hiervoor geen geschikte kandidaat vinden op de huidige arbeidsmarkt. We blijven hiervoor volop inzetten.
Middelen	Het incidentele budget van € 75.000 is in 2022 niet benut en is met aanvullende middelen binnen de begroting van de SWO doorgezet naar de SWO-begroting 2023.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de (beleids)nota's:

- Kadernota Veiligheid, toezicht en handhaving 2022-2026.
- Regionaal Beleidsplan Noord-Nederland 2020-2023.
- Beleidsregels Hard- en Softdrugs 2015.
- Evenementenverordening 2021.
- Beleidsnota keten en caravans 2017.
- Beleidsregels BIBOB 2017.
- Preventie- en handhavingplan alcohol 2017.
- Beleidsregel wet aanpak woonoverlast 2018.
- Beleidsregel Handhaving helingbestrijding 2018.

Investerings

Er is in 2022 geen sprake van lopende of nieuwe investeringen.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/ rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	1.972	1.979	2.265	2.182	84
Baten programma	102	9	102	4	-98
Resultaat	-1.870	-1.970	-2.163	-2.177	-14

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

03 Duurzaam leven in De Wolden

Dit programma gaat over de fysieke leefomgeving. Het omvat de thema's ruimtelijke ontwikkeling, wonen, duurzaamheid en riolering.

Programmahouder: Gerrie Hempen

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

Ruimtelijke ordening

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 juli 2022 is niet doorgegaan; het landelijk digitale stelsel was daarvoor nog niet stabiel genoeg. Omdat de invoering van deze wet een grote impact op onze organisatie heeft is intern wel verder gegaan met de voorbereidingen: op de gebieden regelgeving, digitalisering, beleid, participatie en processen.

Intern is het proces van de behandeling van complexe aanvragen omgevingsvergunning verder vervolmaakt. Alle softwarepakketten die aangesloten kunnen worden op het landelijke digitale stelsel zijn aangeschaft en ingericht. Er is een start gemaakt met het maken van een handboek voor het Omgevingsplan De Wolden. En het ontwerp beleidskader Participatie is in 2022 vastgesteld.

Toekomstvisie

Na een uitgebreid participatieproces met inwoners, ondernemers, organisaties en medewerkers is de Toekomstvisie De Wolden 2022-2040 'Samen aan zet!' op 27 oktober 2022 vastgesteld door de gemeenteraad. Deze Toekomstvisie wordt ook gebruikt als Omgevingsvisie in het kader van de Omgevingswet. In de Toekomstvisie zijn drie hoofddambities en zes thema's beschreven; zij vormen de leidraad voor de toekomst.

Wetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Omdat de datum inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld, is ook de invoeringsdatum van de Wkb uitgesteld. In 2022 hebben we ons verder voorbereid op deze wet. Er lopen proefprojecten waarmee we ervaring opdoen en we hebben de processen voor de meldingen uitgewerkt.

Gebiedsvisie sportpark De Baete

In 2022 is de gebiedsvisie "De Baete volop in beweging" in Ruinen door de werkgroep opgesteld en vastgesteld door de raad. Ook is er een krediet beschikbaar gesteld voor de nadere uitwerking van de gebiedsvisie tot een uitvoeringsplan en de aankoop van een perceel van het waterschap.

Wonen

Woon(zorg)visie

De huidige Woonvisie "Een leven lang wonen" liep in 2022 af. Bovendien zijn er verschillende ontwikkelingen die het noodzakelijk maakten het woonbeleid te actualiseren. In 2022 stelden wij daarom een nieuwe woon(zorg)visie op. De woon(zorg)visie is een vertaling van de Toekomstvisie en bevat de ambities voor de lange termijn (tot 2030). Aan deze ambities koppelen wij concrete maatregelen voor de komende 4 jaar. De concept-woon(zorg)visie ligt begin 2023 ter inzage.

Regionale Woondeal

In april 2022 presenteerde het Rijk de Nationale Woon- en Bouwagenda. Het doel van de Nationale Woon- en Bouwagenda (NWBA) is het snel aanpakken van de woonopgave. De ambitie is om tot 2030 landelijk 900.000 woningen te realiseren. Om dit te bereiken sloot het Rijk Regionale Woondeals met gemeenten en provincies. Op 21 december 2022 tekende gemeente De Wolden de Regionale Woondeal Zuidwest Drenthe. Het Rijk en de provincie ondersteunen de gemeente met kennis, ambtelijke capaciteit en (financiële) middelen. Wij monitoren de woningbouwproductie en de plancapaciteit. De provincie faciliteert en bekostigt het benodigde monitoringssysteem. Er is een overlegstructuur afgesproken om de voortgang te bewaken en afspraken te maken over de ondersteuning en de bijsturing.

Woningbouwproductie

Om de woningbouw te versnellen hebben wij ingezet op plannen die aan de hand van een zogenaamde kruimelprocedure vergund kunnen worden. Met een kruimelvergunning kan een bouwplan afwijken van het bestemmingsplan. In dit kader hebben we in 2022 beleid gemaakt om woningen (binnen de bebouwde kom) makkelijker te kunnen splitsen. Verder werkten wij samen met Actium aan een plan voor de bouw van tijdelijke woningen. Naar verwachting realiseren wij deze woningen in 2023. Tot slot hebben wij in 2022 de voorbereidingen getroffen voor het opzetten van een versnellingssteam woningbouw. Hiervoor is vanaf 2023 geld opgenomen in de begroting.

Strategisch woningbouwprogramma

Om in de toekomst aan de blijvende vraag naar woningen te kunnen voldoen zijn ook grotere uitbreidingslocaties noodzakelijk. Hiervoor ontwikkelden wij het strategisch woningbouwprogramma, dat inzicht geeft in potentiële ontwikkellocaties. In 2022 werkten wij de plannen voor deze locaties verder uit.

Huisvesting statushouders

In 2022 was de druk op de asielzoekerscentra landelijk gezien erg hoog. Samen met Actium spanden wij ons in om te voldoen aan de wettelijke taakstelling rond de huisvesting van statushouders. In augustus 2022 zijn op landelijk niveau afspraken gemaakt over het versneld huisvesten van statushouders. Afgesproken is dat gemeenten inlopen op hun achterstanden, de taakstelling voor 2022 volledig voldoen en vooruitlopen op de taakstelling voor 2023.

In De Wolden hebben wij invulling gegeven aan deze opgave door tijdelijk twee gezinnen (16 statushouders) te huisvesten aan de Ommerweg 18 in Zuidwolde. Hierbij maakten wij gebruik van de Hotel- en Accommodatieregeling (HAR), een financiële vergoeding van het COA die de kosten voor 6 maanden dekte. Daarna is de gemeente verantwoordelijk voor de vervolghuisvesting. Inmiddels is voor beide gezinnen vervolghuisvesting gevonden.

Vitale Vakantieparken

Voor het programma Vitale Vakantieparken stond 2022 in het teken van de heroriëntatie. We hebben gewerkt aan het verdienen van het vertrouwen voor dit programma bij de parken. Hierbij is een programmameteam gevormd dat zich heeft gebogen over de opgave, benodigde capaciteit, kennis en instrumenten. Dit is vastgelegd in het programmaplan. In 2022 zijn de gesprekken met alle parken (transformatie en vitalisering) weer opgepakt. Na de heroriëntatie is gewerkt via 4 sporen: excelleren, vitaliseren, transformeren en handhaving. We hebben de gemeenteraad op 8 december bijgepraat over de opgave en de aanpak.

Milieu en duurzaamheid

Regionale Energie Strategieën (RES)

In 2022 heeft de gemeenteraad de *Notitie op weg naar RES 2.0* ter informatie aangeboden gekregen. Hierin stond beschreven welke stappen we zouden zetten richting de RES 2.0 RES-regio Drenthe. In de tussentijd is op landelijk niveau de terminologie RES 2.0 vervangen door *Voortgangsdokument 2023*.

We gaan de komende periode met de dorpen in gesprek over hoe het thema duurzaamheid terugkomt in de dorpsvisies en/of in Dorps Energie Strategieën (DES). Daarbij kunnen we putten uit de ervaring die in Ansen ontstaat door de Proeftuin Aardgasvrije Wijken. Ons streven is om lokaal te produceren wat er lokaal aan energie verbruikt wordt. Eind 2022 zijn we gestart met het schrijven van een plan van aanpak voor dit traject. Ook is er een extra energieregisseur gestart om dit proces verder te begeleiden.

Opgave verduurzaming bestaande woningvoorraad

De Wolden participeert in de Drentse Energie Deal met als doel dat we in 2040 in Drenthe energie-neutraal wonen en zelfvoorzienend zijn op energiegebied. Het Drents Energieloket informeert inwoners over acties en financiële middelen (o.a. 'Energiebespaarlening Drenthe') om de particuliere woningvoorraad te verbeteren en duurzame energie op te wekken. In 2022 zijn er bijna 3.000 contactmomenten geweest tussen het Energieloket en inwoners uit De Wolden, waarbij voornamelijk vragen zijn beantwoord over woningisolatie en financiële regelingen.

Energiearmoede was in 2022 een belangrijk punt van aandacht. In een regionaal versnellingsteam, met diverse stakeholders en met de provincie als trekker, wordt gezocht naar mogelijkheden en oplossingen. Een eerste concrete stap hierin is in 2022 gezet: er is een regionale isolatiesubsidie beschikbaar gekomen voor inwoners met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum. Ook de woningcorporaties zijn een belangrijke stakeholder als het gaat om energiearmoede. Een deel van de inwoners die met energiearmoede te maken heeft woont in een (sociale) huurwoning en de verduurzaming van de voorraad bestaande huurwoningen valt onder de verantwoordelijkheid van de woningcorporaties. We hebben in 2022 diverse keren met woningcorporatie Actium om tafel gezeten, om te bekijken of en waar samenwerking bij de aanpak van energiearmoede in de komende jaren mogelijk is.

Opleiding energiecoaches

In 2022 zijn 10 nieuwe energiecoaches opgeleid. Daarmee komt het totaal op 12 actieve energiecoaches in De Wolden. Energiecoaches zijn vrijwilligers die inwoners van tips voorzien op welke wijze energie bespaard kan worden. In 2022 zijn er verkennende gesprekken gevoerd met Stichting Welzijn De Wolden om de aansturing vanaf 2023 vanuit deze organisatie te laten plaatsvinden

Duurzaamheidslening starters

Vanuit het Actieplan Klimaat & Energie 2021 – 2024 is er jaarlijks € 20.000 (incl. uitvoeringskosten) beschikbaar voor het blijven verlenen van de duurzaamheidssubsidie voor starters. In 2022 is deze verouderde verordening aangepast, onder andere op het gebied van isolatiewaarden. Door achterstanden bij de uitvoeringsinstantie SNN (Samenwerkingsverband Noord-Nederland) is de ingangsdatum van de vernieuwde verordening verschoven naar januari 2023.

Verduurzaming gemeentelijke gebouwen

In 2022 is het ondersteuningstraject vanuit het Ontzorgingsprogramma Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed van de provincie Drenthe afgerond. Tijdens dit proces is (opnieuw) gekeken naar de verduurzaming van de vijf gebouwen waarover de gemeenteraad in 2021 een besluit heeft genomen, de brandweerkazernes en IKC's en de schoolgebouwen. De verduurzaming van IKC's en schoolgebouwen is opgenomen in het Integraal Huisvestings Plan, zie programma 06 Ontwikkelt met kleur en talent. De verduurzaming van de sporthallen is opgenomen in programma 08 Actief en opgeruimd.

Warmtetransitievisie

Alle gemeenten in Nederland hebben in 2021 een Transitievisie Warmte vastgesteld. In de Transitievisie Warmte beschrijven we de manieren waarop de gebouwde omgeving in De Wolden overstapt op andere, duurzame bronnen van warmte. De uitgangspunten voor deze visie zijn samen met stakeholders en inwoners bepaald. De concrete uitwerking van de Transitievisie Warmte op wijk-, buurt of dorpsniveau vindt plaats in het wijkuitvoeringsplan (WUP) of Dorps Energiestrategie (DES). Bij het opstellen en uitvoeren van een wijkuitvoeringsplan betreft de

gemeente inwoners, vastgoedeigenaren en andere betrokken partijen nauw bij de keuze voor de warmtebron en techniek voor de wijk en op welk moment de wijk van het aardgas gaat.

De focus in De Wolden ligt tot en met 2030 op energiebesparing, het individueel aardgasvrij worden van woningen en de inzet van groen gas waar dat noodzakelijk is. In 2022 is in de Wijk gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden van Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO) en of dit een goed alternatief voor aardgas kan zijn. Een eerste bevinding is dat er mogelijkheden zijn, maar verder (haalbaarheids)onderzoek wordt nog gedaan. Ook is er in 2022 een start gemaakt met een onderzoek om te kijken of het provinciaal mogelijk kan worden om bij (agrarische) bedrijven in het buitengebied hogere windmolens te kunnen plaatsen.

Groen gas

In 2030 willen we niet alleen 70% van de elektriciteitsvraag duurzaam opwekken, we willen ook 100% groen gas in het gasnetwerk realiseren. Als gemeente ondersteunen we meerdere initiatieven voor de productie van groen gas, vooral van agrarische ondernemers. Deze initiatieven hebben een SDE (Stimulering Duurzame Energie) subsidie ontvangen, wat een voorwaarde is om op langere termijn positieve businesscases te kunnen ontwikkelen. Ondernemers zoeken samen met de gemeente naar mogelijkheden om deze projecten van de grond te krijgen.

Aardgasvrije wijken: Proeftuin Ansen

Tot en met 2028 wordt door EnergieKansen, in samenwerking met gemeente De Wolden, de proeftuin Aardgasvrije Wijken in de historische schoolkring Ansen uitgevoerd. Er is een rijksbijdrage toegekend van ongeveer € 2,4 miljoen. Het project is opgesplitst in meerdere deelprojecten, waaronder de gebouwgebonden maatregelen, de opwek van groen gas en de opwek van hernieuwbare elektriciteit met een zonneweide en windmolen. In 2022 is een subsidie van € 99.600 aan EnergieKansen toegekend voor gebouwgebonden maatregelen, ofwel activiteiten die betrekking hebben op de verduurzaming van particuliere woningen. Hiervoor zijn in 2022 o.a. 37 energiescans uitgevoerd en andere activiteiten voor het verduurzamen van particuliere woningen.

Heel de Wolden Aardgasvrij

Het doel van HDWG is om alle woningeigenaren in staat te stellen om te verduurzamen, dus ook de eigenaren die geen investeringsbudget hebben. Dit zijn juist de inwoners die de verlaging van het gasverbruik het hardst nodig hebben. Vandaar dat een financieringsregeling onderdeel is van de organisatie. Dit wordt geregeld via een energieservicebedrijf (ESCo). De provincie Drenthe heeft een subsidie verleend om een pilot te starten van de ESCo, gemeente De Wolden neemt deel aan dit project een vervult hierbij een faciliterende rol in.

Verledden sportvelden

In 2022 is subsidie toegekend voor het verleden van de verlichting van de buitensportvelden van Voetbalvereniging Ruinen, Tennisvereniging de Marke uit Koekange en Korfvereniging Roreko uit de Wijk. De laatste aanvragen worden begin 2023 afgehandeld en uitbetaald aan de verenigingen. Het restant subsidiebudget van € 15.000 wordt daarmee volledig ingezet.

Stikstof

In veel Natura 2000 gebieden is de stikstofdepositie te hoog. De rechter bepaalde in 2019 (PAS-uitspraak) dat er geen extra stikstofdepositie mag plaatsvinden waardoor de vergunningverlening voor woningbouwprojecten, infrastructuur en allerlei bedrijven tijdelijk is stilgevallen. Voor De Wolden zijn het Dwingelderveld, het Holtingerveld, het Mantingerzand en de Wieden-Weerribben de meest nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. Om de stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden te verlagen komen er generieke maatregelen en een gebiedsgerichte aanpak.

Een nieuwe wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (1 juli 2021) regelde een gedeeltelijke bouwvrijstelling. Op 2 november 2022 sneuvelde deze gedeeltelijke bouwvrijstelling bij de rechter. Voor De Wolden heeft dit tot gevolg dat voor veel vergunning- en bestemmingsplan trajecten een nieuwe berekening gemaakt moet worden. Naast vertraging in procedures leidt de nieuwe berekening mogelijk tot een te hoge stikstofuitstoot waardoor een natuurvergunning van de provincie nodig is.

Klimaat

Klimaatverandering leidt tot hogere temperaturen, nattere winters en heftigere buien. Maar ook een veel grotere kans op drogere zomers. Ook in De Wolden. In 2018 hebben de koepels hiervoor het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie ondertekend. De afspraken uit het akkoord zijn uitgewerkt in het Deltaplan Ruimtelijk Adaptatie (DPRA). Het DPRA is de leidraad voor ons doel dat onze gemeente in 2050 klimaatrobust is ingericht. Het Deltaplan is opgebouwd volgens 7 ambities die we vanuit het samenwerkingsverband Fluvius oppakken.

In 2022 zijn we met onze partners binnen Fluvius voortvarend aan de slag gegaan om uitvoering te geven aan de opgestelde Regionale Adaptatie Strategie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma om de openbare ruimte klimaatbestendiger te maken. Het betreft een meerjarig uitvoeringsprogramma. Ook in de komende jaren zullen we ons volop moeten inzetten om de lange termijn doelen te kunnen behalen.

Beleidsdoelen

Gelet op de beoogde maatschappelijke effecten uit het programma 'Duurzaam Leven in De Wolden', stelt het college zich de volgende doelen.

Ruimtelijke ontwikkeling

- Goed voorbereiden op de nieuwe Omgevingswet conform de kaders van het Ambitiedocument Omgevingswet De Wolden.
- Faciliteren dat de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit behouden blijft in tijden van ontgroening, vergrijzing en groei.
- Een veilige, aantrekkelijke en gezonde leefomgeving behouden.
- Ruimte scheppen voor dynamiek en innovatie, met behoud van de omgevingskwaliteit.

Wonen

- Uitvoering geven aan de beleidsdoelen van het Woonplan 2017-2022:
 - betaalbare woonruimte realiseren of laten realiseren in zowel huur als koop;
 - kansen voor nieuwbouw benutten met behulp van een strategisch woningbouwprogramma;
 - langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen mogelijk maken;
 - samen met de corporatie een monitor ontwikkelen die de belangstelling naar sociale huurwoningen monitort om de benodigde kernvoorraad te bepalen en afspraken te maken over verkoop, nieuwbouw en transformatie van sociale huurwoningen.
- Eigenaren/VVE's van niet-vitale vakantieparken zonder recreatieve potentie ondersteunen bij een nieuw perspectief voor hun park buiten de recreatiesector te vinden.
- Ondernemers van (vitale) vakantieparken met recreatieve potentie de ruimte geven om toekomstbestendigheid te worden/blijven en te excelleren.

Milieu en duurzaamheid

- Streven om de gebouwde omgeving in 2040 energieneutraal te hebben.
- In 2030 willen we evenveel duurzaam gas invoeden als we gebruiken (100% groen gas).
- Inventariseren van het huidige energieverbruik in de regio en wat het potentieel (ruimtelijk) is voor hernieuwbare energie (opwekking, opslag en infrastructuur).
- Het opstellen van een aanbod voor de duurzame warmtebronnen en aanbod voor de hernieuwbare opwek.
- Het geven van het goede voorbeeld als gemeente.
- Meewerken aan het tot stand brengen van energiezuinige woningen met lage energielasten.
- De CO₂-uitstoot verder verlagen voor een gezonde leefomgeving.
- Inwoners en bedrijven stimuleren om gezamenlijk aan de slag te gaan met duurzame energie en lokale energie-initiatieven.
- In 2030 0,1 TWh aan grootschalige opwek van duurzame elektriciteit: 0,06 TWh grootschalig zon op dak (minimaal 50 zonnepanelen), 0,04 TWh techniekneutraal.
In 2040 0,14* TWh aan grootschalige opwek van duurzame elektriciteit.

Klimaatbestendig

Samen met buurgemeenten en Waterschap kwetsbaarheden klimaatverandering verminderen door uitvoering te geven aan de Regionale Adaptatie Strategie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

- Werken aan een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte.
- Werken aan een doelmatige waterketen (winning-gebruik-zuivering-teruggeven).

Informatie verbonden partijen

Bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen zijn de volgende verbonden partijen betrokken:
- Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) te Assen

Beleidsindicatoren

'Duurzaam leven in De Wolden'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
Hernieuwbare elektriciteit in %	2020	19,1	26,8
Hernieuwbare energie in %	2020	7,3	10
Nieuwgebouwde woningen aantal per 1.000 woningen	2021	6,3	8,9
Hernieuwbare elektriciteit Zonnestroom in Tera Joule	2021	82	42.000
Woningen met zonnepanelen in %	2021	39	20

Hernieuwbare elektriciteit:

Aandeel elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa van het totale elektriciteitsverbruik.

Hernieuwbare energie:

Aandeel nieuwe energie (zon, wind en warmte) van het totale energieverbruik.

Hernieuwbare elektriciteit:

Tera Joule staat eenheid van energie. Voor heel Nederland is dit 18.000 TJ (of wel 18 Peta Joule).

Activiteiten 2022

7.4 - Milieubeheer

Activiteit	Aardgasvrije wijken Proeftuin Ansen.
Verantwoording/realisatie	37 energiescans zijn uitgevoerd door EnergieKansen.
Middelen	€ 100.000 was hiervoor beschikbaar en is volledig benut.

7.4 - Milieubeheer

Activiteit	Bijdrage aan Regionale Uitvoeringsdienst (RUD).
Verantwoording/realisatie	Het bedrag is meegenomen in de reguliere bijdrage aan de RUD voor 2022 en daarmee gerealiseerd.
Middelen	De extra beschikbaar gestelde middelen van € 20.000 zijn besteed.

8.1 – Ruimtelijke ordening

Activiteit	Project Implementatie Omgevingswet.
Verantwoording/realisatie	Er is gewerkt aan ontwikkeling/verandering/verbetering van regelgeving, digitalisering, beleid, participatie en processen om de besluitvorming m.b.t. ruimtelijke ontwikkelingen te versnellen en te verbeteren, gericht op meer ontwikkelkansen en maatwerk.
Middelen	€ 124.000 was hiervoor beschikbaar en is volledig benut.

8.1 – Ruimtelijke ordening

Activiteit	Toepassen 'Ja, tenzij' principe op het gebied van de leefomgeving.
Verantwoording/realisatie	In 2022 zijn we gestart met de nieuwe manier van werken voor de complexe initiatieven, vooruitlopend op de Omgevingswet. Meer uitnodigend, meer integrale behandeling en laagdrempeliger. We hebben in 2022 gewerkt aan verbetering van dit proces. Het begrote bedrag is gebruikt voor de personele inzet voor de maatwerk dienstverlening.
Middelen	Het budget van € 60.000 is volledig benut.

8.3 – Wonen en bouwen

Activiteit	Aanpassing legesinkomsten vanwege invoering Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en Omgevingswet.
Verantwoording/ realisatie	In de begroting was een p.m. minderopbrengsten geraamd als gevolg van de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en de Omgevingswet. Aangezien deze wetten niet in werking zijn getreden in 2022, is er geen sprake geweest van een minderopbrengst.
Middelen	p.m.-post.

8.3 – Wonen en bouwen

Activiteit	Versnelling woningbouwproductie en realisatie jongerenhuisvesting.
Verantwoording/ realisatie	In 2022 hebben wij beleid gemaakt om woningen (binnen de bebouwde kom) makkelijker te kunnen splitsen. Verder werkten wij samen met Actium aan een plan voor de bouw van tijdelijke woningen. Naar verwachting realiseren wij deze woningen in 2023. Daarnaast is in 2022 de concept-woon(zorg)visie opgesteld. Daarin staan plannen om de woningbouwproductie te versnellen en betaalbaar te maken voor jongeren/starters. Tot slot hebben wij in 2022 de voorbereidingen getroffen voor het opzetten van een versnellingssteam woningbouw. Hiervoor is vanaf 2023 geld opgenomen in de begroting.
Middelen	In de begroting van 2022 waren geen aanvullende middelen begroot. De bovengenoemde uitgevoerde activiteiten waren kostenneutraal. In 2022 is besloten dat een versnellingssteam woningbouw wenselijk is. Via de Berap is daarvoor € 60.000 beschikbaar gesteld voor 2022. Daarnaast is in de meerjarenbegroting geld opgenomen voor woningbouwversnelling voor de komende jaren. In 2022 zijn wij begonnen met het werven van ambtelijke capaciteit voor de woningbouwversnelling. Deze functies zijn uiteindelijk per 2023 ingevuld. Het budget blijft binnen de begroting van de SWO beschikbaar.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten**Algemeen**

- Toekomstvisie 2005-2020, vastgesteld d.d. 22 december 2005.
- Toekomstvisie 2022-2040, vastgesteld d.d. 29 oktober 2022.
- Raadsbreed Programma 'Samen verantwoordelijk' 2018-2022, maart 2018.
- Raadsbreed Programma De Wolden 2022-2026: 'We doen het samen'.
- Collegeprogramma 2018-2022 'Duurzaam, doen en dichtbij', mei 2018.
- Collegeprogramma 2022-2026 'De Wolden geeft energie'.

Ruimtelijke Ontwikkeling

- Structuurvisie De Wolden 2010-2030, vastgesteld in maart 2011.
- Nota Grondbeleid gemeente De Wolden 2019-2022.
- Welstandsnota 2013, vastgesteld 13 december 2012 (incl. lijst karakteristieke panden, vastgesteld d.d. 8 juli 2021)
- (facet)Bestemmingsplannen en beheersverordeningen.
- Ambitiedocument Vitaal Platteland, vastgesteld door de raad op 12 juni 2014.
- Landschappelijk Ontwikkelings Kader, vastgesteld door de raad op 29 november 2012 (aangevuld met deel 4 Wind- en zonne-energie in oktober 2017).
- Ambitiedocument Omgevingswet De Wolden, vastgesteld door de raad op 25 januari 2018.

Wonen

- Woonplan 2017-2022, vastgesteld 6 juli 2017.
- Regionale woonvisie Zuidwest Drenthe, vastgesteld 30 oktober 2012.
- Kadernotitie Vitale Vakantieparken, vastgesteld 30 november 2017.

Milieu & Duurzaamheid

- Actieplan Klimaat & energie 2021-2024 vastgesteld door de raad op 29 oktober 2020.
- Beleidsnotitie Alternatieve Energiebronnen, vastgesteld 29 september 2016.
- Nota Bodembeheer, vastgesteld door de raad op 27 mei 2021.
- Geurgebiedsvisie, vastgesteld door de raad op 10 juni 2010.
- Oplegger RES 1.0 regio Drenthe, vastgesteld door de raad op 24 juni 2021.
- RES 1.0 regio Drenthe, vastgesteld door de raad op 24 juni 2021.
- Transitievisie warmte De Wolden, november 2021.

Riolering

- Watertakenplan De Wolden 2016-2021, vastgesteld door de raad op 26 november 2015.
- Riolering en Water Programma De Wolden 2023-2028, vastgesteld door de raad op 22 december 2022.

Investeringsen

In cijfers is het beeld van de investeringen als volgt:

LASTEN

Nr.	Omschrijving <i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting voor wijziging	Nieuw in 2022	Werkelijk 2022	Overschot(+)/tekort(-)	Restant naar 2023
1.	Vorbereidingskrediet sportpark De Baete	35	-	22	13	13
2.	Rioleringsplannen	700	626	510	816	816
3.	Herontwikkeling Perceel Bibliotheek De Wijk	-	10	0	10	10
4.	Deeln. St.Stim.Volkshuisv. (zonnelingen)	150	-	-	150	-
5.	Deeln. St.Stim.Volksh. Verzilverlening	250	-	-	250	-
6.	Uitbreiding bedrijventerrein Hoge Akkers	78	-	-	78	78

BATEN

Nr.	Omschrijving <i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting voor wijziging	Nieuw in 2022	Werkelijk 2022	Overschot(+)/tekort(-)	Restant naar 2023
3.	Herontwikkeling Perceel Bibliotheek De Wijk	-	-10	0	-10	-10
4.	Deeln. St.Stim.Volkshuisv. (zonnelingen)	-	-	-1	1	-
6.	Uitbreiding bedrijventerrein Hoge Akkers	-234	-	-	-234	-234

Toelichting:

1. Vorbereidingskrediet sportpark De Baete

In 2022 is de gebiedsvisie De Baete in Ruinen door de werkgroep opgesteld en vastgesteld door de raad. Daarnaast is gestart met een waterhuishoudkundig onderzoek. Het restant houden we beschikbaar voor verdere voorbereiding en uitvoering.

2. Riolering De Wolden

Eind 2015 is het Watertakenplan Fluvius door de raad vastgesteld. Tot en met 2022 hebben we met dit watertakenplan gewerkt. Onder watertaken worden de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemel- en grondwater verstaan en de zorgplicht van het waterschap voor het zuiveren van afvalwater. De specificatie, waarin de onderdelen van het gemeentelijk rioleringsplan zijn opgenomen, beschrijft per gemeente de maatregelen en activiteiten en de financiële en personele middelen die nodig zijn voor het beheer van de watertaken. Om de ambities en doelstellingen

uit het Watertakenplan te realiseren zijn in 2022 diverse activiteiten en maatregelen in uitvoering gebracht. Daarvoor was een investeringsbudget van € 1.326.474 beschikbaar.

Saldo

Per saldo is er in 2022 een restant van € 816.366 op het investeringsbudget. Dit restant wordt doorgeschoven naar 2023. Belangrijkste reden daarvoor zijn de doorgeschoven werkzaamheden in het kader van de projecten 'vervangen van pompen en schakelkasten'. In 2022 is een meerjarig contract afgesloten met een aannemer voor renovatie van de gemalen, het doorgeschoven investeringsbudget wordt in 2023 daarvoor ingezet.

3. Herontwikkeling perceel Bibliotheek De Wijk

De aanleg van een verkeersplateau in de Julianaweg is 1 van de onderdelen van de herontwikkeling perceel bibliotheek de Wijk. In 2021 is hiervoor bij het Rijk en de provincie subsidie aangevraagd en gehonoreerd. Om de resterende werkzaamheden uit te voeren nemen we het restantkrediet mee naar 2023.

6. Uitbreiding bedrijventerrein Hoge Akkers

Ten behoeve van deze uitbreiding zijn er gronden aangekocht. Deze aankoop heeft in 2020 plaats gevonden. Daarnaast is er vooruitlopend op de bestemmingsplanprocedure reeds een kavel verkocht.

Aardgasvrije wijken Proeftuin Ansen

Omschrijving	Jaar	Investeringsbedrag	
Aardgasvrije wijken Proeftuin Ansen	2021-2028	€ 2.398.400	

Er is een rijksbijdrage toegekend van ongeveer € 2,4 miljoen om voor de verwarming van de woningen over te stappen op groen gas in combinatie met hybride warmtepompen. Deze middelen worden als begrotingssubsidie ingezet voor de uitvoering van de proeftuin door EnergieKansen. Het project is opgesplitst in meerdere deelprojecten, waaronder de gebouwgebonden maatregelen, de opwek van groen gas en de opwek van hernieuwbare elektriciteit met een zonneweide en windmolen. In de onderstaande tabel staat de in 2022 toegekende subsidie en de daarmee uitgevoerde activiteiten per deelproject omschreven.

Deelproject	Jaar	Subsidie	Omschrijving activiteiten
Gebouwgebonden maatregelen	2022	€ 99.600	<ul style="list-style-type: none"> • 35 energiescans; • Verdere activiteiten verduurzamen particuliere woningen; • Activiteiten kwartiermaker voor opzetten deelproject gebouwgebonden maatregelen; • Algemene projectondersteuning.
Opwek van groen gas	2022	€ 0	
Opwek van hernieuwbare elektriciteit	2022	€ 0	

Verstrekken leningen aan particulieren door Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SvN)

	2022 Aantal Toegekend	2022 Totaalbedrag Uitgekeerd	2021 Aantal toegekend	2021 Totaalbedrag Uitgekeerd	2020 Aantal Toegekend	2020 Totaalbedrag Uitgekeerd
Verzilverlening	3	€ 90.000	2	€ 34.000	2	€ 62.000
Stimuleringslening	30	€ 454.000	16	€ 130.000	4	€ 30.000

Verzilverlening (SVN St. Stimulering Volkshuisvesting Nederland)

In 2022 zijn 3 verzilveringen verstrekt, ter waarde van in totaal € 90.319.

Stimuleringslening (SVN)

In 2022 zijn 30 stimuleringsleningen verstrekt, ter waarde van in totaal € 454.409. Het grootste deel van deze aanvragen (19) was voor het installeren van zonnepanelen. De oorspronkelijke lening hiervoor, de zonnelening, is sinds 2021 onderdeel van de stimuleringslening. Daarnaast kwamen er aanvragen binnen voor vloerverwarming, isolatie en de installatie van een warmtepomp. In 2022 is € 26.794.86 ontvangen aan aflossingen van de stimuleringsleningen.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/ - rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	5.399	5.258	7.856	5.479	2.377
Baten programma	5.303	4.217	6.986	4.488	-2.498
Resultaat	-96	-1.040	-869	-990	-121

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

04 De Wolden onderneemt

De Wolden Onderneemt is het programma dat zich richt op de ontwikkeling van de lokale economie en recreatie & toerisme.

Programmahouder: Gerrie Hempfen

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

Lokale Economie

Aan het begin van het jaar vonden vanwege de lockdown de contacten met name telefonisch en digitaal plaats. Na het opheffen van de lockdown hebben we, met in acht neming van de maatregelen, weer volop bedrijven en ondernemers bezocht en overleggen fysiek laten plaatsvinden.

Om te peilen hoe het met onze ondernemers was door de Covid-19-crisis is er halverwege het jaar een belactie 'ondersteuning ondernemers' geweest vanuit de Regio Zwolle Brigade, waarbij bijna 80 ondernemers zijn gesproken. Vragen die aan de ondernemers gesteld zijn is of de ondernemer gebruik gemaakt heeft van de hulpmiddelen die beschikbaar zijn gesteld door het Rijk, in welke mate de middelen hebben geholpen, of de coronacrisis gezorgd heeft financiële problemen en of mentale problemen. Daarnaast is er de optie geboden om informatie te ontvangen en of in gesprek te komen met ons als gemeente. In totaal heeft 9% van de gebelde ondernemers aangegeven nog in contact te willen treden met de gemeente. Deze ondernemers zijn door ons gebeld en samen is gekeken om hun vragen te beantwoorden.

In de zomer heeft de ondernemersmiddag plaatsgevonden op CH De Wolden. De middag stond in het teken van de tegenstelling tussen stad en platteland, waarbij aansprekende sprekers aanwezig waren.

Vanaf oktober heeft de gemeente weer de beschikking over een fulltime bedrijvencontactfunctionaris.

In de maand van de ondernemer in november heeft de ondernemersreis plaatsgevonden richting de Regio Zwolle, zijn er door het college extra bedrijfsbezoeken afgelegd, heeft er een ondernemersontbijt plaatsgevonden met als onderwerp financiële problemen bij werknemers en is er daarnaast een startersdag voor ondernemers georganiseerd. De Open Bedrijvendag is niet doorgegaan in verband met te weinig animo.

Het Ondernemersplatform heeft zich nog verder geprofessionaliseerd in samenspraak met de gemeente. Missie en visie zijn bepaald en het platform heeft zich sinds november geformaliseerd onder de nieuwe naam Ondernemersplatform De Wolden met een eigen bestuur en eigen website.

Gedurende het hele jaar is een gezamenlijk traject met ondernemers, inwoners, collega's, stakeholders ondernemersverenigingen en het ondernemersplatform het nieuwe Economisch Actieplan De Wolden 2023-2027 opgesteld. Het plan bevat 5 strategische pijlers: Ondernemersgerichte dienstverlening, Ruimte voor Ondernemen, Sterk en innovatief bedrijfsleven, Duurzaam ondernemen en Sterk netwerk en merk. Hierin zijn actielijnen opgenomen voor alle sectoren, maar ook op het gebied van Landbouw en Recreatie & Toerisme. In januari 2023 is het plan vastgesteld door de gemeenteraad.

Human Capital Agenda

Onze deelname vanuit de Regio Zwolle aan de Human Capital Agenda (HCA) is voortgezet. Het project heeft een looptijd van 2019 tot en met 2023. HCA is bedoeld om werkgevers en werknemers te ondersteunen en stimuleren bij de ontwikkeling van professionele vaardigheden. Afgelopen periode is het vanuit de regio onder de aandacht gebracht met de slogans '*Groei Vooruit*' en '*Upgrade jezelf*'. Tijdens onze bedrijfsbezoeken, de vergaderingen van het ondernemersplatform en in de ondernemersapp hebben we aandacht besteed aan de kansen van HCA.

Agrarische sector

Aan het einde van 2022 is er nog veel onduidelijkheid over de toekomstperspectieven van de agrarische bedrijven in De Wolden. Vooral de PAS melders zitten in onzekerheid.

Er is een start gemaakt met het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Een programma dat zowel landelijke als gebiedsgerichte maatregelen moet opleveren voor Natuur (waaronder stikstof), Water en klimaat. Provincie Drenthe is verantwoordelijk voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, en als gemeenten worden we daarbij betrokken. In juni 2023 moet Drenthe haar eerste (globale) gebiedsplan opleveren. De uitwerking en realisatie van dat gebiedsplan gaat vele jaren in beslag nemen (tot 2030-2035) en vraagt ook van de gemeente veel inzet.

Transitiefonds Toekomstgerichte Landbouw

In 2021 voerden we, samen met de gemeente Westerveld, een onderzoek uit onder onze agrarische bedrijven. Het doel was om te achterhalen hoe de bedrijven aankijken tegen de toekomst en wat zij nodig hebben voor een toekomstgerichte landbouw. Het rapport werd in februari 2022 gepresenteerd aan de gemeenteraad. De onderzoeksresultaten helpen de gemeente om de sector te faciliteren en haar belangen te behartigen.

Op basis van de resultaten stelde de gemeenteraad in juni 2022 de kaders vast voor het Transitiefonds Toekomstgerichte Landbouw. Voor de jaren 2022-2025 is er € 300.000 beschikbaar in dat fonds. De kaders zijn uitgewerkt in een subsidieregeling die begin 2023 in werking kan treden. Na 1 jaar volgt er een evaluatie van de regeling.

Gebiedscoöperatie Zuidwest-Drenthe

In 2022 werd onder andere gewerkt aan het bermgrasproject, Natuurinclusieve landbouw, Korte voedselketen en Regeneratieve landbouw. Ook ondersteunt de Gebiedscoöperatie de energiecoöperaties in De Wolden.

Naast de lopende projecten werd in 2021 en 2022 gewerkt aan een bredere financiële basis. Met diverse partijen (onder andere Rendo) zijn meerjarige financiële afspraken gemaakt. Ook is besloten om de focus te leggen op de energie en de landbouw.

Recreatie en toerisme

Door corona trok in 2021 de binnenlandse kampeersector sterk aan en zaten alle campings vol. Het afgelopen jaar zagen we een stabilisering in deze trend, vooral wat betreft het kamperen. De vraag om camperplaatsen leek te stijgen maar de verwachte vraag om nieuwe camperplaatsen te realiseren bleef uit.

Leader Zuidwest-Drenthe

In de jaren 2015 tot en met 2022 hebben we meegedaan aan het Leader Zuidwest-Drenthe programma. Met behulp van Europese subsidies konden initiatiefnemers uit de desbetreffende gemeenten subsidie aanvragen ter versterking van de vrijetijdseconomie. Voor De Wolden geldt dat er in totaal 11 projecten zijn gehonoreerd en afgerond en dat 1 project nog in uitvoering is.

Vanaf 2023 start een nieuw programma van Leader. De focus zal dan ook komen te liggen op plattelandsontwikkeling.

Beleidsdoelen

Gelet op de beoogde maatschappelijke effecten uit het programma 'De Wolden onderneemt', stelt het college zich de volgende doelen:

Doelen lokale economie

- Stimuleren van bedrijvigheid.
- Bijdragen aan het aantrekkelijk houden van het winkelgebied.
- Bijdragen aan het verbeteren van het ondernemers- en vestigingsklimaat.
- Onderhouden van een goede relatie met het bedrijfsleven.
- Streven naar een ondernemersgerichte dienstverlening.
- Draadloze communicatiekanalen faciliteren.
- Toekomstgericht opleiden van de beroepsbevolking.
- Bevorderen van de overgang naar een toekomstgerichte landbouwsector.

Doelen toerisme en recreatie

- Stimuleren van toerisme en recreatie in De Wolden. Om het ambitieniveau te duiden, streven we samen met de sector, naar groei van de bestedingen boven het Drents gemiddelde.
- Bijdragen aan het leefklimaat voor onze inwoners door de aanleg van recreatievoorzieningen te stimuleren/realiseren. Dit draagt indirect bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven.

Informatie verbonden partijen

Bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen zijn de volgende verbonden partijen betrokken:
- Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo - taakveld 05.70.

Beleidsindicatoren

'De Wolden onderneemt'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
Funciemenging in%	2021	45,5	53,3
Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners 15-64 jr	2021	199,3	165,1
Banen per 1.000 inwoners 15-64 jr	2021	591	805,5
Netto arbeidsparticipatie in % van de beroepsbevolking	2021	71	70,4

Funciemenging: De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen nul (alleen wonen) en honderd (alleen werken). Bij een waarde van vijftig zijn er evenveel woningen als banen.

Activiteiten 2022

3.1 - Economische ontwikkeling

Activiteit	Toekomstbestendig maken bedrijventerreinen.
Verantwoording/realisatie 2022	Door de vertraging van het bestemmingsplan uitbreiding Hoge Akkers II en het gebrek aan capaciteit is het project vertraagd en worden de werkzaamheden van de pilot toekomstbestendige bedrijventerreinen Ruinerwold doorgeschoven naar 2023. In de begroting 2023 is opnieuw een budget van € 20.000 beschikbaar gesteld.
Middelen	De begrote middelen van € 20.000 zijn niet besteed en per abuis ook niet overgeheveld en vallen daarom vrij in de algemene middelen.

3.1 - Economische ontwikkeling

Activiteit	Uitvoeringsbudget economisch actieplan.
Verantwoording/realisatie 2022	Er is uitvoering gegeven aan het economisch actieplan 2018-2022. Waarbij middelen zijn aangewend voor bijeenkomsten, communicatie en inhuur van experts.
Middelen	De begrote middelen van € 15.000 zijn besteed.

3.1 - Economische ontwikkeling

Activiteit	Corona Herstelplan.
Verantwoording/realisatie 2022	Bij een uitvraag onder ondernemers en naar aanleiding van een belactie van de regio-brigade Regio Zwolle bleek er geen behoefte (buiten de hulpmiddelen aangeboden door het Rijk) aan ondersteuning vanuit de gemeente. Er is daarom geen budget besteed in het kader van het Corona Herstelplan.
Middelen	De begrote middelen van € 25.000 zijn niet besteed en vallen vrij in de algemene middelen.

8.3 - Wonen en bouwen (Plattelandsontwikkeling)

Activiteit	Transitiefonds toekomstgerichte landbouw.
Verantwoording/realisatie 2022	Er is een reserve Transitiefonds Toekomstgerichte Landbouw ingesteld. Op 30 juni 2022 stelde de gemeenteraad de kaders vast voor het transitiefonds. Vervolgens werd een subsidieregeling Toekomstgerichte Landbouw uitgewerkt. Om te voorkomen dat onrechtmatige staatssteun wordt verstrekt moet de subsidieregeling voldoen aan de Landbouw Vrijstellingsverordening van de Europese Commissie. Als de regeling voldoet kan deze in werking treden en worden opengesteld. Dat gebeurt naar verwachting in het voorjaar van 2023.
Middelen	In 2022 was de subsidieregeling niet gereed en zijn nog geen subsidies verstrekt. De middelen (€ 300.000) zijn beschikbaar in de reserve voor de jaren 2022 t/m 2025.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

- Toekomstvisie 2022-2040, vastgesteld d.d. 29 oktober 2022.
- Economisch Actieplan De Wolden 2018-2022, vastgesteld 30 november 2017.
- Evenementenbeleid, vastgesteld d.d. 12 januari 2021.
- Ambitiedocument Vitaal Platteland, vastgesteld d.d. 12 juni 2014.
- Standplaatsenbeleid, vastgesteld d.d. 24 september 2019.
- Stimuleringsregeling winkelconcentratiegebieden, vastgesteld d.d. 30 januari 2018.
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid, vastgesteld d.d. 14 januari 2020.
- Kaders Transitiefonds Toekomstgerichte Landbouw, vastgesteld 30 juni 2022.

Investerings

Er zijn geen investeringen opgenomen in programma 04 De Wolden onderneemt.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/- rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	795	776	817	809	8
Baten programma	211	77	250	80	-170
Resultaat	-584	-698	-567	-729	-162

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

05 DWD aantrekkelijk en aangesloten

Verkeer en vervoer, groen en spelen en cultuurhistorie: dat zijn de thema's binnen het programma De Wolden aantrekkelijk en aangesloten.

Programmahouders: Mark Turksma, Gerrie Hempen en Albert Haar

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

Verkeer en vervoer

Een goede bereikbaarheid, veilige wegen en fietspaden voor onze inwoners, toeristen en recreanten blijft topprioriteit in De Wolden. Het verbeteren van de verkeersveiligheid is een gezamenlijke zorg van provincie, gemeente en inwoners. De uitvoering van het mobiliteitsplan (GVVP) past hierbij.

Ons fietspadennetwerk is nagenoeg compleet. Binnen het mobiliteitsplan wordt de mogelijkheid verkend om een fietssnelweg te realiseren. Hiermee willen we het groeiende aantal e-bikers bedienen. Dit is ook beschreven in de fietsnota die in 2021 is vastgesteld.

We richten ons op het behoud van een veilig, goed en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem. Een goede infrastructuur is belangrijk voor de economische ontwikkeling van onze gemeente. In het kader van de SPV regeling hebben we projecten aangevraagd voor subsidie en de gehonoreerde projecten voor een deel ten uitvoer gebracht.

Op initiatief van de provincie en de gemeenten De Wolden en Westerveld is een verkenning uitgevoerd naar de kansen om het gebied Dwingelderveld van een kwaliteitsimpuls te voorzien. De verkenning omvatte het doornemen van de plannen en visies in het gebied en het afnemen van interviews met de diverse stakeholders. Om dit plan uit te voeren worden in de rapportage maatregelen genoemd aan de Oude Benderseweg, de Benderse en het landschap. Midden 2022 heeft de gemeente opdracht gegeven aan een verkeerskundig- en communicatiebureau om nader onderzoek uit te voeren naar de verkeersbewegingen en de verkeerstechnische

oplossingen. Enkele maatregelen zijn in 2022 opgepakt zoals het aanbrengen van tijdelijke drempels op de Oude Benderseweg, het aanbrengen van bebording voor fietsers cq wandelaars, het aanbrengen van bebording voor parkeervoorzieningen en het instellen van een 30 km zone.

Voor het beheer van de wegen is een visuele weginspectie uitgevoerd zodat gezien kan worden wat de risico's zijn en waar acties zijn vereist. Civiele kunstwerken zijn in 2022 geïnspecteerd. Op basis daarvan wordt een plan voor de komende jaren opgesteld.

Groen en spelen

Het kwaliteitsniveau van beheer en onderhoud van de openbare ruimte gaan we verbeteren en op peil houden. In 2022 is hiervoor een technische inspectie van de beplanting uitgevoerd. Momenteel wordt met behulp van een extern bureau gewerkt aan het opstellen van een Nota kapitaalgoederen. Na vaststelling van de Nota zullen diverse beleids- en beheerplannen moeten worden geactualiseerd. De volgorde en planning hiervan moet nog nader bepaald worden.

In 2022 zijn in goede samenwerking met de vrijwillige organisaties veel speeltoestellen vervangen. Bij de investeringen (punt 9) staat hierover meer informatie.

Cultuurhistorie

Daarnaast is het informatiebord, bij het, door de provincie Drenthe aangewezen, aardkundig monument, de smeltwaterheuvel "Kloosterhunnenberg" in de boswachterij Ruinen bij Echten geplaatst en onthuld. Daarmee sluit dit aan op het wandelknooppuntennetwerk. Rondom de onthulling van het informatiebord zat een educatief programma, waar een aantal schoolklassen aan hebben meegedaan.

In 2022 was het thema van de Open Monumentendag "duurzaamheid en monumenten". Een actueel thema gelet op de energiecrisis. Om de culturele waarden van het erfgoed in onze gemeente te behouden en toekomstbestendig te maken, hebben we in 2022 bijeenkomsten georganiseerd voor eigenaren/gebruikers van monumenten en karakteristiek aangeduide panden. De belangstelling voor de Kennissessie 'verduurzamen erfgoed' was groot en heeft geleid tot diverse gesprekken met monumenteigenaren, hoe ze hun monument, met behoud van de cultuurhistorische waarden, kunnen verduurzamen.

Beleidsdoelen

Verkeer en vervoer

- Bevorderen van fietsverkeer en gebruik van (toegankelijk) openbaar vervoer (ook voor mindervaliden).
- Verkeersveiligheid verbeteren samen met inwoners zodat het aantal verkeersslachtoffers wordt teruggedrongen.
- Toekomstbestendige, innovatieve en duurzame wegen.
- De Wolden moet een aantrekkelijke vestigingsgemeente zijn voor forensen en ondernemers. Goede infrastructuur is een randvoorwaarde voor deze ontwikkeling.

Groen en spelen

- Kwaliteitsniveau van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte verbeteren.
- Goed beheer en onderhoud van het afwisselende landschap, natuurwaarden, de biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving.
- Bermen meer ecologisch beheren daar waar het meest kansrijk is in meer samenhang. Als gevolg hiervan op natuurlijke wijze beheersing van de eikenprocessierups.
- Particuliere organisaties ondersteunen bij de grote vervangingsopgave van de speelvoorzieningen

Cultuurhistorie

- Onze cultuurhistorische waarden behouden en benutten.
- Cultuurhistorie als stimulans gebruiken voor het toeristisch-recreatief beleid.
- Cultuurhistorie onder de aandacht brengen in de eigen organisatie en in het bijzonder als afwegingsfactor bij het inrichten van de openbare ruimte.
- Het verhogen van de publieke kennis en verhogen van laagdrempelige verspreiding van kennis van en over cultureel erfgoed richting inwoners, bezoekers/toeristen en (potentiële) bedrijven.

- Het verhogen van de betrokkenheid en verbinding door actieve promotie, evenementen, voorlichting, educatie van passieve en actieve betrokkenheid van inwoners en bedrijven cultureel erfgoed.

Informatie verbonden partijen

Bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen is de volgende verbonden partij betrokken:

- Publiek Vervoer Groningen Drenthe te Assen - taakveld 02.50.

Beleidsindicatoren

'De Wolden aantrekkelijk en aangesloten'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
Aantal geregistreerde verkeersongevallen per 100.000 inwoners	2020	530	595
Aantal geregistreerde verkeersongevallen per 100.000 inwoners	2019	916	778
Aantal geregistreerde verkeersongevallen per 100.000 inwoners	2018	711	746

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/mobiliteit>

Activiteiten 2022

2.1 – Verkeer en vervoer

Activiteit	Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoer Plan 2022.
Verantwoording/ realisatie 2022	In verband met weersomstandigheden zijn de werkzaamheden aan de Tonckenstraat opgepakt in januari 2023 en gereed. Na onderzoek en overleg is de entree van de bebouwde kom aangepast door een verhoging aan te brengen, Westerstraat is onderzocht en er zijn fietsvoorzieningen aangebracht en in Dijkhuizen zijn attentiemaatregelen uitgevoerd bij de schoolomgeving. Er zijn verkeersveiligheidsmaatregelen uitgevoerd in Veeningen, plateaus en 30 km zone.
Middelen	Zie toelichting bij investeringen nr. 15.

2.1 – Verkeer en vervoer

Activiteit	Realiseren Fietspad Dwingelerweg Ansen.
Verantwoording/ realisatie 2022	In overleg met aanwonenden is het fietspad niet gerealiseerd. In 2023 gaan we gezamenlijk met Dorpsbelangen verkeersremmende maatregelen uitvoeren.
Middelen	Zie toelichting bij investeringen nr. 14.

2.1 – Verkeer en vervoer

Activiteit	Realiseren Fietspad Weerwilleweg Koekange.
Verantwoording/ realisatie 2022	In de afgelopen periode is er veel werk verricht om het fietspad Weerwilleweg aanbestedingsgereed te maken. De instemming met het waterschap voor het dempen van de watergang heeft hierbij veel afstemming gevraagd. Het bestek is nu gereed en de uitgenodigde aannemers gaan in januari 2023 een aanbieding opstellen. Daarna zal het werk worden ingepland voor de uitvoering. Hoewel het de bedoeling was om nog in 2022 het fietspad aan te leggen is dit door de langere voorbereiding niet gelukt.
Middelen	Zie toelichting bij investeringen nr. 16.

2.1 – Verkeer en vervoer

Activiteit	Maatregelen treffen bij de oversteken N375 - gemeentelijke wegen.
Verantwoording/ realisatie 2022	Door technische oorzaken en de inflatie tussen het destijds genomen besluit en nu, passen de voorgenomen maatregelen niet binnen het beschikbaar gestelde budget. Begin 2023 zal met de raad worden besproken welke maatregel gelet op de omstandigheden het meest passend is.
Middelen	Zie toelichting bij investeringen nr. 5.

2.1 – Verkeer en vervoer

Activiteit	Passage N48 fietspad Linderweg te Linde.
Verantwoording/ realisatie 2022	Met het raadsbesluit van 27 oktober 2022 is groen licht gegeven op de aanleg van het resterende gedeelte van fietspad Linderweg. Hierbij inbegrepen is eveneens akkoord gegeven op de komst van de nieuwe fietsbrug over de N48.
Middelen	Zie toelichting bij investeringen nr. 13.

2.1 – Verkeer en vervoer

Activiteit	Uitvoering geven aan nota ecologisch bermbeheer door het versterken van de biodiversiteit in bermen.
Verantwoording/ realisatie 2022	Conform de Nota ecologisch bermbeheer heeft de buitendienst en een externe aannemer meer bermen verschaald zodat kruiden meer kans krijgen zich te ontwikkelen.
Middelen	De beschikbaar gestelde middelen van € 40.000 zijn hiervoor gebruikt.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten**Verkeer en vervoer**

- [Gemeentelijk Verkeer- en Vervoer Plan 2020-2029.](#)
- [Fietsnota 2021-2026.](#)

Cultuurhistorie

- [Een cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente De Wolden, vastgesteld 13 maart 2014.](#)
- [Archeologisch erfgoed in de gemeente De Wolden, vastgesteld 26 januari 2012.](#)

Groen en spelen

- [Beheerplan openbare verlichting 2013-2017.](#)
- [Kwaliteitsvisie openbare ruimte 2012.](#)
- Ecologisch bermenbeheer 2021.
- [Evaluatie speelruimtebeleid 2020.](#)

Begraafplaatsen

- [Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen en uitvoeringsvoorschriften gemeentelijke begraafplaatsen 2011](#)

Investeringen

In cijfers (afgerond x € 1.000) is het beeld van de investeringen als volgt:

LASTEN

Nr.	Omschrijving <i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting voor wijziging	Nieuw in 2022	Werkelijk 2022	Overschot(+)/ tekort (-)	Restant naar 2023
1.	Fietspad Linderweg te Zuidwolde	-	576	28	548	548
2.	Fietspad Ruinerweg	-	206	6	200	200
3.	Fietspad Echtenseweg	-	309	4	305	305
4.	Ontsluitingsweg Hoge Akkers, Ruinerwold	-	161	0	161	161
5.	Maatregelen uitvoeringsplan N375	-	1.430	157	1.273	1.273
6.	Verbeteren evenemententerrein De Wijk en Zuidwolde	-	23	85	-61	0
7.	Verv. 3 gr. bewegwijzeringsmasten Zuidwolde	-	30	35	-5	0
8.	Reconstructie gedempte Wijde Wijk te Kerkenveld	611	-	5	606	606
9.	Speelvoorzieningen 2022	68	-	74	-6	0
10.	Herinrichting begraafplaats Ruinen	-	167	88	79	79
11.	Urnenmuur begraafplaats Zuidwolde	-	44	5	39	0
12.	Fietspad Gedempte Hoofddiep Kerkenveld	-	158	84	75	0
13.	Fietsbrug over de N48	-	744	134	610	610
14.	Fietspad Dwingelerweg Ansen	131	-	-	131	101
15.	Uitvoeringsmaatregelen GVVP 2022	212	70	144	138	138
16.	Fietspad Weerwilleweg Koekange	-	264	16	248	248
17.	Vorbereidingskrediet verkeerssituatie Blijdenstein	-	50	15	35	35

BATEN

Nr.	Omschrijving <i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting voor wijziging	Nieuw in 2022	Werkelijk 2022	Overschot(+)/ tekort (-)	Restant naar 2023
1.	Fietspad Linderweg te Zuidwolde	-	158	7	-151	-151
2.	Fietspad Ruinerweg	-	111	0	-111	-111
3.	Fietspad Echtenseweg	-	152	0	-152	-152
5.	Maatregelen uitvoeringsplan N375	-	-	55	55	0
6.	Verbeteren evenemententerrein De Wijk Zuidwolde	-	0	47	47	0
9.	Speelvoorzieningen 2022	-	-	9	9	0
12.	Fietspad Gedempte Hoofddiep Kerkenveld	-	106	7	-99	-37
13.	Fietsbrug over de N48	-	744	78	-666	-666
14.	Fietspad Dwingelerweg Ansen	-	30	0	-30	0
15.	Uitvoeringsmaatregelen GVVP 2022	-	70	67	-3	0

Toelichting:**1. Fietspad Linderweg te Zuidwolde**

Met het raadsbesluit van 27 oktober 2022 is groen licht gegeven voor de aanleg van het resterende gedeelte van het fietspad Linderweg. De gemeenteraad heeft de voorgestelde komgrens aanpas-

sing Linde echter uitgesloten, waardoor we voor de laatste 190 meter van het fietspad opnieuw met de lokale bewoners in gesprek zijn. Ook op dit gedeelte dient een fietspad aangelegd te worden, waarbij een onteigening niet wordt uitgesloten. In 2023 wordt het fietspad, uitgezonderd van de genoemde 190 meter, aangelegd in combinatie met de bouw van een fietsbrug over de N48.

2. Fietspad Ruinerweg

Het fietspad is aangelegd voor zover de huidige grondpositie het toelaat en vanuit verkeersveiligheid overwegingen verstandig is. Voor de enige resterende grondeigenaar is een taxatie opgesteld voor de waarde van de nog aan te kopen en te ruilen grond. Na verdere interne afstemming wordt de koers voor resterende grondaankoop verder vorm gegeven. Het restantkrediet wordt meegenomen naar 2023.

3. Fietspad Echtenseweg

Het fietspad is aangelegd voor zover de huidige grondpositie toelaat en vanuit verkeersveiligheid overwegingen verstandig is. Voor de enige resterende grondeigenaar is een taxatie opgesteld voor de waarde van de nog aan te kopen en te ruilen grond. Na verdere interne afstemming wordt de koers voor resterende (minnelijke) grondaankoop verder vorm gegeven. We houden de resterende middelen beschikbaar voor verdere uitvoering.

4. Ontsluitingsweg Hoge Akkers Ruinerwold

Het project is door de nauwe samenhang ondergebracht in de bestemmingsplanprocedure voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Hoge Akkers in Ruinerwold. Het projectkrediet blijft noodzakelijk voor de daadwerkelijke aanleg van deze ontsluitingsweg en wordt meegenomen naar 2023.

5. Maatregelen uitvoeringsplan N375

De voorgenomen werkzaamheden zijn in 2021 deels uitgevoerd. In de Slagenweg en Defensieweg zijn landbouwsluizen aangelegd. Uit voorbereidend onderzoek blijkt dat met name de tunnel bij Berghuizen complex is. Om het project binnen het taakstellende budget te kunnen uitvoeren is een heroverweging van de scope nodig. Aanvankelijk van besluitvorming kunnen rotondes worden gerealiseerd bij Gijsselte en Berghuizen of gekozen kan worden voor een ander alternatief. De realisatie is voorzien in 2023-2024.

6. Verbeteren evenemententerreinen De Wijk en Zuidwolde

De projecten om de evenemententerreinen in de Wijk en Zuidwolde (Groene Hart) op te waarderen zijn uitgevoerd in 2021. Om het terrein bij Kerkinge in Zuidwolde geschikt te maken is de ondergrond verbeterd en de bovenlaag voorzien van een graswapening. Het terrein aan de Wiltenweg te de Wijk zijn grasstenen aangelegd. De beide terreinen zijn inmiddels in gebruik en opgeleverd. Door stagnatie bij netwerkbedrijf Enexis is de aanleg van electrakabels naar de energiekasten bij beide terreinen later in uitvoering genomen. De situering van de voedingskabels naar de kast in de Wijk moet op een andere wijze plaatsvinden dan waar in eerdere instantie vanuit is gegaan. Het tracé van deze leiding is hierdoor langer en kostbaarder geworden, de aanleg vindt in het voorjaar van 2023 plaats. Daarbij worden 3 lichtmasten geplaatst om de toegangsweg tijdens de evenementen te kunnen verlichten. We verwachten dat het krediet uiteindelijk zal sluiten met een tekort van € 30.000.

7. Vervangen 3 grote bewegwijzeringsmasten Zuidwolde

In 2022 is de bewegwijzering in de omgeving Zuidwolde aangepast. De aanpassingen betreffen een aantal masten bij de Willem Moesweg (Veeningen) en de verwijzing naar het industrieterrein Zuiderkerkes te Zuidwolde. Bij de aanleg van de verwijzing naar het industrieterrein Zuiderkerkes zijn kosten gemaakt vanwege onvoorziene milieueisen. Hierdoor bleek extra onderzoek en begeleiding bij de uitvoering noodzakelijk. Hiermee is het project afgerond en kan het krediet worden afgesloten.

8. Reconstructie Gedempte Wijde Wijk te Kerkenveld

2022 is gebruikt voor vooronderzoek, uitgangspunten benoemen voor verkeer, weg en wegberm en participatie met inwoners. Daarnaast is een bureau gezocht voor het opstellen van een technische werkschrijving en aanbesteding. Momenteel is het bureau bezig met opstellen van de werkschrijving. Het participatietraject is afgerond. In 2022 is het krediet gebruikt voor de voorbereidingskosten. De realisatie staat gepland voor Q2 2023 en afronding voor de zomervakantie.

9. Speelvoorzieningen 2022

In 2022 is er € 73.540 als cofinancieringsbijdrage uitgegeven. Bij de interne doorbelasting houden we een klein restantbudget over. Speeltoestellen die niet meer veilig zijn, zijn vervangen. De volgende speeltuinverenigingen/scholen hebben diverse speeltoestellen vervangen:

- 'd Olde Nes – Zuidwolde
- De Speulhorst – de Wijk
- Ravotti – Ruinen
- Middelveen – Zuidwolde
- Oens Hoekie – Linde
- Plaatselijk Belang - Drogteropslagen
- cbs De Arendsvleugel – Ruinerwold.

Bij IKC De Horst in de Wijk is de vloer van de pannakooi vervangen. Hiervoor hebben wij een bijdrage van € 8.691 ontvangen van IKC De Horst. De resterende middelen à € 2.651 zijn niet meer nodig. Het krediet wordt afgesloten.

10. Herinrichting begraafplaats Ruinen

In 2022 is de voorbereiding voor het realiseren van een herdenkingsplek én de groenaanleg voorbereid. Vanwege personeelwisselingen is het niet gelukt de werkzaamheden in 2022 aan te besteden en uit te voeren. Om de werkzaamheden in 2023 uit te voeren wordt het restantkrediet meegenomen naar 2023.

11. Urnenmuur begraafplaats Zuidwolde

In 2021 hebben we een start kunnen maken met de aanleg van de nieuwe urnenmuur op begraafplaats Zuidwolde. De bestrating en de aanleg van het groen rondom de muur zijn in 2022 uitgevoerd. De resterende middelen in het project zijn niet meer nodig. Het krediet wordt afgesloten.

12. Fietspad Gedempte Hoofddiep Kerkenveld

De afrondende werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van het nieuwe fietspad zijn in 2022 afgerond. Hiermee is het project afgerond en kan het krediet na het ontvangen van de provinciale subsidie worden afgesloten.

13. Fietsbrug over de N48

Met het raadsbesluit van 27 oktober 2022 is groen licht gegeven op de aanleg van het resterende gedeelte van fietspad Linderweg. Hierbij inbegrepen is eveneens akkoord gegeven op de komst van de nieuwe fietsbrug over de N48. Begin 2023 zullen de werkzaamheden aanvangen.

Naast een toegezegde bijdrage uit de regeling BDU Verkeer en Vervoer voor dit project hebben wij ook een rijksbijdrage ontvangen op basis van de regeling 'investeringsimpuls Verkeersveiligheid SPV'. De restende ontvangen SPV-bijdrage en toegezegde BDU-bijdrage houden we beschikbaar voor het realiseren van de fietsbrug.

14. Fietspad Dwingelerweg Ansen

De voorgenomen plannen zijn besproken met de buurt. Gelet op de input van de buurt is besloten geen fietspad langs de Dwingelerweg aan te leggen. In samenspraak met Dorpsbelangen Ansen gaan we de integrale maatregelen onderzoeken. De provincie gaan we berichten dat we geen gebruik maken van de toegezegde bijdrage, het uitvoeren van de nieuwe maatregelen komen niet in aanmerking voor een bijdrage van de provincie. De resterende eigen middelen van € 101.250 houden we beschikbaar voor het uitvoeren van deze maatregelen.

15. Uitvoeringsmaatregelen GVVP 2022

In verband met weersomstandigheden zijn de werkzaamheden aan de Tonckenstraat opgepakt in januari 2023 en gereed. Na onderzoek en overleg hebben is de bebouwde kom aangepast door een verhoging aan te brengen, Westerstraat is onderzocht en er zijn fietsvoorzieningen aangebracht en in Dijkhuizen zijn attentiemaatregelen uitgevoerd bij de schoolomgeving. Er zijn verkeersveiligheidsmaatregelen uitgevoerd in Veeningen, plateaus en 30 km zone.

16. Fietspad Weerwilleweg Koekange

In de afgelopen periode is er veel werk verricht om het fietspad Weerwilleweg aanbestedings-gereed te maken. De instemming met het waterschap voor het dempen van de watergang heeft hierbij veel afstemming gevraagd. Het bestek is nu gereed en de uitgenodigde aannemers gaan in januari 2023 een aanbieding opstellen. Daarna zal het werk worden ingepland voor de uitvoering. Hoewel het de bedoeling was om nog in 2022 het fietspad aan te leggen is dit door de langere voorbereiding helaas niet gelukt.

17. Voorbereiding verkeerssituatie Blijdenstein

Het onderzoek naar de komst van de ontsluitingsweg naar Ruinerwold is uitgevoerd. Een en ander naar aanleiding van het Burgerinitiatief Blijdenstein en het college cq. gemeenteraadsbesluit hierover. De kansen en risico's zijn daarmee globaal in beeld. De gemeenteraad gaat een dialoogavond organiseren met de omgeving.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/ - rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	5.758	5.720	5.886	5.982	-96
Baten programma	767	235	246	330	85
Resultaat	-4.990	-5.484	-5.640	-5.652	-11

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

06 De Wolden ontwikkelt met kleur en talent

Onze jeugd van nu is de toekomstige generatie die verder bouwt aan een duurzaam en sociaal De Wolden. Dit programma heeft de volgende thema's: een leven lang leren en ontwikkelen, cultuur en werken.

Programmahouders: Mark Turksma en Albert Haar

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

We streven naar optimale ontwikkelingskansen voor kinderen op het gebied van onderwijs, zorg, sport en cultuur. Dat doen we samen met maatschappelijke partners én natuurlijk onze jeugd en hun ouders of verzorgers.

Een leven lang leren en ontwikkelen

We bouwen onze bijdrage aan de ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren verder uit. We stimuleren een sterkere integrale verbinding tussen kinderopvang, peuterspelen, voor- en vroegschoolse educatie en basisonderwijs. Een belangrijk instrument daarvoor zijn de integrale kindcentra waar die verbindingen samen komen.

RMC: van school naar werk

De gemeente De Wolden maakt, samen met de gemeenten Hoogeveen, Meppel en Westerveld, deel uit van het Regionale Meld en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC) Zuidwest-Drenthe. De gemeente Hoogeveen is centrumgemeente voor de regio. Het RMC werkt aan het sluitend maken van het netwerk van onderwijs, zorg en arbeid. Het RMC biedt hulp aan jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar bij verzuim en schooluitval. Ook heeft het RMC alle jongeren in beeld die doorstromen vanuit het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, vmbo basisberoepsgerichte leerweg of entree-onderwijs naar een vervolgplek. Indien nodig wordt ook aan deze jongeren ondersteuning geboden. Alle inzet is erop gericht om de jongvolwassenen naar een passende plek in de samenleving te leiden. Waar mogelijk via een diploma op mbo2 niveau of hoger naar duurzaam werk en als dit niet mogelijk is, wordt er naar andere mogelijkheden gekeken.

De coronacrisis heeft een duidelijk effect op jongvolwassenen. De problematiek bij jongvolwassenen is toegenomen en meer jongvolwassenen hebben de aansluiting met het onderwijs verloren vanwege het online lesprogramma en vallen uit. Het RMC heeft in 2022 extra begeleiding ingezet.

Het RMC, de scholen, de Arbeidsmarktregio Drenthe en de gemeenten hebben ingezet op het voorkomen van jeugdwerkloosheid en op een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeid. Het Rijk heeft hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld.

Laaggeletterdheid

Het bieden van ontwikkelingskansen beperkt zich niet tot kinderen en jongeren. We zetten ook meer in op de inbreng van ouders en verzorgers en willen de kansen op educatie voor volwassenen vergroten. Onze inzet op het terugdringen van laaggeletterdheid blijft groot. We zetten o.a. vanuit het Taalpunt De Wolden in op het verbeteren van spreek-, lees- en schrijfvaardigheden van onze inwoners. Hiermee verkleinen we de stap naar een passende baan of opleiding en vergroten we de kansen om mee te doen in onze samenleving. In 2022 is ingezet op het versterken en vergroten van het netwerk laaggeletterdheid, het instrueren en begeleiden van vrijwilligers van het Taalpunt en op het bereiken van NT1-ers, inwoners voor wie Nederlands de eerste taal is.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Het bieden van goede ontwikkelkansen voor kinderen is het primaat van kinderopvang en onderwijsorganisaties. Goede en adequaat ingerichte accommodaties zijn ondersteunend in dit aanbod. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud, zowel binnen als buiten en ontvangen daarvoor rijksmiddelen. Vanuit de ambitie om ontwikkelkansen te vergroten voor alle kinderen is samen met de onderwijsbesturen geïnventariseerd wat er nodig is om het onderwijs in een plattelandsgemeente, zeker ook in de kleine kernen, voldoende aantrekkelijk te houden. Hiermee kan ook een bijdrage worden geleverd aan het leefbaar en vitaal houden van onze gemeente.

De gemeente heeft in 2022 het Integraal Huisvesting Programma (IHP) inhoudelijk afgerond in nauwe samenwerking met de schoolbesturen. Met dit IHP kunnen gemeenten en schoolbesturen de kwaliteits- en duurzaamheidsopgave die er ligt voor hun schoolgebouwen integraal aanpakken. Het IHP voorziet in vernieuwbouw (renovatie) of vervangende nieuwbouw voor 11 schoolgebouwen in de komende 16 jaar. Een raadsvoorstel voor de financiering hiervan wordt momenteel uitgewerkt.

Nationaal Programma Onderwijs

Jonge kinderen, leerlingen en studenten hebben te maken met de impact die de coronapandemie heeft veroorzaakt. Kinderopvang, scholen, besturen, gemeente en andere betrokkenen buigen zich over de vraag hoe we onze jongste generatie kansen kunnen bieden op volwaardig onderwijs en een goede toekomst.

Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs heeft de gemeente € 214.399 ontvangen om leervertragingen in te halen. Momenteel worden er samen met onderwijs, kinderopvang, welzijn, zorg, sport en cultuur plannen uitgewerkt om de positie van kinderen en jongeren te versterken. Hierbij gaat het voornamelijk om jeugdigen met een ontwikkelachterstand of in een kwetsbare situatie.

Jeugdhulp

Op 1 januari 2022 was de nota 'Kansrijk opgroeien in De Wolden' van kracht. In deze nota staat de koers op het gebied van jeugd voor de komende jaren vastgelegd. Wij vinden het van belang dat alle Woldense kinderen de kans krijgen om veilig op te groeien en zich optimaal te ontwikkelen binnen de eigen mogelijkheden. We richten ons op het normaliseren van bepaalde opvoedvragen, het de-medicaliseren van onze jeugd waar dit kan en kijken naar wat er nodig is om een kind te helpen, in plaats van waar men wel of geen recht op heeft.

Daarbij zetten we meer en meer in op preventie, want 'voorkomen is beter dan genezen'. Investeren in het voorliggend veld moet leiden tot een verminderd gebruik van dure, specialistische voorzieningen. In plaats hiervan worden inwoners vaker naar tevredenheid ondersteund vanuit voorzieningen in het voorliggend veld.

Een mooi voorbeeld hiervan is het project Buurtgezinnen: 'gewone' gezinnen in de buurt die kwetsbare kinderen uit andere gezinnen opvangen en ondersteunen waar nodig. Buurtgezinnen is er voor alle gezinnen met kinderen in alle leeftijden, die om wat voor reden dan ook, behoefte hebben aan steun bij de opvoeding. Zij doet dat door gezinnen die bij elkaar in de buurt wonen bij

elkaar te brengen, waarbij het ene gezin het andere gezin vrijwillig en flexibel ondersteunt bij de opvoeding en verzorging van kinderen. Vanaf 2020 is het programma Buurtgezinnen voor de duur van 2 jaar als proeftuin gestart in De Wolden. Gebleken is dat deze inzet, zoals verwacht, een forse besparing oplevert. Dit zijn objectief gemeten besparingen. De besparingen worden tot stand gebracht door bijvoorbeeld het verminderen – beëindigen van geïndiceerde jeugdhulp tot het soms voorkomen van gedwongen jeugdhulp. Ook zien we besparingen die buiten het domein jeugd vallen. Hierbij mag gedacht worden aan besparingen door het verminderen en/of beëindigen van geïndiceerde Wmo-ondersteuning, als ook aan het stoppen van uitkeringen (door het vergroten van de draagkracht van opvoeders). Gemiddeld is er vraag naar 5 koppelingen per jaar.

Het jaar 2021 stond in het teken van de Covid-19 crisis en de gevolgen die deze crisis had, en nog steeds heeft voor onze jeugd. De gevolgen hiervan zijn nog steeds merkbaar, voornamelijk in de GGZ- en jeugdbeschermingssector. Tijdens de Covidcrisis kwamen deze sectoren extra onder druk. In 2022 nam deze druk verder toe. Vanwege een groot personeelstekort en hoge kosten, zijn er lange wachtlijsten ontstaan. Dit is een zorgelijke ontwikkeling, omdat de meest kwetsbare kinderen bediend worden in de GGZ en in de jeugdbescherming. De gemeente blijft vanuit partnerschap samenwerken met de gecertificeerde instellingen en aanbieders, om samen te blijven zorgen voor onze meest kwetsbare jeugd'. Accare heeft vanuit de hiervoor bedoelde SPUK-regeling extra middelen ontvangen om de wachtlijst aan te pakken. Er is extra personeel aangesteld wat leidde tot een vermindering van de wachtlijst.

De situatie is wel verbeterd maar door de toename van het aantal crisismeldingen, krapte op de arbeidsmarkt en hoger ziekteverzuim is eind 2022 de wachtlijst weer gestegen. De SPUK-middelen hebben wel een dempend effect gehad op het stijgen van de wachttijden.

Per 1 januari 2022 was het nieuwe woonplaatsbeginsel van kracht. Het woonplaatsbeginsel regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de kosten van de jeugdhulp. Leidend hierin is de woonplaats van de jeugdige voorafgaand aan de zorg met verblijf. Op een enkele uitzondering na, verloopt de overdracht van onze gemeente naar andere gemeenten en omgekeerd, goed en rustig voor de cliënten. In 2022 betrof dit 21 jongeren uit De Wolden waarvoor gemeente De Wolden niet meer financieel verantwoordelijk is. De Wolden heeft 9 jongeren ontvangen in datzelfde jaar, waarvoor de gemeente juist wel verantwoordelijk werd op basis van het nieuwe woonplaatsbeginsel.

Het aantal jeugdigen dat in 2022 zorg heeft gehad is gedaald ten opzichte van 2021 (520 versus 579). We zien ten opzichte van 2021 een daling van de totaal gefactureerde zorgkosten en de kosten per kind (10% minder ten opzichte van 2021). Dit is voor een deel te verklaren door alle maatregelen die we hebben ingezet, zoals inzet POH-Jeugd en de aangepaste verordening. Daarnaast ligt een verklaring in het nieuwe woonplaatsbeginsel. Hierdoor vallen kinderen die vanuit een voogdijmaatregel in onze gemeente worden geplaatst in een voorziening voor verblijf niet meer onder de verantwoordelijkheid van de gemeente waar de zorginstelling gevestigd is, maar is de gemeente van herkomst van de jeugdige verantwoordelijk.

De gemeente doet ieder jaar een cliënttevredenheidsonderzoek (CEO). Dit jaar zijn de mensen bevraagd die via de gemeentelijke toegang jeugdhulp hebben aangevraagd. De respondenten van het CEO zijn over het algemeen positief over de hulp die vanuit de gemeente geregeld wordt. In de meeste gevallen wordt de hulp geboden die nodig is en helpt de hulp bij de ontwikkeling van het kind.

Cultuur

In 2023-2024 is de gemeente Culturele Gemeente van Drenthe onder de titel 'Toekomst van het Platteland'. Dit biedt een extra kans om een impuls te geven aan het culturele leven in De Wolden. Met het tijdelijke dorp 'Wiede Wold' willen we ook mensen dichter bij elkaar brengen. Niet voor niets staat in Wiede Wold participatie centraal. Met, voor en door de Woldenaren wordt een stevig programma gebouwd. Samen met stichting Wiede Wold en het kernteam Wiede Wold, is gestart met de voorbereidingen voor De Wolden Culturele Gemeente 2023-2024.

Scala Centrum voor de Kunsten

In 2021 heeft de gemeente De Wolden, samen met de andere 4 betrokken 'Scala-gemeenten', ingestemd met een splitsing van de bedrijfsvoering en activiteiten van Scala. Aanleiding voor deze splitsing is de nieuwe koers van Scala die tot stand is gekomen door bezuinigingen. Door de splitsing die per 1 januari 2022 is doorgevoerd, ontstaat er een duidelijker onderscheid in het vrijetijds-/buitenschools aanbod en het binnenschoolse aanbod. De Stichting Scala is verant-

woordelijk voor alle buitenschoolse lessen en uitvoeringen. De Stichting CultuurKlik, heeft de verantwoordelijkheid voor alle binnenschoolse- en maatschappelijke activiteiten.

Stichting Scala heeft eind 2022 de gemeenten ingelicht over financiële problemen en aangegeven dat zij op termijn geen bestaansrecht meer zien. Zij hebben aangegeven per 1 juli 2023 te willen stoppen met het aanbieden van lessen. De gemeenten hebben ervoor gekozen om de eerste drie maanden van 2023 Scala te willen blijven te subsidiëren met een optie tot verlenging van drie maanden. De uitgaven worden per maand gemonitord en de gemeenten blijven met Scala in gesprek over het toekomstige cultuuraanbod.

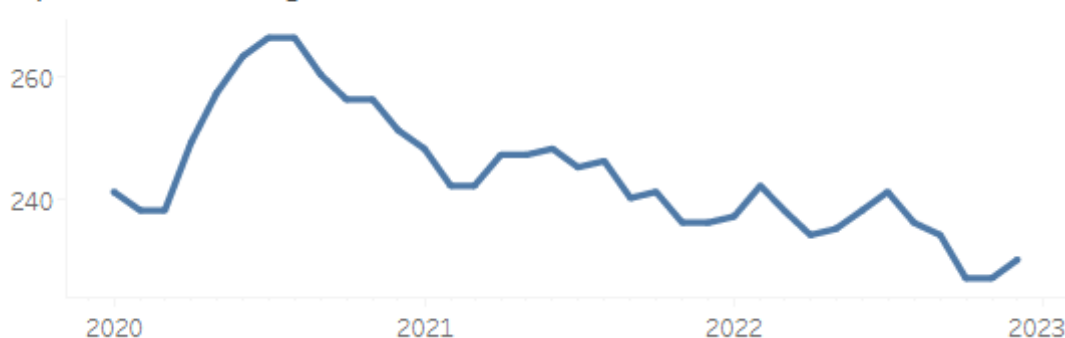
Werken

In 2022 was de arbeidsmarkt goed en was er in sommige beroepsgroepen zelfs sprake van schaarste. Het aantal vacatures steeg landelijk tot boven de 400.000. Begin 2022 was de instroom in de bijstand nog relatief hoog door de toen geldende corona maatregelen. Na het wegvallen van deze maatregelen zwakte de instroom in de WW en de bijstand af. Er is echter wel sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt die om extra aandacht vraagt. De inzet van scholingstrajecten gericht op kansberoepen, maatwerktrajecten en mobiliteitsoplossingen hebben eraan bijgedragen dat inwoners kunnen meedoen op de arbeidsmarkt. De personen die in aanmerking komen voor Beschut Werk of een zogeheten baanafsprakbaan (BAB) krijgen bij Stark een werkomgeving die bij hen past, of leren daar de vaardigheden aan die bij andere (reguliere) werkgevers nodig zijn.

Aantallen uitkeringsgerechtigden

Eind 2022 ontvingen 230 inwoners een uitkering van de gemeente op grond van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ. Het aantal bijstandsgerechtigden in De Gemeente De Wolden (1% van het totaal aantal inwoners, tegen 2,2% landelijk) is laag waardoor de fluctuaties van in- en uitstroom vaak een groot effect hebben op het totaal bestand.

Verloop aantal uitkeringen

De vraag op de arbeidsmarkt is in 2022 ondanks de effecten van Covid-19 op de economie steeds goed geweest. Veel van de bijstandsgerechtigden die te maken hadden met een mismatch of multi-problematiek hebben we geheel of deels naar werk kunnen begeleiden, al dan niet met een vorm van ondersteuning. Door de combinatie van een goede arbeidsmarkt en de inzet van trajecten is het aantal bijstandsgerechtigden in 2022 gedaald met 6 (2,5%) ten opzichte van 2021. De beperkte daling heeft mede te maken met de hogere instroom van statushouders. De verwachting is dat deze doelgroep in omvang zal blijven toenemen.

De meeste inwoners die nu een bijstandsuitkering ontvangen hebben een mismatch op de arbeidsmarkt, waarbij hun vaardigheden en ervaring niet aansluiten op de beschikbare banen. Individuele en collectieve trajecten en het opleiden voor kansberoepen is noodzakelijk om deze inwoners een kans te geven op de arbeidsmarkt. De focus ligt op preventie, nazorg, ontwikkeling, opleiding en duurzame uitstroom. Ook is er ingezet op het bevorderen van integraal werken in onze organisatie, gericht op betere afstemming, om terugval bij de cliënt te voorkomen. De intensieve samenwerking met het UWV zorgt ervoor dat de inwoners die dreigen door te zakken vanuit de WW naar de bijstand al vroegtijdig in beeld zijn en gezamenlijk worden opgepakt. Hierdoor kan instroom in de bijstand vaak voorkomen worden.

Wet inburgering

Op 1 januari 2022 trad de nieuwe Wet inburgering in werking. Deze wet geldt voor alle statushouders die vanaf deze datum een verblijfsvergunning ontvangen. In 2022 hebben we daarom instroom gehad van inburgeraars die vallen onder de oude wet en die vallen onder de nieuwe wet. In totaal

ging het om 5 inburgeraars die ingestroomd zijn op basis van de nieuwe wet. Deze 5 inburgeraars volgen taallessen in Hoogeveen of Zwolle, afhankelijk van welk taaltraject zij volgen.

Voor de uitvoering van de nieuwe wet hebben we een concept Uitvoeringsplan inburgering opgesteld. Deze is in 2022 ter advisering voorgelegd aan de Cliëntenraad Participatie & Wsw. Het college stelt het plan het eerste kwartaal 2023 vast.

Beleidsdoelen

Een leven lang leren en ontwikkelen

- Een positieve en veilige leefomgeving voor kwetsbare inwoners, waaronder de jeugdigen.
- Bevorderen van samenwerking tussen organisaties voor een optimale dienstverlening aan kwetsbare inwoners.
- Samen met maatschappelijke partners én natuurlijk ouders of verzorgers optimale ontwikkelingskansen voor kinderen creëren op het gebied van onderwijs, zorg, sport en cultuur.
- Het verder versterken van de signaleringsfunctie van ontwikkelingsachterstanden bij peuters en een passend aanbod door middel van VVE-arrangementen. Ieder kind verdient maximale ontwikkelingskansen.
- Zoveel mogelijk kinderen met risico op een ontwikkelingsachterstand krijgen een passend VVE-aanbod.
- Bevorderen doorgaande leerlijnen tussen peuteropvang en basisschool en tussen basisschool en voortgezet onderwijs.
- Gemeenten, maatschappelijke partners en ouders dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid als het gaat om de ontwikkeling van kinderen. We willen de positie van ouders en jongeren hierin versterken, zodat we goed aansluiten bij de vraag en de behoefte en samen met ouders en jongeren blijven ontwikkelen.
- We vormen een sluitend netwerk met gemeente, RMC, scholen en welzijn om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie te laten behalen.

Jeugdhulp

- Een positieve en veilige leefomgeving voor kwetsbare inwoners, waaronder de jeugdigen.
- Bevorderen van samenwerking tussen organisaties voor een optimale dienstverlening aan kwetsbare inwoners.
- Zorg en ondersteuning organiseren die snel, adequaat en efficiënt is.
- Samen met maatschappelijke partners én natuurlijk ouders of verzorgers optimale ontwikkelingskansen voor kinderen creëren op het gebied van onderwijs, zorg, sport en cultuur.
- Steunen van het verder versterken van de signaleringsfunctie van ontwikkelingsachterstanden bij peuters en een passend aanbod door middel van VVE-arrangementen. Ieder kind verdient maximale ontwikkelingskansen.
- Alle kinderen met risico op een ontwikkelingsachterstand krijgen een passend VVE-aanbod.
- Bevorderen doorgaande leerlijnen tussen peuteropvang en basisschool en tussen basisschool en voortgezet onderwijs.
- Gemeenten, maatschappelijke partners en ouders dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid als het gaat om de ontwikkeling van kinderen. We willen de positie van ouders en jongeren hierin versterken, zodat we goed aansluiten bij de vraag en de behoefte en samen met ouders en jongeren blijven ontwikkelen.
- Versterken samenwerking onderwijs-jeugdhulp.
- Versterken inzet op preventie waarmee (deels) voorkomen wordt dat jeugdhulp nodig is.
- Betere samenhang bij ondersteuning aan jongeren in een kwetsbare positie.

Cultuur

- Een stevige en bereikbare culturele basis voor alle inwoners.
- Cultuur als middel inzetten om maatschappelijke doelen te bereiken.
- De culturele infrastructuur verstevigen en daarmee een positieve bijdrage leveren aan de aantrekkelijkheid van onze gemeente.
- Toekomstbestendige lokale musea met voldoende bezoekers, vrijwilligers en een goed educatief aanbod.
- Alle kinderen in De Wolden krijgen d.m.v. Talentkracht voldoende kansen op een passende wijze hun creatieve talenten te ontwikkelen.

Werken

- Iedereen doet mee in een betaalde of onbetaalde baan en draagt daardoor bij aan onze samenleving.
- Re-integratie is gericht op de kortste weg naar een passende functie op de reguliere arbeidsmarkt.
- Inwoners stromen duurzaam uit waarbij een terugkeer in de uitkering wordt voorkomen.
- Werkzoekenden met een arbeidsbeperking worden indien nodig en mogelijk voorzien van een passend maatwerk aanbod.
- Een belangrijke taak heeft de gemeente voor statushouders op grond van de nieuwe inburgeringswet per 1 januari 2022.

Informatie verbonden partijen

Bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- Stichting Werkgelegenheids Initiatieven De Wolden - taakveld 06.40.
- Het mensontwikkelbedrijf STARK - taakveld 06.40.

Beleidsindicatoren

'De Wolden ontwikkelt met kleur en talent'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
Absoluut verzuim leerplichtigen per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2018	0,0	1,9
Relatief verzuim leerplichtigen per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2021	20	20
Voortijdige schoolverlaters in % per 10.000 inwoners	2021	1,5%	1,9%
Jongeren met een delict voor de rechter in % per 10.000 inwoners	2020	1%	1%
Kinderen in een uitkeringsgezin in %	2020	3%	6%
Melding kindermishandeling per 100.000 inwoners	2021	62	170
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp in %	2022	9,2%	10,7%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming in %	2020	0,5%	1,1%
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering in %	2022	0%	1,2%

Absoluut verzuim:

Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerplichtige kinderen.

Relatief verzuim:

Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerplichtige kinderen.

Activiteiten 2022

5.30 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Activiteit	Vitale Verenigingen De Wolden 2022.
Verantwoording/ realisatie 2022	In 2022 hebben amateurkunstverenigingen, samen met sport- en feestverenigingen, elkaar ontmoet tijdens kennis- en inspiratiebijeenkomsten waar de toekomst van het verenigingsleven centraal stond. Er werd stilgestaan bij het werven van bestuursleden en leden, fondsenwerving, financiën etc.
Middelen	Het college heeft besloten op 4 oktober 2022 dat een deel (€ 10.000) van de middelen voor verenigingsondersteuning bestemd worden voor Culturele Gemeente van Drenthe - Wiede Wold ter ondersteuning van verenigingen. Naast de ondersteuning van verenigingen tijdens Wiede Wold worden verenigingen ook individueel ondersteund waar nodig. De begrote middelen zijn daarmee volledig besteed.

5.30 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Activiteit	Drentse Culturele Gemeente De Wolden - Uitvoering Agenda Cultuur.
Verantwoording/ realisatie 2022	In 2022 zijn we gestart met de voorbereiding van Culturele Gemeente van Drenthe - Wiede Wold. Het kernteam is gevormd en is gestart met de voorbereidingen voor 2023 en 2024. Het kernteam richt zich op de organisatie van het locatietheater, expo en het Streekprogramma. Twee zakelijke leiders sturen het kernteam aan. Met de subsidieregeling Streekprogramma konden culturele organisaties in De Wolden een subsidieaanvraag indienen voor de kick-off in het voorjaar van 2023. Peergroup is een samenwerking gestart met het Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie (NICE) voor de bouw van een afvalkathedraal. Hieraan gaan studenten meewerken. Aan de expo zijn inmiddels 8 kunstenaars gekoppeld. Er zijn enkele locaties die worden onderzocht als mogelijke locatie voor het gebeuren in het voorjaar van 2024. Ook is er een stichting opgericht zodat fondsenwerving mogelijk is.
Middelen	De begrote middelen zijn volledig besteed.

6.72 - Jeugdhulp

Activiteit	Uitvoering geven aan hervorming- en ontwikkelagenda Jeugdhulp.
Verantwoording/ realisatie 2022	De Hervormingsagenda Jeugd is in 2022 niet opgeleverd. We hebben in 2022 gewerkt aan de uitvoeringsagenda jeugd, zoals opgenomen in de herijking Sociaal Domein. Voorbeelden hiervan zijn versterken van de gemeentelijke toegang, uitbreiden POH-Jeugd en de implementatie van de verordening en beleidsregels jeugdhulp.
Middelen	De begrote middelen zijn volledig besteed.

6.72 - Jeugdhulp

Activiteit	Continuering pilots Jeugdhulp.
Verantwoording/ realisatie 2022	In 2022 is gewerkt aan 5 projecten: SMW12+, Begeleid zelfstandig wonen, Thuiscoaches, Moeders van De Wolden en POH-Jeugd. De pilots zijn gemonitord en worden nog gepresenteerd aan de Gemeenteraad.
Middelen	De begrote middelen zijn volledig besteed.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:**Een leven lang leren en ontwikkelen**

- Beleidsplan VVE gemeente De Wolden 2017.
- Verordening gemeentelijke kindregelingen gemeente De Wolden 2017.
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2022.
- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs 2015.
- Uitvoeringsnota jeugdhulp De Wolden 2021.
- Beleidsregels jeugdhulp gemeente De Wolden 2022.
- Verordening jeugdhulp gemeente De Wolden 2022.
- Verordening Kindregelingen gemeente De Wolden 2017.

Cultuur

- Agenda 'Cultuur blijft belangrijk in De Wolden'.
- Routekaart Cultuuronderwijs Zuidwest-Drenthe.
- Cultuuronderwijs in De Wolden/ontwikkelprogramma.
- Beleidsregels subsidiëring muziek- en zangverenigingen.

Werken

- Kadernota Sociaal Domein.
- Beleidsplan reïntegratie 2015.
- Beleidsuitvoeringsplan Participatiewet.
- Afstemmingsverordening 2020.
- Re-integratieverordening 2020.

Investeringsen

Er zijn geen investeringen opgenomen in dit programma.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/ - rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	12.119	11.830	12.444	12.103	341
Baten programma	847	598	1.048	1.122	74
Resultaat	-11.273	-11.232	-11.396	-10.981	414

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

07 Gezond meedoen in De Wolden

Gezondheid, zorg en ondersteuning zijn de leidende thema's binnen het programma Gezond Meedoen in De Wolden. We bieden zorg en ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben om in de (lokale) samenleving mee te doen.

Programmahouders: Mark Turksma en Egbert van Dijk

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

Zorg

We signaleren een toenemende vergrijzing in De Wolden, wat leidt tot meer gebruik van Wmo voorzieningen. De coronapandemie heeft z'n weerslag gehad op de gezondheid van de kwetsbare groep inwoners die gebruik maakt van de Wmo.

Gezondheidszorg

In 2022 heeft de GGD ingezet op een betere verbinding van eigen taken met de keten van zorg en veiligheid ('sociale veiligheid'). Diverse experimenten over de verbinding VTD met lokale hulp zijn gestart. De aanpassingen Veilig Thuis als gevolg van landelijke ontwikkelingen (verscherpte meldcode, radarfunctie enzovoort) hebben geleid tot een toename van de adviezen door VTD.

Hiermee is duidelijk dat organisaties en inwoners VTD beter weten te vinden. Het aantal meldingen is afgenomen.

De visie op de dienstverlening in het kader van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz) door gemeenten, met GGD en andere partners, is geëvalueerd. Er wordt gewerkt aan goede meerjarige afspraken met gemeenten en organisaties.

In Drenthe is door alle gemeenten, provincie, GGD en zorgverzekeraar een meerjarenbeleidsprogramma 'Drenthe Samen Gezond In Beweging 2021-2024' opgesteld. De eerste stappen zijn gezet in de uitvoering.

De Covid-19 vaccinaties heeft de GGD bekend gemaakt bij een breed publiek. Ook in 2022 is hier intensief op ingezet, met o.a. testen en vaccinatiecampagnes.

Schuldhelpverlening

In gemeente De Wolden heeft 4,4% van de huishoudens een geregistreerde problematische schuld (2022). Landelijke ligt dit cijfer tussen de 7,5% en de 7,9%. In 2022 bleef een sterke toename van personen in de schuldhelpverlening uit ondanks de hoge inflatie.

Er zijn afspraken gemaakt met de Gemeentelijke Kredietbank (GKB) over het uitvoeren van nieuwe schuldhelpverleningstrajecten per 1 januari 2023. Inwoners die al in een traject zaten bij plangroep/sociaal.nl blijven bij deze organisatie.

Daarnaast zijn er dit jaar afspraken met Welzijn De Wolden gemaakt om het Informatiepunt Geldzaken te versterken en daarmee laagdrempelige hulp te bieden aan inwoners met financiële problematiek. Zo zal er extra personele inzet zijn bij het Informatiepunt om in 2023 meer inwoners ondersteuning te kunnen bieden.

Energietoeslag

In 2022 hebben we een nieuwe Rijksregeling uitgevoerd, namelijk de regeling 'Energietoeslag 2022'.

Deze toeslag ter hoogte van € 1.300 hebben we verstrekt aan gezinnen met een laag inkomen ter compensatie van de hoge energielasten.

Als gevolg van het raadsbesluit van 22 december 2022 (Lokale maatregelen ter bestrijding van energiearmoede en inflatie) hebben we de inkomenstoets om in aanmerking te komen voor de toeslag verhoogd van 120% naar 130% van het sociaal minimum. We hebben de toeslag in 2022 aan 668 gezinnen verstrekt.

Tijdelijk Maatwerkfonds

Voor inwoners die als gevolg van de hoge energieprijzen en inflatie te maken hebben met acute betaalachterstanden hebben we het tijdelijk maatwerkfonds ingesteld. We hebben voor het tijdelijk maatwerkfonds € 250.000 gereserveerd.

Beleidsdoelen

Zorg en ondersteuning

- Onafhankelijke cliëntondersteuning beter en eerder beschikbaar voor inwoners.
- Bevorderen van een samenleving waarin iedereen kan meedoen (inclusie).
- Inwoners kunnen volwaardig en gelijkwaardig deelnemen aan de (lokale) samenleving en zijn daar primair zelf verantwoordelijk voor.
- Inwoners kunnen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving blijven.
- Stimuleren van het realiseren van een positieve en veilige leefomgeving voor kwetsbare inwoners.
- Versterken van sociale en economische zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners.
- Integrale ondersteuning op alle leefgebieden van statushouders.
- Ondersteuning van kwetsbare inwoners wordt zo dicht mogelijk bij hun leefomgeving georganiseerd.
- Bevorderen van samenwerking tussen organisaties voor een optimale dienstverlening aan kwetsbare inwoners.
- Zorg en ondersteuning organiseren die snel, adequaat en efficiënt is.
- De zorgvraag van de inwoner is uitgangspunt bij het verlenen van zorg en ondersteuning.

Informatie verbonden partijen

Bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen is de volgende verbonden partij betrokken:

- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe te Assen - taakveld 07.10.

Beleidsindicatoren

'Gezond meedoen in De Wolden'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
Netto participatiegraad in % van mensen met een baan tussen 15-75 jaar	2021	71%	70%
Werkloze jongeren/jeugdwerkloosheid in %	2021	1%	2%
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners 18 jaar e.o.	2021	175,8	431,2
Personen met een lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners 15-65 jr.	2021	121	130
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners	2022	530	640
Demografische druk in % (= de verhouding tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64 jaar) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (-19 jaar en 65+))	2022	84,6	70,3

Activiteiten 2022**6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie (Maatschappelijke werk en welzijn)**

Activiteit	Looncompensatie Algemeen Maatschappelijk Werk en regulier welzijnswerk conform cao.
Verantwoording/ realisatie 2022	In het kader van de subsidieverstrekking aan de Stichting Welzijn De Wolden voor het uitvoeren van algemeen maatschappelijk werk en welzijnswerk wordt jaarlijks rekening gehouden met een compensatie voor loon- en prijsstijgingen die onder andere voortvloeien uit cao-verplichtingen. In 2022 hebben we een indexatie van 3,25% gehanteerd.
Middelen	Het beschikbaar gestelde budget, als gevolg van deze indexatie, à € 36.265 is uitbetaald.

6.1 - Inclusieve samenleving Opstellen van een Lokale Inclusieagenda

Activiteit	Opstellen en uitvoeren van een lokale inclusieagenda.
Verantwoording/ realisatie 2022	De werkgroep "De Wolden gewoon toegankelijk" had tijd nodig om de focus te bepalen. De werkgroep heeft een bijeenkomst georganiseerd in het teken van blind- en slechthoorden en er is een aanpassing gedaan aan een trottoir in de Wijk ten behoeve van minder mobiele. Daarnaast heeft de werkgroep de locaties voor de verkiezingen geschouwd, een informatiebijeenkomst georganiseerd voor de ambtenaren van de SWO en hebben werkgroepleden zelf informatie- en netwerkbijeenkomsten bezocht. Deze activiteiten hebben, afgezien van tijd en een onkostenvergoeding, niets gekost. Oorspronkelijk was hier € 15.000 voor begroot. Er is dus minder besteed dan begroot. Op dit moment is de werkgroep bezig met de lokale inclusie agenda die naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 wordt opgeleverd.
Middelen	Er is in totaal € 2.799 uitgegeven. Het restant valt vrij in de algemene middelen.

6.2 - Wijkteams (Buurteams)

Activiteit	Continuering buurtteams De Wolden.
Verantwoording/ realisatie 2022	De deelnemende organisaties in de buurtteams zijn de gemeente, Welzijn De Wolden, Actium, Buurtbemiddeling en Politie als kernleden en in de buitenschil het team 'Optimaal Leven' (GGZ, VNN en Cosis) en Icare. Door deze werkwijze zetten we in op het voorkomen van vaak duurdere eerste- en tweedelijns zorg. Dit levert een positieve bijdrage aan de taakstelling Sociaal Domein. In 2022 is er een coördinator Buurteam De Wolden aangesteld en hiermee is de formatie structureel geworden. In 2022 zijn er bijna 60 casussen behandeld. Het Buurteam heeft haar zichtbaarheid vergroot door actief in de dorpen aanwezig te zijn (bijvoorbeeld Buurteam on Tour, Burendag en netwerken binnen de Eerstelijns Zorg).
Middelen	In de begroting is incidenteel € 58.000 beschikbaar gesteld voor de coördinatie van buurtteams. Deze middelen zijn besteed. De structurele middelen voor deze structurele functie zijn meegenomen in de begroting van de SWO.

6.6 – Herijking sociaal domein

Activiteit	Het realiseren van een toekomstbestendig sociaal domein De Wolden zowel qua inhoud als financiën.
Verantwoording/ realisatie 2022	De gemeenteraad heeft in oktober 2021 de Kadernota Sociaal Domein 2022-2025 "Duurzaam in balans" vastgesteld. De 'herijking sociaal domein' had als hoofddoel: Het vaststellen van een nieuwe balans tussen aan de ene kant het handhaven van een goede invulling van onze verantwoordelijkheid voor onze kwetsbare en minder zelfredzame inwoners en aan de andere kant een verantwoorde beheersing van de uitgaven in het sociaal domein. De gemeenteraad heeft de volgende het volgende besloten: a. De hoofdrichtingen beleid sociaal domein; b. Op basis van de financiële taakstelling maatregelen vastgesteld. Het bedrag daarvoor is in 2020 vastgesteld op € 1,2 miljoen. De vastgestelde taakstellingen zijn geïmplementeerd. In 2022 is het nieuwe normenkader huishoudelijke hulp ingevoerd als gevolg van de herijking sociaal domein. Bij het uitvoeren van de herindicaties Wmo huishoudelijke hulp hebben wij geconstateerd dat bij 17% van de cliënten behoefte was aan meer zorginzet. Deze indicaties zijn opgehoogd en er is daarmee meer zorg geleverd. Als gevolg hiervan zijn onze uitgaven verhoogd. Bij ruim 50% van de gesproken Wmo cliënten kon de indicatie niet omlaag maar diende deze gelijk te blijven als gevolg van de toegenomen zorgbehoefte. De uitkomsten van de herijking zullen in een bijeenkomst aan de gemeenteraad worden gepresenteerd.
Middelen	In de begroting was hiervoor een PM post opgenomen.

7.1 – Volksgezondheid

Activiteit	Loon- en prijscompensatie GGD.
Verantwoording/ realisatie 2022	In de begroting 2022 is een percentage van 2,18% gehanteerd als compensatie van loon- en prijsstijgingen. Het ging om een bedrag van € 48.904.
Middelen	Het beschikbaar gestelde budget, als gevolg van deze indexatie, à € 48.904 is uitbetaald.

7.2 – Volksgezondheid

Activiteit	Uitvoering lokaal preventieakkoord 'Samen gezond en vitaal in De Wolden'.
Verantwoording/ realisatie 2022	In april 2021 is het lokaal preventieakkoord in De Wolden ondertekend door diverse partijen en inwoners. De gemeente ontvangt in 2021, 2022 en 2023 ieder jaar € 20.000 uitvoeringsbudget van het Rijk (Ministerie van VWS). Dit is het maximale bedrag wat we jaarlijks uitgeven aan goede initiatieven die gaan over het terugdringen van roken, overmatig alcohol gebruik en inzetten op gezond gewicht. In 2022 hebben we initiatieven op het gebied van meer bewegen, gezonde voeding en rookvrije zones ondersteund.
Middelen	Van het beschikbare bedrag à € 20.000 hebben we € 9.171,50 besteed. Het restant à € 10.828,50 mogen we meenemen naar 2023.

7.3 – Volksgezondheid

Activiteit	Uitvoering volksgezondheidsbeleid 2022-2025 'De Wolden Positief Gezond'.
Verantwoording/ realisatie 2022	2022 was het eerste jaar van het uitvoeringsprogramma van het volksgezondheidsbeleid. Voor de uitvoering van de nota volksgezondheid is een totaalbudget van € 30.000 per jaar noodzakelijk. Hiervoor kunnen we onder andere professionals trainen in het voeren van 'het andere gesprek', het voortzetten en ontwikkelen van nieuwe JOGG-initiatieven, een rookvrije generatie stimuleren, het alcoholgebruik verminderen, ondersteuningsmogelijkheden in kaart brengen, het organiseren van fitheidstesten, het aanbieden van valpreventiecurssussen en het plaatsen van watertappunten. Op basis van het nieuwe volksgezondheidsbeleid is in de begroting 2022 vanaf 2024 structureel € 20.000 beschikbaar gesteld.
Middelen	De structurele bijdrage vanaf 2024 van € 20.000 is verwerkt.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

Algemeen

- [Toekomstvisie 2005-2020](#).
- [Collegeprogramma 2018-2022 'Duurzaam, doen en dichtbij'](#), mei 2018.

Zorg en ondersteuning

- Kadernota Sociaal Domein "Duurzaam in balans"
- Verordening Wmo 2017.
- Verordening Individuele Inkomens- en studietoelage 2015.
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2015.
- Beleidsregels minimabeleid en bijzondere bijstand.
- Verordening op het sociaal participatiefonds.
- Beleidsregels Energietoelage 2022.

Investerings

Er zijn geen investeringen opgenomen in dit programma.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/- rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	15.080	14.085	15.917	16.310	-392
Baten programma	5.304	4.015	5.777	7.283	1.506
Resultaat	-9.777	-10.071	-10.140	-9.026	1.114

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

08 De Wolden actief en opgeruimd

De Wolden is een sportieve gemeente. Op het gebied van sport- en bewegen gebeurt er veel. De vele en onmisbare vrijwilligers maken dit mede mogelijk. Op het gebied van afval dragen we bij aan de totstandkoming van een circulaire economie. Het stimuleren van inwoners en verleiden tot gedragsverandering is minstens zo belangrijk als het beschikken over een passende inzamelstructuur.

Programmahouder: Egbert van Dijk

Het programma in beeld

Wat hebben we gedaan?

Afval

In het Grondstoffenplan 2020-2025 staat dat gemeente De Wolden vanaf 2021 100 kilogram restafval per inwoner wil realiseren. Een tweede doel is een afvalscheiding van 80% (landelijk wordt gestreefd naar 75%). De belangrijkste maatregel die daaraan, ook in 2022, moest bijdragen was de variabele afvalstoffenheffing (Diftar) die op 1 januari 2021 is ingevoerd voor de gebruikers van minicontainers. In de voorlopige cijfers komt gemeente De Wolden uit op 133 kilogram ongescheiden restafval per inwoner in 2022. Dit is inclusief grof huishoudelijk restafval, luier- en incontinentiemateriaal.

In 2022 is er een evaluatierapport over de resultaten van het eerste jaar Diftar opgeleverd. Dit rapport geeft op basis van voorlopige cijfers inzicht in de ingezamelde hoeveelheid van de diverse grondstofstromen in 2021; het doel van 100 kg ongescheiden restafval per inwoner is nagenoeg behaald. Via dit evaluatierapport is de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2022 geïnformeerd over de resultaten. Eén van de acties in 2022 was de doorlopende vervanging van verzamelcontainers, zodat we zoals het nu lijkt per 1 januari 2024 de variabele afvalstoffenheffing invoeren voor de gebruikers van (ondergrondse) verzamelcontainers.

Licht dalende trend

De (voorlopige) cijfers uit 2021 en 2022 laten een licht dalende trend zien van de ingezamelde hoeveelheid grondstoffen. Deze afname wordt vooral veroorzaakt door de afvalstromen die op de milieustraat worden aangeleverd, zoals puin en sloophout, en in mindere mate door de huis-aan-huis ingezamelde afvalfracties.

Gescheiden inzameling van verpakkingen (PMD)

In 2022 hebben we een hoge kostenpost door stijging van het afkeurpercentage van onjuist gescheiden afval en bijbehorende kosten voor afvoer en verwerking. Om deze kosten terug te dringen is in 2022 een start gemaakt met een verkenning van de (juridische) mogelijkheden om

deze stroom onder eigen regie tegen gunstigere condities te laten afvoeren en verwerken. Ook is in overleg met de landelijke regieorganisatie (RKN) begonnen met de vormgeving van een actieplan om de stoffen in deze grondstofstroom bij de bron aan te pakken.

Gescheiden inzameling van oud papier en karton (OPK)

De gemeenteraad heeft medio 2022 besloten de inzameling van OPK te laten uitvoeren door de reguliere inzameldienst (PreZero). Aan de bij de inzameling betrokken vrijwilligersorganisaties wordt een afbouwregeling verstrekt (gefinancierd uit de algemene middelen). Naar aanleiding van een amendement op bovenstaand raadsbesluit zijn in de tweede helft van 2022 voorbereidingen getroffen voor gespreksavonden met alle vrijwilligersorganisaties over activiteiten die een bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid in de gemeente waar mogelijk een vergoeding voor beschikbaar gesteld kan worden. Deze gespreksavonden hebben begin 2023 plaatsgevonden.

Vervanging containerpark

In 2022 is er een begin gemaakt met de vervanging van het containerpark bij zes supermarkten. De eerste vier van in totaal twaalf glascontainers zijn vervangen. De textielcontainers zijn nog in goede conditie. Dit komt doordat deze containers veel minder zwaar belast worden dan de glascontainers.

De laatste jaren zien we een sterke stijging van het aantal meldingen van defecte GFT-containers. Om uitvoering te geven aan het plan om de Gft-containers in 2023 in één keer te vervangen heeft in 2022 in samenwerking met de andere Drentse gemeenten (Markerein) een Europese aanbesteding plaatsgevonden.

Door leveringsproblemen bij de leverancier van voor Diftar geschikte verzamelcontainers is het niet gelukt om per 1 januari 2023 Diftar voor de gebruikers van verzamelcontainers in te voeren. De raad is hierover door middel van een separate brief geïnformeerd.

Textiel Race

Medio 2022 heeft in gemeente De Wolden de Textiel Race plaatsgevonden. Een project op basisscholen waarbij educatie op het gebied van textiel in relatie tot duurzaamheid en circulariteit samen komen. Scholen kunnen punten verdienen met de hoeveelheid ingezameld textiel in combinatie met reparatie van kapot textiel en bijvoorbeeld kledingruilbeurzen. De school met de meeste punten werd de winnaar van de Textiel Race en heeft een educatieve schoolreis naar Nemo in Amsterdam gewonnen.

Sport

Met de nota sport en bewegen 'Verbinden, versterken en verzilveren' bouwen we voort op het beleid dat we hebben ingezet. Het Woldense Sportakkoord, tussen de gemeente, maatschappelijke organisaties en sportaanbieders, biedt ons lokaal handvatten om ons beleid vorm te geven.

Lokale sportakkoorden

De inhoud van het Woldens Sportakkoord is geordend rondom de lokale ambities van de kernen Zuidwolde, Ruinen, Ruinerwold, Koekange en de Wijk en de aanpak voor de overige gebieden. De lokale ambities zijn gebaseerd op de gemeentelijke ambities uit de nota sport en bewegen. Om de ambities van het Woldens Sportakkoord te bewaken is er per kern een lokale stuurgroep in het leven geroepen. De stuurgroep toetst of initiatieven en interventies in aanmerking komen voor financiële ondersteuning ten laste van het landelijke uitvoeringsbudget. Het afgelopen jaar is er in alle kernen weer volop gebruik van gemaakt. De sportfunctionarissen ondersteunen de lokale stuurgroepen.

Vitale aanbieders

Sporten en bewegen, leren en ontmoeting bij een sportaanbieder dragen bij aan de saamhorigheid en levendigheid in onze dorpen. Maar ook zijn de sportverenigingen een plek waar onze kinderen veel kunnen leren. Door de invloeden van de coronapandemie hebben de sportverenigingen de afgelopen twee jaren een moeilijke tijd doorgemaakt. Hierdoor hebben sportverenigingen te maken met diverse uitdagingen.

Nadat we begin dit jaar de beperkingen als gevolg van corona grotendeels achter ons hebben gelaten, hebben de sportfunctionarissen de sportverenigingen de rest van het jaar weer volop kunnen ondersteunen. Ondersteuning bij ledenwerfacties, open verenigingen dag, organiseren van diverse bijeenkomsten voor kadertrainingen of algemene verenigingstaken.

Sterke, vitale en financieel gezonde verenigingen zijn belangrijk voor het realiseren van de beleidsdoelen op het gebied van sport. Het uitgangspunt is dat de verenigingen zelf verantwoordelijkheid blijven nemen.

Inclusief sport en bewegen

We gunnen iedereen om het plezier van sport en bewegen te kunnen ervaren en de mogelijkheden hebben om een leven lang te sporten. Ook in 2022 is weer ingezet op doelgroepen zoals; *Senioren*, de organisatie van (fiets)activiteiten in het kader van 'Doortrappen Drenthe'. Fitheidstesten in combinatie met de methodiek 'Positieve Gezondheid'.

Jongeren (12+), de sportfunctionarissen organiseerden in samenwerking met onder andere het jongerenwerk in de schoolvakanties (sport)activiteiten.

Kinderen uit gezinnen met weinig geld, door inzet van het Jeugdfonds Sport en Cultuur konden deze kinderen meedoen met sport- en cultuurlessen.

Inwoners met een fysieke beperking; sinds dit jaar is een uitleenpunt' beschikbaar voor deze specifieke doelgroep waar ze speciale of aangepaste sport hulpmiddelen kunnen proberen.

Verduurzaming accommodaties

Aan het einde van het afgelopen jaar hebben we te maken gekregen met oplopende energielasten. Op dit terrein blijven we sportaanbieders stimuleren duurzaam te denken en duurzamer te worden. Daarbij maken we onder andere gebruik van landelijke, provinciale en lokale initiatieven zoals de gemeentelijke ledverlichtingsregeling, de gratis energiescan vanuit 'Drenthe sport Duurzaam' en mogelijk nieuwe initiatieven op dit terrein.

In het kader van het verduurzamen van gemeentelijke gebouwen zijn dit jaar de eerste voorbereidingen getroffen voor het verduurzamen van de gemeentelijke sporthallen. In 2023 wordt een meerjarenplan opgesteld voor het verduurzamen van kleedruimtes en buitensportaccommodaties.

Onderzoek lekkage ijsbaan Ruinen

De raad heeft de breed gedragen en integrale gebiedsvisie 'De Baete volop in beweging' vastgesteld. Bij deze gebiedsvisie is afgesproken alle onderdelen (waaronder de ijsbaan) in samenhang te realiseren.

Beleidsdoelen

Afval

- De mogelijkheden om afval weer als grondstof te gebruiken zo goed mogelijk benutten.
- Bijdragen aan de totstandkoming van een circulaire economie.
- In 2022 maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar inzamelen.
- Tenminste 80% van het huishoudelijk afval gescheiden inzamelen.
- Toepassen van technieken waarbij afval zoveel mogelijk wordt hergebruikt.

Sport

- Van jongs af aan vaardig in sport en bewegen.
- Vitale sportverenigingen.
- Positieve sportcultuur.
- Inclusief Sporten en Bewegen.
- Beschikken over voldoende, kwalitatief goede en toekomstbestendige sportvoorzieningen.
- Duurzame sportinfrastructuur.

Informatie verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die betrokken zijn bij de realisatie van de bovenstaande beleidsdoelen.

Beleidsindicatoren

'De Wolden actief en opgeruimd'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
% niet-wekelijks sporters	2020	54,4	49,3
Niet-gescheiden ingezameld afval in kg per inwoner	2021	114	164

Activiteiten 2022

5.2 - Sportaccommodaties

Activiteit	Indexatie beheersvergoeding onderhoud sportvelden.
Verantwoording/ realisatie 2022	Is uitgevoerd.
Middelen	De indexering is doorgevoerd.

7.3 - Afval

Activiteit	Beprijzing aanlevering isolatiematerialen op de milieustraat.
Verantwoording/ realisatie 2022	In het evaluatierapport Diftar wordt ook de motie 'Duurzaam versus afval' behandeld. Uit een verkenning is gebleken dat het om verschillende redenen vooralsnog niet haalbaar dan wel wenselijk is om voor aanlevering van isolatiematerialen op de milieustraat andere tarieven te hanteren. Het college heeft in het evaluatierapport toegezegd dat ingebruikname van nieuwe innovaties wordt heroverwogen wanneer deze leiden tot nieuwe realistische en financieel haalbare mogelijkheden met betrekking tot verwerking.
Middelen	Omdat de tarieven voor het aanleveren van isolatiematerialen op de milieustraat gedurende 2022 niet zijn vervallen c.q. verlaagd, zijn er geen meerkosten ontstaan die doorgerekend zijn/worden in de afvalstoffenheffing.

7.3- Afval

Activiteit	Vervangen van ondergrondse verzamelcontainers voor eenmalig flessenglas.
Verantwoording/ realisatie 2022	De containers zijn geplaatst in 2010 en zijn aan vervanging toe. De containers zijn economisch en technisch afgeschreven. In 2022 is gestart met het vervangen van vier van de twaalf ondergrondse verzamelcontainers voor eenmalig flessenglas. De resterende acht volgen dan in respectievelijk 2023 en 2024.
Middelen	Per jaar is een investeringsbedrag benodigd van € 25.000, welke bedragen in 10 jaar worden afgeschreven. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten worden verwerkt in de afvalstoffenheffing.

7.3 - Afval

Activiteit	Vervangen van de minicontainers voor gescheiden inzameling van GFT.
Verantwoording/ realisatie 2022	De containers zijn uitgezet in 2010 en zijn aan vervanging toe. De containers zijn economisch en technisch afgeschreven. Hiertoe heeft in samenwerking met de overige Drentse gemeenten (Markerein) in 2022 een Europese aanbesteding plaatsgevonden.
Middelen	Hiervoor is in 2023 een investeringskrediet van ca. € 325.000 benodigd. Dit bedrag zal in 10 jaar worden afgeschreven. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten worden verwerkt in de afvalstoffenheffing.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

Afval

- Grondstoffenplan gemeente De Wolden 2020-2025.

Sport

- Sportnota 'Sport en Bewegen in De Wolden: 'Versterken, Verbinden en Verzilveren' 2019-2023.
- Beleidsregels Subsidie Sportstimulering De Wolden 2020.
- Lokaal Woldens Sportakkoord.

Investeringen

In cijfers (afgerond op € 1.000) is het beeld van de investeringen als volgt:

LASTEN

Nr.	Omschrijving <i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting voor wijziging	Nieuw in 2022	Werkelijk 2022	Overschot(+)/ tekort (-)	Restant naar 2023
1.	Verduurzaming sportzaal 't Zandmeer Kerkenveld	-	114	30	84	84
2.	Verduurzaming sporthal De Marse Ruinen	-	546	123	423	423
3.	Verd.zam. sporthal Buddingehof Ruinerwold	-	210	2	208	208
4.	Verduurzaming sporthal de Slenken de Wijk	-	483	3	480	480
5.	Verv. 4 ondergrondse glascontainers 2022	25	0	25	0	0
6.	Verv. afvalverzamelcontainers 2022	-	49	0	49	49
7.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (bouwkosten)	-	10.665	3.149	7.516	7.516
8.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (install.)	-	3.588	325	3.262	3.262
9.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (inventaris)	-	370	0	370	370
10.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (eenmalige kosten)	-	780	0	780	780
11.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (terreinrichting)	-	708	20	687	687
12.	Kunstgrasveld KIOS Ruinerwold (sportlaag)	17	128	171	-27	0

BATEN

Nr.	Omschrijving <i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting voor wijziging	Nieuw in 2022	Werkelijk 2022	Overschot(+)/ tekort (-)	Restant naar 2023
7.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (bouwst.)	-	1.357	0	-1.357	-1.357
8.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (install.)	-	421	0	-421	-421
9.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (inventaris)	-	43	0	-43	-43
10.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (eenmalige kst.)	-	91	0	-91	-91
11.	Huus veur Sport&Cultuur Zuidwolde (terreinrichting)	-	83	0	-83	-83
12.	Kunstgrasveld KIOS Ruinerwold (sportlaag)	-	0	23	23	0

Toelichting:**1. Verduurzaming sporthal 't Zandmeer Kerkenveld**

In het kader van het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen zijn we in 2022 gestart met het aanpassen van de verlichting en is opdracht gegeven voor het isoleren van een deel van de gevels. Voor het onderzoek naar het benodigde type klimaatinstallatie heeft de gemeente gebruik kunnen maken van een subsidie van de provincie. Dit proces heeft vrij lang geduurd. Eind 2022 is gestart met de aanbesteding zodat in de zomer- en in de herfstvakantie van 2023 kan worden gestart met de werkzaamheden. Hierbij dient wel te worden aangetekend dat de netbeheerder eerst goedkeuring moet verlenen voor de extra belasting van het net. De resterende middelen nemen we mee naar 2023.

2. Verduurzaming sporthal De Marse Ruinen

In 2022 is er gevelisolatie en isolatieglas aangebracht.

4. Verduurzaming sporthal De Slenken De Wijk

In het kader van het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen zijn in 2022 de eerste voorbereidingen getroffen voor het verduurzamen van de sporthal ten aanzien van het vervangen van het dak, het aanbrengen van isolatie en het vervangen van de verlichting in de fitnessruimte.

2, 3, 4, en 5 Verduurzaming sporthallen 't Zandmeer Kerkenveld, De Marse Ruinen, Buddingehof Ruinerwold en De Slenken De Wijk

Voor het onderzoek naar het benodigde type klimaatinstallatie heeft de gemeente gebruik gemaakt van een subsidie van de provincie. Eind 2022 is gestart met de aanbesteding zodat in de zomer- en in de herfstvakantie van 2023 kan worden gestart met de werkzaamheden. Hierbij dient wel te worden aangetekend dat de netbeheerder eerst goedkeuring moet verlenen voor de extra belasting van het net. De resterende middelen nemen we mee naar 2023.

5. Vervangen vier ondergrondse glascontainers

In Ruinen en Ruinerwold zijn de vier glascontainers vervangen. Het krediet kan worden afgesloten.

6. Vervangen afvalverzamelcontainers

Door leveringsproblemen bij de leverancier van voor Diftar geschikte verzamelcontainers is het niet gelukt om in 2022 vervanging van de afvalverzamelcontainers te realiseren. De raad is hierover door middel van een brief geïnformeerd en het investeringsbedrag wordt meegenomen naar 2023. Zoals al gemeld in de jaarrekening 2021 was het oorspronkelijke investeringsbudget niet meer toereikend. Aanvullende financiering zal plaatsvinden vanuit de egalisatievoorziening afval.

7 t/m 11. Huus veur Sport & Cultuur Zuidwolde

Op 17 februari 2022 heeft de raad een aanvullend krediet beschikbaar gesteld. Met dit extra beschikbaar gestelde krediet was het mogelijk om tot gunning van perceel 1/bouwkundig en perceel 2/installaties over te kunnen gaan. Op 19 april 2022 zijn beide percelen formeel gegund. De sloop van de oude opstallen heeft voor de zomer plaatsgevonden. In september is gestart met de nieuwbouw. Voor de begeleiding van het project is adviesbureau ICS ingehuurd. De raad is regelmatig bijgepraat over de ontwikkelingen. We nemen de resterende middelen mee naar 2023.

12. Vervanging kunstgrasmat KIOS Ruinerwold

In de programmabegroting 2020-2023 heeft uw raad krediet beschikbaar gesteld voor de vervanging/renovatie van de kunstgrasmat van korfbalvereniging KIOS uit Ruinerwold. In de programmabegroting 2022-2025 heeft uw raad een aanvullend krediet van € 16.500 beschikbaar gesteld. Dit vanwege o.a. indexatie van de kosten voor de kunstgrasmat (investeringsbedrag dateert van 2019). De werkzaamheden zijn in 2022 volgens planning uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/ rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	3.940	4.030	4.129	4.040	89
Baten programma	3.150	2.459	2.607	2.833	226
Resultaat	-790	-1.571	-1.521	-1.207	315

Een analyse per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

09 Algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht algemene dekkingsmiddelen bevat ten minste informatie over lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is, algemene uitkeringen (gemeentefonds), dividend, saldo van de financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen.

Portefeuillehouder: Egbert van Dijk

Algemene dekkingsmiddelen in beeld

Wat hebben we gedaan?

Trends en ontwikkelingen

Hieronder staan de voornaamste trends en ontwikkelingen die we op het gebied van de algemene dekkingsmiddelen in 2022 hebben gehad.

Gemeentefonds

De belangrijkste ontwikkelingen hebben betrekking op het Gemeentefonds. We hebben in 2022 vier keer berichtgeving van het Rijk ontvangen over de wijziging van de omvang van het Gemeentefonds.

De eerste keer betrof de maartbrief. Deze maartbrief ging in op de gevolgen voor gemeenten van de belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord van het kabinet die betrekking hebben op het gemeentefonds. Ook werd ingegaan op de hoogte van het door de gemeente te ontvangen bedrag voor een eenmalige energietoeslag ten behoeve van huishoudens met een laag inkomen. In deze maartbrief werd ook ingegaan op de nieuwe verdeling van het gemeentefonds die per 1 januari 2023 werd ingevoerd.

De tweede keer betrof de meicirculaire. De belangrijkste onderwerpen in deze circulaire waren:

- Het accres, dat is de toename van de omvang van het gemeentefonds waardoor we een structureel hogere uitkering uit het gemeentefonds hebben ontvangen.
- Invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023: deze had voor De Wolden een positieve uitwerking
- Het tot en met 2025 schrappen van de opschalingskorting. De opschalingskorting is een korting op de uitkering uit het gemeentefonds. Deze korting is ingevoerd omdat gemeenten steeds meer gingen samen werken of werden samengevoegd. Door deze schaalvergroting zouden gemeenten efficiënter en effectiever gaan werken waardoor de kosten voor gemeenten zouden dalen. Gemeenten zouden hierdoor minder geld nodig hebben uit het Gemeentefonds.
- Eigen bijdrage Wmo: er wordt gewerkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De beoogde datum van inwerkingtreding op 1 januari 2025 is gesteld.
- Jeugd: In deze circulaire is de definitieve verdeling voor de extra jeugdmiddelen in 2023 ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg verwerkt.

De derde berichtgeving betrof de septembercirculaire. De septembercirculaire geeft de meest actuele informatie over de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds gebaseerd op de Miljoenennota 2023 van het Rijk. In deze circulaire werd ingegaan op de extra middelen voor de energietoeslag en de invoeringskosten van de Omgevingswet.

De vierde en laatste aankondiging van een wijziging in de omvang van het gemeentefonds betrof de decembercirculaire. De decembercirculaire geeft de meest actuele informatie over de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds gebaseerd op de afronding van het jaar door het rijk. Deze circulaire gaf een positief beeld ten opzichte van de septembercirculaire mede als gevolg van de extra middelen die we ontvingen voor de energietoeslag, de meerkosten als gevolg van de oorlog in de Oekraïne (sociaal domein) en de compensatie van de gemiste inkomsten als gevolg van corona.

Beleidsdoelen

Financieel beleid

Ook in 2022 hebben wij weer een solide financieel beleid uitgevoerd. We hebben samen met u de financiële mogelijkheden afgestemd op de ambities, de administratie en de planning- en control-cyclus uitgevoerd en afgesproken dat alleen tot structurele uitgaven wordt besloten als er ook structurele dekking is.

Informatie verbonden partijen

De ontvangst van dividend is een onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen. Wij ontvingen in 2022 van de onderstaande partijen een dividendumkering.

- Enexis Holding N.V. te Rosmalen (rentevergoeding).
- NV Rendo te Meppel.
- NV Bank Nederlandsche Gemeenten te Den Haag.

Verder hebben wij met de onderstaande partijen een relatie zonder een winstuitkering:

- CSV Amsterdam BV te 's-Hertogenbosch.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de voor dit programma geldende beleidsindicatoren.

'Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen'			
Beleidsindicator	Jaar	De Wolden	Nederland
Gemiddelde WOZ-waarde in Euro's	2022	323	317
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden in euro's	2022	699	823
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2022	762	905

In afwijking van de andere programma's zijn de bovenstaande gegevens niet overgenomen van de site 'waarstaatjegemeente.nl'. De in de tabel vermelde cijfers zijn gebaseerd op de jaarlijkse Drentse inventarisatie op basis van vastgestelde tarieven door de raad.

De andere vijf wettelijk voorgeschreven Beleidsindicatoren (financiële kengetallen) zijn op grond van het BBV vermeld in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Hier volstaan we met daarnaar te verwijzen.

Activiteiten 2022

0.5 – Treasury

Activiteit	Dividenduitkering NV Rendo te Meppel.
Verantwoording/ realisatie 2022	Voor de periode 2022 en verder schatte NV Rendo in dat de jaarlijkse dividenduitkering van de NV Rendo met € 150.000 moest worden verlaagd. De voornaamste oorzaak van deze verlaging moet worden gezocht in de grote investeringen door NV Rendo in met name de energietransitie als ook in het beheer en de aanleg van infrastructuur.
Middelen	Deze verlaging is verwerkt in de begroting 2022. De oorspronkelijke raming was ruim € 700.000. Uiteindelijk hebben we € 514.000 ontvangen.

0.61/0.62 – OZB (niet) woningen

Activiteit	Burgers betrekken bij WOZ-taxaties.
Verantwoording/ realisatie 2022	In het (vorige) collegeprogramma is aangegeven dat wij de eigenaren van de WOZ-objecten meer willen gaan betrekken bij het tot stand komen van de WOZ-waarde. Om meer draagvlak bij onze inwoners te krijgen voor de WOZ-waarde is het van belang de eigenaren direct bij de totstandkoming van de WOZ-waarde te betrekken. In 2022 hebben wij voornamelijk de inwoners van woonboerderijen betrokken bij de bepaling van de waarde van hun onroerend goed.
Middelen	Het begrote bedrag van € 10.000 is besteed.

0.61/0.62 – OZB (niet) woningen

Activiteit	(Extra) verhoging van de onroerendezaakbelastingen.
Verantwoording/ realisatie 2022	In de begroting 2022 is voor de jaarschijf 2025 rekening gehouden met een extra verhoging van de onroerendezaakbelastingen met € 125.000. Dit is nodig om te voldoen aan het uitgangspunt van een structurele verhoging met 2,5% (1,5% trend en 1% areaaluitbreiding).
Middelen	Dit heeft in 2022 geen financieel effect gehad.

0.7 – Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Activiteit	Bijstelling accres gemeentefondsuitkering ingaande 2022.
Verantwoording/ realisatie 2022	De genoemde verhoging is verwerkt in de (meerjaren)begroting. Inmiddels zijn na het verschijnen van de meicirculaire 2021 ook de daarna verschenen circulaires die betrekking hebben op 2022 verwerkt in de begroting.
Middelen	Zie hierboven.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

- [Raadsbreed Programma 2018-2022 'Samen verantwoordelijk'](#), maart 2018.
- [Collegeprogramma 2018-2022 'Duurzaam, doen en dichtbij'](#), mei 2018.
- Financiële verordening De Wolden 2017.
- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).
- Nota reserves en voorzieningen 2022-2025.
- Wet waardering onroerende zaken.
- Financiële verhoudingswet.
- Treasurystatuut.

- Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015.
- Gemeentewet en beleidskader financieel toezicht op gemeenten van de provincie.
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
- Woningfinancieringsregeling ambtenaren 1998.
- Gemeentelijke verordening onroerendezaakbelastingen 2022.
- Gemeentelijke verordening forensenbelasting 2022.
- Gemeentelijke verordening toeristenbelasting 2022.

Investeringsen

In dit programma is geen sprake van voorgenomen investeringen.

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/- rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	720	1.541	2.293	852	1.440
Baten programma	42.863	43.546	47.946	48.889	942
Resultaat	42.143	42.005	45.654	48.036	2.382

Een analyse van de lasten en baten per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 16.9 "gerealiseerde baten en lasten programma".

10 Overhead

Inleiding

Onder overhead verstaan we de kosten die gericht zijn op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Denk aan (loon-)kosten van bijvoorbeeld de directie en de eigen (staf-)afdelingen en kosten voor administratie, automatisering en huisvesting.

We verantwoorden de baten en lasten voor overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's. Gemeenten zijn verplicht om de lasten en baten voor overhead te verzamelen binnen het taakveld overhead.

Het centraal verantwoorden van lasten en baten voor overhead heeft als doel het creëren van meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. Dit moet bijdragen aan de versterking van de democratische rollen van de raad en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten.

Informatie verbonden partijen

Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen

Sinds 2015 zijn de taken voor de sturing en ondersteuning van het primaire proces ondergebracht bij de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen. Deze gemeenschappelijke regeling heeft als doel de bedrijfsvoeringsorganisatie achter het primaire proces op een kwalitatief goede en doelmatige wijze vorm te geven. De bijdrage van de gemeente voor het uitvoeren van deze taken ramen we op het nieuwgevormde programma 'overhead'.

De totale kosten die we in eerste instantie verantwoorden op het onderdeel Overhead, splitsen we in:

- (loon)kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, en
- (loon)kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden, grondexploitaties en investeringen.

De kosten, vermeld onder b., belasten- c.q. rekenen we intern door aan de diverse taakvelden ca. Hierdoor ontstaat inzicht in het aandeel van de personele inzet binnen een taakveld.

Beleidsindicatoren

Dit programma heeft geen beleidsindicatoren.

Activiteiten 2022

0.4 – Overhead

Activiteit	Bijdrage Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen.
Verantwoording/ realisatie 2022	In de begroting 2022 van De Wolden is een extra bijdrage van € 692.165 begroot voor het jaar 2022. Redenen voor de verhoging waren: loon- en prijsstijgingen niet alleen van eigen personeel maar ook van andere in te huren partijen. Ook door extra formatie en extra taken is de bijdrage gestegen. Hiermee kwam de begrote bijdrage voor 2022 uit op € 18.004.014. In de Bestuursrapportage is het begrote bedrag bijgesteld naar € 18.364.000.
Middelen	Er is daadwerkelijk € 18.712.000 voldaan.

0.4 – Overhead

Activiteit	Aanstellen eigen gemeentesecretaris.
Verantwoording/ realisatie 2022	De gemeente wilde graag de beschikking krijgen over een 'eigen' gemeentesecretaris. Hiertoe is in de begroting 2022 € 160.000 begroot. Vanaf 1 januari tot 1 mei is deze functie op interimbasis ingevuld. Per 1 mei 2022 is deze functie structureel ingevuld.
Middelen	De totale kosten in 2022 waren afgerond € 156.000. Zie WNT-verantwoording.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

- Gemeenschappelijke regeling samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen 2014.
- Kostenverrekenmodel 2014 (verdeelpercentage wordt jaarlijks geactualiseerd).
- Financiële verordening 27-2-2020.
- Missie, visie en contourennota 2014.
- Strategische koers (Koers 0528).

Investerings

LASTEN

Nr.	Omschrijving <i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting voor wijziging	Nieuw in 2022	Werkelijk 2022	Overschot(+)/tekort(-)	Restant naar 2023
1.	Energiebesparing gemeentehuis Zuidwolde	-	63	25	38	38
2.	Verduurzaming gemeentewerf Zuidwolde	-	1	0	1	0

Toelichting:**1. Energiebesparing gemeentehuis Zuidwolde**

De werkzaamheden voor de energiebesparing van het gemeentehuis zijn nog niet gereed. Onderzocht wordt of de toepassing van duurzame maatregelen in het gebouw nog verder kan worden uitgebreid om verdere energiebesparing te bewerkstelligen. Hiervoor houden we de resterende middelen beschikbaar voor verdere uitvoering in 2023.

2. Verduurzaming gemeentewerf Zuidwolde

De werkzaamheden met betrekking tot verduurzaming van de werf zijn in zijn geheel afgerond. De bestaande verlichting is vervangen door duurzame LED-armaturen en is er een PV-installatie aangebracht. Het project is volledig afgerond en kan worden afgesloten.

Wat heeft het gekost?

Lasten	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijz.	Begroting 2022 na wijz.	Rekening 2022	Afwijking begroting -/- rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Lasten programma	7.521	7.790	7.834	8.125	-291
Baten programma	68	20	32	57	25
Resultaat	-7.453	-7.770	-7.802	-8.068	-266

Een analyse van de lasten en baten per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 16.10 "gerealiseerde baten en lasten programma".

11 Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' in werking getreden. Op basis hiervan zij wij met ingang van 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig, voor zover wij met onze activiteiten een onderneming voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb) drijven. Dit heeft tot gevolg dat elk jaar dient te worden beoordeeld of de gemeente ondernemingsactiviteiten verricht.

Informatie verbonden partijen

Dit programma heeft geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Dit programma heeft geen verplichte indicatoren.

Activiteiten 2022

Er zijn in 2022 geen nieuwe ontwikkelingen geweest op het gebied van vennootschapsbelastingen.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

Niet van toepassing.

Investerings

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	Bedragen x € 1.000		voor wijz.	na wijz.	rekening
Lasten programma	-3	15	15	-1	16
Baten programma	0	0	0	0	0
Resultaat	3	-15	-15	1	16

Een analyse van de lasten en baten per taakveld is opgenomen in het hoofdstuk 16.11 "gerealiseerde baten en lasten programma".

12 Onvoorzien

Informatie verbonden partijen

Dit programma heeft geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

Dit programma heeft geen verplichte indicatoren.

Activiteiten 2022

0.8 – Algemene lasten en baten

Activiteit	Ontwikkeling kapitaallasten nieuwe investeringen.
Verantwoording/ realisatie 2022	In de Kadernota 2022-2025 is vermeld dat in de meerjarige cijfers t/m 2024 per jaar een stelpost van € 220.000 voor kapitaallasten nieuwe investeringen was geraamd. Tot en met 2023 is jaarlijks een investeringsvolume van gemiddeld € 4,0 miljoen beschikbaar. Immers de kapitaallasten drukken met ingang van een jaar later op de exploitatie. Dit speerpunt is opgenomen om aan te tonen dat we in afwachting van de nieuwe raad en het nieuwe college niet op voorhand al uitgaan van een nieuw investeringsvolume voor 2025. Bij de Kadernota 2023 is inmiddels besloten om ook vanaf 2025 weer te kiezen voor een nieuw investeringsvolume van € 4 miljoen per jaar.
Middelen	Dit heeft geen financiële gevolgen gehad in 2022.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

- Collegeprogramma 2018-2022 'Duurzaam, doen en dichtbij', mei 2018.
- Financiële verordening De Wolden 27-2-2020.

Investerings

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>voor wijz.</i>	<i>na wijz.</i>	
Lasten programma	0	390	1.836	0	1.836
Baten programma	0	0	0	0	0
Resultaat	0	-390	-1.836	0	1.836

Toelichting lasten:

Opbouw van de post 'Onvoorzien'

De opbouw en analyse van de onderdelen onvoorzien uitgaven, stelposten en het begrotingsaldo is vermeld in het onderdeel Gerealiseerde baten en lasten in hoofdstuk 16.12. Hier wordt volstaan met daarnaar te verwijzen.

13 Mutaties reserves

In onderstaande tabellen geven wij een overzicht van de mutaties in de reserves en lichten we de verschillende onderdelen in het kort toe.

Naast de gebruikelijke en jaarlijks terugkerende mutaties, wordt nog het volgende opgemerkt. Tot de reguliere mutaties worden onder andere gerekend de verrekeningen met de verschillende dekkingsreserves voor de kapitaallasten van in het verleden gedane investeringen. Voorbeelden zijn de bouw van een aantal brede scholen, infrastructurele werken, kunstgrasvelden, etc. Andere mutaties betreffen verschillende onttrekkingen aan bijvoorbeeld de algemene reserve voor diverse incidentele zaken zoals 'Initiatiefrijck De Wolden', implementatie Omgevingswet, etc. Daarnaast zijn reserves gevormd voor Energie(compensatie) en Klimaat(akkoord) in programma 3 Duurzaam leven. Ook zijn in dit overzicht de mutaties opgenomen in de reserve sociaal domein betreffende de dekking van de voorgenomen uitgaven voor maatschappelijke begeleiding statushouders en ondersteuning asielzoekers/inburgering (programma 6 'Gezond meedoen in De Wolden').

In verband met de voorgenomen investering in het Huus voor Sport en Cultuur in Zuidwolde (HSC) is een bedrag van € 6,0 miljoen afgezonderd van de algemene reserve en gestort in een afzonderlijke dekkingsreserve. Ter gedeeltelijke dekking van de hiermee gemoeid zijnde extra exploitatiekosten, is ingaande 2023 een jaarlijkse onttrekking van € 120.000 ten gunste van de begroting voorzien.

Voor nadere bijzonderheden en achtergronden verwijzen wij hier ook naar de bij de kadernota 2022 gevoegde 'Nota reserves & voorzieningen 2022-2026'.

Informatie verbonden partijen

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren

Dit programma heeft geen verplichte indicatoren.

Activiteiten 2022

Niet van toepassing.

Het beleid voor dit programma is vastgelegd in de beleidsdocumenten:

- Collegeprogramma 2018-2022 'Duurzaam, doen en dichtbij', mei 2018.
- Financiële verordening De Wolden 27-2-2020.
- Nota reserves en voorzieningen 2023-2026.
- Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015.
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Investeringen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
		voor wijz.	na wijz.		
Lasten programma	709	6	2.156	2.072	84
Baten programma	2.043	630	1.403	1.061	-342
Resultaat	1.334	624	-753	-1.011	-258

Toelichting mutaties reserves	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Programma 1 Gastvrij, initiatiefrijk, stimulerend	0	248	-248
Programma 2 Een veilig thuis	0	80	-80
Programma 3 Duurzaam leven	897	163	734
Programma 4 Onderneemt	3	17	-14
Programma 5 Aantrekkelijk en aangesloten	0	177	-177
Programma 6 Ontwikkelt met kleur en talent	129	245	-116
Programma 7 Gezond meedoen	1.044	0	1.044
Programma 8 Actief en opgeruimd	0	100	-100
Programma 9 Financiën	0	32	-32
	2.072	1.061	1.011

Toelichting lasten en baten:

De werkelijke cijfers laten een nadeel zien t.o.v. de begroting van € 258.000. Het betreft enerzijds een bedrag van € 84.000 wegens lagere stortingen (lasten) in de reserves en anderzijds € 342.000 wegens lagere onttrekkingen (baten) aan de reserves. Onderstaand is hiervan een specificatie opgenomen.

Lasten					Begroot	Werkelijk
kostensoort	omschrijving	programma	Reserv.nr	Reserve	2022	2022
4.00.11.00000	Mutatie reserves	programma	Reserv.nr	Totaal toevoeging	2.155.852	2.071.938
4710-9230	Verrekening met programma 3	Duurzaam leven	52010005	Reserve bouwgrondexploitatie	5.618	0
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	25.000	25.000
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	116.644	116.644
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	201.347	201.347
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	325.000	325.000
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	148.480	148.480
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	30.000	30.000
			520210014	Res.egalisatie actual. bestemmingsplannen	0	50.117
					852.089	896.588
4710-9240	Verrekening met programma 4	Onderneemt	520210008	Reserve co/financiering Leader	0	2.667
				Verkoop bibliotheek	131.080	0
					131.080	2.667
4710-9260	Verrekening met programma 6	Ontwikkelt met kleur en talent	520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	20.750	20.750
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	25.000	25.000
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	11.471	11.471
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	45.030	45.030
			520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	26.760	26.760
					129.011	129.011
4710-9270	Verrekening met programma 7	Gezond meedoen	520210002	Storting in reserve overheveling budgetten	1.043.672	1.043.672
					1.043.672	1.043.672

Baten					Begroot	Werkelijk
kostensoort	omschrijving	programma	Reserv.nr	Reserve	2022	2022
4.00.11.00000	Mutatie reserves	programma	Reserv.nr	Totaal onttrekking	1.402.724	1.061.226
5710-9210	Verrekening met programma 1	Gastvrij, initiatiefrij, etc.	520100001	Algemene reserve	300.595	247.542
				Algemene reserve	65.000	0
					365.595	247.542
5710-9220	Verrekening met programma 2	Een veilig thuis	520100001	Algemene reserve	75.000	75.000
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	5.000	5.000
					80.000	80.000
5710-9230	Verrekening met programma 3	Duurzaam leven	520100001	Algemene Reserve	79.000	79.000
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	31.000	31.000
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	25.000	25.000
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	27.500	27.500
				Algemene Reserve	168.500	0
				Bouwgrondexploitatie	5.618	0
					336.618	162.500
5710-9240	Verrekening met programma 4	Onderneemt	520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	17.199	17.199
				Algemene reserve	35.000	0
					52.199	17.199
5710-9250	Verrekening met programma 5	Aantrekkelijk en aangesloten	520220005	Dekkingsreserve infrastructuur	170.678	171.351
			520210009	Reserve co-financiering speelplaatsen	5.477	5.477
					176.155	176.828
5710-9260	Verrekening met programma 6	Ontwikkelt met kleur en talent	520220003	Reserve brede school Ruinerwold	25.504	25.504
			520220004	Reserve brede school Zuidwolde	34.585	34.585
			520220006	Reserve verbouw bibliotheek MFA de Wijk	3.629	3.629
			520100001	Algemene reserve	15.000	0
			520100001	Algemene reserve	40.000	40.000
			520100001	Algemene reserve	5.000	5.000
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	9.867	9.867
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	41.266	41.266
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	15.000	15.000
			520210002	Onttrekking Reserve overheveling budgetten	45.000	45.000
				Bestemming resultaat participatie St. WID	25.402	25.402
					260.253	245.253
5710-9280	Verrekening met programma 8	Actief en opgeruimd	520220002	Reserve verbouw VVR Ruinerwold	10.684	10.684
			520220007	Dekkingsreserve kunstgrasvelden	89.622	89.622
					100.306	100.306
5710-9290	Verrekening met programma 9	Financiën	520100004	Kwaliteitsborging BWT	15.255	15.255
				Voorbereiding inburgeringsstelsel	16.343	16.343
					31.598	31.598
4.00.11.00000	Mutatie reserves	programma		Saldo onttrekkingen & toevoegingen	753.128	1.010.712

Paragrafen

Inleiding

In deze paragrafen is de informatie over een aantal onderwerpen zoals belastingen, onderhoud van riolering en wegen die verspreid in de begroting zijn opgenomen, gebundeld. Het doel van de paragrafen is het bestuur meer inzicht te verschaffen in de beleidsmatige aspecten van de deelgebieden. De paragrafen geven dan ook een dwarsdoorsnede van de begroting.

We hebben de onderstaande paragrafen opgenomen in de jaarstukken 2022.

- Lokale heffingen.
- Onderhoud kapitaalgoederen.
- Weerstandsvermogen en risicobeheer.
- Bedrijfsvoering.
- Financiering.
- Verbonden partijen.
- Grondbeleid.

We hebben zelf in het verleden besloten vier paragrafen toe te voegen, namelijk:

- Sociaal domein (voorheen Wet maatschappelijke ondersteuning).
- De Verdieping (voorheen Dorpsvisies).
- Oekraïne.
- Wet open overheid.

Met de betreffende onderwerpen is over het algemeen een groot financieel belang gemoeid. Daarmee geven we extra informatie over de financiële positie op korte en langere termijn.

Lokale heffingen

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente.

De onroerendezaakbelastingen (OZB), toeristen- en forensenbelasting zijn lokale heffingen die we als algemeen dekkingsmiddel kunnen aanmerken. Daarnaast zijn er nog heffingen die niet tot de algemene dekkingsmiddelen horen, maar wel in deze paragraaf betrokken zijn. Hierbij valt te denken aan de afvalstoffenheffing en de rioolheffing maar ook de gemeentelijke leges waar tegenover een direct aanwijsbare tegenprestatie staat. Privaatrechtelijke bedragen zoals prijzen van sportaccommodaties en dergelijke komen niet in het overzicht aan de orde.

In 2022 bestond 18% van de inkomsten (exclusief mutaties reserves) van de gemeente De Wolden uit lokale heffingen (belastingen en rechten). Deze lokale heffingen zijn opgebracht door burgers, bedrijven en recreanten. Vorig jaar was dit 19%.

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk, wat van belang is voor de integrale afweging tussen enerzijds beleid en anderzijds inkomsten. Ook geven we weer welk beleid de gemeente heeft gevoerd ten aanzien van de lokale heffingen en welke landelijke ontwikkelingen (rijksbeleid) daarop van invloed waren.

De uitgangspunten van het collegeprogramma 2019-2022 waren de volgende:

- Wij zijn terughoudend in de verhoging van belastingen, leges en heffingen.
- Wij gaan terughoudend om met verhoging van de onroerendezaakbelastingen.
- De heffingspercentages OZB en de leges, de graf- en begraafrechten passen we jaarlijks aan met de inflatiecorrectie.
- Wij werken transparant.
- Wij motiveren tarieven en verhogingen daarvan.
- De gevolgen van tariefverhogingen voor de woonlasten van de burger brengen wij jaarlijks in beeld.
- Wij werken kostendekkend.
- Wij streven er naar rechten zoveel mogelijk kostendekkend te houden.

Ontwikkelingen

Hertaxatie Wet waardering onroerende zaken

In 2022 zijn de WOZ-waarden, voor een periode van één jaar, vastgesteld op basis van de hertaxatie naar het prijspeil op 1 januari 2021. De beschikkingen 2022 zijn binnen de wettelijke termijn verstuurd. Het aantal ingediende bezwaarschriften kwam uit op 2,3%. Dit percentage ligt onder het landelijk gemiddelde (3,5%). De bezwaren zijn grotendeels voor het eind van het jaar afgehandeld.

Overzicht van de lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft weer welke opbrengsten uit lokale heffingen zijn begroot (inclusief eventuele begrotingswijzigingen) en welke opbrengsten werkelijk zijn verkregen in 2022.

Belastingen en heffingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Onroerende zaakbelasting	€ 4.795	€ 4.872
Afvalstoffenheffing	€ 1.917	€ 1.938
Rioolheffing	€ 2.66	€ 2.672
Bouwleges	€ 725	€ 811
Secretarieleges (alleen gemeentelijk deel)	€ 221	€ 230
Leges bestemmingsplannen	€ 33	€ 39
Leges dienstenrichtlijn	€ 8	€ 10
Leges brandweer	€ 1	€ 0
Leges kabels en leidingen	€ 19	€ 40

Belastingen en heffingen	Begroting 2022	Werkelijk 2022
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Toeristenbelasting	€ 388	€ 477
Forensenbelasting	€ 126	€ 129
Graf- en begraafrechten	€ 212	€ 224
Totaal belastinginkomsten	€ 11.093	€ 11.442

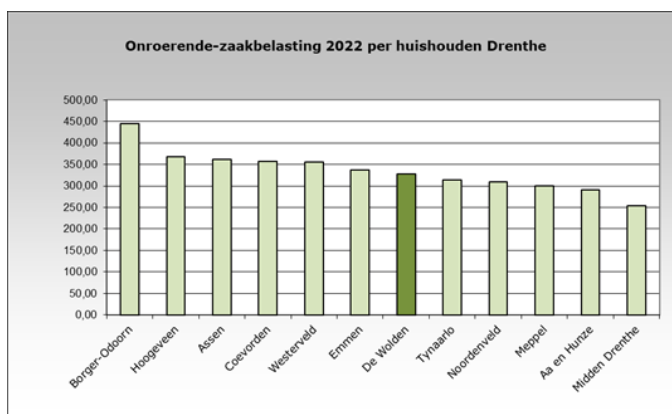
Onroerende-zaakbelastingen OZB-tarieven	2020 % WOZ-waarde	2021 % WOZ-waarde	2022 % WOZ-waarde
Zakelijk gerechtigden (woningen)	0,1096	0,1106	0,1016
Zakelijk gerechtigden niet-woningen	0,1720	0,1896	0,2056
Gebruikers niet-woningen	0,1459	0,1594	0,1768
Totaal niet-woningen	0,3179	0,3490	0,3824

In de begroting 2022 was uitgegaan van een autonome groei van 1%. Daarnaast heeft er een indexering van de opbrengst plaatsgevonden van 1,5%.

In het onderstaande overzicht zijn de heffingspercentages OZB en gemiddelde WOZ-waarden 1-1-2021 voor woningen per Drentse gemeente opgenomen. Bron van de aan de tabel ten grondslag liggende gegevens is een onder de Drentse gemeenten gehouden onderzoek door het Regionaal Belastingoverleg Drentse gemeenten.

De hoogte van de tarieven is naast het voorzieningenniveau van gemeenten ook afhankelijk van de waarde van woningen (de markt).

Gemeente	Heffingspercentage 2022 woning	Heffingspercentage 2022 bedrijven	Gemiddelde WOZ- waarde woningen
			1-1-2021
Borger-Odoorn	0,18460%	0,32510%	241.000
Assen	0,15760%	0,78900%	230.000
Emmen	0,16560%	0,63800%	204.000
Meppel	0,11900%	0,71400%	252.000
Hoogeveen	0,17090%	0,61710%	215.000
Midden-Drenthe	0,10200%	0,40880%	249.000
Coevorden	0,16620%	0,37040%	215.000
Noordenveld	0,10429%	0,24692%	297.000
Aa en Hunze	0,10560%	0,32410%	276.000
De Wolden	0,10160%	0,38240%	323.000
Tynaarlo	0,09650%	0,27810%	325.000
Westerveld	0,11130%	0,30490%	320.000

Afvalstoffenheffing

Grondslag	2020	2021	2022
Eenpersoonshuishouden	€ 183,78	€ 164,04	€ 161,66
- basistarief		€ 106,92	€ 105,36
- aanbieding restafval*		€ 57,12	€ 56,30
Meerpersoonshuishouden	€ 233,16	€ 203,76	€ 200,82
- basistarief		€ 132,36	€ 130,44
- aanbieding restafval*		€ 71,40	€ 70,38
Tarief per aanbieding restafval		€ 8,40	€ 8,28
Eenpersoonshuishouden (verzamelcontainer)	€ 183,78	€ 162,00	€ 159,60
Meerpersoonshuishouden (verzamelcontainer)	€ 233,16	€ 205,56	€ 202,56

*uitgangspunt gemiddeld aantal aanbiedingen per jaar:

- eenpersoonshuishoudens 6,8
- meerpersoonshuishoudens 8,5.

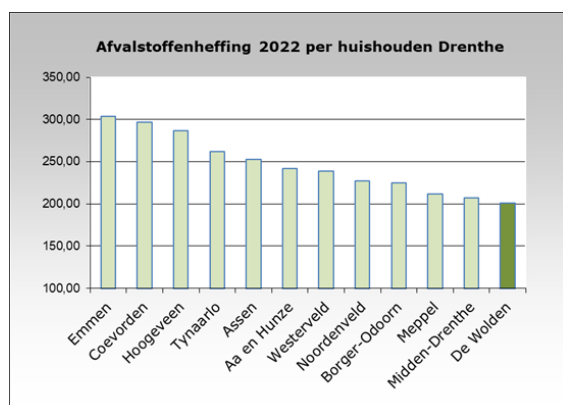
De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen is op begrotingsbasis kostendekkend. In 2021 is er voor het eerst sprake van een heffing op basis van het aantal aanbiedingen van restafval via minicontainers naast een vast bedrag per huishouden. Op basis van de afrekeningen 2022 welke in de aanslagoplegging 2023 plaatsvinden en bij de opmaak van de jaarrekening al bekend zijn, ligt de opbrengst afvalstoffenheffing € 46.460 hoger dan begroot.

In 2022 is de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen voor 108% kostendekkend.

Het afvalstoffensysteem is een gesloten systeem. Het overschot/surplus is daarom in de voorziening gestort ter dekking van toekomstige kosten.

Overzicht kostendekkendheid reiniging 2022	Primaire begroting	Rekening
Lasten:		
Exploitatielasten minus overige inkomsten	1.642.925	1.514.577
Compensabele btw	288.464	311.686
Kwijtscheldingen, incl. eigen uren	<u>50.000</u>	<u>18.486</u>
	1.981.389	1.844.749
Baten:		
Afvalstoffenheffingen en reinigingsheffingen	1.917.000	1.937.731
Reinigingsrechten	<u>29.000</u>	<u>54.730</u>
	1.946.000	1.992.460
Onder- c.q. overdekking:	-35.389	147.711
Dekkingspercentage	98%	108%

In de volgende grafiek zijn de tarieven afvalstoffenheffing 2022 van Drentse gemeenten opgenomen.

Van de twaalf Drentse gemeenten hanteren negen een afvalstoffenheffing op basis van het solidariteitsprincipe. De gemeenten Borger-Odoorn, Emmen, Tynaarlo en De Wolden hanteren een systeem van tariefdifferentiatie. In de grafiek hebben we de afvalstoffenheffingen in Drenthe (tarief meerpersoonshuishoudens) met elkaar vergeleken. Het gemiddelde tarief in Drenthe bedraagt in 2022 € 246,30.

Rioolheffing

Op 26 november 2015 heeft de gemeenteraad het Watertakenplan Fluvius 2016-2021 vastgesteld. Het plan is opgebouwd uit een hoofdplan en zeven specificaties. Het hoofdrapport beschrijft de gezamenlijke visie en doelstellingen van de gemeenten Hogeveen, De Wolden, Meppel, Westerveld, Midden-Drenthe, Steenwijkerland en het waterschap voor beheer van de watertaken in de periode 2016 t/m 2021. Onder watertaken worden de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemel- en grondwater verstaan en de zorgplicht van het waterschap voor het zuiveren van afvalwater. De specificatie, waarin de onderdelen van het gemeentelijk rioleringsplan zijn opgenomen, beschrijft per gemeente de maatregelen en activiteiten en de financiële en personele middelen die nodig zijn voor het beheer van de watertaken.

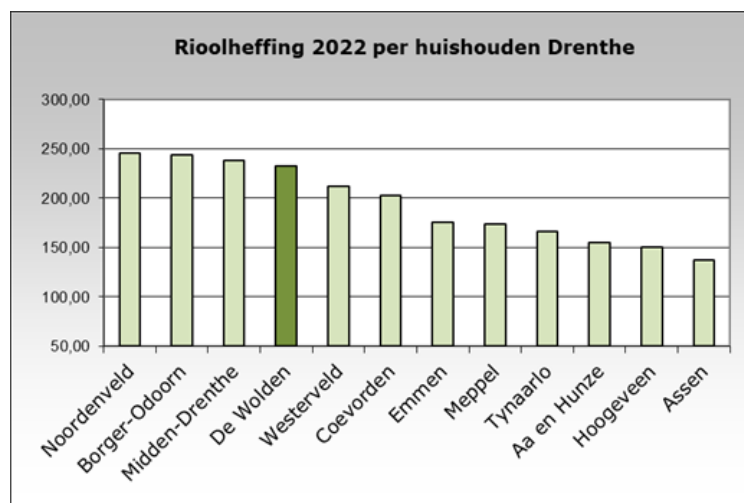
Tarieven rioolheffing	2020	2021	2022
Eenpersoonshuishoudens	€ 206,52	€ 207,84	€ 209,16
Meerpersoonshuishoudens	€ 229,92	€ 231,36	€ 232,92

Voor de riolering is ter bepaling van de kostendekkendheid vanwege de compensabele btw en het bedrag aan kwijtscheldingen onderstaande berekening gemaakt.

Overzicht kostendekkendheid riolering 2022	Begroting	Werkelijk
Taakveld 7.2 riolering	€ 2.012.048	€ 1.848.822
Taakveld 2.1 verkeer en vervoer	€ 69.280	€ 83.390
Taakveld 5.7 openbaar groen c.a.	€ 7.340	€ 0
Taakveld 6.3 inkomensregelingen	€ 51.000	€ 43.042
Totale directie kosten	€ 2.139.668	€ 1.975.254
Overhead	€ 254.080	€ 254.080
BTW 21%	€ 254.333	€ 253.523
Totale lasten	€ 2.648.081	€ 2.482.857
Begrote baten	-€ 2.648.081	-€ 2.671.698
Kostendekkendheid	100%	108%

Het rioolkostensysteem is een gesloten systeem. Het overschot/surplus is daarom in de voorziening gestort ter dekking van toekomstige kosten.

In de volgende grafiek zijn de tarieven rioolheffing 2022 van Drentse gemeenten opgenomen.

De verschillen in de tariefstelling worden veroorzaakt door de mate waarin rekening is gehouden met het niveau van de rioleringszorg, de exploitatiekosten en het aantal aansluitingen. In de grafiek zijn de rioolheffingen in Drenthe (tarief meerpersoonshuishouden) met elkaar vergeleken. Het gemiddelde tarief in Drenthe bedraagt in 2022 € 194,43.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Gemeenten kunnen, met inachtneming van de Invorderingswet 1990, kwijtschelding verlenen van gemeentelijke heffingen. Gemeenten beslissen zelf of, en zo ja voor welke heffingen belastingplichtigen kwijtschelding kunnen krijgen. Gemeenten zijn gebonden aan de landelijke Uitvoeringsregeling. Alleen ten aanzien van het bestaansminimum hebben gemeenten de mogelijkheid af te wijken van de regeling. De rijksregeling gaat uit van 90% van de bijstandsnorm. In onze gemeente is gekozen 100% van de bijstandsnorm als bestaansminimum te hanteren. Bij de tariefstelling is rekening gehouden met de te verlenen kwijtschelding. Kwijtschelding is mogelijk van de afvalstoffenheffing en het rioolrecht.

In de raadsvergadering van 25 november 2021 is besloten ook kwijtschelding mogelijk te maken voor maximaal 6 aanbiedingen van de restafvalcontainer.

Belasting/recht	2020	2021	2022
Afvalstoffenheffing	€ 43.255	€ 39.734	€ 18.486
Rioolrecht	€ 45.536	€ 51.054	€ 43.042
Totalen	€ 88.791	€ 90.788	€ 61.528

Bouwleges overzicht opbrengst en aantal verleende bouwvergunningen 2016 t/m 2022

Jaartal	Opbrengst bouwleges	Aantal vergunningen
2016	€ 605.359	266
2017	€ 913.190	301
2018	€ 1.014.222	340
2019	€ 527.099	348
2020	€ 526.015	376
2021	€ 790.314	338
2022	€ 811.311	332

Begraafrechten

Uitgangspunten zijn (raad 25 april 2013):

- het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid loslaten;
- 88% van het groenonderhoud ten laste te brengen van het budget groenonderhoud;
- een eventueel resterend tekort op het product begraven komt ten laste van het resultaat;
- de tarieven jaarlijks alleen te indexeren met het CPI-indexcijfer voor huishoudens (2022, 1,5%).

Secretarieleges

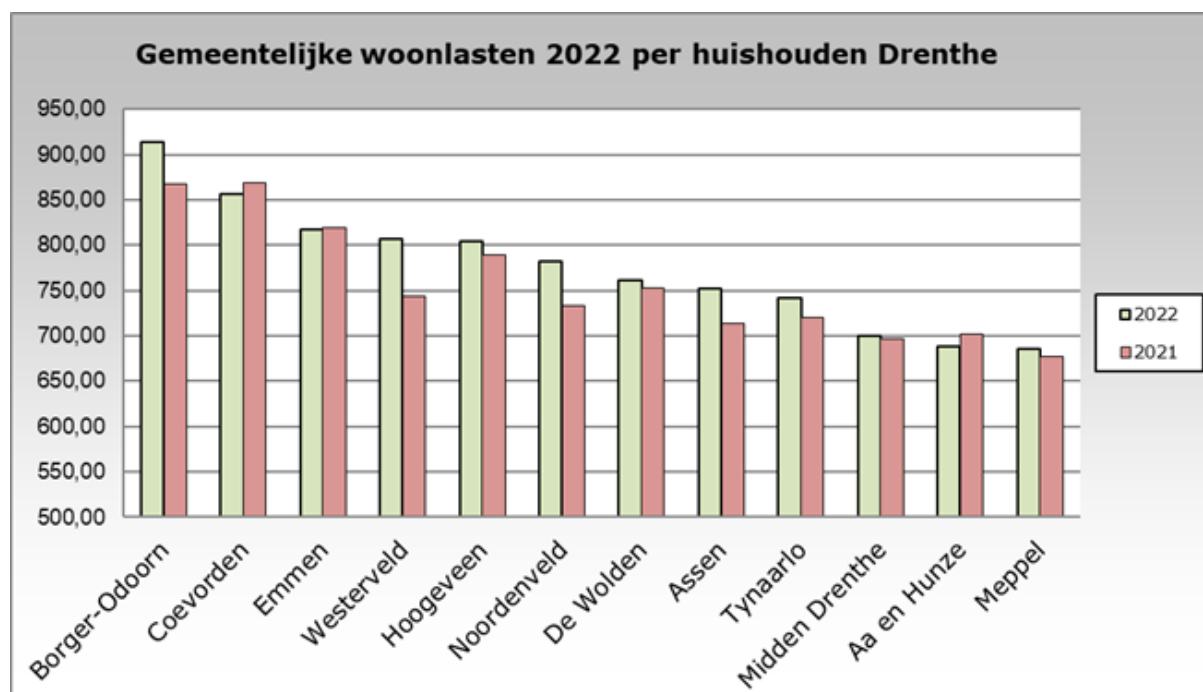
De opbrengst secretarieleges 2022 is als volgt opgebouwd.

Leges	Begroting 2022 (na wijz.)	Werkelijk 2022
Rijbewijs-gemeente	€ 72.688	€ 66.543
Reisdocumenten (paspoorten/ID-kaarten)	€ 60.000	€ 71.502
Gehandicapten parkeerkaart	€ 3.955	€ 6.788
Akten en uittreksels	€ 9.076	€ 7.692
Verklaring omtrent gedrag	€ 825	€ 720
Eigen verklaring	€ 15.152	€ 11.867
Huwelijken/partnerschappen	€ 44.584	€ 55.212
Burgerlijke stand/Naturalisatie	€ 6.000	€ 2.936
Adresaanduiding	€ 4.101	€ 3.874
Basisregistratie personen	€ 4.572	€ 3.342
Totaal legesinkomsten	€ 220.953	€ 230.476

Productieaantallen	Werkelijk aantal 2020	Werkelijk aantal 2021	Begroot aantal 2022	Werkelijk aantal 2022
Product				
Burgerlijke Stand				
Huwelijksvoltrekkingen	69	72	80	98
Geregistreerd Partnerschap	41	35	35	28
Geboorteaangiften	67	59	50	41
Geboorteaangiften levenloze kinderen	0	0	0	0
Overlijdensaangiften	199	204	170	222
Burgerlijke stand, uittreksel	159	0	170	400
Naturalisatieverzoeken	28	26	30	16
Optieverzoeken	3	1	1	0
Reisdocumenten				
Paspoort < 18 jaar	153	265	275	462
Paspoort > 18 jaar	201	325	240	653
Spoedlevering paspoort/NIK	37	84	75	134
Nat. Identiteitskaart < 18 jaar	497	785	775	816
Nat. Identiteitskaart > 18 jaar	276	479	375	517
Persoonsregistratie				
Uittreksel BRP	263	382	510	851
Archiefonderzoek	133	75	310	48
Rijbewijzen/ eigen verklaringen				
Rijbewijs	2.788	3.082	3.240	2.256
Spoedlevering rijbewijs	174	235	210	276
Eigen verklaring	366	328	340	335
Huisnummering				
Afgegeven beschikkingen	26	17	20	16
Gehandicapten parkeerkaart				
Gehandicaptenparkeerkaart (GPK, Invalidenparkeerkaart)	76	93	65	136
Verklaring omtrent het gedrag				
Verklaring omtrent het gedrag	108	129	110	98

Woonlasten

Woonlasten Drenthe		
Gemeente	2021	2022
Borger-Odoorn	€ 867,85	€ 914,05
Coevorden	€ 868,35	€ 856,62
Emmen	€ 819,77	€ 817,05
Westerveld	€ 743,34	€ 807,24
Hoogeveen	€ 788,90	€ 804,09
Noordenveld	€ 733,32	€ 782,49
De Wolden	€ 752,54	€ 761,91
Assen	€ 713,86	€ 752,76
Tynaarlo	€ 720,52	€ 741,40
Midden Drenthe	€ 697,30	€ 699,73
Aa en Hunze	€ 702,30	€ 688,46
Meppel	€ 677,40	€ 685,88
Drenthe	€ 757,12	€ 775,97

De gemiddelde woonlasten per huishouden in De Wolden zijn in 2022 (€ 761,91) 1,24% hoger ten opzichte van 2021 (€ 752,54). Dit bedrag is opgebouwd uit de aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor een meerpersoonshuishouden. De gemiddelde woonlasten in Drenthe lagen op € 775,97 (2021 € 757,12).

Onderhoud kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de in gemeente De Wolden aanwezige kapitaalgoederen zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente. Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen kent de gemeente een aantal beheersprogramma's.

We reserveren geld in de exploitatiebegroting om jaarlijks in het noodzakelijke onderhoud te kunnen voorzien. Dat doen we op basis van de beheersprogramma's. Ook het gewenste onderhoudsniveau hebben we daarin vastgelegd. Dat niveau is afhankelijk van de hiervoor benodigde beschikbare middelen. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft een dwarsdoorsnede van de begroting. Lasten van onderhoud kunnen op diverse programma's voorkomen.

Basisgegevens te onderhouden kapitaalgoederen (peil eind 2022)

De koppeling tussen de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en de beheerkaart is met de aanschaf van het nieuwe beheersysteem (Obsurv) voor de openbare ruimte gerealiseerd. De gegevens kunnen hierdoor afwijken met wat voorgaande jaren is beschreven.

Onderwerp	Karakteristiek	Onderhoud
Openbare ruimte	Oppervlakte totaal	22.635 ha.
	Oppervlakte verharde wegen	1.979.748 m ²
	Verharde fietspaden	269.777 m ²
	Half verharde voet- en fietspaden	246.595 m ²
	Verharde wandelpaden	164.929 m ²
	Zand- en puinwegen	246.261 m ²
	Oppervlakte groen (plantsoen)	1.063.016 m ²
	Oppervlakte bos en natuur (berm, etc.)	2.587.386 m ²
	Bomen	60.689 st.
	Sportterreinen	236.947 m ²
Gebouwen	Openbare verlichting (armaturen)	5.275 st.
	Speeltoestellen	466 st.
	Begraafplaatsen	6 st.
	Sportaccommodaties	29 st.
	Begraafplaatsen	5 st.
	Brandweerkazernes	4 st.
	Brede scholen	3 st.
	Musea	2 st.
	Kantoorpanden (algemeen)	5 st.
	Scholen	16 st.
Riolering	Monument	1 st.
	Lengte	444 km.
	Kolken	18.000 st.
	Minigemalen	879 st.
	Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA)	230 st.
Kunstwerken	Hoofdgemalen	119 st.
	Bergbezinkvoorzieningen	6 st.
	Bruggen en duikers	82 st.
Verkeersmeubilair	Verkeersborden	4.606 st.
	Objectverwijzingsborden	1.202 st.

Beleidskader

Voor het benodigde onderhoudsvolume zijn de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- Een beheersprogramma moet een periode beslaan van de langste afschrijving van de kapitaallasten. Hierdoor zijn we in staat altijd voldoende geld te reserveren voor het noodzakelijke onderhoud en voorkomen we desinvesteringen.
- Een beheersprogramma moeten we gemiddeld iedere vier jaar opnieuw doorrekenen op basis van de actuele onderhoudssituatie (BBV). Dit scheidt de mogelijkheid om de onderhoudskosten tijdig naar boven of beneden bij te stellen.

We hebben een kwaliteitsvisie. Die visie functioneert als een overkoepelende schil voor de onderliggende beheerssystemen. In de visie geven we het niveau aan dat bepalend is voor de individuele beheerssystemen. In 2012 is voor het laatst het kwaliteitsniveau op onderdelen openbaar groen en wegen herzien. Er wordt inmiddels gewerkt aan een herziene versie van de kwaliteitsvisie. Als kwaliteitsniveau heeft de raad gekozen het niveau 'basis' met uitzondering van bedrijventerreinen. Het niveau van de groenvoorzieningen op de bedrijventerreinen is herzien naar het niveau laag. De niveaus zijn verwerkt in de opdrachten voor het planmatig onderhoud van de openbare ruimte.

In 2021 zijn wij gestart met de actualisatie van het Watertakenplan Fluvius 2016-2021. Eind 2022 is het Riolerings- en Waterprogramma 2023-2028 door de Raad vastgesteld (22 december 2022). Vanwege de overgang naar de Omgevingswet hebben wij de naam aangepast van watertakenplan naar Programma Riolerings- en Water. In dit programma is onze visie op de gemeentelijke watertaken omschreven en is aangegeven hoe wij invulling geven aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.

Voor het rationeel beheer maakt de gemeente gebruik van een beheerssysteem. Dit systeem is voorzien van een grafische koppeling met de database van de beheersgegevens. Het inzichtelijk maken en uitwisselen van de data van de te beheren onderdelen in de openbare ruimte is daarmee mogelijk. De verschillende beheersprogramma's lichten we hierna toe.

Toelichting per beheersprogramma

Het speelruimtebeleidsplan

In de gemeente De Wolden liggen 68 speellocaties in de openbare ruimte. De omvang en inrichting variëren. Het instandhouden van speelvoorzieningen in een gemeente is geen wettelijke verplichting. Wel moeten speeltoestellen volgens het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen veilig zijn. De grondeigenaar (de gemeente) is aansprakelijk voor schade ten gevolge van bouwwerken die in zijn grond verankerd zijn. Dit betekent dat een gemeente aansprakelijk kan worden gesteld voor schade die voortkomt uit een ondeugdelijk speeltoestel of een ondeugdelijke ondergrond.

Veiligheidsinspectie

Om te beoordelen of de speeltoestellen veilig zijn, vindt jaarlijks een veiligheidsinspectie plaats. We inspecteren de speelplaats, de toestellen en de speelzone. Een dergelijke veiligheidsinspectie bestaat uit de inspectie van de speelplaats, het toestel en de speelzone. De inspectie bepaalt vervolgens het noodzakelijk onderhoud of tot de eventuele vervanging van de speeltoestellen.

Onderhoud door verenigingen

Met ingang van 2008 is het beheer en onderhoud van de speeltoestellen overgedragen aan de speeltuinverenigingen. De resultaten van de inspecties worden doorgestuurd naar de verenigingen. Zij dienen dan vervolgens de aanbevolen acties uit te voeren. Om de veiligheid te kunnen waarborgen dienen de verenigingen de uitgevoerde werkzaamheden terug te koppelen. Immers, de voorzieningen zijn op het eigendom van de gemeente geplaatst en de gemeente is, na overdracht, nog steeds primair verantwoordelijk. Wanneer verenigingen de uitgevoerde acties terugkoppelen is aangetoond dat het noodzakelijke onderhoud daadwerkelijk is uitgevoerd door de speeltuinvereniging.

Bijdrage aan vervanging speeltoestellen

Om de verenigingen te ondersteunen bij het onderhouden van de speelvoorzieningen is jaarlijks een krediet beschikbaar voor cofinanciering. Op basis van de veiligheidsinspectie kan blijken dat het repareren van een speeltoestel niet rendabel is. Het is dan vaak verstandiger het speeltoestel te vervangen door een nieuw speeltoestel.

Bij het toesturen van de inspectiegegevens attenderen we alle verenigingen op de mogelijkheid een plan in te dienen voor mogelijke cofinanciering ten behoeve van vervanging van speeltoestellen. Wanneer de plannen voldoende onderbouwd zijn, kennen we maximaal 60% cofinanciering toe. In onderstaande tabel staan de in 2022 toegekende cofinancieringsbijdragen.

Organisatie	Plaats	Ontvangen bijdrage
Speeltuinenvereniging d 'Olde Nes	Zuidwolde	€ 1.916
Speeltuinenvereniging De Speulhorst	de Wijk	€ 5.114
Speelstichting Ravotti	Ruinen	€ 2.500
Speeltuinenvereniging Middelveen	Zuidwolde	€ 13.528
CBS De Arendsvleugel	Ruinerwold	€ 7.640
Speeltuinenvereniging Oens Hoekie	Linde	€ 4.390
Streekbelang Drogteropslagen	Drogteropslagen	€ 918
Totaal		€ 36.006

Functionele inspectie door verenigingen

Naast een veiligheidsinspectie moet de speeltuinenvereniging jaarlijks ook minimaal één functionele inspectie uitvoeren. Daarbij controleert zij de functionaliteit en stabiliteit van een toestel, in het bijzonder op slijtage.

Omschrijving	Begroot 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Onderhoud speelvoorzieningen	€ 17.000	€ 16.000

Het wegenbeheersprogramma

De gemeente heeft een rationeel beheersprogramma voor verharde wegen. In dit programma heeft de raad 2007 het onderhoudsniveau vastgelegd op Basis of niveau B, waaraan het wegenonderhoud moet voldoen. In 2021 is gekozen om het kwaliteitsniveau van de wegen te differentiëren op basis van de gebruikscategorie van de wegen. Aan verhardingen in de gebruikscategorie 'Bedrijventerreinen' is een lager onderhoudsniveau (Laag of niveau c) vastgesteld dan de andere gebruikscategorieën. Om de twee jaar wordt in de zomerperiode een wegeninspectie uitgevoerd. De laatste weginspectie is uitgevoerd in 2022. Daarna kijken we in relatie tot het beschikbare budget, wensen van Dorpsbelangenverenigingen en plannen van andere vakgebieden welke wegen de twee daaropvolgende planjaren een onderhoudsbeurt krijgen.

In 2022 zijn op basis van de weginspectie, maatregeltoets en afstemming 53.000 m² asfaltverhardingen onderhouden, 6.000 m² aan elementenverharding herstraat en 1.300 m² aan half verharde paden onderhouden. Daarnaast is ruim 2.000 meter aan bermverstevingen aangebracht.

Momenteel wordt met behulp van een extern bureau gewerkt aan het opstellen van een Nota kapitaalgoederen. Na vaststelling van de Nota zullen diverse beleids- en beheersplannen moeten worden geactualiseerd. De volgorde en planning hiervan moet nog nader bepaald worden.

Omschrijving	Begroot 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Klein onderhoud wegen	€ 195.000	€ 216.000
Groot onderhoud wegen	€ 1.061.000	€ 1.102.000
Verkeersvoorzieningen (bewegwijzering, borden, veiligheid)	€ 102.000	€ 93.000
Straatvegen en onkruidbestrijding	€ 143.000	€ 167.000
Bermonderhoud, inclusief maaien en bermbeplanting	€ 223.000	€ 177.000

Totaal	€ 1.724.000	€ 1.755.000
---------------	--------------------	--------------------

Beheersprogramma openbare verlichting

Het beleidsplan Openbare Verlichting heeft onder meer de intentie om minder energie te gaan verbruiken. Om aan het energieakkoord van 2030 te kunnen voldoen is het plan om in 2030 alle bestaande verlichting te hebben vervangen door ledverlichting.

In De Wolden staan 5.275 lichtmasten waarvan de bestaande verlichting fasegewijs wordt vervangen door ledverlichting. Totaal zijn er nu 2.082 vervangen. We zetten in op het vervangen van 400 tot 500 armaturen per jaar.

Omschrijving	Begroot 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Onderhoud openbare verlichting	€ 95.000	€ 108.000

Beheerprogramma kunstwerken en bruggen

Het onderhoud van civiele kunstwerken is gebaseerd op het Bruggenbeheersplan vastgesteld in 2016 en de instandhoudingsinspectie 2022. Het kwaliteitsniveau is Basis, behalve op bedrijventerreinen hier is het niveau Laag. Alle Civiele Kunstwerken zijn in 2022 beoordeeld en 11 kunstwerken zijn nader technisch geïnspecteerd. Jaarlijks zetten we het beschikbaar gestelde budget in voor planmatig onderhoud aan de bruggen en duikers. Voor de begrotingsperiode 2021-2024 zijn er geen investeringskredieten opgenomen voor het vervangen van bruggen. In 2022 is planmatig onderhoud uitgevoerd aan een aantal bruggen en duikers volgens de opgestelde planning in 2020 en maatregeltoets.

Op basis van de instandhoudingsinspectie en nadere technisch inspectie 2022 zal een nieuw beheerplan civiele kunstwerken worden opgesteld. De planning hiervan moet nog nader bepaald worden.

Omschrijving	Begroot 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Onderhoud bruggen en duikers	€ 52.000	€ 40.000

Het beheersprogramma groen

In 2012 is het kwaliteitsniveau B door de raad vastgesteld voor het onderhoud van het groen. Dit kwaliteitsniveau is verwerkt in onderhoudsbestekken. In 2022 is de technische kwaliteit geïnspecteerd van de groenvakken. Vanwege capaciteitsgebrek is er een achterstand in het verwerken van mutaties in het beheersprogramma. In Q3 2022 is begonnen met een inhaalslag die zal doorlopen naar 2023. In 2022 zijn voorbereiding gedaan om vanaf 2023 de kwaliteit opnieuw te monitoren. Vanwege ziekte en capaciteitsgebrek is dit niet eerder opgepakt.

Momenteel wordt met behulp van een extern bureau gewerkt aan het opstellen van een Nota kapitaalgoederen. Na vaststelling van de Nota zullen diverse beleids- en beheersplannen moeten worden geactualiseerd. De volgorde en planning hiervan moet nog nader bepaald worden.

Omschrijving	Begroot 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Onderhoud plantsoenen openbaar groen	€ 276.000	€ 798.000
Onderhoud openbaar groen begraafplaatsen	€ 61.000	€ 78.000
Beheersing eikenprocessierups	€ 33.000	€ 22.000
Totaal	€ 370.000	€ 898.000

Riolering/water

Eind 2022 is in het kader van de regionale samenwerking in de waterketen (Fluvius) het Riolerings- en Water Programma 2023-2028 opgesteld. Dit programma vervangt het Watertakenplan 2016-2021. In het programma is de gezamenlijke visie op de gemeentelijke watertaken en de samenwerking daarin binnen Fluvius beschreven. De komende jaren zetten wij deze regionale samenwerking door om optimaal kennis en ervaring met elkaar te delen. Waarmee we een kostenbesparing realiseren en de kwaliteit en de robuustheid van het beheer van de waterketen verder verbeteren.

In het programma is aangegeven hoe wij invulling geven aan de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en welke activiteiten wij daarvoor uitvoeren. Van deze activiteiten zijn de financiële en personele middelen in beeld gebracht.

Grondwater

We beheren en onderhouden drainage die in het kader van de grondwaterzorgplicht zijn aangelegd in openbaar gebied. Er zijn grondwaterpeilbuizen geplaatst voor de grondwaterzorgplicht. Deze peilbuizen zijn voorzien van meetapparatuur waarmee we continu inzicht hebben in de grondwatersituatie.

Actualisatie basisrioleringsplannen – opstellen Systeemoverzichten Stedelijk Water

Periodiek berekenen we rioelstelsels door om te beoordelen of deze nog voldoende kwaliteit en klimaatbestendig zijn. Bij de nieuwe berekeningen kijken wij nu naar het totale systeem. We nemen daarvoor ook de watergangen waar onze riolen op afvoeren mee in de analyse. Daarom spreken we van het systeemoverzicht stedelijk water en niet meer over het basisrioleringsplan.

Onderzoek foutieve aansluitingen

Jaarlijks verrichten we onderzoek naar foutieve rioolaansluitingen. Daarbij gaat het om aansluitingen van hemelwater op een druk- of vuilwaterriolering of van vuilwater op hemelwaterriolering.

Inspecties/onderhoud

We inspecteren de technische staat van de riolering regelmatig. De camera-inspecties voeren we uit in riolering die minimaal 35 jaar oud is. Vervolgens is de inspectiefrequentie elke tien jaar. De kleine schades die tijdens de inspectie van de riolering worden geconstateerd, repareren we in het jaar volgend op de inspectie. Grotere renovatiewerkzaamheden en/of vervanging van riolering worden meegenomen in een integrale projectafweging. Daarin wordt ook het exacte jaar van uitvoering bepaald.

Het waterschap controleert alle IBA's jaarlijks in het kader van planmatig onderhoud en reinigt slibvangers, repareert schades en controleert steekproefsgewijs de kwaliteit van het uitstromende water.

Reiniging

Voor een goede afstroming in de vrijvervalriolering reinigen we jaarlijks een deel van de vrijvervalriolering. De vuilwater riolering (droogweerafvoer en gemengd) reinigen we ongeveer één keer per zeven jaar en het regenwaterriool reinigen we één keer per twintig jaar. Kolken reinigen we twee keer per jaar. Gemalen en minigemalen controleren en reinigen we één keer per jaar.

Omschrijving	Begroot 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Onderhoud e.d. vrijvervalriolering	€ 170.000	€ 109.000
Onderhoud e.d. vacuüm drukriolering, gemalen en bezinkbassins	€ 36.000	€ 48.000
Onderhoud individuele behandeling afvalwater (IBA)	€ 30.000	€ 33.000
Totaal	€ 236.000	€ 190.000

Het gebouwenbeheersplan

Het gebouwenbeheersplan van het gemeentelijke gebouwen is herzien. De uitkomsten van deze inspecties zijn verwerkt in het beheersysteem gebouwen (Planon) maar moet nog worden vastgesteld door het college. Met dit systeem kan de onderhoudsbehoefte voor de komende tien planjaren en verder worden berekend. In de tussenliggende jaren wordt jaarlijks beoordeeld welk onderhoud is uitgevoerd en in hoeverre de voorziening en de dotatie nog op pijl zijn.

De budgettaire aspecten worden in de financiële paragraaf benoemd. Verder wordt in deze nota een duidelijke scheiding aangebracht tussen 'periodiek groot onderhoud' en 'normaal klein jaarlijks onderhoud'. Ook is er een doorrekening gemaakt voor groot onderhoud op langere termijn. Op deze berekening is de jaarlijkse storting in de 'voorziening onderhoud gebouwen' afgestemd.

De kosten van het onderhoud stijgen jaarlijks door de leeftijd van de gebouwen, verder heeft de recente inflatie en de behoorlijke bouwkostenstijging een schokeffect op de onderhoudskosten. In 2023 zal een actualisatie plaatsvinden van het meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. Op basis van het nog vast te stellen onderhoudsplan in het gemeentelijke gebouwenbeheersysteem (Planon), zal het 10-jaarlijks gemiddelde met ca. 25% gaan stijgen om het gewenste en vastgestelde kwaliteitsniveau te handhaven. Jaarlijks wordt bekeken of dit budget nog toereikend is.

In 2022 is het planmatig onderhoud en groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen uitgevoerd. De onderstaande werkzaamheden zijn slechts een kleine opsomming van wat er het afgelopen jaar is uitgevoerd op bouwkundig en installatietechnisch onderhoud. Er is buitenschilderwerk aan drie van de vier brandweerkazernes uitgevoerd. Er heeft een upgrade van de kantineruimte op de gemeentewerf plaatsgevonden. En de lichtstraten op deze locatie zijn vervangen op kosten van onze verzekeraar als gevolg van een forse hagelschade.

Er is een start gemaakt met het onderzoeken van verdere verduurzaming van de sporthallen in De Wolden zodat deze aanbesteed kunnen worden. Sporthal de Marse is o.a. voorzien van vloerisolatie en de buitenwanden van een verhoogde isolatiewaarde.

De eerste contouren van de totstandkoming van Het Huus veur Sport en Cultuur op de locatie sporthal Wessel Boer worden steeds meer zichtbaar. De verwachting is dat het gebouw eind 2023 wordt opgeleverd.

Ook de onverwachte huisvesting van Oekraïners en statushouders hebben de nodige tijdsinzet gevraagd van de afdeling Vastgoed.

Omschrijving	Begroot 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Normaal klein jaarlijks onderhoud	€ 237.000	€ 197.000
Storting in de voorziening voor periodiek groot onderhoud (exclusief onderwijs)	€ 260.000	€ 240.000
Totaal	€ 497.000	€ 437.000

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

Inleiding

Het weerstandsvermogen dient om niet begrote kosten en risico's op te vangen. Het geeft een indicatie van de robuustheid van de begroting. Risicobeheersing heeft daarom een belangrijke relatie met het weerstandsvermogen. Reguliere risico's worden afgedekt met verzekeringen of voorzieningen/bestemmingsreserves. Voor risico's die niet tegen acceptabele kosten kunnen worden verzekerd en waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten dient het weerstandsvermogen als dekkingsmiddel.

Binnen de uitvoering van het beleid doen we al veel aan het beperken van risico's. Bij elk besluit tot uitvoering nemen we waarborgen op in de college- en raadsvoorstellen om risico's zoveel mogelijk te vermijden of te beperken. Daarnaast zijn op allerlei terreinen (wegen, riolering, gebouwen, openbare verlichting, etc.) beheersplannen opgesteld waarbij we zo nodig voorzieningen treffen. Bij grotere projecten bouwen we diverse momenten in waarop de gemeente nog kan kiezen om al dan niet door te gaan (go of no-go momenten). Alle voorstellen beoordelen we op eventuele risico's met financiële-, personele- en/of juridische consequenties. Kortom: risicomanagement maakt primair onderdeel uit van de dagelijkse processen.

In de opgestelde 'Nota weerstandsvermogen en Risicomanagement' zijn de doelstellingen en begrippen betreffende het weerstandsvermogen en aanpak verder uiteengezet.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat hiervoor een buffer beschikbaar is. In dit kader is de weerstandscapaciteit van een gemeente van belang. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat we kunnen inzetten om eenmalige tegenvallers op te vangen. De incidentele weerstandscapaciteit wordt uitgedrukt in beschikbare incidentele middelen (vermogen), namelijk de omvang van de vrij besteedbare reserves. Vrij besteedbare reserves zijn reserves waaraan de gemeenteraad geen specifieke bestedingsdoelen heeft gekoppeld. De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 1-1-2022	Werkelijk 31-12-2022
Algemene reserves	23.072	24.251
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	-/- 135	-/- 0
Activa met een maatschappelijk nut *	-/- 10.615	-/- 8.371
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	12.322	15.880

* Deze activa kunnen namelijk niet zomaar worden vervreemd als de gemeente middelen nodig heeft om een tegenvaller op te vangen. Het weerstandsvermogen moet 'vrij' zijn, aldus Prof. Dr. M.A. Allers, hoogleraar economie van decentrale overheden.

Normaal blijven de cijfers van de bouwgrondexploitatie buiten beschouwing, omdat daarvoor een afzonderlijke weerstandscapaciteit geldt (zie ook de Paragraaf grondbeleid) en waarvoor we binnen de Algemene reserve bouwgrondexploitatie een afzonderlijke buffer aanhouden. Overigens is gebleken dat op grond van de berekeningen volgens de zogenoemde IFLO-methode, er i.v.m. een totale negatieve boekwaarde geen bedrag per ultimo 2022 in deze reserve behoeft te worden aangehouden.

Structurele weerstandscapaciteit

Met de structurele weerstandscapaciteit bedoelen we de middelen die we permanent kunnen inzetten om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Hierbij zijn ook de risico's van belang die aan de uitvoering van al die taken kleven. De structurele weerstandscapaciteit kunnen we in noodgevallen inzetten om aan meerjarige verplichtingen te kunnen voldoen. Hiermee kunnen we voldoen aan bijvoorbeeld de rente- en aflossingsverplichtingen van de aangetrokken leningen.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025
Onvoorziene uitgaven (exclusief taakmutaties)	30	30	30	30
Onbenutte belastingcapaciteit	2.891	2.891	2.891	2.891
Begrotingsoverschot (= begrotingssaldo) - zie hierna	-	-	-	-
Totaal structurele weerstandscapaciteit	2.921	2.921	2.921	2.921

Onvoorziene uitgaven

De post Onvoorziene uitgaven kunnen we inzetten voor bepaalde incidentele uitgaven die geen structureel karakter dragen. De criteria die hierbij worden gehanteerd zijn onvoorspelbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

De post onvoorzien bedraagt in de begroting 2022 € 30.000. In overeenstemming met eerdere besluitvorming is de post onvoorzien gesplitst in onvoorziene lasten college van B&W (€ 20.000) en onvoorziene lasten incidentele- en startsubsidies (€ 10.000).

Onbenutte belastingcapaciteit

Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit onroerende-zaakbelastingen (OZB) werd voorheen vaak de artikel 12-norm gehanteerd. Het gewogen gemiddelde percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet bedraagt voor 2022: 0,1800 (redelijk peil volgens pagina 100 van de Meicirculaire 2021). Het percentage in De Wolden bedraagt voor 2022 op basis van de vastgestelde verordening: 0,1123.

Om te voorkomen dat de lokale lasten te veel gaan stijgen, stelt het Rijk jaarlijks een macronorm vast, waarmee de **totale** OZB-opbrengst van alle gemeenten maximaal mag stijgen.

De raad heeft in het verleden aangegeven voor de OZB uit te gaan van een jaarlijkse verhoging (naast autonome uitzetting) met een percentage dat gelijk is aan de inflatiecorrectie. Vooral snog wordt uitgegaan van 1% autonome uitzetting en 1,5% inflatiecorrectie. Hiermee blijven we onder de macronorm van het Rijk.

De **werkelijke** onbenutte belastingcapaciteit van deze belasting is echter groter dan hiervoor bedoeld. Als we de capaciteit 2022 bijvoorbeeld afzetten tegen de norm toelating artikel 12-gemeente, dan is er nog een ruimte van **€ 2.890.000** (€ 4.795.000 x 0,1800/0,1123 gewogen gemiddelde volgens systematiek pagina 100 Meicirculaire 2021 = € 7.685.000 -/- € 4.795.000).

Berekeningswijze onbenutte belastingcapaciteit		Uitkomst
Geraamde OZB-opbrengst gemeentebegroting 2022 (na wijziging)	A	€ 4.795.000
Landelijk gemiddeld gewogen norm artikel-12 toelating	B	0,1800
Gemeentelijk gemiddeld gewogen percentage	C	0,1123
Formule berekening onbenutte belastingcapaciteit		(A*B/C) - A
Uitkomst berekening is € 7.685.000 -/- € 4.795.000		€ 2.890.663

Het rioolrecht en de afvalstoffenheffing mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Omdat deze beide (nagenoeg) al geheel kostendekkend zijn bij De Wolden, zit hierin geen ruimte om extra middelen te genereren.

Begrotingsoverschot

Een eventueel begrotingsoverschot op de exploitatie namen we ook mee in de berekening van de structurele weerstandscapaciteit. Volgens informatie van de provincie Drenthe (toezichthouder) is dit voor de berekening van de weerstandscapaciteit niet toegestaan.

Inventarisatie van de risico's

De omvang van het noodzakelijke weerstandsvermogen wordt telkens herzien op basis van ontwikkelingen. De risico's worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening geactualiseerd.

Aan de hand van een lijst met mogelijke onderwerpen zijn de grootste risico's voor de gemeente in beeld gebracht. De risico's zijn nu beoordeeld aan de hand van de matrices en de tabellen die zijn opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicomangement. De omvang x de kans, dat het risico zich voordoet, geeft aan wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Zoals in onderstaande tabel is weergegeven, bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor de jaarrekening 2022 € 9,277 miljoen.

Risico <i>Bedragen x € 1.000</i>	Maximale omvang risico	Risicokans	Benodigde weerstand- capaciteit
Algemene uitkering	1.275	Gemiddeld	510
Bedrijfsvoering (incl. aandeel SWO)	3.391	Hoog/laag	2.312
Schadeclaims	138	Hoog/gemiddeld/laag	20
Externe factoren	-	Laag	-
Financieel	13.203	Hoog/laag	3.806
Grondexploitatie	*	Gemiddeld	-
Kapitaalgoederen	-	Laag	-
Open-einde regelingen	237	Gemiddeld/laag	82
Projecten	663	Laag/gemiddeld	119
Verbonden partijen	7.277	Gemiddeld/laag	1.667
Overige categorieën	1.833	Gemiddeld/laag	761
Totalen	27.965		9.277

* Afzonderlijke risicoanalyse grondexploitatie (zie paragraaf grondbeleid) geeft geen nadelige saldi te zien.

Vergelijkende cijfers

Categorie	Jaarrek. 2022 max. risico	Jr. 2022 benodigde weerstand- capaciteit	Begroting 2022 max. risico	Begroting 2022 benodigde weerstand- capaciteit	Jaarrek. 2021 max. risico	Jr. 2021 benodigde weerstand capaciteit	Vershil benodigd jr. 2022 tov begroting 2021	Vershil benodigd jr. 2022 t.o.v. jr. 2021
Algemene uitkering	1.275	510	1.024	512	971	486	-2	+24
Bedrijfsvoering	3.391	2.312	3.147	492	3.345	522	+1.820	+1.790
(schade)-claims	138	20	138	21	138	21	-1	-1
Externe factoren	-	-	4	1	175	53	-1	-53
Financieel	13.203	3.806	14.082	2.735	12.898	2.558	+1.071	+1.248
Grondexploitatie	*	*	*	*	*	*	*	*
Kapitaal goederen	-	-	-	-	-	-	-	-
Open-einde regelingen	237	82	240	61	308	109	+21	-26
Projecten	663	119	903	100	859	98	+19	+33

Categorie	Jaarrek. 2022 max. risico	Jr. 2022 benodigde weerstand-capaciteit	Begroting 2022 max. risico	Begroting 2022 benodigde weerstand-capaciteit	Jaarrek. 2021 max. risico	Jr. 2021 benodigde weerstand-capaciteit	Vershil benodigd jr. 2022 tov begroting 2021	Vershil benodigd jr. 2022 t.o.v. jr. 2021
Verbonden partijen	7.227	1.667	7.258	802	7.899	983	+865	+675
Overige	1.833	761	1.885	239	5.053	556	+522	+575
Totaal	27.967	9.277	28.681	4.963	31.646	5.386	+4.314	+4.265

Toelichting op de grootste risico's:

De risico's met de meeste invloed op de benodigde weerstandscapaciteit worden hieronder toegelicht.

Nr.	Risico	Categorie	Maximale Risico	Benodigde weerstandscapaciteit
1	Verstrekte geldleningen Het niet nakomen van de aflossingsverplichtingen door partijen	Financieel	€ 7.859.000	€ 1.558.100
2	Algemene uitkering De algemene uitkering wijkt af van de raming	Algemene uitkering	€ 1.274.760	€ 509.904
3	Verbonden Partijen Risico's ten aanzien van onrechtmatigheden en negatieve resultaten die invloed hebben op de bijdrage en de doelstellingen	Verbonden Partijen	€ 7.226.601	€ 1.666.641
4	BTW compensatiefonds Veranderingen in wet- en regelgeving of foutieve aangiften	Financieel	€ 1.684.547	€ 1.516.092
5	Hardware, software en tractie Schade door diefstal, brand of andere voorvallen en uitval softwareleverancier	Bedrijfsvoering	€ 2.980.650	€ 2.235.488

Overige risico's:

Naast bovengenoemde zijn voor de berekening van de weerstandscapaciteit, onder andere ook de volgende risico's meegenomen:

- Schadeclaims die niet worden gedekt door de verzekering (Categorie Claims).
- Openstaande vorderingen worden niet ontvangen (dubieuze debiteuren) (Categorie Overige).

Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen is de verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Met behulp van dit kengetal kan worden bepaald of het weerstandsvermogen voldoet aan de gestelde norm (= voldoende).

Het kengetal voor De Wolden is als volgt berekend:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit } \text{€ } 15,880 \text{ miljoen}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit } \text{€ } 9,277 \text{ miljoen}} = 1,71$$

(risicoprofiel)

Aan de hand van onderstaande tabel kunnen we de betekenis van deze ratio bepalen. Conform de tabel uit de nota risicomanagement kunnen we concluderen dat het weerstandsvermogen van de gemeente De Wolden 'ruim voldoende' is.

Waardering	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 > < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 > < 1,4	Voldoende
D	0,8 > < 1,0	Matig
E	0,6 > < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De hoogte van het weerstandsvermogen is als volgt weer te geven.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag
Weerstandscapaciteit	15.880
Risico's	-/- 9.277
Weerstandsvermogen	6.603

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE

Gemeenten nemen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' de vijf, vanuit het BBV verplicht gestelde financiële kengetallen op. Naast de kengetallen vindt ook een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie plaats. Doel van deze kengetallen is dat daarmee beter de structureel en reëel sluitende begroting wordt onderbouwd.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie (totale baten exclusief mutaties reserves).

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. In de berekening is ervan uitgegaan, dat de voorzieningen een onderdeel zijn van het eigen vermogen (VNG-definitie). Als we de voorzieningen beschouwen als vreemd vermogen (conform het BBV), dan daalt de solvabiliteit naar 54%.

3. Kengetal grondexploitatie

In het verleden is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Hierbij vinden correcties plaats als gevolg van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Dit betreft het aandeel van de incidentele lasten ten opzichte van de totale lasten.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Overigens laat dit kengetal eigenlijk meer een verhouding zien t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten dan dat het de echt vrij toelaatbare (wettelijke) belastingruimte toont. Zie hetgeen hiervoor is vermeld bij 'Onbenutte belastingcapaciteit'.

Uitkomst berekening financiële kengetallen De Wolden

Omschrijving	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
1A - Netto schuldquote	18%	70%	10%
1B - Idem gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	6%	55%	2%
2 - Solvabiliteitsratio	59%	40%	55%
3 - Grondexploitatie	1,3%	1,0%	1,4%
4 - Structurele exploitatieruimte	0,2%	0,2%	0,4%
5 - Belastingcapaciteit	93%	93%	84%

Conclusie

Voorgescreven is dat naast de kengetallen zelf, een beoordeling plaatsvindt van de onderlinge verhouding hiervan in relatie tot de financiële positie. De kengetallen zijn communicerende vaten, waarbij we kunnen stellen dat enkele een stoplichtfunctie hebben en andere een signaalfunctie.

Het is overigens van belang de kengetallen in samenhang te zien omdat een afzonderlijk kengetal niet zoveel zegt over de financiële positie. Daarnaast zijn wij ons ervan bewust dat uitkomsten weliswaar momentopnames zijn maar daarnaast ook een voorspellend karakter hebben.

Samenvattend ontstaat het volgende beeld.

Netto schuldquote	Deze valt nog steeds ruim binnen de landelijk gehanteerde richtlijn van maximaal 130%. Door toenemende investeringen neemt vanzelfsprekend de omvang van de schuld ook toe.
Solvabiliteitsratio	Deze is weliswaar gestegen maar valt ruim binnen de landelijk gehanteerde richtlijn van minimaal 30%.
Grondexploitatie	De gemeente loopt geen grote bijzondere risico's – er geldt overigens geen norm.
Structurele exploitatieruimte	Door een verdere uitzetting van de (kapitaal)lasten, waaronder het sociaal domein, neemt de druk op het positieve begrotingssaldo toe.
Onbenutte Belastingcapaciteit	Hoewel de gemeente iets onder het landelijk gemiddelde zit v.w.b. de woonlasten 2022 € 761 t.o.v. € 905 (bron: WaarStaatJeGemeente), is er t.o.v. de norm toelating artikel-12 gemeente, nog een aanzienlijke ruimte van afgerond € 2,89 miljoen om de OZB (extra) te verhogen = politieke afweging.

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering, met uitzondering van de huisvesting, is ondergebracht in de samenwerkingsorganisatie De Wolden en Hoogeveen (SWO). De SWO heeft een eigen programmabegroting en jaarrekening met één programma, het programma Bedrijfsvoering. Naast deze paragraaf wordt dan ook verwezen naar de jaarrekening 2022 van de SWO.

Voor frauderisico is er een analyse opgesteld en de risico's zijn gekwantificeerd in laag, midden en hoog. Voor alle risico's zijn de beheersmaatregelen in kaart gebracht. Daarnaast is er een notitie misbruik en oneigenlijkgebruik in de maak. Als deze notitie klaar is zal deze in 2023 worden vastgesteld.

Bedrijfsvoeringskosten

De bijdrage aan de SWO is, samen met de overige bedrijfsvoeringskosten opgenomen in het Overzicht Overhead.

Locatie Beheer Openbare Ruimte – buitendienst

De centrale hoofdhuisvesting van de buitendienst is gevestigd op de terreinen achter De Vos van Steenwijklaan 75 en 73 te Hoogeveen. Tot voor kort huurden De Wolden en Hoogeveen de terreinen via kortlopende contracten. Nadat deze verhuurder de terreinen had verkocht, hebben de gemeenten de terreinen van de nieuwe eigenaar kunnen huren voor de komende tien jaar. Het bestuur van de SWO heeft in februari 2022 besloten de centrale hoofdhuisvesting onder te brengen in de begroting van de SWO. De Wolden betaalt in 2022 € 57.339.

Een overzicht van de werkelijke exploitatie en investeringen staat hieronder.

Exploitatiebudgetten

Lasten	<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022
Gemeentehuis Zuidwolde		519
Openbare werken Zuidwolde		46
Gemeentewerf de Vos van Steenwijklaan Hoogeveen		57
Gemeentesecretaris		190
Bezwaar en beroep		7
Communicatie en overige voorlichting		60
Bedrijfsvoering algemeen (bijdrage aan SWO)		18.818
Lasten programma		19.697

Investeringen

N.v.t.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf rapporteren wij over het gevoerde treasurybeleid, de beheersing van de financiële risico's en de ontwikkeling op het gebied van rente en financiering. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De risicobeheersing richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. De 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo) bepaalt de vereisten ten aanzien van de kredietwaardigheid van financiële instellingen.

Wettelijk kader

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de wettelijke kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), die op 1 januari 2001 is ingevoerd en voor het laatst in 2009 is gewijzigd. In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht treasurystatuut en een financieringsparagraaf in zowel de begroting als de jaarrekening.

Een ander belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is dat deze wet aan de lagere overheden de verplichting oplegt financiële risico's op treasurygebied te beheersen. In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie bij de gemeenten. Omdat het schatkistbankieren en de wet Houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof) wettelijk kader hebben gekregen, hebben wij het treasurystatuut in november 2014 hierop aangepast.

Vermogenspositie

Langlopende leningen

In onderstaande tabel staat het verloop van de langlopende vaste geldleningen.

Jaar <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 1-1	Opgenomen	Aflossing	Stand per 31-12
2019	15.997	0	1.145	14.852
2020	14.852	5.000	1.145	18.707
2021	18.707	0	1.269	17.438
2022	17.438	10.000	1.270	26.168

Langlopende geldleningen/Leningenportefeuille

In 2022 is een langlopende lening van € 10.000.000 aangetrokken. Hiermee kunnen we de investeringen van gemeente De Wolden financieren. Door het aantrekken van deze langlopende lening hebben we per 31-12-2022 een schuldpositie van € 26 miljoen op de balans staan. Gemiddeld betalen we 1,7% rente over deze schulden. Onze portefeuille bevat zes lineaire geldleningen die we hebben afgesloten bij de BNG Bank.

Kortlopende geldleningen

Per 31 december 2022 hebben we een voor een bedrag van € 9,6 miljoen uitstaan in de Rijks schatkist. Daarnaast hebben we voor € 5 miljoen een kasgeldlening verstrekt aan een gemeente.

Financieringsbeleid

Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (o.a. rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemde vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen. We werken vanuit totaal-financiering. Kenmerk is dat er geen een-op-een relatie wordt gelegd tussen een investering en financiering, maar dat wordt gekeken naar het totaal. Het systeem van totaal-financiering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen.

Liquiditeitenbeheer

Liquiditeitenbeheer is het beheren, reguleren en besturen van inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courantsaldi. De BNG moet voor de kredietlimieten aan decentrale overheden liquiditeiten aanhouden, daarom wordt vanaf 1-1-2019 over het ongebruikte deel van de kredietlimiet een bereidstellingsprovisie in rekening gebracht. Om de bereidstellingsprovisie te beperken, hebben we met BNG-overleg gehad om de overeenkomst financiële dienstverlening te wijzigen. Het totale kredietarrangement is € 8,5 miljoen, hiervan is € 2 miljoen voor de kredietlimiet en € 6,5 miljoen voor intradaglimiet. Indien nodig of als de inzichten en/of rentepercentages wijzigen, dan kunnen we de bedragen binnen het kredietarrangement aanpassen. Door het opstellen van een meerjarenliquiditeitenprognose, die gebaseerd is op de meerjarenbegroting (inclusief de meerjareninvesteringsplanning), proberen we liquiditeitsrisico's zoveel mogelijk te beperken. We maken voor het eerste jaar een liquiditeitsbegroting, daarin staan de schattingen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de exploitatie, grondexploitatie en investeringen. Lopende het begrotingsjaar wordt deze liquiditeitsbegroting geactualiseerd, omdat de schatting in de loop van het jaar nogal eens verandert door wijziging in de realisatie van de uitgaven en inkomsten. Een en ander is mede afhankelijk van een goede informatievoorziening vanuit de gehele samenwerkingsorganisatie.

Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

In het jaar 2022 was de geldmarkt volop in beweging. De eerste 3 kwartalen hadden we nog te maken met negatieve rente. Door de renteverhogingen van de ECB in het najaar 2022 steeg de rente naar zo'n 1,9%. Voor gemeente De Wolden betekent dit dat er vanaf het 4e kwartaal rente wordt vergoed over onze tegoeden. Uiteraard zal door de stijgende rente ook de rente hoger worden op leningen die in de toekomst worden afgesloten. Vooralnog hebben we daar geen last van. In de begroting van 2023 gaan we ervan uit dat er in 2023 geen langlopende leningen hoeven te worden afgesloten.

Voor 2023 verwachten we dat de lange- en korte rente verder gaan stijgen om de inflatie terug te brengen naar een reëel niveau. Met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt volgen wij, naast eigen visie en waarneming ook de adviezen van de grote banken en beleggers.

Risicobeheersing

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.

Kasgeldlimiet (kortlopende schuld)

De kasgeldlimiet is de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld om op de korte termijn het renterisico te beheersen. De risico's zijn groot door mogelijke fluctuaties op de geldmarkt. Onder de vlottende schuld vallen alle financieringen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De limiet is door de minister van Financiën vastgesteld op 8,5% en is het maximum percentage van het begrotingstotaal(lasten) dat met kortlopende middelen mag worden gefinancierd.

Financiering met kortlopende middelen heeft de volgende voordelen:

- De rente op kortlopende leningen is nagenoeg altijd lager dan op langlopende leningen.
- Het geeft een grotere flexibiliteit.

Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden moeten binnen drie kwartalen maatregelen worden getroffen om dat teniet te doen. Dat kan door consolidatie (= het omzetten van kortlopende in langlopende schulden).

De kasgeldlimiet afgerond is € 4,7 miljoen. In onderstaande tabel is voor 2022 de kasgeldlimiet afgezet tegen de netto vlottende schuld.

Berekening kasgeldlimiet

	Berekening kasgeldlimiet <i>Bedragen x €</i> <i>1.000</i>	1^e kwartaal	2^e kwartaal	3^e kwartaal	4^e kwartaal
1	Toegestane kasgeldlimiet				
	In % van grondslag (= begrotingstotaal na wijziging)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
	In bedrag (x € 1,0 miljoen)	4.742	4.742	4.742	4.742
2	Omvang vlottende schuld	5.487	7.320	2.927	0
3	Vlottende middelen	9.287	20.341	22.266	16.560
	Toets kasgeldlimiet				
4	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	-3.800	-13.021	-19.339	-16.560
5	Totaal netto vlottende middelen (3-2)				
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	4.742	4.742	4.742	4.742
	Overschrijding (-) of Ruimte (+)	8.542	17.763	24.081	21.302

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld

De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter dan of gelijk aan 1 jaar. Van renterisico is sprake als er onzekerheid bestaat rond toekomstige renteniveaus.

Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:

- Bij variabel rentende leningen.
- Als een toekomstige financieringsbehoefte nog niet afgedekt is.
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om op de lange termijn niet afhankelijk te zijn van het renteniveau in een bepaald jaar. Met de norm bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen en levert een bijdrage aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de kapitaalmarkt. Jaarlijks mogen de renterisico's niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het boekjaar.

In onderstaande tabel wordt de norm afgezet tegen de feitelijke situatie.

Conclusie: we voldoen ruimschoots aan de risiconorm.

	Renterisiconorm <i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1	Renteherzieningen	0	0	0
2	Betaalde aflossing	1.269	1.470	1.270
3	Renterisico (1+2)	1.269	1.470	1.269
4a	Begrotingstotaal, waarmee gerekend is t.b.v. de norm	55.214	56.120	55.788
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	11.043	11.224	11.158
5a	Ruimte onder renterisiconorm(4>3)	9.774	9.754	9.888
5b	Overschrijding renterisiconorm (3>4)			

Kredietrisicobeheer

Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van financieel onvermogen of kastekort van tegenpartijen. Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het treasury statuut slechts plaatsvinden voor de uitvoering van een publieke taak. Daarnaast vinden uitzettingen alleen plaats bij Nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen met een solvabiliteitsratio van 0% en financiële instellingen met een kredietwaardigheid van een AA-rating (lange termijn) of A-2 (korte termijn rating).

Hieronder een specificatie van de uitzettingen naar risicocategorie.

Risicogroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Restantschuld	% van het totaal	Met/zonder (hypothecaire) zekerheid
Aandelen en deelnemingen (o.a. nutsbedrijven)	171	2,1	zonder
Leningen aan deelnemingen	3.122	39,2	zonder
Geldlening aan gemeenschappelijke regeling (SWO)	1.726	21,7	zonder
Deelneming/geldlening Stim. Volkshuisv .Ned. Gem.	914	11,5	zonder
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	1.855	23,3	met
Overige leningen	176	2,2	zonder
Totaal	7.964	100	

We hebben in totaal € 8,0 miljoen uitgeleend.

De deelnemingen betreffen onze aandelen in de NV Bank Nederlandse Gemeenten, NV Rendo, NV W.M.D. en Essent milieu. De deelneming in de Stichting Glasvezel De Wolden is verkocht aan Rendo Fiber B.V.

De leningen aan deelnemingen zijn leningen aan Enexis en Stichting Glasvezel De Wolden.

De geldlening aan de gemeenschappelijke regeling De Wolden Hoogeveen (SWO) is toegenomen ten opzichte van 2021, vanwege aanschaf van activa.

Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) heeft € 914.000 aan leningen verstrekt aan particulieren voor o.a. duurzaamheidsleningen, zonneleningen en verzilveringen.

Op de hypothecaire geldleningen aan ambtenaren is in 2022 € 370.000 afgelost. De restantschuld bedraagt per 31 december 2022 € 1.855.000.

De overige geldleningen betreffen een lening aan zwembad Ruinen en aan de dorpshuizen Ansen, Echten en Koekangerveld en een lening in het kader van de WMO.

Interne rente

In de begroting 2022 was rekening gehouden met een interne rente van 0,4%. Nacalculatie van de interne rente heeft geleid tot een bijstelling van het percentage van 0,4% naar 0,2%. Deze rente rekenen we in overeenstemming met het BBV toe aan alle geactiveerde investeringen. Voor de grondexploitatie wordt een andere berekening voor de rente gehanteerd, deze rekenrente is uitgekomen op 0,4%.

Renteschema		<i>Bedragen x € 1.000</i>
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	386.401
b.	Externe rentebaten	262.306
	Saldo rentelasten en rentebaten	124.095

Renteschema		<i>Bedragen x € 1.000</i>
c.	Rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend	-3.102
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	120.933
d.	Aan taakvelden toegerekende rente (rente omslag)	-126.400
e.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-5.407

De boekwaarde van de activa die integraal zijn gefinancierd bedraagt per 1 januari 2022 € 59.900.781. De aan de taakvelden toegerekende rente bedraagt € 126.400.

De lagere interne rente en het positief renteresultaat wordt grotendeels veroorzaakt door de ontvangen rente. De ontvangen rente was hoger dan begroot door enerzijds een prijseffect als gevolg van de renteverhogingen door de ECB. Anderzijds was er ook een volume effect: de langlopende lening die is afgesloten bleek achteraf gezien niet per direct nodig.

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Dit betekent dat overtollige gelden niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden weggezet. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstand faciliteiten aan. Deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld. Voor gemeenten geldt een doelmatigheidsdrempel van 2,00% van het begrotingstotaal. Ons begrotingstotaal over 2022 was € 55.787.514, het drempelbedrag is dan € 1.115.750. Over het dagelijkse saldo wordt de daggeldrente (Eonia) vergoed.

Berekening EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 3 en 4) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten in de jaarrekening ook het EMU-saldo dienen te verstrekken. Deze jaarrekening is opgesteld volgens een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig met de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Omschrijving	2021	2022	2022	2023
	x € 1000,- Volgens jaarrekening 2021	x € 1000,- Volgens primaire begroting 2022	x € 1000,- Volgens jaarrekening 2022	x € 1000,- Volgens primaire begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.028	-306	5.133	1.671
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-538	-1.360	2.971	-1.375
3. Mutatie voorzieningen	346	417	888	365
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-712	102	102	307
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa				
Berekend EMU-saldo	5.624	1.369	2.948	3.104

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 maart 2022 is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. In dit overleg is een EMU-Norm van -0,4 procent van het bbp voor 2023 overeengekomen. Hiermee wordt de eerdere regeling van de periode 2019-2022 met 1 jaar verlengd.

De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Het EMU-saldo van de gemeente De Wolden komt voor 2022 uit op € 2,9 miljoen.

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente is vrij in haar keuze hoe een taak zal worden uitgevoerd. De gemeente kan een subsidie verstrekken, haar taak zelf uitvoeren of dit laten uitvoeren door een verbonden partij. Een reden bij deze keuze van uitvoering kan gelegen zijn in doelmatigheid, doeltreffendheid en/of bestuurlijke krachtenbundeling. Verbonden partijen, waaronder ook Publiek-Private-Samenwerking (PPS) constructies en gemeenschappelijke regelingen, zijn ingezet om op efficiënte wijze maatschappelijk beoogde doelen te realiseren.

Verbonden partijen gemeente De Wolden

Verbonden partijen van de gemeente De Wolden kunnen als volgt worden ingedeeld:

- Gemeenschappelijke regelingen. De gemeenteraden van twee of meer gemeenten kunnen een Gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van die gemeenten.
- Deelnemingen. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen.
- Stichtingen, verenigingen, BV's of NV's. Het college kan, de raad gehoord hebbende, besluiten deel te nemen in een stichting, vereniging, BV of NV.
- PPS-constructies. Publiek private samenwerking is een middel om bepaalde beleidsdoeleinden te realiseren. De samenwerking met marktpartijen moet een meerwaarde opleveren. Meerwaarde in de vorm van het benutten van kennis en expertise van andere partijen en het spreiden van risico's kan leiden tot efficiëntere uitvoering van plannen en projecten.

Voor de raad is informatie over de verbonden partijen van belang omdat de partijen taken uitvoeren die in het verlengde van de gemeentelijke doelstellingen liggen.

Hieronder vindt u in tabelvorm de uitwerkingen die per verbonden partij worden weergegeven. In de tabel wordt vermeld: de ondernemingsvorm van de verbonden partij, de visie in relatie tot doelstellingen, de beleidsvoornemens, het financieel belang, de zeggenschap, ontwikkelingen binnen de verbonden partij en een mogelijkheid voor een algemene opmerking. Ter verduidelijking van wat onder bepaalde begrippen moet worden verstaan, volgt hieronder een uitleg van: de visie in relatie tot doelstellingen, de beleidsvoornemens, zeggenschap en de ontwikkelingen.

<u>Visie:</u>	De visie op verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting (openbaar belang).
<u>Beleid:</u>	De beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen.
<u>Zeggenschap:</u>	De vertegenwoordiging vanuit de gemeente in de gemeenschappelijke regeling.
<u>Ontwikkelingen:</u>	Nieuwe/ huidige ontwikkelingen die zich voordoen binnen de gemeenschappelijke regeling.
<u>Financieel belang:</u>	Naast informatie over resultaat, het eigen en vreemd vermogen is hier ook de door de gemeente verschuldigde bijdrage (in constante prijzen) vermeld.

Grip op Gemeenschappelijke regelingen

Indien een verbonden partij een hoog risico vormt voor de gemeente, zal hierover nader worden gerapporteerd in de paragraaf Weerstandsvermogen. Er zal aangegeven worden waarom sprake is van een verhoogd risico en welke financiële kengetallen van toepassing zijn voor deze verbonden partij.

In 2022 hebben de onderstaande partijen diensten verricht voor De Wolden

1. Gemeenschappelijke Regelingen

- Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen te Hoogeveen
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD) te Assen
- Veiligheidsregio Drenthe te Assen
- Werkvoorzieningsschap Stark te Hoogeveen
- Recreatieschap Drenthe te Diever
- Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe te Assen
- Gemeenschappelijke Regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe

2. Vennootschappen en coöperaties

- NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag
- Enexis Holding N.V. te Rosmalen
- Claim Staat Vennootschap Amsterdam B.V. (voorheen CSV B.V. te 's-Hertogenbosch)
- Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V.
- N.V. Rendo te Meppel
- N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe te Assen

3. Stichtingen en verenigingen

- Stichting Werkgelegenheidsinitiatieven De Wolden

4. Overige verbonden partijen

N.v.t.

Gemeenschappelijke Regelingen**Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen te Hoogeveen**

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De SWO heeft als belang het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken (bedrijfsvoering) zoals vastgelegd in de betreffende regeling.
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen	De SWO ziet het als een uitdaging om te werken voor twee gemeenten en besturen. Zij is een betrouwbare partner voor de twee besturen en de bevolking van de twee gemeenten. Daarom zet zij zich maximaal in voor de inwoners en het realiseren van de bestuurlijke ambities. Centraal daarbij staat het streven om maatwerk te leveren voor de twee gemeenten en besturen waarbij de SWO rekening houdt met de eigen identiteit, cultuur en de specifieke kenmerken van de twee gemeenten.
Financieel belang (totale bijdrage)	De bijdrage van De Wolden aan de SWO was in 2022 € 18.818.000. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2022: € 1.177.000 31-12-2021: € 2.073.000 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2022: € 17.159.000 31-12-2021: € 15.750.000 <u>Resultaat (na bestemming):</u> 2022: € 0,00 2021: € 0,00 De beide deelnemende gemeenten hebben, volgens het afgesproken verdelpercentage, een extra bijdrage gedaan ter dekking van dit resultaat (de vermelde cijfers per 31-12-2022 zijn ontleend aan de concept-jaarstukken 2022 van de SWO per 10-2-2023).
Zeggenschap	Het college van burgemeester en wethouders vormt samen met het college van Hoogeveen het bestuur van de Samenwerkingsorganisatie.
Risico	De dekking voor de risico's zijn ondergebracht in het weerstandsvermogen van beide deelnemende gemeenten (Bedrijfsvoeringsrisico's).

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe te Assen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Samenwerkingsverband tussen alle 12 Drentse gemeenten, middels het uitvoeren van regelingen met betrekking tot het gebied van de volksgezondheid en het beheren van het fonds gezondheidszorg.
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen	De GGD Drenthe is een organisatie op het brede terrein van openbare gemeentelijke gezondheidszorg voor de 12 Drentse gemeenten en m.i.v. 2014 voor 8 gemeenten ook voor de Integrale Jeugdgezondheidszorg (JGZ). En heeft zowel beleidsadviserende als uitvoerende taken. De wettelijke basis van de GGD wordt gevormd door de Wet Publieke Gezondheid (Wpg). Doel van deze wet is gezondheidsbescherming, gezondheidsbevordering en ziektepreventie. Voor de uitvoering van haar taken werkt de GGD intensief samen met een groot scala aan ketenpartners, zoals: netwerk met zorgaanbieders in de gezondheidszorg en jeugdzorg, maatschappelijke en sociale dienstverleners, jeugdzorg, onderwijs, onderzoeksinstituten, RIVM, GGD GHOR Nederland, politie, provincie en gemeenten. De wet Publieke gezondheid verplicht de gemeenteraad tot het bevorderen van

	<p>de totstandkoming en de continuïteit van collectieve preventie en ook de samenhang en afstemming met de curatieve sector. Voor de behartiging van de gezondheidsbevorderende- en uitvoeringstaken dienen gemeenten een gemeentelijke gezondheidsdienst in te stellen en in stand te houden. De wet schrijft voor dat de gemeentelijke gezondheidsdienst beschikt over deskundigen op het gebied van infectieziektebestrijding, epidemiologie, verpleegkunde, gezondheidsbevordering, tandzorg, gedragwetenschappen en informatica. De GGD voert eveneens werkzaamheden uit op het gebied van de wet op de lijkbezorging en wettelijke inspecties van kindcentra, prostitutiebedrijven en tattoo & piercing shops. Ook zijn er activiteiten ten behoeve van derden zoals reizigersvaccinaties, vaccinaties van risicogroepen, forensische geneeskunde voor politie en justitie, coördinatie van de openbare geestelijke gezondheidszorg en de aanpak van huiselijk geweld, medisch onderzoek bij onder bewindstelling, etc.</p>
Financieel belang (totale bijdrage)	<p>De bijdrage van De Wolden aan GGD voor het jaar 2022 bedraagt: € 1.166.000. De grootste uitgaven zijn € 665.000 voor jeugdgezondheidszorg (JGZ), € 257.000 voor algemene gezondheidszorg en € 196.000 voor Veilig Thuis Drenthe Additionele taken worden verrekend op basis van offertes. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2022: € 3.855.000 31-12-2021: € 2.956.000 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2022 :€ 7.177.000 31-12-2021: € 11.208.000 <u>Resultaat:</u> 2022: € 617.821 2021: € 107.909</p>
Zeggenschap	<p>Gemeente De Wolden wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door de heer M. Turksma (wethouder).</p>
Ontwikkelingen/overige opmerkingen	<ul style="list-style-type: none"> - Beschermingstaken infectiepreventie en vaccineren gaan onverminderd voort. GGD heeft een leidende taak in deze activiteiten. - Jeugdgezondheidszorg richt zich op flexibilisering van de dienstverlening. Ouders en jongeren kunnen meer regie voeren op de wijze waarop zij gebruik maken van de dienst zodat extra tijd voor ouders en kinderen beschikbaar komt die preventieve ondersteuning nodig hebben bij het opgroeien en opvoeden. - Thema's uit het nationaal preventieakkoord zijn leidend voor gezondheidsbevordering; roken, problematisch alcoholgebruik, overgewicht en bewegen. Daarnaast is de toename van eenzaamheid, mentale druk en psychische problematiek een zichtbaar als gevolg van Covid 19. Adviesvragen op gebied van gezondheid in relatie tot de fysieke omgeving nemen toe. Op basis van de evaluatie openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz) wordt gewerkt aan goede meerjarige afspraken met gemeenten en organisaties. De thema's worden in samenhang benaderd en er is aandacht voor de achterliggende oorzaken. - In Drenthe is door alle gemeenten, provincie, GGD en zorgverzekeraar een meerjarenbeleidsprogramma 'Drenthe Samen Gezond In Beweging 2021-2024' opgesteld. De eerste stappen in de uitvoering zijn gezet. <p>Voor VTD is naast het landelijk wettelijk kader ook de regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis' leidend voor haar inzet en uitvoering.</p>
Risico	<p>Geen directe risico's.</p>

Veiligheidsregio Drenthe te Assen

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	<p>Veiligheidsregio Drenthe (VRD) is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De VRD bestaat uit Brandweer Drenthe, het Multidisciplinair Veiligheidsbureau en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR). Samen met gemeenten en partners werkt de VRD aan een veilig Drenthe. De VRD treedt op bij calamiteiten en crises en zorgt voor vergroting van de bewustwording over fysieke veiligheid in Drenthe.</p>
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen	<p>Het voorkomen van incidenten, minder slachtoffers en minder schade. Brandweer en de GHOR richten zich samen met de partners op de risico's die ertoe doen en deze risico's op een adequate wijze beïnvloeden. Het geven van voorlichting op scholen over brandveiligheid. De VRD is nu en de komende jaren in staat om elke school in Drenthe voor te lichten.</p>

	<p>Anticiperen op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. Bijvoorbeeld op het gebied van de brandweezorg. Het is aannemelijk dat de huidige wijze en organisatie van de brandweezorg steeds minder passend en efficiënt zal zijn. Om voorbereid te zijn op de toekomst wordt capaciteit en middelen ingezet om met nieuwe ideeën, producten en werkwijzen te experimenteren.</p> <p>Investeren in (brand)veilig leven.</p> <p>Een (brand)veilig leven wordt bereikt door kleine en grote dingen: het gesprek met de burens, de voorlichting op school en het aangaan van samenwerking met bedrijven en zorginstaties. De aandacht verbreedt zich de komende jaren van brandveilig leven naar veilig leven.</p> <p>Investeren in de verbinding met de samenleving.</p> <p>De VRD streeft ernaar om de lokale inbedding van de brandweer in de samenleving te behouden.</p> <p>Investeren in de medewerkers.</p> <p>Onder invloed van een snel veranderende maatschappelijke context, waaronder de exponentiële toename van digitalisering neemt de vraag naar informatie zowel in hoeveelheid als in complexiteit - toe. Dit vraagt om specifieke kennis en capaciteit op het gebied van data bewerken en analyseren.</p>
Financieel belang (totale bijdrage)	<p>Over 2022 hebben we conform de begroting (inclusief wijziging) een bedrag van € 1.341.232 aan de Veiligheidsregio betaald. Op basis van de definitieve rekening 2021 van de VRD heeft nog een afrekening plaats gevonden van € 25.0000. Daarnaast heeft de VRD een gedeelte van de algemene reserve terugbetaald aan de gemeenten. Voor De Wolden was dat € 32.000. De bijdrage voor 2022 komt daarmee uit € 1.334.000.</p> <p><u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2021: € 3.292.883 31-12-2020: € 3.482.494</p> <p><u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2021: € 29.054.710 31-12-2020: € 33.226.233</p> <p><u>Resultaat:</u> 31-12-2021: € 118.585 31-12-2020: € 854.508</p>
Zeggenschap	Gemeente De Wolden wordt vertegenwoordigd door mevrouw I.C.J. Nieuwenhuizen (burgemeester). Plaatsvervangend lid is mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder).
Ontwikkelingen/overige opm.	N.v.t.
Risico	Geen directe risico's.

STARK (voormalig werkvoorzieningsschap Alescon te Hoogeveen)

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Gemeente De Wolden kiest ervoor deze verbonden partij enkel in te zetten voor uitvoering van de primaire opdracht (Wsw) en re-integratieopdrachten zoals in het bedrijfsplan overeengekomen. Tevens voert Stark voor een belangrijk deel Beschut Werk uit voor de gemeente.
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen - ontvlechting	De gemeente De Wolden is deelnemer aan twee verschillende gemeenschappelijke regelingen waaronder Stark. De Wolden is in de gemeenschappelijke regeling Stark deelnemer, zonder bevoegdheden en verplichtingen uit de Wsw over te dragen. Onze gemeente heeft wel stemrecht. De financiële risico's worden verdeeld op basis van het aantal aja (arbeidsjaren) per gemeente, die werkzaam zijn bij Stark.
Financieel belang (totale bijdrage)	<p>De bijdrage van De Wolden aan Stark voor het jaar 2022 bedraagt € 107.000.</p> <p><u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2021: € 2.605.000 01-01-2020: € 1.505.000</p> <p><u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2021: € 1.975.000 31-12-2020: € 2.999.000</p> <p><u>Resultaat:</u> 2021: € 0,00 na afrekening 2020: € 0,00 na afrekening</p>
Zeggenschap	Gemeente De Wolden wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door de heer M. Turksma (wethouder) en de heer E. van Dijk (wethouder).
Risico	Geen directe risico's.

Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Het Recreatieschap richt zich op het stimuleren van toerisme en recreatie in Drenthe en Ooststellingwerf ten behoeve van de lokale economie, werkgelegenheid en behoud van voorzieningen. Het Recreatieschap adviseert en ondersteunt gemeenten met betrekking tot beleid en projecten, o.a. met financiële middelen uit het Fonds Recreatie en Toerisme. Het Recreatieschap onderhoudt de wandel- en fietsknooppuntennetwerken en diverse recreatievoorzieningen.
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen	De doelstellingen van het Recreatieschap zijn direct te koppelen aan het Economisch Actieplan 2018-2022 en het collegeprogramma. Het betreft hier een gemeenschappelijke regeling die niet wettelijk is voorgeschreven. Het Recreatieschap sluit in haar ambitie aan bij de forse inzet van de provincie op het stimuleren van de vrijetijdseconomie, financieel en met menskracht. De ambitie heeft betrekking op het vitaliseren en transformeren van vakantieparken en het versterken van Drenthe als fiets- en wandelprovincie. Daarnaast zet het Recreatieschap zich als routebureau in voor wandelen (o.a. knooppunten), ruiteren, en ATB-en. Ook pakt het Recreatieschap haar rol op het gebied van het optimaliseren van de (online) toeristische informatievoorziening, samen met Marketing Drenthe. Voor het onderhoud van het wandelnetwerk binnen gemeente De Wolden is conform afspraak een bedrag van € 12.068 betaald.
Financieel belang (totale bijdrage)	De exploitatiebijdrage (incl. kosten onderhoud wandelnetwerk) en de bijdrage aan het Fonds Recreatie en toerisme bedroegen voor 2022 samen € 87.000. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2022: € 1.169.872 31-12-2021: € 1.161.284 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2022: € 1.293.278 31-12-2021: € 1.073.010 <u>Resultaat:</u> 2022: € 11.276 2021: € 743
Zeggenschap	Het algemeen bestuur bestaat uit dertien wethouders van de aangesloten gemeenten. Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder) vertegenwoordigt De Wolden in het algemeen bestuur.
Risico	Geen directe risico's.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe betreft een gemeenschappelijke regeling waaraan alle 12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe deelnemen. Deze regeling heeft als doel dat gemeenten en provincie samenwerken om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieu gerelateerde uitvoeringstaken op een goede en efficiënte wijze uitvoeren.
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen	Sinds 1 januari 2014 is de RUD Drenthe operationeel. Met de RUD is een robuuste, professionele uitvoeringsorganisatie ontstaan die bijdraagt aan een schoner milieu en veiligere, betere naleving van wettelijke voorschriften, eenduidiger optreden van de overheid. Voor ondernemers en inwoners verandert er weinig omdat de gemeente het loket blijft waar ze aanvragen, meldingen en vragen kunnen indienen. De gemeenten en de provincie blijven daarbij verantwoordelijk voor het milieubeleid en prioriteitstelling in de handhaving op lokaal niveau.
Financieel belang (totale bijdrage)	De bijdrage aan de RUD in 2022 was € 1.014.000. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2021: € 334.536 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2021: € 5.213.872 <u>Resultaat:</u> 2021: +/- € 273.000 2020: -/- € 82.037
Zeggenschap	Gemeente De Wolden wordt vertegenwoordigd door de heer A. Haar (wethouder).
Ontwikkelingen/overige opmerkingen	De RUD Drenthe werkt op basis van de Drentse Maat. Deze maat staat voor één uniform uitvoeringsniveau in Drenthe. Het takenpakket binnen deze Drentse

	<p>Maat is alleen toegespitst op milieuvergunningverlening, milieutoezicht, toezicht op asbestverwijdering, milieuhandhaving en bodemtaken (toezicht bodemsanering en beoordeling meldingen grondstromen en toezicht grondstromen). Daarnaast voert de RUD taken uit die vallen onder de Niet-Drentse Maat. Het gaat hierbij om milieu specialistisch advies op het gebied van bijvoorbeeld bodem, lucht, geur, geluid en omgevingsveiligheid.</p> <p>De inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is een majeure ontwikkeling. Een andere ontwikkeling is de verdere doorontwikkeling van de RUD die voor versterking van het VTH-stelsel vorm krijgt. Vanuit het Ministerie, de Omgevingsdiensten, de VNG en IPO wordt in 2023 gezamenlijk gewerkt aan de uitwerking van de aanbevelingen uit het onderzoek van Commissie van Aartsen.</p> <p>In 2022 zijn verdere stappen gezet ten behoeve van een stabiele organisatiestructuur maar extra inhuur van personeel, het moeilijk werven van gekwalificeerd personeel en het hoge ziekteverzuim in de organisatie blijven daarbij belangrijke aandachtspunten. De beschikbaarheid van capaciteit voor extra opdrachten en vraaggestuurd werk is een risico. Er is een verschil tussen wat de benodigde capaciteit is en wat beschikbare capaciteit is. Daarom hanteert de RUD het uitgangspunt "geleidelijk opschalen".</p> <p>De U & H (Uitvoering & Handhaving) strategie is in concept gereed en legt de bestaande beleidskaders vast. Hierna start de 2e fase waarin de herijking van de Drentse maat wordt toegevoegd aan de strategie. In deze 2e fase worden de echte inhoudelijke keuzes gemaakt over de uitvoering van het milieutakenpakket. Dan wordt het gesprek gevoerd over de gewenste kwaliteit, de te accepteren risico's en de hieraan verbonden middelen.</p>
Risico	<p>De onzekere factoren zijn vooralsnog niet meegenomen in de begroting 2023 van de RUD. Dat betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024</u> <p>Op basis van een recent onderzoek laten de eerste indicatieve cijfers zien dat het werken onder de Omgevingswet tot een zeer grote kostenstijging kan leiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Herijking Drentse Maat</u> <p>De herijking van de Drentse Maat is in 2 fases verdeeld. De 1e fase is financieel verwerkt maar de 2e fase is nog niet in zijn geheel verwerkt in de begroting 2023. Dit betreft met name complexe vergunningen, calamiteiten, incidenten en handhavingzaken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Implementatiekosten nieuw zaakstelsel</u> <p>De aanbesteding is uitgesteld en de uitkomsten zijn daarom nog niet verwerkt in de jaarrekening.</p> <p>Deze inzichten, uitwerkingen en de hiermee gepaard gaande financiële consequenties worden betrokken in een begroting 2024 of een begrotingswijziging 2023. Dit betekent dat voor de komende jaren er rekening mee moet worden gehouden dat de bijdrage dient te worden verhoogd.</p>

Gemeenschappelijke Regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Visie / doelstellingen (openbaar belang)	De gemeenten in en de provincies van Drenthe en Groningen willen een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is. Waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen zodat alle inwoners naar hun werk kunnen gaan en/of deel willen nemen aan het sociale leven. Dit geldt ook voor bezoekers aan onze provincies.
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen	<p>Publiek Vervoer is een bedrijfsvoeringsorganisatie, die voor haar deelnemers de volgende taken uitvoert:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Contractmanagement van de gecontracteerde opdrachtnemers inzake vervoer in de gebieden. - Inkoop- en aanbestedingstrajecten voor het vervoer en de bijkomende diensten en leveringen. - Adviseren over beleidsontwikkelingen, bevorderen innovatie en advisering over doorontwikkeling. - Ondersteunende taken op gebied van bedrijfsvoering. <p>Het bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers, te weten 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.</p>

Financieel belang (totale bijdrage)	De kosten van de bedrijfsvoering zijn per deelnemer vastgelegd volgens een kostenverrekenmodel. Het aandeel van de gemeente De Wolden in de structurele kosten betreft 1,72% van de begroting. In 2022 is er € 17.000 bijdrage betaald aan Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Zeggenschap	Gemeente De Wolden wordt vertegenwoordigd door de heer M. Turksma (wethouder).
Ontwikkelingen / overige opmerkingen	De bedrijfsvoering van de organisatie Publiek Vervoer komt steeds meer in regulier vaarwater. De nadruk komt meer te liggen op de doorontwikkeling van de vervoerssystemen.
Risico	Door de samenwerking met alle gemeenten in Drenthe en Groningen is het risico voor De Wolden beperkt.

Vennootschappen en coöperaties

NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Bank Nederlandse Gemeenten vervult een bankfunctie van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Beleidsvoornemens - wettelijk/niet wettelijk - financiële gevolgen	Aanhouden als duurzame belegging en opbrengsten inzetten als algemeen dekkingsmiddel.
Financieel belang (totale bijdrage)	De gemeente bezit 31.122 (0,06%) van de 55.690.720 aandelen van nominaal € 2,50. Het uitgekeerde dividend over 2021 in 2022 bedroeg € 71.000. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2022: € 4.615 miljoen 31-12-2021: € 5.062 miljoen <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2022: € 107.459 miljoen 31-12-2021: € 143.995 miljoen <u>Achtergestelde schulden:</u> 31-12-2022: € 38 miljoen 31-12-2021: € 36 miljoen <u>Netto-resultaat:</u> 2022: € 300 miljoen 2021: € 236 miljoen
Zeggenschap	De gemeente De Wolden heeft stemrecht op basis van het aantal aandelen en wordt door de heer E van Dijk (wethouder) in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd.
Ontwikkelingen/overige opmerkingen	De BNG heeft een triple-A rating. Dit is een kwalificatie van de kredietwaardigheid die afgegeven wordt door De Nederlandse Bank. Naar verwachting zullen zich gedurende het begrotingsjaar geen grote veranderingen voordoen in de belangen van de aandeelhouders. Het eerste half jaar van 2022 was turbulent. De impact van de Russische inval Oekraïne en de nasleep van de Covid-19 pandemie hebben aanzienlijke economische gevolgen. Over het eerste halfjaar van 2022 werd een nettowinst van € 206 miljoen behaald (€ 187 miljoen in 2021). Dit wordt veroorzaakt door een daling van de kredietvoorzieningen en een hoger resultaat op financiële transacties.
Risico	Geen directe risico's t.a.v. aandelenkapitaal en dividend.

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch

Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	<p>Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.</p> <p>Het vennootschap heeft ten doen het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.</p> <p>Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld. • Betrouwbare energievoorziening. • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten. • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren. • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. <p>De energietransitie heeft een grote impact op de netbeheerders en dus ook op Enexis Netbeheer. Dit komt o.a. door de aanleg van wind- en zonneparken maar ook door het veranderde gedrag van klanten die bijvoorbeeld decentraal energie gaan opwekken. Daarnaast blijft Enexis Netbeheer investeren in het reguliere onderhoud en de reguliere uitbreidingen die nodig zijn voor een veilig en betrouwbaar netwerk.</p>
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet wettelijk - financiële gevolgen	De provincies en gemeenten trachten met hun aandeelhouderschap de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving. Enexis faciliteert de transitie naar duurzame energie.
Financieel belang (totale bijdrage)	<p>De gemeente bezit 129.325 aandelen op een totaal van 149.682.196 aandelen (0,0864%). De aandelen zijn gewaardeerd op een bedrag van € 52.000.</p> <p>Over het boekjaar 2021 is een bedrag van € 86.000 aan dividend uitgekeerd. Dit dividend is in 2022 uitbetaald.</p> <p><u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2022: € 5.441.000.000 31-12-2021: € 4.241.000.000</p> <p><u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2022: € 4.907.000.000 31-12-2021: € 5.154.000.000</p> <p><u>Resultaat:</u> 2022: € 1.300.000.000 2021: € 199.000.000</p>
Zeggenschap	De gemeente De Wolden heeft stemrecht op basis van het aantal aandelen en wordt door de heer E. van Dijk (wethouder) in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd.
Ontwikkelingen/ overige opmerkingen	<p>De provincies, gemeenten en Enexis werken samen op het gebied van duurzaamheid hetgeen (naar verwachting) resulteert in een aantal gezamenlijke projecten. Enexis ondersteunt gemeenten o.a. ook bij het opstellen van de Regionale Energie Strategie. Als gevolg van het stijgend investeringsniveau in het netwerk en om dit alles in de toekomst te kunnen financieren, kijkt Enexis kritisch naar haar eigen efficiency en is zij in gesprek met de reguleringsinstanties. Ook verkennen Enexis Holding en haar aandeelhouders de mogelijkheden voor versterking van het eigen vermogen.</p> <p>In verband hiermee heeft de gemeenteraad op 29 oktober 2020 besloten aan Enexis een converteerbare hybride aandeelhouderslening van afgerond € 432.000 te verstrekken ter versterking van het eigen vermogen.</p>
Risico	<p>Enexis is financieel gezond en heeft de Standard & Poor (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).</p> <p>De aandeelhouders lopen het (geringe) risico (een deel van) de boekwaarde te moeten afwaarderen. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten.</p>

CSV Amsterdam B.V. (Voorheen: Claim Staat Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch)

Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: <ol style="list-style-type: none"> namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schade claimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de Wet Onafhankelijk Netbeheer; namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"). In het kader van de verkoop van Attero aan Waterland hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. Voor een deel van de verkoopopbrengst wordt gedurende een bepaalde tijd een escrow-rekening aangehouden. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.
Beleidsvoornemens <ul style="list-style-type: none"> - wettelijk - niet wettelijk - financiële gevolgen 	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat eventuele claims worden afgewikkeld (tot 5 jaar na completion mei 2019). Na afwikkeling hiervan zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.
Financieel belang (totale bijdrage)	De gemeente bezit 1.728 aandelen op een totaal van 2.000.000 aandelen (0,0864%). <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2022: € 210.079 31-12-2021: € 312.379 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2022: € 13.351 31-12-2021: € 22.664 <u>Resultaat:</u> 2022: -/- € 102.300 2021: -/- € 42.665
Zeggenschap	De gemeente De Wolden heeft stemrecht op basis van het aantal aandelen en wordt door de heer E. van Dijk (wethouder) in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd.
Ontwikkelingen/ overige opmerkingen	Het bestuur is in overleg met Waterland Private Equity (destijds koper) van Attero over een aantal belastingzaken (van voor de verkoop) die moeten worden afgewikkeld. De Coronamaatregelen hebben een nadelige invloed gehad op de voortgang van de procedures. Dat geldt zowel voor de bezwaarprocedures bij de Belastingdienst als de beroepsprocedure bij de rechtbank.
Risico	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. In ons geval een bedrag van € 17.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Onderdeel van Essent was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE bij de rechter aangevochten. Een bemiddelingstraject is succesvol afgerond en in 2011 zijn de aandelen alsnog geleverd aan RWE. Het Publiek Belang Elektriciteitsproductie (EPZ) blijft bestaan met een beperkt takenpakket om de zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen.
Beleidsvoornemens <ul style="list-style-type: none"> - wettelijk - niet wettelijk - financiële gevolgen 	Ondanks dat het General Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd en is uitgekeerd aan de aandeelhouders, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand te worden gehouden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.
Financieel belang (totale bijdrage)	<u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2022: € 1.480.014 31-12-2021: € 1.532.074 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2022: € 9.914 31-12-2021: € 6.925

	Resultaat: 2022: -/- € 52.060 2021: -/- € 37.321
Zeggenschap	De gemeente De Wolden heeft stemrecht op basis van aantal aandelen en wordt door de heer E. van Dijk (wethouder) in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd.
Ontwikkelingen/ overige opmerkingen	De liquidatie is op dit moment nog niet afgerond. Er zijn nog steeds gesprekken gaande met de belastingdienst.
Risico	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (circa € 1,5 mln).

NV Rendo te Meppel

Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	RENDO is een regionaal netwerkbedrijf, verantwoordelijk voor een adequate distributie van gas, elektriciteit, warmte en data in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel. RENDO streeft ernaar om haar huidige sterke positie als netbeheerder en netwerkbedrijf (aardgas, groen gas, elektriciteit, data en warmte) voortdurend te verbeteren. RENDO wil als netwerkbedrijf actief zijn bij de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaam gebruik van energie en de transitie naar een duurzame energievoorziening. De nabijheid van het eigen betrouwbare en veilige energienetwerk is steeds het vertrekpunt. Daarnaast wil RENDO een maatschappelijk verantwoordelijke rol innemen voor haar stakeholders als het gaat om duurzaamheid en energietransitie in de regio.
Beleidsvoornemens - wettelijk/niet wettelijk - financiële gevolgen	Aanhouden als duurzame belegging en opbrengsten inzetten als algemeen dekkingsmiddel.
Financieel belang (totale bijdrage)	De gemeente bezit 102 aandelen op een totaal van 991 aandelen (10,29%). Als gevolg van de investeringen in de energietransitie en het daarmee gepaard gaande lagere bedrijfsresultaat, is in lijn met de begroting € 515.000 aan dividend uitgekeerd in 2022. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2021: € 76.024.000 31-12-2020: € 76.899.000 <u>Lang Vreemd vermogen:</u> 31-12-2021: € 80.896.000 31-12-2020: € 86.963.000 <u>Resultaat (na belastingen):</u> 2021: € 6.589.000 2020: € 9.555.000
Zeggenschap	De gemeente De Wolden heeft stemrecht op basis van het aantal aandelen. Er is geen gemeentelijke vertegenwoordiging meer in de raad van commissarissen. Wel is de gemeente door de heer E. van Dijk (wethouder) in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd.
Ontwikkelingen / overige opmerkingen	De focus ligt de komende jaren op de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen; de energietransitie. Dat is voor RENDO een omvangrijke opgave waarvoor de onderneming de komende jaren € 70 tot € 100 miljoen denkt te moeten gaan investeren zoals in een nieuw ondergronds elektriciteitsstation in Hogeveen. NV RENDO is bezig om hiervoor de benodigde financiering aan te trekken. Wat hierbij ook nog een rol speelt is de Financiering Energietransitie (FIEN). De financiering van de energietransitie voor netbeheerders is een landelijk probleem of issue. Het gaat om miljarden waarbij de ministeries van EZK en Financiën zijn betrokken. Er wordt gekeken naar kapitaalstortingen door het Rijk. Hoe, in welke vorm en onder welke condities is nog onduidelijk. Dit vraagstuk speelt bij de grotere regionale netbeheerders (m.n. op korte termijn bij Stedin en Alliander). Tarieven, regulering en efficiencyverbeteringen maken onderdeel uit van het proces. Uitkomsten raken ook de kleinere netbeheerders (Cogas, Westland en RENDO). Dit kan ook nog van invloed zijn op de vraag rondom gemeentegaranties. Punt is echter dat het nog niet duidelijk is hoe de financiering van de energietransitie eruit gaat zien (nieuw kabinet) Daarnaast wil RENDO de komende jaren nog steeds het aantal glasvezel aansluitingen uitbreiden naar 100.000 plus en de verdere ontwikkeling van het bijbehorende beheersorganisatie Re-Net bv.

Risico	Aandelenkapitaal en dividend. Als gevolg van forse investeringen door NV Rendo in verband met onder andere de komende energietransitie, komt het bedrijfsresultaat onder druk te staan. De raad van commissarissen (RvC) van de onderneming heeft in september 2020 aangegeven dat voor de jaren 2022 tot en met 2024 een dividenduitkering mogelijk moet zijn in de bandbreedte van € 5 tot € 7 miljoen voor de 9 aandeelhoudende gemeenten.
--------	---

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe te Assen

Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Gewaarborgde levering van water.
Beleidsvoornemens - wettelijk/niet wettelijk - financiële gevolgen	Aanhouden als duurzame belegging en opbrengsten inzetten als algemeen dekkingsmiddel.
Financieel belang (totale bijdrage)	De gemeente is in het bezit van 51 aandelen, nominaal € 50, van de in totaal 1.946 geplaatste aandelen. Maatschappelijk kapitaal: 5.000 aandelen. De afspraak is dat het maximaal toegestane dividend, ter grootte 3%, zijnde de wettelijke rente, van het geplaatste aandelenkapitaal wordt uitgekeerd. In 2022 is geen dividend ontvangen. In het Financieel plan 2022 van de NV WMD is overeengekomen dat de aandeelhouders afzien van dividend. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2021: € 61.268.000 31-12-2020: € 51.344.000 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2021: € 136.587.000 31-12-2020: € 129.531.000 <u>Bedrijfsresultaat (netto):</u> 2021: € 4.111.000 2020: € 9.924.000
Zeggenschap	De gemeente De Wolden heeft stemrecht op basis van het aantal aandelen en wordt vertegenwoordigd door de heer E. van Dijk (wethouder).
Ontwikkelingen / overige opmerkingen	De WMD is bezig niet-drinkwatergerelateerde activiteiten af te stoten en zich volledig te focussen op haar kerntaak: het leveren van betrouwbaar, veilig en betaalbaar drinkwater. Onderdeel hiervan is het vervangen van verouderde infrastructuur.
Risico	Er zijn voor de gemeente De Wolden als aandeelhouder in de WMD weinig risico's. De risico's voor de WMD zitten voornamelijk in de niet-drinkwater activiteiten. Deze zijn nagenoeg allemaal afgebouwd. WMD is financieel solide met een stevige financiële beheersing.

Stichtingen en verenigingen**Stichting Werkgelegenheid Initiatieven De Wolden (SWIDW)**

Rechtsvorm	Stichting
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De met ingang van 1 januari 2015 ingestelde gemeenschappelijke regeling heeft als belang het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken (bedrijfsvoering) zoals vastgelegd in de betreffende regeling.
Beleidsvoornemens - wettelijk - niet-wettelijk - financiële gevolgen	Per 1-1-2018 zijn alle 'Woldense' WSW-werknemers van Reestmond in dienst getreden van de Stichting Werkgelegenheids Initiatieven De Wolden. Door de bestuurlijke wijzigingen als gevolg door de gemeenteraadsverkiezing is op 8 november 2022 de heer R.P. Koning als bestuurder benoemd en is het college van burgemeester en wethouder van de gemeente De Wolden op hetzelfde moment formeel ingeschreven bij de KvK als Raad van Toezicht van de Stichting. Een deel van de WSW-werknemers wordt ingezet in de groen en grijs activiteiten, een deel wordt gedetacheerd bij werkgevers in profit en non-profit en een deel van de werknemers heeft een 'beschutte' werkplek bij Reestmond. Het beleid blijft er onverminderd op gericht om de WSW-werknemers in een zo regulier mogelijke functie hun werk te laten vervullen.
Financieel belang (totale bijdrage)	De bijdrage van De Wolden aan deze Stichting voor het jaar 2022 is begroot op afgerond € 299.000. Dit is inclusief de bijdrage ad € 115.000 aan Reestmond en de compensatie van de dalende rijksbijdrage. <u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2021: € 248.972 31-12-2020: € 124.410 <u>Vreemd vermogen:</u> 31-12-2021: € 371.392 31-12-2020: € 976.025 <u>Resultaat (na bestemming):</u> 2021: € 124.562 2020: € 4.292
Zeggenschap	Gemeente De Wolden wordt in de Raad van Toezicht vertegenwoordigd door het voltallige college van burgemeester en wethouders. Directeur-bestuurder is de gemeentesecretaris van de gemeente De Wolden.
Risico	Geen directe bijzondere risico's.

Grondbeleid

Het grondbeleid bevat uitgangspunten voor de wijze waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld. In het beleid staan bedrijfseconomische principes centraal: hoe gaan we met de resultaten om en welke reserves en voorzieningen houden we aan voor risico's?

Algemeen

Het grondbeleid is een middel om de ambities van ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te realiseren.

Het afgelopen jaar werd wederom duidelijk dat de grondexploitaties voorsnog niet te lijden hebben onder de Covid-19 pandemie. De vraag naar kavels bleek groot. De kosten, baten en vooruitzichten van lopende projecten worden het gehele jaar gemonitord. De werkelijke lasten en baten over het jaar 2022 zijn verwerkt bij de herziening van de grondexploitaties. Het resultaat van de grondexploitaties is hiermee herijkt per 1 januari 2023.

Bij het opstellen van deze paragraaf wordt onder andere rekening gehouden met onderstaande besluiten en notities.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

In overeenstemming met het besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) is in de *begroting* en in de *jaarrekening* een afzonderlijke paragraaf over het grondbeleid opgenomen.

De commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO)

De commissie BADO brengt richtinggevende notities uit. De meest recente notitie heeft betrekking op grondexploitaties. Deze notitie beschrijft het gehele proces van woningbehoefte tot het sluiten van een grondexploitatie.

Parameters

Binnen de grondexploitaties wordt met een aantal variabelen gerekend waaronder een percentage verwachte kosten- en opbrengststijging voor de toekomst.

Parameter voor kostenstijging

In navolging op het voorgaande jaar wordt uitgegaan van een kostenstijging van 2,0%.

Parameter voor opbrengstenstijging

In navolging op het voorgaande jaar wordt uitgegaan van een opbrengstenstijging van 1,0%.

Rentepercentage

In de betreffende exploitatieberekeningen is voor de renteberekening voor de komende jaren uitgegaan van gemiddeld 0,40%. Het rentepercentage van 0,40% is berekend op basis van de door de commissie BBV voorgeschreven methode.

Disconteringsvoet

Het door de commissie BBV voorgeschreven percentage van 2% wordt gehanteerd.

Prijspeil

De in de grondexploitaties opgenomen prijzen hebben prijspeil 1 januari 2023.

Looptijd

De commissie BBV schrijft een maximale looptijd voor van een grondexploitatie van 10 jaar. Hiervan kan gemotiveerd en voorzien van afdoende beheersmaatregelen, door de raad, van afgeweken worden. De huidige grondexploitaties overschrijden de maximale termijn van 10 jaar niet.

Grondprijzen

Voor de opbrengsten uit verkoop van bouwgrond wordt uitgegaan van de vastgestelde grondprijzennota voor het jaar 2023.

Geprognosticeerde resultaten

In onderstaande tabel staan de geprognosticeerde financiële resultaten per 1 januari 2023. Ter vergelijking zijn ook de financiële resultaten van vorig jaar weergegeven. Negatieve bedragen in de tabel betreffen een voordelig resultaat op netto contante waarde (NCW). De eindwaarde betreft het saldo van de grondexploitatie inclusief rentebaten, rentelasten, kosten en opbrengstenstijgingen.

Complex (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde	Netto contante waarde 1-1-2022	Netto contante waarde 1-1-2023
Drogteropslagen	-27	-24	-27
Kerkenveld-Noord	-46	-49	-45
Meidoorn in Koekange	5	-12	5
Dunningen in de Wijk	-23	-22	-22
Fort	-68	-83	-66
Totaal	-158	-190	-155

Het financieel resultaat is een prognose. Een project is een doorlopend proces waarbij interne en externe gebeurtenissen het verwachte resultaat beïnvloeden. De NCW is het in de toekomst nog te verwachten resultaat, teruggerekend naar het moment van actualisatie. Ten opzichte van de NCW per 1 januari 2022 is de NCW per 1 januari 2023 met ongeveer € 35.000 verminderd. De vermindering van het resultaat tussen 2022 en 2023 wordt in hoofdzaak veroorzaakt doordat de verwachte kosten van de complexen Meidoorn Koekange en Fort hoger zijn dan verwacht.

Winstneming

Wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om (tussentijds) winst te nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor (tussentijdse) winstnemingen moet de 'percentage of completion' (POC) methode worden toegepast.

Onderstaande tabel laat de winstnemingen in 2022 zien. In totaal gaat het om een bedrag van ongeveer € 90.000 aan terug stortingen. De verwachte winst voor 2021 bedroeg ongeveer € 105.000. De afwijking wordt veroorzaakt doordat de nog te maken kosten door inflatie zijn gestegen. Er is alleen winst genomen in het complex Fort.

Voor de complexen met een voordelige NCW zijn de berekende risico's in mindering gebracht op de te nemen tussentijdse winsten. Zie hiervoor ook het hoofdstuk 'Risico's grondexploitatie' in deze paragraaf.

Complex (bedragen x € 1.000)	Geraamd (o.b.v. EW)	Winsten (o.b.v. EW)	Terug stortingen te veel genomen winst
Drogteropslagen	13		15
Kerkenveld-Noord	25		31
Meidoorn in Koekange	12		39
Dunningen in de Wijk	12		8
Fort	43	4	
Totaal	105	4	94

Voorzieningen

Wanneer de grondexploitatie een nadelig eindsaldo heeft, wordt voor het verwachte verlies een voorziening getroffen. Deze verliesvoorziening neemt toe of af bij wijzigen in de actualisaties van de grondexploitaties (bijvoorbeeld een langere looptijd of hogere kosten/opbrengsten). De verwachte verliesvoorziening wordt gewaardeerd tegen de NCW per complex. De mutaties in de voorzieningen komen ten laste of ten gunste van de algemene reserve. Er zijn per 1 januari 2022 geen grondexploitaties met een tekort op de NCW. Er zijn geen mutaties verwerkt in 2022 omdat er per 31 december 2022 ook geen tekorten op de NCW zijn.

Investerings

Uit de onderstaande tabel blijkt dat er in het jaar 2022 ongeveer € 124.000 is geïnvesteerd.

Bouwgrond in exploitatie - BIE

Kosten totaal (bedragen x € 1.000)	Begroot 1-1-2022	Gerealiseerd 2022	Vershil
Drogrteropslagen	71	8	62
Kerkenveld-Noord	149	39	110
Meidoorn in Koekange	121	54	68
Dunningen in de Wijk	36	16	20
Fort	58	8	50
Totaal	434	124	310

Immateriële vaste activa

Kosten totaal (bedragen x € 1.000)	Begroot 1-1-2022	Gerealiseerd 2022	Vershil
Uitbreiding Hoge Akkers	0	52	-52
Totaal	0	52	-52

Er zijn in 2022 geen complexen vanuit de immateriële vaste activa opgenomen onder de balanscategorie BIE - Bouwgrond in exploitatie en er zijn geen nieuwe complexen toegevoegd aan de immateriële vaste activa.

Bouwgrond in exploitatie - BIE

De gronden met kostprijsberekening bestaan per 1 januari 2023 uit vijf projecten. Het betreft projecten waarvoor een grondexploitatie door de raad is vastgesteld. Aan de projecten wordt momenteel gewerkt. Er is in 2022 minder geïnvesteerd dan geraamd.

De fasering van het bouw- en woonrijp maken richt zich vooral op uit te voeren werk rondom de te verkopen kavels.

Kerkenveld-Noord

De kaveluitgifte van de 1e fase is in 2009 begonnen. Na een dip in de markt, waarbij slechts enkele kavels verkocht zijn, is er vanaf 2017 weer volop verkocht.

In 2017 is de 3^e fase van Kerkenveld-Noord bouwrijp gemaakt zodat kavels gelegen in deze fase, ook uitgegeven konden worden. Dit heeft geresulteerd in een positieve ontwikkeling voor het aantal verkopen. Momenteel zijn alle kavels verkocht en wordt het plan in 2023 woonrijp gemaakt. Hierna kan het complex worden afgesloten.

De Meidoorn

Het plan de Meidoorn is een inbreidingslocatie voor woningbouw in Koekange. Deze inbreiding is gelegen nabij de sportvelden in Koekange. In het plan zijn verschillende typologieën van koopwoningen opgenomen. Alle 8 kavels zijn inmiddels verkocht. Het plan wordt woonrijp gemaakt en na afronding in 2023 wordt het complex afgesloten.

Drogrteropslagen

Bij de jaarrekening 2013 is dit complex in exploitatie genomen, waarna de verkoop is opgestart. Waar we in het begin werden geconfronteerd met geen vraag, zien we nu dat alle kavels verkocht zijn. De kavels voor een tweekapper en een driekapper zijn eind 2021 als laatste verkocht. De woningen op deze kavels zijn in 2022 gerealiseerd, waarna gestart is met woonrijp maken. Hierna kan het complex worden afgesloten.

Fort

De kaveluitgifte van de laatste fase in Fort is gestart in 2007. Na tegenvallende verkoopresultaten, is het plangebied herverkaveld naar acht kavels (vier kavels voor type vrijstaand en vier kavels voor type twee-onder-één-kap woning). Na herstel van de woningmarkt is de verkoop op gang gekomen. Momenteel zijn alle kavels verkocht en grotendeels gerealiseerd. In 2023 wordt het plan woonrijp gemaakt, waarna het complex kan worden afgesloten.

Dunningen

Op 20 februari 2014 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan Dunningen III vastgesteld. Er zijn geen kavels meer beschikbaar in Dunningen III. In navolging van Dunningen III wordt Dunningen IV ontwikkeld. In tegenstelling tot Dunningen III wordt Dunningen IV niet door de gemeente ontwikkeld, maar door een projectontwikkelaar. Hiervoor is een anterieure overeenkomst afgesloten. Dunningen IV valt buiten de grondexploitatie. Wanneer Dunningen IV gerealiseerd is, kunnen de laatste werkzaamheden voor het woonrijp maken in Dunningen III worden afgerond. Het gaat met name om de definitieve aanleg van een toegangsweg. Hierna kan het complex worden afgesloten.

Immateriële vaste activa (IMVA)

Vorbereidingskosten van nieuwe ontwikkelingen mogen met bestuurlijke instemming maximaal vijf jaar geactiveerd worden onder de immateriële vaste activa. Binnen deze periode moet een grondexploitatie worden vastgesteld dan wel moeten de voorbereidingskosten worden afgeboekt. Afgeboekte voorbereidingskosten moeten in één keer worden genomen ten laste van het jaarresultaat. Voor de gemeente zijn er nog geen IMVA die deze termijn overschrijden. Er zijn hiervoor dus geen kosten ten laste gebracht van het jaarresultaat.

Opbrengsten

In de onderstaande tabel wordt een vergelijking gemaakt voor de geraamde en gerealiseerde opbrengsten. Er is voor een bedrag van ruim € 136.000 aan opbrengsten gegenereerd.

Bouwgrond in exploitatie - BIE

Opbrengsten totaal (bedragen x € 1.000)	Begroot 1-1-2022	Gerealiseerd 2022	Vershil
Drogrteropslagen	0	0	0
Kerkenveld-Noord	65	65	0
Meidoorn in Koekange	0	0	0
Dunningen in de Wijk	0	0	0
Fort	71	71	0
Totaal	136	136	0

Immateriële vaste activa

Opbrengsten totaal (bedragen x € 1.000)	Begroot 1-1-2022	Gerealiseerd 2022	Vershil
Uitbreiding Hoge Akkers	0	0	0
Totaal	0	0	0

In het jaar 2022 zijn de geraamde opbrengsten gerealiseerd. De laatste kavels zijn begin 2022 verkocht. Er zijn geen kavels meer beschikbaar.

Financiële uitkomsten

Het saldo van de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE) exclusief voorzieningen bedroeg ultimo 2021 afgerond - € 803.000.

Ultimo 2022 bedraagt de totale boekwaarde afgerond - € 905.000. De boekwaarde is toegenomen met een bedrag van afgerond € 102.000. Er zijn geen voorzieningen getroffen. De mutatie onderhanden werk per 1 januari 2023 wordt in de onderstaande tabel weergegeven en bedraagt € 0,00. Negatieve bedragen in de tabel betreffen een voordelig resultaat voor de grondexploitatie.

Ontwikkeling onderhanden werk (BIE) in 2022		(bedragen x € 1.000)
Boekwaarde (BIE) per 31-12-2021		-803
Winstnemingen 2021	4	
Terug stortingen te veel genomen winsten	-94	
Totaal investeringen	124	
Totaal verkopen en bijdragen	-136	
Boekwaarde (BIE per 31-12-2022)		-905
Toename boekwaarde (verschil 31-12-2021 en 31-12-2022)		-102
Mutatie voorzieningen BIE complexen		0
Afname onderhanden werk (BIE, incl. mutatie voorzieningen)		0

Risico's grondexploitatie

In de (bouw)grondexploitatie gaan grote bedragen om en spelen verschillende soorten risico's een rol. In een project zitten risico's zoals de afzetbaarheid van kavels, kostenstijging, vervuiling, etc. De risico's die worden gelopen in de bouwgrondproductie binnen de gemeente zijn geïnventariseerd en op waarde gezet.

Met de inschatting of een bepaalde kans of bedreiging zich voordoet wordt aan de hand van de nog te realiseren kosten en opbrengsten het risico bepaald en gekwantificeerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de financiële impact van hetgeen zich eventueel voordoet.

De in de tabel opgenomen risicobedragen zijn in een aantal stappen bepaald:

- Als uitgangspunt geldt het resultaat (eindwaarde) van de herziene grondexploitatie per 1 januari 2022.
- Een inventarisatie is gemaakt van de risico's per complex.
- De geïnventariseerde risico's zijn verwerkt in de betreffende grondexploitaties met een nieuw resultaat als gevolg (scenario).
- De mutatie in de eindwaarde wordt vermenigvuldigd met de berekende kans.
- De toegepaste kans is bepaald op basis van de verwachte kans dat het scenario zich voordoet en de verwachting van de omvang als de bedreiging zich voordoet.

Voor de complexen met een voordelige eindwaarde zijn de berekende risico's in mindering gebracht op de te nemen tussentijdse winsten. De risicobedragen worden in de onderstaande tabel weergegeven.

Complex (bedragen x €1.000)	Benoemd risico te verrekenen met te nemen winsten	Risico in geld per 31-12-2022
Drogteropslagen	Hogere kosten civiel werk 10%	-4
Kerkenveld-Noord	Hogere kosten civiel werk 10%	-9
Dunningen in de Wijk	Hogere kosten civiel werk 10%	-2
Fort	Hogere kosten civiel werk 10%	-3
	Planschade	0
Totaal		-18

Resultaat grondexploitatie

Op basis van het bovenstaande is het resultaat voor het onderdeel grondbeleid bepaald. Het resultaat is de saldering van een aantal posten, zoals te zien in de onderstaande tabel.

Per saldo bedraagt het resultaat over 2022 afgerond € 90.000 negatief. Dit is in de onderstaande tabel weergegeven. Het nadelige resultaat over 2022 wordt ten laste gebracht van de Algemene reserve.

Resultaat BIE		<i>(bedragen x € 1.000)</i>
Saldo winstnemingen complexen		-90
Mutatie voorzieningen BIE complexen		0
Resultaat totaal		-90

Sociaal domein

1. Inleiding

De herinrichting van het sociaal domein per 1 januari 2015 heeft omvangrijke nieuwe taken voor gemeenten opgeleverd.

We zien die nieuwe taken niet als gescheiden domeinen. We streven naar een efficiënte en integrale uitvoering van de nieuwe taken en de daaraan gekoppelde integrale dienstverlening om kwetsbare inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen. In nota's en beleid is de integraliteit van de gemeentelijke taken het uitgangspunt.

Op 28 oktober 2021 heeft de gemeenteraad de kadernota "Duurzaam in balans" vastgesteld, waarmee het perspectief voor de periode 2022-2025 is geschetst.

Daarbij is als hoofddoel geformuleerd:

Het vaststellen van een nieuwe balans tussen aan de ene kant het handhaven van een goede invulling van onze verantwoordelijkheid voor onze kwetsbare en minder zelfredzame inwoners en aan de andere kant een verantwoorde beheersing van de uitgaven in het sociaal domein. Met een 'verantwoorde beheersing van de uitgaven' wordt bedoeld dat de uitgaven in evenwicht moeten zijn met de inkomsten (rijksbijdrage).

Afbakening en ontwikkeling paragraaf

Als gemeente kunnen we het sociaal domein – en dus ook deze paragraaf – zo breed maken als we zelf willen. Vooralsnog kiezen we ervoor om de nieuwe taken op grond van de Jeugdwet, Participatiewet en WMO in de paragraaf onder te brengen. Een verdere en wellicht bredere ontwikkeling van deze paragraaf zien we als een continu proces.

In het collegeprogramma en in de programmabegroting is het sociaal domein ondergebracht in de programma's 'De Wolden ontwikkelt met kleur en talent' en 'Gezond meedoen in De Wolden'.

Collegeprogramma en programma gemeenteraad

Zowel het college als de gemeenteraad onderschrijven de eerder geformuleerde visie op het sociaal domein.

In de vorige collegeperiode was er in het collegeprogramma een afzonderlijke paragraaf 'Sociaal domein' opgenomen waarin een gezamenlijk gedragen visie op het toen nog nieuwe sociaal domein was geformuleerd.

In het collegeprogramma 2022 - 2026 'De Wolden geeft energie!' hebben we de aansluiting gezocht bij het raadsbreed programma en is aangegeven hoe het college daar invulling aan wil geven.

De Wolden is een vitale en inclusieve gemeente waarin iedereen naar vermogen mee kan doen in onze samenleving. Voor inwoners die niet op eigen kracht kunnen meedoen in onze gemeente bieden wij passende ondersteuning op maat. Dit zien we bijvoorbeeld terug binnen de Jeugdhulp, Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De laatste jaren hebben we gemerkt dat het bieden van passende ondersteuning op gespannen voet is geraakt met de door het Rijk beschikbare financiële middelen.

2. Wat hebben we gedaan in 2022?

- Herijking sociaal domein

Het sociaal domein De Wolden is in 2021 herzien, waarbij de ondersteuningsvraag van de kwetsbare inwoner centraal staat.

Een van de doelstellingen van de herijking sociaal domein is te komen tot een verantwoorde beheersing van de uitgaven in het sociaal domein waarbij de balans tussen de inkomsten en uitgaven zijn teruggebracht. Daarnaast was er ook aandacht voor nieuwe initiatieven waar de gemeenteraad extra geld voor heeft gereserveerd. Het doel van deze initiatieven was en is: 'betere zorg tegen lagere kosten'. In de door de raad vastgestelde notitie zijn maatregelen opgenomen om aan die taakstelling invulling te geven. Die maatregelen hebben betrekking op de uitvoering van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en bijzondere bijstand en minimabeleid. De voorgestelde maatregelen zijn geïmplementeerd. De uitkomsten zullen in een bijeenkomst aan de gemeenteraad worden gepresenteerd.

- **Transformatie**

We zien een ontwikkeling waarin steeds meer verbindingen ontstaan tussen de verschillende domeinen. Er komt meer aandacht voor preventie (voorliggend veld) en we geven meer ruimte aan initiatieven van inwoners, aanbieders en maatschappelijke organisaties.

De ontwikkeling is er een van geleidelijkheid. Zo zijn we bijvoorbeeld doorgedaan met de doorontwikkeling van de verbinding tussen het sociale en het medische domein. De samenwerking met huisartsen op lokaal niveau en met zorgverzekeraar Zilveren Kruis op provinciaal niveau ontwikkelt zich positief.

- **Sociale kaart**

Het is belangrijk dat inwoners de weg kunnen vinden naar organisaties in het sociaal domein. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd om de website van de gemeente uit te breiden met een sociale kaart.

- **Buurtteams**

Met deze werkwijze wordt preventief zorg voorkomen en wordt een positieve bijdrage geleverd aan de taakstelling sociaal domein.

De deelnemende organisaties in de buurtteams zijn Welzijn De Wolden, Actium, Politie en gemeente als kernleden en in de buitenschil het team 'Optimaal Leven' (GGZ, VNN en Cosis) en Icare.

De buurtteams werken op basis van de vier P's:

- Preventie: voorkomen van specialistische en dus dure zorg.
- Participatie: Stimuleren van actief burgerschap en het meedoen.
- Perspectief: eigen kracht en sociale omgeving.
- Presentie: ondersteuning dichtbij, toegankelijk en snel.

De buurtteams hebben een goede samenwerking met het sociaal Team De Wolden.

- **Beschermd wonen**

Het onderdeel 'beschermd wonen' binnen de Wmo 2015 wordt sinds de invoering van de wet uitgevoerd door centrumgemeente Assen voor negen Drentse gemeenten waaronder De Wolden. De rijksoverheid heeft besloten dat de uitvoering van die taak weer teruggaat naar de gemeenten. De doordecentralisatie van beschermd wonen is al een aantal keren uitgesteld.

De huidige streefdatum is 1 januari 2024. Daarbij wordt het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend objectief verdeelmodel ingevoerd.

De verdere decentralisatie van de Maatschappelijke Opvang (MO) is voorlopig uitgesteld tot 1 januari 2026.

Binnen de regio Assen zal de regio op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang informeel per 1 januari 2026 worden gesplitst in twee regio's Noord-Midden en Zuidwest Drenthe.

- **Clïënt- en burgerparticipatie sociaal domein**

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) en de Cliëntraden Participatie & WSW, WMO en Jeugd hebben in 2022 over diverse onderwerpen zowel gevraagd als ongevraagd advies gegeven. De activiteiten zijn weergegeven in het door de ASD opgemaakte jaarverslag 2022. Het jaarverslag wordt met de gemeenteraad gedeeld.

Zoals op de toezeggingenlijst aan de gemeenteraad is opgenomen is er een evaluatie uitgevoerd over het functioneren van de ASD en de 3 cliëntraden. Deze evaluatie is uitgevoerd door CMO/STAMM in goede afstemming met de leden en de gemeente. Het college zal hierover begin 2023 een besluit nemen waarna ook de gemeenteraad zal worden geïnformeerd.

- **CEO WMO over 2021**

In 2022 zijn de cliëntervaringsonderzoeken (CEO) WMO over 2021 uitgevoerd. Het is belangrijk om de ervaringen van cliënten met WMO-ondersteuning regelmatig te monitoren. Het is daarnaast een verplichting vanuit het Rijk.

Een ruime meerderheid (86%) van de inwoners van De Wolden die gebruik maken van de WMO zijn tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning die zij krijgen.

De tevredenheid over 'ik werd snel geholpen' is 62%. Dit is lager t.o.v. de vorige jaren. De vraag heeft betrekking op de tijd dat de melding in behandeling wordt genomen. Hierop is geacteerd door extra consulenten in te zetten en processen nog beter te stroomlijnen.

De opgemaakte rapporten zijn gedeeld met de gemeenteraad.

- Een tegen eenzaamheid

De projectgroep geeft onder voorzitterschap van Stichting Welzijn De Wolden uitvoering aan het convenant 'Een tegen eenzaamheid'. Gestreefd wordt om in De Wolden te komen tot een duurzame en gestructureerde aanpak.

Doorontwikkeling jeugdhulp

In 2022 hebben we gewerkt aan een ontwikkelagenda jeugdhulp om deze efficiënter en effectiever te maken en daarmee de kosten terug te dringen. Deze agenda bevat tal van activiteiten die we ter hand nemen. Daarnaast is de nota 'Kansrijk opgroeien in De Wolden' per 1 januari 2022 ingegaan. Deze nota zet de koers uit voor de komende jaren, gebaseerd op de eerdergenoemde ontwikkelagenda jeugdhulp.

Stichting Buurtgezinnen

Stichting Buurtgezinnen regelt de zorg voor kinderen dichtbij een gezin, zonder dat daar diagnoses of verwijzingen aan te pas komen. Een kind kan 'gewoon' mee doen in een ander gezin en hoeft niet naar een specialistische plek. Concreet is er in de project periode van 2021 - 2022 € 224.680 bespaard aan tweedelijns zorg door inzet van Buurtgezinnen in de gemeente De Wolden.

Vervolg pilots jeugd

Op 24 juni 2021 heeft de raad besloten om de vijf tijdelijke pilots voort te zetten, waarbij we de resultaten wel monitoren. Dat geldt voor de pilots begeleid zelfstandig wonen, thuiscoaches, SMW12+, Moeders van De Wolden en POH-Jeugd. In 2023 is er een presentatie aan de raad over deze projecten met het oog op de begroting 2024 en verder.

- Voorzieningenwijzer

Met de voorzieningenwijzer willen we inwoners nadrukkelijker wijzen op de mogelijkheden om gebruik te maken van diverse (gemeentelijke) financiële voorzieningen. Inwoners worden op de mogelijkheid gewezen en ondersteund bij hun aanvraag.

3. Financiën

De reserve sociaal domein is niet alleen bedoeld om jaarlijkse financiële fluctuaties op te vangen en daarmee evenwicht in de begroting te creëren, maar geeft ook ruimte om (nieuwe) initiatieven binnen het sociale domein te ondersteunen. Als verhouding tussen de beide doelen heeft de gemeenteraad de verhouding 75:25 vastgesteld.

Bij de behandeling van de Kadernota 2017 heeft de gemeenteraad besloten om de maximale omvang van de reserve vast te stellen op € 1,0 miljoen. Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2021 is in 2022 481.500 (€ 231.500 + € 150.000) toegevoegd aan deze reserve. Hierdoor was het saldo op 31 december 2022 € 1.250.000.

4. Tot slot

We blijven verder bouwen aan een nieuw sociaal domein. Dat doen we samen met onze adviesraden, onze sociale partners en vooral met onze inwoners vanuit het uitgangspunt:

Het sociale domein is onze gezamenlijke zorg én verantwoordelijkheid!

De Verdieping

01 De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend

De Verdieping is nu Samen Verder

De Wolden vindt participatie belangrijk! We hebben dit vastgelegd in het participatiebeleid van de dorpen en kernen 'Samen verder'. Rode draad hierin is dat we dit doen door inwoners te betrekken bij gemeentelijke beleidsvorming en andersom de gemeente bij de plannen van de inwoners.

In dit beleid zijn drie thema's van belang:

- a. het faciliteren van de zelfredzaamheid van de dorpen via o.a. Initiatiefrijk De Wolden;
- b. doorontwikkeling van de netwerken en de dorpsvisies;
- c. een organisatie die participatie ondersteunt.

Met het besluit om Initiatiefrijk De Wolden in 2022 en komende jaren te continueren, het actualiseren van deze subsidieregeling en het op sterkte brengen van onze dorpen-en kern coördinatie functie blijft participatie prominent op de agenda staan. Om die reden hebben we gemeend dat het voortaan niet meer nodig is om dit thema extra kracht bij te zetten in een aparte paragraaf van de programmabegroting.

Oekraïne

De gemeente draagt bij aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen in ons land. Op 1 april 2022 opende de eerste gemeentelijke vestiging in Koekange. Hier worden 11 personen opgevangen. De grootste opvanglocatie is ook in Koekange geopend. Dit gebeurt op 1 augustus 2022. Het betreft de Pastoriewoning waar 24 vluchtelingen zijn gehuisvest. Per 31 december 2022 beschikt de gemeente over 101 bedden voor Oekraïense vluchtelingen verspreid over in totaal acht locaties.

De acht gemeentelijke locaties bevinden zich in Zuidwolde (3), Koekange (2), Drogteropslagen (2) en Ruinen (1).

Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO)

De Oekraïners die opgevangen worden in de gemeentelijke en de particuliere opvang hebben recht op een toelage op grond van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO). Deze toelage wordt door de gemeente verstrekt.

Wet open overheid (Woo)

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Gemeente De Wolden hecht veel waarde aan een integere en open bestuurswijze. Met deze paragraaf geven we in onze begroting en verantwoording invulling aan de bepalingen uit de Wet open overheid. Deze wet is op 1 mei 2022 in getreden en streeft transparantie na van het handelen van de overheid.

Paragraafhouder: Inge Nieuwenhuizen

Wat hebben we gedaan in 2022

Voor de implementatie van de wet:

- Inhuur projectmanagement voor het project implementatie van de Woo.
- Wijzigingen ten aanzien van passieve openbaarmakingen zijn aangebracht.
- Aanwijzing van een Woo-contactpersoon en Woo-coördinatoren.
- Aanpassing van werkwijzen en standaarden van de gemeente.
- Basisafspraken over de informatievoorziening op de website.
- Start van inventarisatiefase voor de actieve openbaarmaking van categorieën documenten.
- Start optimalisering van de procesgang waarbij lijn en het project implementatie van de Woo samenwerken.

Voor de uitvoering van de verzoeken in het kader van de Woo:

In 2022 zijn er 25 verzoeken geweest. Dit zijn er minder dan vorig jaar (34). In 2022 hebben we de 25 verzoeken afgehandeld. Daarbij zeggen aantallen verzoeken niets over de omvang van een verzoek en dus de impact ervan op de ambtelijke organisatie. Sommige verzoeken kunnen we binnen een week afhandelen. Terwijl anderen maanden werktijd kunnen vergen.

Jaarrekening

2022

Aldus behandeld en vastgesteld in de vergadering van het college van burgemeesters en wethouders van 23 mei 2023.

Secretaris,

Burgemeester,

Balans per 31 december**ACTIVA**

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		352		313
Kosten onderzoek&ontwikkel. voor een bep.actief	215		170	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	137		143	
Materiële vaste activa		52.327		49.940
Investeringen met een economisch nut	28.168		25.752	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	15.788		15.841	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.371		8.347	
Financiële vaste activa		8.268		7.722
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	171		171	
Leningen aan openbare lichamen	914		534	
Leningen aan deelnemingen	3.122		3.006	
Leningen aan overige verbonden partijen	1.726		1.594	
Overige langlopende leningen	2.031		2.417	
Overige uitzettingen > jaar	304			
Totaal vaste activa		60.946		57.975
Vlottende activa				
Voorraden		-823		-721
Onderhanden werk, wo. bouwgronden in expl.	-905		-803	
Gereed product en handelsgoederen	82		82	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		25.479		19.818
Vorderingen op openbare lichamen	6.315		5.799	
Verstekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	5.000		0	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	9.639		9.179	
Overige vorderingen	4.525		4.840	
Liquide middelen		4		9
Kassaldi	2		7	
Banksaldi	2		2	
Overlopende activa		4.135		1.842
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog ontvangen bedragen van:				
Europese overheidslichamen				
Het Rijk	1.893		194	
Overige Nederlandse overheidslichamen	1.586		1.176	
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	656		472	
Totaal vlottende activa		28.795		20.948
Totaal activa		89.742		78.923

PASSIVA

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		48.564		42.421
Algemene reserve	24.251		23.795	
Bestemmingsreserves	19.180		14.598	
Gerealiseerd resultaat	5.133		4.028	
Voorzieningen		4.871		3.983
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	1.492		1.529	
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	3.379		2.454	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		26.168		17.438
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	26.168		17.438	
Totaal vaste passiva		79.603		63.842
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		4.063		9.336
Overige kasgeldleningen	0		5.000	
Banksaldi	0		1.047	
Overige schulden	4.063		3.289	
Overlopende passiva		6.076		5.745
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:				
Europese overheidslichamen	0		0	
Het Rijk	3.991		4.543	
Overige Nederlandse overheidslichamen	1.561		681	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	524		521	
Totaal vlottende passiva		10.139		15.081
Totaal passiva		89.742		78.923

Niet uit de balans blijvende verplichtingen				
Gewaarborgde geldleningen		84		88
Garanties sociale woningbouw		35.495		33.626
Garanties particuliere woningbouw		69.000		79.000
Uitstaande verplichtingen		0		0

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)' en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op dd. 23 februari 2018 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie, zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot het verwerken van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat de algemene uitkering in de jaarrekening wordt opgenomen conform de laatste in het jaar gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen op basis van de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat, vanwege het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten, de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel vast te kunnen stellen. Door de systematiek te kiezen van het door het CAK laten vaststellen van de eigen bijdragen, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en de volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over de omvang en de hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen, als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals in het voorgaande is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak ervan niet bij de gemeente.

In de jaarrekening 2022 wordt het bedrag verantwoord dat in het verantwoordingsjaar aan afdrachten van het CAK is ontvangen (=kasstelsel). De reden hiervoor is dat er bij het CAK sprake is van achterstanden in het verwerken van de opgelegde en nog op te leggen eigen bijdragen, waardoor er geen betrouwbare schatting is te maken van de ultimo 2022 nog op te leggen en door gemeenten te ontvangen eigen bijdragen.

De personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Er is sprake van een formeel verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten : vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient er (waarschijnlijk) wel een verplichting te worden opgenomen.

In 2022 is CAO gemeenten 2021-2022 vastgesteld. Medewerkers kunnen op basis van deze CAO onder andere vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke verlofuren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijk vitaliteitsbeeld. De uren die zijn gespaard onder het verlofsparen verjaren niet. Conform de door commissie BBV gepubliceerde Vraag & Antwoord moeten gemeenten een voorziening vormen van alle categorieën bovenwettelijke verlofuren die in artikel 6.3 lid 3 van de CAO gemeenten zijn benoemd.

Diverse personele lasten blijven echter ook in 2022 toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals de ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en de overlopende vakantiegeld aanspraken.

Balans**Vaste activa****Immateriële vaste activa***Algemeen*

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventueel van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen zijn in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

De afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de resterende looptijd van de betreffende geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het hieraan gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden conform het desbetreffende raadsbesluit geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa*Algemeen*

De materiële activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen: een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

Materiële activa kleiner dan € 10.000 zijn niet geactiveerd, maar direct verantwoord als lasten in het lopende boekjaar.

Het startmoment van de afschrijvingen is vastgelegd in de door de raad vastgestelde verordening d.d. 23 februari 2018. De afschrijvingen starten vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt.

De materiële vaste activa met economisch nut worden, tenzij de raad beslist hiervan af te wijken, in principe lineair afgeschreven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	niet
Woonruimten	40 jaar
Bedrijfsgebouwen	10-40 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- Rioleringen	5-60 jaar
- Wegen	20 jaar
- Aanleg sportvelden	15 jaar
- Begraafplaatsen	15-40 jaar
- Speelvoorzieningen	10 jaar
- Openbaar gebied	20 jaar
Vervoermiddelen	5-10 jaar

Machines, apparaten en installaties	2-15 jaar
Overig	10 jaar

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is, waar nodig, rekening gehouden met een (verwachte) duurzame waardevermindering.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan in het kader van riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere heffingen alsook voor rechten die op grond van art. 229, lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor de bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. Deze verplichting geldt met ingang van het begrotingsjaar 2017. Dit houdt in dat alle investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan volgens de nieuwe methode moeten worden geactiveerd. Door het invoeren van de nieuwe systematiek blijven er verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek, is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vallen naar rato van de afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn - tenzij hierna anders is vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is hierop een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijke gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Van een deelneming is krachtens artikel 1, lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende Activa**Voorraden***Grond en hulpstoffen*

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt er afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en de kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en in de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de 'percentage of completion'-methode: de baten en lasten - en het daaruit voortvloeiende resultaat - worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat de (verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze, maar een verplichting, die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen.

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2020)' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens de 'percentage of completion'-methode leidt tot de conclusie dat er in eerdere jaren te veel winst is genomen, neemt de gemeente de eerder te veel genomen winst terug. Subsidiebatens en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen deel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

De verliesvoorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde. Het te verwachten verlies op eindwaarde wordt door middel van de disconteringsvoet contant gemaakt. De disconteringsvoet is in het BBV voorgeschreven en bedraagt 2%.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten zijn gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vooruitbetaling

Vooruitbetaalde bedragen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar*Vorderingen*

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva**Voorzieningen**

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor zijn geformuleerd. In de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen', die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Indien er sprake is van achterstallig onderhoud moet er met ingang van verslagjaar 2021 een voorziening worden gevormd. Het is niet langer toegestaan om bij onvoldoende financiële middelen een termijn van vier jaar te hanteren voor het vormen van de voorziening. De reden hiervoor is het effect op de financiële kengetallen.

In geval van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44, lid 1a BBV een voorziening gevormd.

Er kan in geen van de voorkomende gevallen sprake zijn van een negatieve voorziening. Een onverwacht bij het opmaken van de jaarrekening gesignaleerde negatieve stand moet via een eenmalige last worden gedekt. Een tijdens het opmaken van de begroting gesignaleerde verwachte negatieve stand moet via het aanpassen van de toekomstige stortingen worden gedekt.

De Appa-voorziening is opgenomen tegen actuariële waarde en de overige voorzieningen worden tegen nominale waarde opgenomen. De uitgangspunten voor de Appa-voorziening zijn:

- De rekenrente voor individuele waardeoverdrachten in 2023 bedraagt: 2,472% (Bron: circulaire 2022-0000602648 van Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties van 9 december 2022);
- Sterftetafel: GBM/CBV 14-19 (RAET/VISMA) met leeftijdsterugstelling m/v 5/1 of v/m 3/3. ProAmbt hanteert de sterftetafel GBM/BGV 2010-2015;
- Excasso-opslag: geen.

Met ingang van deze jaarrekening heeft er een stelselwijziging plaatsgevonden. Voorheen werden wethouders geboren in of voor 1945 ten laste van de exploitatie gebracht. Met ingang van deze jaarrekening worden alle wethouders opgenomen in de voorziening en zijn er geen uitzonderingen.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balansposten

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De specificatie van de immateriële vaste activa is als volgt.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Boek- waarde 1-1-2022	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	170	45	0	0	0	0	215
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	143	0	0	6	0	0	137
Totaal	313	45	0	6	0	0	352

Toelichting:

Voor een specificatie van de investeringen wordt verwezen naar de, bij de administratie aanwezige, investeringsstaat 2022.

Materiële vaste activa

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Boek- waarde 1-1-2022	Investe- ringen	Des- investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings met een economisch nut							
Gronden en terreinen	510	0	0	6	0	0	504
Strategische gronden	1.760	0	0	0	0	0	1.760
Bedrijfsgebouwen	22.822	3.851	0	1.383	23	0	25.267
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	454	74	0	34	9	0	485
Machines, apparaten en installaties	99	0	0	25	0	0	74
Overige materiële vaste activa	107	0	0	29	0	0	78
Sub-totaal	25.752	3.925	0	1.477	32	0	28.168
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Gronden en terreinen	153	0	0	18	0	0	135
Bedrijfsgebouwen	34	0	0	1	0	0	33
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15.324	603	0	608	0	0	15.319
Machines, apparaten en installaties	159	0	0	40	0	0	119
Overige materiële vaste activa	171	25	0	14	0	0	182
Sub-totaal	15.841	628	0	681	0	0	15.788

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Boek- waarde 1-1-2022	Investe- ringen	Des- investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaarde- ringen	Boekwaarde 31-12-2022
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (voor 2017 geactiveerd)	24	0	0	2	0	0	22
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017 geactiveerd)	8.323	734	0	447	261	0	8.349
Sub-totaal	8.347	734	0	449	261	0	8.371
Totaal	49.940	5.287	0	2.607	293	0	52.327

Toelichting op materiële vaste activa, strategische gronden:

De gronden die strategisch worden aangekocht maar niet direct tot ontwikkeling zullen worden gebracht worden tegen agrarische waarde gewaardeerd. Dit geldt ook voor gronden die als ruilgrond worden verworven. De daadwerkelijke waarde wordt door taxatie bepaald. Indien gronden duurder aangekocht worden, worden ze meteen naar agrarisch niveau afgewaardeerd.

Voor een specificatie van de investeringen wordt verwezen naar de, bij de administratie aanwezige, investeringsstaat 2022.

De belangrijkste investeringen waren in 2022: Huus voor sport & cultuur, aanleg fietspaden, gemeentelijk rioleringsplan en verbeteren rioolstelsel, kunstgrasveld Ruinerwold.

Financiële vaste activa

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Boek- waarde 1-1-2022	Investe- ringen	Aflos- singen	Afschrij- vingen	Afwaarde- ringen	Boek- waarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	171	0	0	0	0	171
Leningen aan openbare lichamen	534	935	554	0	0	914
Leningen aan deelnemingen	3.006	116	0	0	0	3.122
Leningen aan overige verbonden partijen	1.594	567	435	0	0	1.726
Overige langlopende leningen	2.417	0	386	0	0	2.031
Overige uitzettingen > 1 jaar		304				304
Totaal	7.722	1.922	1.375	0	0	8.268

Toelichting

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Onder kapitaalverstrekking aan deelnemingen zijn de participaties in het aandelenkapitaal van de nutsbedrijven WMD, Rendo, Essent e.d., Bank Nederlandse Gemeenten opgenomen.

Leningen aan openbare lichamen

Door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) zijn in 2022 leningen aan particulieren verstrekt tot een bedrag van € 464.000, hiertegenover staan de aflossingen van € 87.000. Van deze leningen staat nog € 914.000 aan leningen open. De leningen betreffen: startersleningen, duurzaamheidsleningen en zonneleningen. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten voert de administratie van de leningen uit voor de gemeente De Wolden.

In 2022 zijn geen stortingen voornoemd fonds gedaan. Aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) hebben we in totaal ruim € 2.551.000 uitstaan. Dit bedrag kan weer ingezet worden voor leningen aan particulieren c.a. Van dit bedrag is ruim € 1.637.000 direct

opeisbaar en is opgenomen onder overige vorderingen. Dit resulteert dan weer tot de uitstaande open leningen van €914.000.

Leningen aan deelnemingen

De converteerbare hybride aandeelhouderslening van Enexis ad € 431.999 is hieronder opgenomen.

In 2021 heeft de raad bij besluit van 28 januari 2021 besloten tot definitieve verkoop van de aandelen in Glasvezel De Wolden BV aan Rendo Fiber. Er zijn op verzoek van Rendo Fiber wel nieuwe afspraken gemaakt ten aanzien van de door de gemeente verstrekte geldleningen aan Glasvezel De Wolden BV. Rendo Fiber BV heeft gevraagd om de leningen met een looptijd van 20 jaar, tegen gelijkblijvende condities, te continueren met in acht neming van een aflossingsvrije periode gedurende de jaren 2020 t/m 2023. Gedurende deze periode zullen er ook geen rentebetalingen plaatsvinden, maar deze rentedragend worden toegevoegd aan de lening. De uiteindelijke looptijd van de leningsovereenkomst blijft onveranderd. De uiteindelijke hoofdsommen (incl. rentebijboeking) zullen derhalve in de resterende looptijd na 2023 versneld worden afgelost. Daar heeft het college mee ingestemd en heeft de raad ook kennis van genomen. Dat betekent, dat de rente van 2022 ten bedrage van € 115.828 is toegevoegd aan de hoofdsom van de leningen.

Leningen aan overige verbonden partijen

Onder leningen aan overige verbonden partijen is, ter dekking van de geactiveerde investeringen, de lening aan de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen opgenomen.

De schuld aan deze organisatie is in 2022 per saldo toegenomen met € 133.000, waarmee het saldo per 31 december 2022 afgerond € 1.726.000 bedraagt.

Overige langlopende leningen

- De overige langlopende leningen betreffen onder andere leningen aan de dorpshuizen Ansen, Koekangerveld en Echten en het zwembad Ruinen.
- De verstrekking van hypothecaire geldleningen aan ambtenaren is ook onder dit onderdeel opgenomen. Ingevolge de wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) worden ingaande 2009 geen nieuwe hypothecaire geldleningen meer verstrekt aan de medewerkers. In 2022 zijn drie leningen van drie personen algeheel afgelost.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

Dit betreft kapitaal, welke uitstaat bij ASR, waarover een rendement wordt gehaald van 3%. De totale beleggingswaarde bedraagt per 31-12-2022 € 303.727,54.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 1-1-2022	Saldo expl. uitgaven/ inkomsten	Gerealiseerde winst/verlies	Negatieve winstneming	Boekwaarde 31-12-2022
Bedrijventerr. Hoge Akkers	0	0	0	0	0
De Wijk, Dunningen	-98	16	0	-8	-90
Fort	-132	-64	4	0	-192
Veeningen West III	0	0	0	0	0
Kerkenveld-Noord	-286	-26	0	-31	-343
De Meidoorn-Koekange	-133	54	0	-39	-118
Oosteinde-Oost, 2 ^e fase	0	0	0	0	0
Drogeropslagen	-154	8	0	-15	-161
Zuiderkerkes/Slagenweg	0	0	0	0	0
Herontwikkeling De Dissel	0	0	0	0	0
Totaal	-803	-12	4	-94	-905

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 1-1-2022	Saldo expl. uitgaven/ inkomsten	Gerealiseerde winst/verlies	Negatieve winstneming	Boekwaarde 31-12-2022
Minus: Voorziening verliezen bouwgrondexploitatie	0	0	0	0	0
Balanstotaal	-803	-12	4	-94	-905

De geraamde nog te maken kosten zijn per 31-12-2022 € 739.797,79.

Onderbouwing:

Betreft hoofdzakelijk nog te maken kosten voor verwervingen, sloop, bouw- en woonrijpmaken, plankosten en rente.

De geraamde opbrengsten zijn per 31-12-2022 € 0,00.

Onderbouwing:

De laatste openstaande kavels zijn in 2022 verkocht.

Het geraamde eindresultaat per 31-12-2022 is -€ 158.023,04, betreft voordelig resultaat op eindwaarde.

In 2022 is voor woningbouw 978 m² aan kavels verkocht en voor het industrieterrein de Hoge Akkers te Ruinerwold waren er geen kavels meer beschikbaar.

Berekeningswijze met onderbouwing:

Het geraamde eindresultaat op eindwaarde betreft het saldo van de nog te maken kosten, nog te ontvangen bedragen en de boekwaarde van de grondexploitatie inclusief rentebaten, rentelasten, kosten en opbrengstenstijgingen. Het geraamde eindresultaat betreft de saldering van de 10 in exploitatie genomen grondexploitaties op eindwaarde.

(- betreft een voordelig eindresultaat op eindwaarde)

(+ betreft een nadelig resultaat op eindwaarde)

Toelichting:

De kolom negatieve winstnemingen betreft teveel genomen winsten vanuit voorgaande jaren die dit jaar zijn teruggenomen.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	6.315	5.799
Verstreckte kasgeldleningen aan openbare lichamen	5.000	0
Rekening courant verhouding met het Rijk	9.639	9.179
Overige vorderingen	4.845	5.142
Totaal	25.709	20.120
Minus: Voorzieningen dubieuze debiteuren	320	302
Balanstotaal	25.479	19.818

Vorderingen op openbare lichamen

Deze vorderingen bestaan uit:

1. Een vordering BTW-compensatiefonds ad € 5.565.157. Deze zal normaliter rond juni/juli 2023 worden ontvangen over het jaar 2022.
2. De overige vorderingen bestaan uit diverse debiteuren tot een bedrag van € 749.781.

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit een direct opeisbare vordering op het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten van € 1.637.497 en overige vorderingen tot een bedrag van ongeveer € 2.888.072

Daarnaast zijn de voorzieningen dubieuze debiteuren in mindering gebracht op bovengenoemde vorderingen.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 1-1-2022	Toevoe- gingen	Vrijval	Aanwen- dingen	Stand per 31-12-2022
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	42	12	0	4	50
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	260	10	0	0	270
Totaal	302	22	0	4	320

Voorzieningen dubieuze debiteuren

Dubieuze debiteuren afdeling samenleving, cluster sociale zaken

Met de invoering van de Participatie wet in 2015 is de gemeente volledig verantwoordelijk voor de financiering van de bijstand. Dit heeft onder andere tot gevolg dat de uitkeringsdebiteuren voor rekening en risico van de gemeente komen.

Mutaties 2022:

Uit een actualisatie van de dubieuze debiteuren sociale zaken blijkt dat de voorziening voldoende hoog is. De voor dit risico gevormde voorziening bedraagt per 31-12-2022 € 270.000

Dubieuze debiteuren algemeen

Voor de belastingvorderingen en overige vorderingen is een voorziening getroffen ter dekking van mogelijke risico's bij de invordering van belastingen en enkele overige privaatrechtelijke vorderingen. Het bedrag van de voorziening bedraagt per 31-12-2022

- 50.000

Totaal

€ 320.000

Mutaties 2022:

In 2022 is tot een bedrag van ruim € 4.000 oninbaar verklaard. Om de voorziening dubieuze debiteuren algemeen weer op peil te krijgen, hebben we € 11.741 aan de voorziening toegevoegd. Ook is er € 9.838 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken.

Liquide middelen

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2022	31-12-2021
Kassaldo	2	7
Banksaldi	2	2
Totaal	4	9

Toelichting:

Schatkistbankieren/drempelbedrag

Op basis van de Wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. We mogen de gelden niet buiten de schatkist wegzetten.

Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteiten aan.

Deelname per 1 januari 2014 van decentrale overheden aan het schatkistbankieren, draagt bij aan een lagere EMU-saldo van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt, waardoor er een lagere staatsschuld ontstaat.

Voor de decentrale overheid geldt vanaf 1 juli 2021 een doelmatigheidsdrempel van 2,00% van het begrotingstotaal. Over het dagelijkse saldo wordt door het agentschap de daggeldrente (Eonia) vergoed. Eonia is de afkorting van OverNight Index Average. Eonia is het eendaags interbancaire rentetarief voor het eurogebied. Eonia wordt berekend aan de hand van de tarieven waartegen een groot aantal Europese banken elkaar ongedekte leningen verstrekken met de looptijd van slechts 1 dag.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>Verslagjaar 2022</i>			
(1)	Drempelbedrag	1.116			
		<i>Kwartaal 1</i>	<i>Kwartaal 2</i>	<i>Kwartaal 3</i>	<i>Kwartaal 4</i>
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's rijks schatkist aangehouden middelen	4	2	3	211
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.112	1.114	1.112	904
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		<i>Verslagjaar</i>			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	55.788			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	55.788			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0200 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1.000.000	Drempelbedrag	1.116			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's rijks schatkist aangehouden middelen					
		<i>Kwartaal 1</i>	<i>Kwartaal 2</i>	<i>Kwartaal 3</i>	<i>Kwartaal 4</i>
(5a)	Som van de per dag buiten 's rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	315	197	304	19.454
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's rijks schatkist aangehouden middelen	4	2	3	211

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	3.479	1.370
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	656	472
Totaal	4.135	1.842

De in de balans opgenomen voorschotbedragen die nog van de EU, het Rijk en de provincie(s) moeten worden ontvangen en die zijn ontstaan door de voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving <i>Bedragen x 1.000</i>	Saldo 31-12-2021	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
EU:	0	0	0	0	0
Rijk:					
Ministerie SOZA, Buig (G2)	120	4	120	0	4
Ministerie BIZA, leefgeld POO (A16)	0	141	0	0	141
Ministerie Justitie en Veiligheid bekostiging Oekraïne (A16)	0	1.747	0	0	1.747
Min. Financiën, kinderopv.toeslag (B2)	0	1	0	0	1
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, SPUK (H4)	74	0	74	0	0
Provincie Drenthe					
Fietspad Linderweg (E248)	1	8	0	0	9
Fietspad Echtenseweg (DRE2c)	23		21		2
Fietspad Ruinerwold	1	0	0	0	1
Fietspad Oosteinde	32		32	0	0
Schoolomgeving Echtenest (DRE2c)	33	4	33	0	4
N375(DRE2c)	0	55	0	0	55
Plateau Veeningen (DRE2c)	0	66	0	0	66
Kruising Slagendijk/Ekelenb	33	0	33	0	0
Plateau Eursinge	35	0	35	0	0
Overige overheidslichamen					
Alescon/Stark, afrekening 2021	29	0	29	0	0
COA, doorbelasting CNO	0	164	0	0	164
GGD Drenthe, bijdrage VTD 2023	0	60	0	0	60
Gem. Assen, afrek.beschermd wonen	736	1065	864	-128	1.065
Gem. Hoogeveen, pilot inburgering	16	0	16	0	0
Reg. Uitv.Dienst, bijdragen	172	160	172	0	160
Veiligheidsregio Drenthe, afrek. 2021	25	0	32	-7	0
VNG, lidmaatschap 2022	40	0	40	0	0
Totaal	1.370	3.475	1.501	-135	3.479

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving <i>Bedragen x 1.000</i>	Saldo 31-12-2021	Toevoe- gingen 2022	Ontvangen bedragen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Anterieure overeenkomst Brink 23-27	1	0	0	0	1
Anterieure overeenkomst Dijkhuizen 28-30	10	0	9	0	1
Anterieure overeenkomst Ekelenberg	26	6	0	0	32
Anterieure overeenkomst Kerkweg Ruinen	3	0	0	0	3
Anterieure overeenkomst Kerkweg Ruinerwold	6	4	0	0	10
Anterieure overeenkomst Linderweg, Ommerweg	7	0	0	0	7
Anterieure overeenkomst locatie	4	16	20	0	0

Omschrijving <i>Bedragen x 1.000</i>	Saldo 31-12-2021	Toevoe- gingen 2022	Ontvangen bedragen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Drost					
Anterieure overeenkomst Mr. H. Smeengestraat	0	7	0	0	7
Anterieure overeenkomst nieuwbouw Cosis	9	12	0	0	21
Anterieure overeenkomst Oldenhav/Bos	25	4	0	0	29
Anterieure overeenkomst Ommerweg 14	0	5	0	0	5
Anterieure overeenkomst Tripklompen/landschapslaan	3	0	0	3	0
Anterieure overeenkomst uitbreiding bedrijventerrein Ruinen	5	3	0	0	8
Anterieure overeenkomst Wink om de Kamp	4	0	0	0	4
Belastingdienst, nog te ontvangen btw	13	59	13	0	59
Brands Bouwontwikkeling, anterieure overeenkomst Hoofdstraat 118	9	0	0	9	0
Diverse crediteuren-preventieakkoord	9	0	0	0	9
Diverse personen, toeristenbelasting	295	387	295	0	387
Diverse personen, kledingcheques	3	4	3	0	4
Gemeente Zuidplas, rentevergoeding kasgeldlening	0	4	0	0	4
Nedvang, vergoeding 4e kwartaal	40	48	42	-2	48
Subsidie Belangenvereniging Koekange en omgeving	0	1	0	0	1
Subsidie Museumboerderij De Karstenhoeve	0	16	0	0	16
Totaal	472	576	382	10	656

PASSIVA**VASTE PASSIVA****Eigen vermogen****Algemene reserve**

Het verloop van de algemene reserves wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

Omschrijving <i>Bedragen x 1.000</i>	Stand per 1-1-2022	Toevoe- gingen 2022	Onttrek- kingen 2022	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Stand per 31-12-2022
Algemene reserve	23.795	349	3.921	4.028	0	24.251
Totaal	23.795	349	3.921	4.028	0	24.251

Toelichting:

In de nota 'Reserve en voorzieningen 2022-2025' is voor een aantal reserves het maximaal benodigd peil aangegeven. Ook is in deze nota het verwachte toekomstige verloop van de reserves aangegeven. Indien er belangrijke ontwikkelingen zijn of dat het niveau van de reserve tot onder het vastgestelde minimum is afgenomen, wordt dit hierna bij de desbetreffende reserve nader toegelicht.

Algemene reserve

De doelstelling van deze reserve is het opvangen van tegenvallers. Onttrekkingen aan deze reserve leiden direct tot hogere rentelasten in de exploitatie doordat er meer vreemd kapitaal moet worden aangetrokken.

Mutaties 2022:

- Vanuit de 'reserve overheveling exploitatieoverschotten' is een bedrag van ruim € 81.000 vrijgevallen wegens minder benodigd budget in 2022. Zie ook de toelichting hierna bij deze reserve.
- Wegens overdracht van de aandelen aan Rendo Fiber BV, raadsbesluit 29-1-2021, is de noodzaak voor het handhaven van deze egaliseringsreserve niet meer aanwezig en wordt het saldo € 268.000 in de algemene reserve gestort.
- Door de raad is bij de vaststelling van de jaarrekening 2022 op 30 juni 2022 besloten een bedrag van afgerond € 4.028.000 toe te voegen wegens het voordelig jaarresultaat 2021.
- In verband met de dekking van verschillende uitgaven ten laste van de algemene reserve, zijn de volgende onttrekkingen gedaan:
 - € 481.500 i.v.m. aanvulling reserve sociaal domein;
 - € 247.500 i.v.m. bijdragen op grond van de regeling 'Initiatiefrijck De Wolden';
 - € 2.636.000 i.v.m. storting in reserve bouw 'Huis voor Sport & Cultuur';
 - € 5.000 i.v.m. Drentse culturele gemeente;
 - € 75.000 i.v.m. extra Wabo toezichthouder;
 - € 300.000 i.v.m. storting in Reserve "Transitiefonds landbouw";
 - € 57.000 i.v.m. kwaliteitsborging BWT, voorbereiding inburgeringsstelsel en participatie St. Werkgelegenheid Initiatieven De Wolden;
 - € 79.000 i.v.m. implementatie omgevingswet;
 - € 40.000 i.v.m. eenmalige subsidie "Havezate" i.v.m. corona.

Bestemmingsreserves

Het verloop van de bestemmingsreserves wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

Omschrijving <i>Bedragen x 1.000</i>	Stand per 1-1-2022	Toevoegingen 2022	Onttrekkingen 2022	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Stand per 31-12-2022
Reserve overheveling exploitatiebudgetten	298	2.019	298	0	0	2.019
Co-financiering Leader	150	3	0	0	0	153
Co-financiering speelplaatsen	55	0	6	0	0	49
Sociaal domein	768		0	482	0	1.250
Egalisatie actualisatie bestemmingsplannen	293	50	0	0	0	343
Huisvesting onderwijs	151	0	0	0	0	151
Bibliotheekwerk De Wolden	334	0	0	0	0	334
Glasvezelproject De Wolden	268	0	268	0	0	0
Bouw HSC Zuidwolde	6.211	2.422	0	213	0	8.846
Kleedaccommodatie VVR Ruinerwold	171	0	0	0	11	160
Bouw brede school Ruinerwold	689	0	0	0	26	663
Bouw brede school Schoolbrink Zuidwolde	1.038	0	0	0	35	1.003
Infrastructuur	3.010	0	0	0	171	2.839
Kunstgrasvelden	1.060	0	0	0	89	971
Transitiefonds landbouw		300				300
Reserve bouw bibliotheek MFA de Wijk	102	0	0	0	3	99
Totaal	14.598	4.794	572	695	335	19.180

Toelichting aard en reden van de bestemmingsreserves:**Reserve overheveling exploitatiebudgetten**

Het doel van deze reserve is om activiteiten veilig te stellen die nog niet volledig zijn gerealiseerd. Per 1 januari worden de incidentele exploitatiebudgetten in deze reserve gestald en overgebracht naar het volgende dienstjaar. Over twee jaren gezien verloopt een en ander budgettair neutraal. De budgetoverheveling is slechts een verschuiving van middelen van 2022 naar 2023. Deze reserve is niet vrij besteedbaar.

Mutaties 2022:

De besluitvorming tot overheveling van de exploitatiebudgetten heeft plaatsgevonden in de raad van 22 december 2021. In 2022 is een bedrag van € 2.019.000 gestort in de reserve overheveling exploitatiebudgetten. In 2023 wordt ter bijstelling van de budgetten dit bedrag weer onttrokken aan de reserve. De onttrekking van € 217.000 in 2022 heeft te maken met de realisatie nadat de stand is opgemaakt in november 2022. Daarnaast viel een bedrag van € 81.000 vrij t.g.v. de algemene reserve wegens niet benodigd budget in 2021.

Reserve co-financiering Leader

Deze reserve is bedoeld voor de egalisatie van de kosten die verband houden met Leader, ILG/POP en vitaal platteland projecten. Deze reserve is vrij besteedbaar. Onttrekking voor andere doeleinden heeft geen budgettaire gevolgen voor de exploitatie.

Mutaties 2022:

Wegens lagere uitgaven binnen de exploitatie is het overschot ad € 3.000 gestort in deze reserve.

Reserve co-financiering speelplaatsen

Bij raadsbesluit van 25 maart 2021 is besloten deze reserve in 10 jaar, ingaande 2022, vrij te laten vallen t.g.v. de exploitatie in verband met een incidenteel aanvullend krediet van € 54.000 voor de vervanging van speeltoestellen in 2021.

Mutaties 2022:

De vrijval t.g.v. de exploitatie bedraagt € 6.000.

Reserve Sociaal domein

Het doel van deze reserve is het opvangen van onvermijdelijke overschrijdingen op de open-eindregelingen ingevolge de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet en het ondersteunen van (nieuwe) initiatieven in het kader van de transformatie van het sociaal domein. Deze reserve is vrij besteedbaar. Onttrekking voor andere doeleinden heeft geen budgettaire gevolgen voor de exploitatie, maar kan wel tot gevolg hebben dat het doel van deze reserve in het gedrang komt. De reserve is bedoeld om jaarlijkse financiële fluctuaties op te vangen en daarmee evenwicht in de begroting te creëren.

Bij behandeling van de Kadernota Sociaal domein is besloten om de reserve WMO om te vormen tot een reserve Sociaal domein, inclusief een extra transformatiebudget. Bij bestemming van het rekeningresultaat 2021 is het door de raad vastgestelde maximumniveau van € 1,25 miljoen bereikt.

Mutaties 2022:

Bij de bestemming van het voordelig jaarresultaat 2021 is besloten deze reserve wederom aan te vullen met € 481.500 tot het afgesproken maximum van € 1,25 miljoen.

Reserve egalisatie actualisatie bestemmingsplannen

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de kosten actualisatie van bestemmingsplannen. Tijdens de raadsvergadering van 16 juni 2011 is een motie van het CDA aangenomen om ingaande 2014 de jaarlijkse kosten van het actualiseren van bestemmingsplannen te vereffenen met een in te stellen egalisatiereserve.

Mutaties 2022:

De reserve wordt zo mogelijk gevoed uit onderbesteding van het op de begroting beschikbare budget voor de herziening van bestemmingsplannen. Het bedrag van de onderschrijving bedroeg afgerond € 50.000 en is toegevoegd aan de reserve.

Reserve huisvesting onderwijs

De reserve wordt aangewend voor de dekking van de kosten van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) basisonderwijs. Met ingang van 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor het totale onderhoud van de schoolgebouwen. De gemeente blijft verantwoordelijk voor schade als gevolg van calamiteiten, constructiefouten en uitbreiding van capaciteit. Ook voor medegebruik door een niet-commerciële partij kan het voorkomen dat er kleine aanpassingen aan schoolgebouwen moeten plaatsvinden.

Mutaties 2022:

In 2022 hebben zich geen mutaties voorgedaan.

Reserve bibliotheekwerk De Wolden

In de bestuursrapportage 2020 is o.a. de opheffing van de Stichting bibliotheek De Wolden verwerkt. In verband hiermee is het voordelig saldo ad € 379.100 van de stichting vervallen aan de gemeente, die op haar beurt dit bedrag in een afzonderlijke 'Reserve bibliotheekwerk De Wolden' heeft gestort.

Deze reserve heeft als doel volledig ingezet te worden bij de (her)inrichting en het toekomstbestendig maken van de bibliotheek in het 'Huis voor Sport & Cultuur' te Zuidwolde en in de filialen Ruinen en Ruinerwold.

Mutaties 2022:

Voor de bibliotheekfilialen in respectievelijk Ruinen, Ruinerwold zijn in 2022 geen mutaties geweest.

Egalisatiereserve glasvezelproject De Wolden

Deze reserve heeft in verband met het bijzondere karakter van dit project, toekomstige lasten en baten te egaliseren. De in de toekomst door te belasten rente zal naar verwachting hoger zijn dan de terug te ontvangen rente, terwijl dat in de beginjaren juist andersom is.

Mutaties 2022:

Wegens overdracht van de aandelen aan Rendo Fiber BV (een Joint Venture Rendo Buitenaf BV), raadsbesluit 29-1-2021, is de noodzaak voor het handhaven van deze egalisatiereserve niet meer aanwezig (blz. 8 aanbiedingsbrief kadernota 2022). Het saldo van deze reserve, zijnde € 268.000, is in 2022 in de algemene reserve gestort.

Reserve bouw 'Huis voor Sport & Cultuur' te Zuidwolde

De raad heeft op 24 september 2020 een krediet van € 14,1 miljoen beschikbaar gesteld voor de bouw van een nieuw multifunctioneel centrum 'Huis voor Sport & Cultuur' te Zuidwolde.

Vervolgens heeft de raad op 17 februari 2022 i.v.m. een tegenvallende aanbesteding besloten een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van afgerond € 2.931.243 inclusief btw. In verband hiermee is tevens besloten voor de hogere kapitaallast (afschrijving) de dekkingsreserve te verhogen, die vervolgens eveneens in 50 jaar t.g.v. de exploitatie vrijvalt.

De onttrekking wordt uiteindelijk bepaald nadat ook de definitieve stand van de reserve t.z.t. bekend is (i.v.m. toevoeging onderuitputting kapitaallasten t/m 2023).

Mutaties 2022:

Voor de dekking van de hogere kapitaallast (afschrijving), de reeds aanwezige reserve te verhogen met € 2.422.508 (excl. btw en inclusief Athletic Skills model (ASM)).

Bij de bestemming van het voordelig jaarresultaat 2021 is besloten de onderuitputting op de kapitaallasten ad € 213.000 betreffende deze investering te storten in deze reserve, mede ter dekking van de tijdelijke huisvestingskosten etc. Zolang de bouw niet is afgerond vindt er geen onttrekking aan de reserve plaats.

Reserve kleedaccommodatie VVR

De reserve heeft als doel de dekking van kapitaallasten die verband houden met de verbouw van de kleedaccommodatie van de voetbalvereniging VVR te Ruinerwold. Deze reserve is niet vrij besteedbaar.

Mutaties 2022:

Ter dekking van de afschrijvingslasten verband houdende met de verbouw van de kleedaccommodatie is € 10.684 onttrokken aan deze reserve.

Reserve bouw brede school Ruinerwold

De reserve heeft als doel de dekking van een deel van de kapitaallasten die verband houden met de bouw van een brede school te Ruinerwold. Deze reserve is niet vrij besteedbaar.

Mutaties 2022:

Ter dekking van de afschrijvingslasten verband houdende met de verbouw van de kleedaccommodatie is € 25.504 onttrokken aan deze reserve.

Reserve bouw brede school Schoolbrink Zuidwolde

De reserve heeft als doel de dekking van een deel van de kapitaallasten die verband houden met de bouw van een brede school te Zuidwolde. Deze reserve is niet vrij besteedbaar.

Mutaties 2022:

Ter dekking van de afschrijvingslasten verband houdende met de bouw van de brede school Schoolbrink Zuidwolde is € 34.585 onttrokken aan deze reserve.

Dekkingsreserve infrastructuur

Deze reserve heeft als doel jaarlijks een bijdrage aan de exploitatie te leveren ter grootte van de gemiddelde afschrijvingslasten van de per 1-1-2020 nog niet afgeronde investeringskredieten die aanvankelijk ineens zouden worden afgeschreven t.l.v. de reserve investeringsprojecten. In verband met de wijziging van het BBV is dit niet meer toegestaan.

Mutaties 2022:

Wegens dekking van de afschrijvingslasten van de verschillende investeringen is in 2022 een bedrag van € 171.351 ten gunste van de exploitatie vrijgevallen.

Dekkingsreserve aanleg kunstgrasvelden

Deze reserve heeft als doel de dekking van een deel van de kapitaallasten (afschrijving) die verband houden met de aanleg van kunstgrasvelden in de gemeente De Wolden.

Mutaties 2022:

Wegens dekking van de afschrijvingslasten verband houdende met de aanleg van de verschillende kunstgrasvelden is in 2022 een bedrag van € 89.622 ten gunste van de exploitatie vrijgevallen.

Reserve transitiefonds toekomstgerichte landbouw

Deze reserve heeft als doel het ondersteunen (subsidiëring) bij de financiering door bedrijven van innovatieve projecten in verband met de overgang naar een toekomstgerichte vorm van landbouw.

Mutaties 2022:

Bij raadsbesluit van 4 november 2021 is besloten om ten laste van de algemene reserve € 300.000 te storten in deze reserve

Reserve verbouw bibliotheek MFA de Wijk

Deze reserve is destijds ingesteld ter dekking van het jaarlijkse afschrijvingsbedrag (ver)bouw bibliotheek MFA de Wijk.

Mutaties 2022:

Ter dekking van de afschrijvingslasten verband houdende met de verbouw van de 'Havezate' te de Wijk, is in 2022 een bedrag van € 3.629 onttrokken aan deze reserve.

Rekeningresultaat

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 1-1-2022	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Stand per 31-12-2022
Rekeningresultaat	4.028	5.133	4.028	5.133
Totaal	4.028	5.133	4.028	5.133

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2022 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoe- ging	Vrijval	Aanwen- ding	Boekwaarde 31-12-2022
<i>Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven</i>					
Onderhoud gebouwen	1.529	240	0	277	1.492
	1.529	240	0	277	1.492
<i>Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is</i>					
Pensioenverplichtingen voorm. wethouders	1.839	579	0	185	2.233
Wachtgeld wethouders	0	193	0	0	193
Voorziening afvalbeleid	80	147	0	0	227
Voorziening riolering	535	189	0	0	724
Voorziening verlofsparen	0	2	0	0	2
	2.454	1.110	0	185	3.379
Totaal	3.983	1.350	0	462	4.871

Toelichting aard en reden van de voorzieningen:**Algemeen**

In de Nota Reserves en voorzieningen wordt per voorziening nader ingegaan op o.a. het benodigde peil van een voorziening, verwachte ontwikkelingen.

Voorziening afvalbeleid

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van de lasten met betrekking tot de investeringen (kapitaallasten) en onderhoud en vervanging van de bestaande afvalinzameling in de gemeente. Doel is om sterke fluctuaties in de tariefstelling te voorkomen.

Mutaties 2022:

Vanuit de exploitatie is in 2022 een bedrag van € 147.711 gestort ten gunste van de voorziening.

Voorziening onderhoud gebouwen

Deze voorziening is bedoeld om bovenmatige schommelingen in de jaarlijkse onderhoudskosten van gemeentelijke gebouwen op te vangen. De mutaties zijn gebaseerd op het onderhoudsbeheer programma gebouwen.

Mutaties 2022:

- Voor de dekking van periodiek (groot) onderhoud is ten laste van de exploitatie € 240.411 in deze voorziening gestort.
- Voor de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden is in 2022 € 277.425 aangewend.

Voorziening pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Deze voorziening is bedoeld voor de bekostiging van de pensioenverplichtingen van voormalige wethouders.

Mutaties 2022:

Om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen blijven voldoen heeft in 2022, naast een onttrekking van € 185.162 een storting van € 578.495 plaats gevonden.

Met ingang van deze jaarrekening heeft er een stelselwijziging plaatsgevonden. Voorheen werden wethouders geboren in of voor 1945 ten laste van de exploitatie gebracht. Met ingang van deze jaarrekening worden alle wethouders opgenomen in de voorziening en zijn er geen uitzonderingen.

Voorziening wachtgeld wethouders

Deze voorziening is bedoeld voor de bekostiging van wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders. In 2022 is er een storting geweest van € 192.867

Voorziening riolering

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van de lasten met betrekking tot de investeringen (kapitaallasten) en onderhoud en vervanging van bestaande vrijverval riolering, drukriolering, technische installaties en IBA's. Doel is om sterke fluctuaties in de tariefstelling te voorkomen.

Mutaties 2022:

Vanuit de exploitatie is in 2022 een bedrag van € 188.841 gestort ten gunste van de voorziening.

Voorziening verlofsparen

Conform de door de commissie BBV gepubliceerde Vraag & Antwoord is er vanuit de exploitatie een bedrag van € 1.790 in de voorziening gestort.

Langlopende schulden

De in de balans opgenomen langlopende geldleningen betreffen onderhandse leningen, afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het verloop van deze leningen is in onderstaand overzicht weergegeven.

Restantbedrag van de leningen per 1-1-2022 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Opgenomen leningen	Aflossingen	Restantbedrag van de leningen per 31-12-2022
17.438	10.000	1.270	26.168

Het restantbedrag ultimo 2022 heeft betrekking op zeven langlopende geldleningen met een totale rentelast in 2022 van € 367.865.

Voor een toelichting over de vermeerdering wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

VLOTTENDE PASSIVA**Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**

<i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2022	31-12-2021
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden		
Overige kasgeldleningen	0	5.000
Banksaldi	0	1.047
Overige schulden	4.063	3.289
Totaal	4.063	9.336

Overige kasgeldleningen

De kasgeldlening is gedurende het jaar 2022 afgelost bij de BNG Bank N.V.

Banksaldi**Kredietfaciliteit A005526.1**

De gemeente De Wolden heeft met ingang van 1-1-2019 voor onbepaalde tijd, een kredietfaciliteit bij BNG Bank, voor het opnemen van geldleningen in rekening-courant tot een maximumbedrag van € 2.000.000 en een Intra-daglimiet van € 6.500.000.

Overige schulden

Onder 'netto-vlottende schulden < 1 jaar' zijn de overige schulden per 31 december 2022 opgenomen.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2022	31-12-2021
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	5.552	5.224
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	524	521
Totaal	6.076	5.745

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
EU:	0	0	0	0
Rijk:				
Min. van Infrastructuur en Waterstaat, bijdrage fietsbrug over N48 (DRE2c)	494	0	78	416
Ministerie van Binnenlandse Zaken, bijdrage proeftuin aardgasvrije wijken(C30)	2.398		99	2.299
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, inhalen Covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen (D14)	44	108	0	152
Rijksdienst voor Wegverkeer	0	2	0	2
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, uitkering onderwijs achterstand beleid (D8)	122	83	122	83

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Onttrekkinge n	Saldo 31-12-2022
Ministerie van Sociale Zaken, terugbetaling declaratiegedeelte (G3)	153		10	143
Ministerie van Sociale Zaken, restitutie TOZO-gelden (G4)	1.202	42	1202	42
Ministerie van Financiën, bijdrage regeling gedupeerden toeslagen-problematiek (B2)	3	0	3	0
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, bijdrage preventieakkoorden of preventie aanpakken (H12)	29	2	20	11
Ministerie van Binnenlandse Zaken, aanpak energiarmede (C55)	0	486	0	486
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, subsidie ventilatie de "Arendsvleugel" en Flexwoningen spoedzoekers (C32)	34		4	30
Ministerie Veiligheid en Justitie, naleving controle toegangsbewijzen 2022 (A13)	0	78	0	78
Ministerie van Veiligheid en Justitie, restitutie tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving 2021 (A13)	64	23	0	87
Ministerie van Sociale Zaken, onderwijstroute (G13)		21	10	11
Ministerie van Sociale Zaken, wet inburgering (G10)		154	3	151
Subtotaal	4.543	999	1.551	3.991

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Onttrekkinge n	Saldo 31-12-2022
Provincie:				
Provincie Drenthe, subsidie spreiding openbare bibliotheken	100	0	100	0
Provincie Drenthe, subsidie wegvlak Julianaweg	10	0	0	10
Provincie Drenthe, subsidie 75 jaar vrijheid	11	0	11	0
Provincie Drenthe, subsidie kansencoach Kansen 4Kinderen	30	0	30	0
Provincie Drenthe, subsidie Talentkracht	21	0	21	0
Provincie Drenthe, subsidie culturele impuls	4	5	4	5
Provincie Drenthe, subsidie buurt- en dorpshuizen	15	0	15	0
Provincie Drenthe, subsidie Ged.Hoofddiep (DRE2c)	43		6	37
Provincie Drenthe, subsidie schoolplein-revolutie	0	40	0	40
Provincie Drenthe, subsidie verlaagde bermen (E448)	0	15	0	15
Provincie Drenthe, subsidie fietspad Weerwille	0	33	0	33
Provincie Drenthe, subsidie fietspad Kloosterstraat	0	25	0	25
Provincie Drenthe, subsidie strategisch plan verkeersveiligheid (E84)	0	308	0	308
Provincie Drenthe, subsidie wandel-knooppuntnetwerk	0	29	0	29

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Provincie Drenthe, subsidie 1e fase de Baete	0	40	0	40
Provincie Drenthe, subsidie fietspad Weerwille (Oosteinde)	0	66	0	66
Subtotaal	234	561	187	608
Overige Overheidslichamen				
St. WID, onderhandelingsresultaat	6	0	6	0
Reestmond, uittreding uit gemeenschappelijke regeling	184	0	184	0
Regionale Uitvoerings Dienst, compensabele btw 4e kw. 2022	22	31	22	-9
Belastingdienst, btw 4e kwartaal 2021	74	43	74	43
Ver. Drentse Gemeenten compensabele btw	5	6	5	6
St. Welzijn De Wolden, mantelzorg 2020/2021	12	0	12	0
GGD Zuidwest-Drenthe, toezicht VE eisen	1	0	1	0
RUD Drenthe, projecten	0	15	0	15
GR De WoldenHoogeveen, vluchtelingen Oekraïne	0	287	0	287
GR De WoldenHoogeveen, verstrekte geldleningen minus aflossingen	0	133	0	133
GR De WoldenHoogeveen, Uren COA	0	22	0	22
GR De WoldenHoogeveen afrekening 2022	143	416	143	416
Sub totaal	447	953	447	953
Totaal	5.224	2.513	2.185	5.552

De in de balans opgenomen overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving <i>Bedragen x €</i> <i>1.000</i>	Stand per 1-1-2022	Toevoegingen	Aanwendingen	Onttrekkingen	Stand per 31-12-2022
KlokGroep, anterieure overeenkomst Ruinerwold-Zuid	2	0	0	0	2
H. Santing, anterieure overeenkomst, Westerveldseweg	31	0	1	0	30
Roodblond BV, anterieure overeenkomst Dunningen 4	93	45	79	0	59
N.R.H. Westenbrink, anterieure overeenkomst Dr. Larijweg 87	15	0	0	0	15
Bouwontwikkeling Veeningen, anterieure overeenkomst Veeningen 47	3	0	0	0	3
Timmerman beheer, Haakswold 11	0	55	0	0	55
Bouwbedrijf Muller, anterieure overeenkomst Ged.Hoofddiep	1	0	0	1	0
J. Kolk-Pekel, Mr. H.Smeengestraat 3	0	19	0	0	19
J.J. Riedeman-Derks, Fort 21	0	8	0	0	8
WVG Ontwikkeling B.V. locatie Drost	0	5	0	0	5
Raetsheren, schadevergoeding H.Tillemaweg 63a	41	0	0	41	0
Diverse Personen, anterieure overeenkomst Goldsteinplantsoen 8	1	0	0	1	0

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 1-1-2022	Toevoe- gingen	Aanwen- dingen	Onttrekin- gen	Stand per 31-12-2022
Afvalfonds, zwerfafval	52	66	52	0	66
Diverse Personen, inkomsten Soza	7	0	0	7	0
Diverse banken, transitorische rente	159	246	159	0	246
Diverse dorpshuizen, extra subsidie ivm Covid-19	14	0	14	0	0
Diverse Personen, kwijtscheldingen	11	0	11	0	0
SWO De WoldenHoogeveen, verstrekking/aflossing lening	78	0	78	0	0
Diverse crediteuren, btw op facturen in 2022 met factuurdatum 2021	12	8	12	0	8
OBS 't Oelebrod, subsidie budget Talentkracht	0	4	0	0	4
Dorpshuis "De Snikke", subsidie tegemoetkoming energiekosten	0	1	0	0	1
St. Ontmoetingscentrum Droger- opslagen, frisse start na corona	0	3	0	0	3
Overige vooruitontvangen bedragen	1	0	1	0	0
Totaal	521	460	407	50	524

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Aan de passiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke personen of rechtspersonen borgstellingen of garantiestellingen zijn verstrekt (artikel 50 BBV).

Borg- en garantstellingen

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Oorspronke- lijke bedragen	Rente- percentage	31-12-2022	31-12-2021
Gewaarborgde geldleningen sportverenigingen, dorpshuizen e.d.	250	varieert tussen 1,5 en 4,7	84	88
Garanties sociale woningbouw, diverse corporaties * ¹	186.581* ²	varieert tussen 0 en 6,15	35.495	33.626
Garanties particuliere woningbouw (NHG vóór 2011)	Niet bekend	Niet bekend	69.000	79.000
Totaal			104.579	112.714

*¹ Sinds 1 augustus 2021 gelden nieuwe regels voor de achtervang. Hierbij maakt de WSW onderscheid tussen achtervang van voor 1 augustus 2021 en vanaf 1 augustus 2021. Voor de achtervang van voor 1 augustus 2021 zijn er geen veranderingen en blijft de gemeente voor 50% achtervang. Voor achtervang vanaf 1 augustus 2021, is de verdeelsleutel gelijk aan het percentage van de marktwaarde van het DAEB -bezit van de corporatie in de gemeente. Het toegerekende achtervangbedrag is gelijk aan schuldrestant vermenigvuldigd met de verdeelsleutel. De achtervang blijft 50% voor de gemeenten en 50% voor het Rijk.
Opm: DAEB = Diensten voor Algemeen Economisch Belang.

*² Om aansluiting te houden met de ontvangen overzichten zijn voor 2022 de volledige oorspronkelijke hoofdsommen opgenomen. In de voorgaande jaren werd alleen het gemeentelijke aandeel van de oorspronkelijke hoofdsommen vermeld. Aan het totaal van 2022 zijn de oorspronkelijke hoofdsommen van de nieuwe leningen na 1-8-2022 toegevoegd.

Uitstaande verplichtingen

Omschrijving	31-12-2022	31-12-2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Uitstaande verplichtingen grondexploitatie	0	0
Totaal	0	0

Er zijn geen uitstaande verplichtingen met betrekking tot de grondexploitaties.

Overige meerjarige financiële rechten en verplichtingen

Nr	Onderwerp aanbesteding	Leverancier(s)	Begin-datum	Loop-tijd	Eind-datum	Verlengings-opties	Contractwaarde (Initiele looptijd)	Toelichting
1	Publiek vervoer (Wmo & leerlingen)	De Vier Gewesten b.v.	9-apr-18	4 jaar	31-jul-22	Ja, 2 x 2 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 304.418 excl. btw	
2	Gas	Eneco	1-jan-19	2 jaar	31-dec-20	Ja, 2 x 2 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 103.314 excl. btw	
3	Wmo Begeleiding (Open house procedure)	115 verschillende zorgaanbieders	1-jan-19	3 jaar	31-dec-21	Ja, 2 x 2 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 1.483.916 excl. btw	
4	Jeugdhulp	Verschillende aanbieders	1-jan-20	8 jaar	31-dec-27	Nvt	Afhankelijk van afname. In 2022 € 4.469.602 excl. btw	
5	Architect MFA	BCT Architecten	1-okt-20		1-okt-24	Nvt	€ 227.900	
6	Accountant	Deloitte	1-aug-20	3 jaar	31-jul-23	Ja, 3 x 1 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 141.500 excl. btw	Afhankelijk van afname
7	Elektriciteit	DVEP	1-jan-21	4 jaar	31-dec-24	Ja, 2 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 445.045 excl. btw	Afhankelijk van afname
8	Afvalinzameling (minicontainers)	Sita is PreZero geworden	1-jan-21	5 jaar	31-dec-25	Ja, 1x 2 jaar en 1 x 1 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 577.788 excl. btw	Afhankelijk van hoeveelheid inzameling
9	Afval huisvuil	Attero	1-jan-16	6 jaar	31-dec-21	Ja, 2 x 2 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 414.484	Afhankelijk van afname.
10	Intensief maaien	Krinkels B.V.	15-mrt-21	2 jaar	14-mrt-23	Ja, 2 x 2 jaar	€ 271.000	
11	Brandverzekering	Allianz, Nationale Nederlanden Schadeverzekering Maatschappij N.V., Corins B.V., Mandatis B.V.	31-dec-22	4 jaar	1-jan-26	Stilzwijgende verlening voor een termijn van 12 maanden	€ 262.584	Afhankelijk van objecten en gebeurtenissen
12	Onkruidbeheersing	Knipscheer Infra-Clean B.V.	1-jan-23	2 jaar	31-dec-24	Ja, 2 x 2 jaar	€ 326.718	Afhankelijk van afname
13	Verwerking gemengd groenafval	Loon- en verhuurbedrijf Fuhler BV	1-aug-21	2 jaar	31-dec-21	Ja, 3x 1 jaar	Afhankelijk van afname. In 2022 € 139.066 excl. btw	Inmiddels is de verlengsoptie gelicht tot 31 dec-23

Jaarlijks worden interne controles uitgevoerd op de financiële rechtmatigheid van inkoop en aanbestedingen.

In 2022 heeft bij inkooptrajecten het totaal van aaneengesloten opdrachten het grensbedrag van Europese aanbestedingen overschreden. Dit heeft in 2022 geleid tot een financiële onrechtmatigheid met een totaal contractwaarde van € 184.414 Het betreft de hier onderstaande contracten:

Aard van het contract	Omvang contractwaarde
Groenafvalverwerking	109.129
Inhuur medewerkers	75.285

Overzicht contracten n.a.v. Europese Aanbestedingen

Overzicht investering

Nr.	Onderwerp aanbesteding	Leverancier(s)	Begindatum	Einddatum	Verlenings-opties	Contract-waarde (Initiele looptijd)	Toe-lichting
1.1	Huus voor Sport en Cultuur Bouwkundig aannemer	Hesco	17-feb-22			€ 5.885.559 openstaande verplichting	
1.2	Huus voor Sport en Cultuur Installateur	Niemeijer Installatietec hniek	17-feb-22			€ 2.364.256 openstaande verplichting	
1.3	Huus voor Sport en Cultuur Overig	Meerdere leverancier	17-feb-22			€ 574.810 openstaande verplichting	

Overzicht lasten en baten per programma

Lasten per programma	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
<i>Bedragen x € 1.000</i>		voor wijz.	na wijz.		rekening
01 DWD gastvrij, initiatiefrijk en stimu	2.945	2.687	3.279	3.912	-633
02 DWD een veilig thuis	1.972	1.979	2.265	2.182	84
03 Duurzaam leven in DWD	5.399	5.258	7.856	5.479	2.377
04 DWD onderneemt	795	776	817	809	8
05 DWD aantrekkelijk en aangesloten	5.758	5.720	5.886	5.982	-96
06 DWD ontwikkelt met kleur en talent	12.119	11.830	12.444	12.103	341
07 Gezond meedoen in DWD	15.080	14.085	15.917	16.310	-392
08 DWD actief en opgeruimd	3.940	4.030	4.129	4.040	89
Totaal van de lasten	48.008	46.366	52.593	50.815	1.777

Baten per programma	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
<i>Bedragen x € 1.000</i>		voor wijz.	na wijz.		rekening
01 DWD gastvrij, initiatiefrijk en stimu	325	300	327	848	521
02 DWD een veilig thuis	102	9	102	4	-98
03 Duurzaam leven in DWD	5.303	4.217	6.986	4.488	-2.498
04 DWD onderneemt	211	77	250	80	-170
05 DWD aantrekkelijk en aangesloten	767	235	246	330	85
06 DWD ontwikkelt met kleur en talent	847	598	1.048	1.122	74
07 Gezond meedoen in DWD	5.304	4.015	5.777	7.283	1.506
08 DWD actief en opgeruimd	3.150	2.459	2.607	2.833	226
Totaal van de baten	16.009	11.912	17.344	16.989	-355
SALDO LASTEN EN BATEN	-32.000	-34.454	-35.249	-33.826	1.422

Algemene dekkingsmiddelen	42.143	42.005	45.654	48.036	2.382
Overhead	-7.453	-7.770	-7.802	-8.068	-266
Vennootschapsbelasting	3	-15	-15	1	16
Onvoorzien uitgaven	0	-390	-1.836	0	1.836
Resultaat	2.694	-624	753	6.144	5.391
Toevoeging (-) / onttrekking (+) reserves	1.334	624	-753	-1.011	-258
Gerealiseerd resultaat	4.028	0	0	5.133	5.133

Begrotingsrechtmatigheid

Rechtmatigheid is het in overeenstemming met de begroting en de geldende wettelijke regelingen handelen. Op grond van artikel 213 Gemeentewet is in het kader van de jaarrekening onderzoek naar getrouwheid en rechtmatigheid verricht. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel en een oordeel over rechtmatigheid bij de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties. De accountant heeft bij het oordeel over de rechtmatigheid gesteund op de waarborgen die wij bieden op het vlak van de naleving van de in- en externe regelgeving.

SALDI per programma op lastenniveau	Begroting na wijz.	Rekening		Afwijking t.o.v. begroting	Afwijking t.o.v. begroting in %
01 DWD gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend	3.279.000	3.912.000	N	-633.000	-19%
02 DWD een veilig thuis	2.265.000	2.182.000	V	83.000	4%
03 Duurzaam leven in DWD	7.856.000	5.479.000	V	2.377.000	30%
04 DWD onderneemt	817.000	809.000	V	8.000	1%
05 DWD aantrekkelijk en aangesloten	5.886.000	5.982.000	N	-96.000	-2%
06 DWD ontwikkelt met kleur en talent	12.444.000	12.103.000	V	341.000	3%
07 Gezond meedoen	15.916.000	16.309.000	N	-393.000	-2%
08 DWD actief en opgeruimd	4.129.000	4.039.000	V	90.000	2%
09 Algemene dekkingsmiddelen	2.293.000	853.000	V	1.440.000	63%
10 Overhead	7.834.000	8.125.000	N	-291.000	-4%
11 Vennootschapsbelasting	15.000	-1.000	V	16.000	107%
12 Onvoorzien	1.836.000	0	V	1.836.000	100%
Sub-totaal op lastenniveau	64.569.000	59.792.000	V	4.778.000	8%
13 Mutaties reserves	2.156.000	2.072.000	V	84.000	4%
Totaal	66.725.000	61.864.000	V	4.862.000	7%

Toelichting recapitulatie saldi op lastenniveau

Uitgaven die de begroting overschrijden of die gedaan zijn buiten de doelstelling van de vastgestelde programma's, zijn formeel gezien onrechtmatig. Na vaststelling van de jaarrekening 2022 door de raad worden deze overschrijdingen alsnog rechtmatig. Het beoordelingscriterium is **1%**.

Bij drie programma's heeft een begrotingsoverschrijding plaatsgevonden.

Programma	Begrotings-afwijking	Reden	conclusie
1. De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend	€ 633.121	De overschrijding is ontstaan door een extra storting in de APPA-voorziening. Dit was nodig om de voorziening op het juiste niveau te houden. Bovendien is ook de Een andere reden was	Dit telt niet mee voor het oordeel want het is een gevolg van interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving, die na het verslagjaar is ontstaan.
7. Gezond meedoen in De Wolden	€ 392.262	Dit is onder meer een gevolg van de kosten van de opvang van vluchtelingen / Oekrainers.	Dit telt niet mee in het oordeel van want deze overschrijding wordt gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.
10. Overhead	€ 290.993	De overschrijding is een gevolg van de hogere bijdrage aan de SWO als gevolg van de CAO aanpassing en de vorming van een Voorziening verlofdagen.	Dit telt niet mee in het oordeel want het is een gevolg van regelgeving (aanpassing cao en interpretatie van wet- en regelgeving commissie bbv) die na het verslagjaar is ontstaan.

WNT-verantwoording 2022

De WNT is van toepassing op Gemeente De Wolden. Het voor de gemeente De Wolden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000. Dit is het Algemeen bezoldigingsmaximum voor 2022.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2022							
<i>bedragen x € 1</i>	V.N. Gosselink- van Dijk		R.P. Koning		J. van Roeden- Hoekstra		
Functiegegevens	Gemeentesecretaris		Gemeentesecretaris		Griffier		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 21/04		01/05 t/m 31/12		01/01 t/m 31/12		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0		1,0		
Dienstbetrekking?	nee		ja		ja		
Bezoldiging							
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 65.687,67		€ 69.536,24		€ 82.196,73		
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0		€ 12.879,04		€ 14.007,12		
<i>Subtotaal</i>	€ 65.687,67		€ 82.415,28		€ 96.203,85		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 65.687,67		€ 144.986,30		€ 216.000		
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		
Bezoldiging	€ 65.687,67		€ 82.415,28		€ 96.203,85		
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		
Gegevens 2021							
<i>bedragen x € 1</i>	V.N. Gosselink- van Dijk		J. van Roeden- Hoekstra				
Functiegegevens	Gemeentesecretaris		Griffier				
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 t/m 31/12		01/01 t/m 31/12				
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0				
Dienstbetrekking?	Nee		ja				
Bezoldiging							
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 213.780		€ 77.305,93				
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0		€ 13.529,76				
<i>Subtotaal</i>	€ 213.780		€ 90.835,69				

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 292.200	€ 209.000
Bezoldiging	€ 213.780	€ 90.835,69

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

<i>bedragen x € 1</i>		J. Dijkink
Functiegegevens	Waarnemend gemeentesecretaris	
Kalenderjaar	2022	
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	22/04 t/m 30/04	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1	
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	40	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 206	
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 28.600	
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 8.240	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 3.024,12	
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 3.024,12	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 3.024,12	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

Programmarekening met toelichting

Voordat wordt ingegaan op een nadere analyse per programma geven wij hieronder eerst een dwarsanalyse van enkele kostensoorten. Bij de toelichting op de programma's wordt hierop verder niet ingegaan.

Personeelslasten

Een analyse van de personeelslasten wordt hier achterwege gelaten, daar dit vanaf 2015 onderdeel uitmaakt van bedrijfsvoering bij de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogveen. Toch zien we binnen alle programma's een hogere toerekening van personeelskosten. Dit is een gevolg van het nadelig jaarrekeningresultaat 2022 van de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogveen.

Energielasten

Overzicht van de energielasten.

	Begroot	Werkelijk	Vershil
Gasverbruik	62.000	108.000	-46.000
Elektriciteitsverbruik	513.000	511.000	2.000
Totaal	575.000	619.000	-44.000

In totaal bedraagt de overschrijding op gas- en elektriciteitsverbruik € 44.269. Binnen bijna alle programma's zijn delen van deze overschrijding zichtbaar.

Onderhoud gebouwen

Groot onderhoud

Voor het groot onderhoud heeft er, conform de raming, ten laste van de exploitatie een storting van € 240.000 in de voorziening groot onderhoud gebouwen plaatsgevonden. Voor groot onderhoud is ten laste van deze voorziening een bedrag van € 277.000 verantwoord.

Klein onderhoud

Bij het klein onderhoud zijn de uitgaven (€ 40.000) minder dan begroot (€ 237.000) doordat een aantal werkzaamheden vanuit het onderhoudsprognoseprogramma Planon niet noodzakelijk waren om in het geplande boekjaar uit te voeren of dat er minder storingen optraden dan vooraf verwacht.

Gerealiseerde lasten en baten per programma met toelichting

Per programma is een cijfermatige analyse opgenomen van de lasten en baten, en van de mutaties op de reserves. Afwijkingen onder de € 25.000 worden niet toegelicht tenzij een toelichting op een lager bedrag relevant is voor de inhoudelijke verantwoording.

01 De Wolden gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
		voor wijz.	na wijz.		
010 Bestuur	1.780	1.812	1.978	2.733	-756
020 Burgerzaken	906	849	975	924	51
610 Samenkracht en burgerparticipatie	259	26	326	255	71
Lasten programma	2.945	2.687	3.279	3.912	-633

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
		voor wijz.	na wijz.		
010 Bestuur	8	0	0	511	511
020 Burgerzaken	318	300	327	336	9
610 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Baten programma	325	300	327	848	521
Resultaat	-2.620	-2.387	-2.951	-3.064	-113

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	311	301	366	248	-118
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-2.309	-2.086	-2.585	-2.816	-231

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	0	0	0
Onttrekkingen:	366	248	-118
Algemene reserve	65	0	-65
- Bijdrage 'Initiatiefrijk De Wolden'	301	248	-53
	366	248	-118

Een analyse per functie/beleidsproduct is opgenomen in het hoofdstuk 'Gerealiseerde lasten en baten per programma' van het jaarrekeningdeel.

Toelichting resultaat:

010 Bestuur

Dit taakveld heeft een nadeel van € 245.000. Dit is ontstaan door € 756.000 hogere lasten en € 511.000 hogere baten.

De hogere lasten worden hoofdzakelijke veroorzaakt door extra stortingen in de Voorziening wachtgelden (€ 193.000) en de Voorziening pensioenverplichting voormalig wethouders (APPA) (€ 528.000). Deze extra stortingen worden deels gecompenseerd door een waardeoverdracht die zichtbaar is aan de batenkant van dit taakveld. Ook zijn de kosten van de accountant € 44.000 hoger dan werd verwacht. Verder is er nog sprake van een klein aantal positieve verschillen ter hoogte van € 10.000.

De hogere baten worden veroorzaakt door de niet geraamde waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenen van bestuurders door de verzekeraar (€ 304.000). Ook is er een niet geraamde onttrekking uit de Voorziening pensioenverplichting voormalig wethouders (APPA) gedaan (€ 185.000). Dit voordeel bedraagt samen €489.000. Dit compenseert daarmee deels de hogere lasten op dit taakveld.

Daarnaast is er nog sprake van een klein aantal andere voordelige afwijkingen van in totaal € 22.000.

020 Burgerzaken

Binnen dit taakveld is er een voordeel van € 60.000. De grootste, positieve afwijking doet zich voor in het verkiezingsbudget van € 47.000. Reden hiervoor is dat we hebben besloten om het ontvangen rijksbudget (€ 51.000) voor de implementatie van Covid-19 maatregelen voor de gemeenteraadsverkiezingen toe te voegen aan het reguliere verkiezingsbudget. Echter, tijdens de verkiezingsdag was er landelijk al sprake van een afschaling van de maatregelen.

Daarnaast is er een positieve afwijking van € 15.000 vanwege een hogere legesopbrengsten voor huwelijken en registraties en de inzet van gastdames. Er vonden in 2022 meer huwelijken en registraties plaats, omdat die eerder niet konden plaatsvinden in verband met de Covid-19 maatregelen.

610 Samenkracht en burgerparticipatie

Ten opzichte van de begrote lasten is er een incidenteel voordeel van € 71.000. Dit komt door een lager bedrag aan aangevraagde subsidies van € 60.000 voor Initiatiefrijk De Wolden. Reden hiervoor was dat na Covid-19 organisaties en verenigingen moeite hadden met opstarten van hun activiteiten. Daarnaast is er een voordeel van € 11.000 op diverse kosten.

Daarnaast is er een positieve afwijking van € 15.000 vanwege een hogere legesopbrengsten voor huwelijken en registraties en de inzet van gastdames. Er vonden in 2022 meer huwelijken en registraties plaats, omdat die eerder niet konden plaatsvinden in verband met de Covid-19 maatregelen.

02 De Wolden een veilig thuis

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	Bedragen x € 1.000		voor wijz.	na wijz.	
110 Crisisbeheersing en brandweer	1.453	1.471	1.484	1.459	25
120 Openbare orde en veiligheid	518	508	781	723	59
Lasten programma	1.972	1.979	2.265	2.182	84

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	Bedragen x € 1.000		voor wijz.	na wijz.	
110 Crisisbeheersing en brandweer	63	1	1	1	0
120 Openbare orde en veiligheid	39	8	101	3	-98
Baten programma	102	9	102	4	-98

Resultaat	-1.870	-1.970	-2.163	-2.177	-14
------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	------------

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	-5	0	80	80	0
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-1.875	-1.970	-2.097	-2.074	-14

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	0	0	0
Onttrekkingen:	80	80	0
Extra Wabo (omgevingsrecht) toezichthouder	75	75	0
Deelname veiligheidsmonitor	5	5	0
	80	80	0

Toelichting resultaat:

Lasten

110 Crisisbeheersing en brandweer

Er is een positief saldo van ruim € 25.000. Dit komt door een budgetoverschot op de post 'brandweer'. Op de post 'klein onderhoud' van 4 brandweerkazernes is een incidenteel voordeel van € 14.000 ontstaan, omdat er in 2022 minder storingen en klachten waren. Daarnaast zijn er budgetoverschotten van € 5.000 op de post rampenbestrijding en er is € 6.000 minder aan bijdrage betaald aan de Veilheidsregio Drenthe.

120 Openbare orde en veiligheid

Er is een positief resultaat op deze post van afgerond € 59.000 t.o.v. de begroting. Het budgetoverschot van € 18.000 op de post openbare orde is ontstaan doordat we begin 2022 hadden we nog last van de naweën van corona waardoor de budgetten niet volledig benut konden worden. Het voordeel op de post 'openbare orde en veiligheid' ontstaat enerzijds door minder gegeven subsidie van € 77.000 op corona toegangsbewijzen en anderzijds € 11.000 aan meerkosten voor drugs- en asbestlozingen en extra kosten (ecologisch en juridisch advies) i.c.m. natuurwetgeving en evenementen.

De overschrijding op het onderdeel zwerfdieren van rond € 10.000 komt door:

1. verhoging van de vervoerskosten als gevolg van de verlenging van de overeenkomst;
2. forse stijging van de kosten voor brandstof, en
3. de opvang van bijna 15% meer katten.

Tenslotte is er door de SWO een bedrag van € 16.000 aan hogere kosten doorbelast dan vooraf was begroot.

Baten

120 Openbare orde en veiligheid

Bij dit onderdeel zijn de begrote baten ongeveer € 98.000 lager dat verwacht, dit is hoofdzakelijk ontstaan door minder inkomsten uit de corona toegangsbewijzen. Bovendien moest een deel van de ontvangen (niet gebruikte) subsidie t.b.v. 'handhaving corona maatregelen' worden terugbetaald aan het Rijk.

03 Duurzaam leven in de Wolden

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	voor wijz.		na wijz.		rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
030 Beheer overige gebouwen en gronden	36	82	82	22	60
610 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	190	-190
720 Riolering	1.615	1.595	1.615	1.677	-62
740 Milieubeheer	1.265	1.341	1.317	1.289	29
810 Ruimtelijke ordening	886	620	699	756	-57
820 Grondexploitatie (niet-bedrijventer)	717	747	747	342	405
830 Wonen en bouwen	880	874	3.396	1.203	2.193
Lasten programma	5.399	5.258	7.856	5.479	2.377

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	voor wijz.		na wijz.		rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
030 Beheer overige gebouwen en gronden	17	0	0	2	2
610 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	191	191
720 Riolering	2.657	2.654	2.735	2.744	9
740 Milieubeheer	98	14	14	78	64
810 Ruimtelijke ordening	629	104	104	185	81
820 Grondexploitatie (niet-bedrijventer)	1.127	714	714	218	-496
830 Wonen en bouwen	774	731	3.420	1.071	-2.349
Baten programma	5.303	4.217	6.986	4.488	-2.498

Resultaat	-96	-1.040	-869	-990	-121
------------------	------------	---------------	-------------	-------------	-------------

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	-133	-168	-515	-734	-219
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-229	-1.208	-1.384	-1.724	-340

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	-846	-896	-50
Woon- en energiecoach	-25	-25	
Uitvoering Actieplan Klimaat en Energie	-117	-117	
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	-201	-201	
Energiecompensatie	-325	-325	
Huur tijdelijke huisvesting statushouders	-148	-148	
Subsidie realisatie flexwoningen	-30	-30	
Mutatie onderuitputting		-50	
Onttrekkingen:	331	162	-169
Bijdrage ledverlichting sportaccommodaties	31	31	
Woon- en energiecoach	25	25	
Actualisatie woonplan	28	28	

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Algemene reserve	169	0	-169
Implementatie Omgevingswet	79	79	
	-515	--734	-219

Toelichting resultaat:**030 - Beheer overige gebouwen en gronden**

Lasten: door een lagere doorbelasting van de interne uren is een voordelig saldo van afgerond € 60.000 ontstaan.

610 - Samenkracht en burgerparticipatie

In totaal is er een voordeel van € 198.000 bij de lasten:

Vluchtelingen Oekraïne

Gemeente De Wolden kan de kosten van de transitie van gebouwen voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne (€ 42.000) declareren bij het Rijk. Het betreft hier onder andere de huurkosten van leegstand tijdens de transitie, witgoed, aanleg wifi en overige kosten voor het geschikt maken van de panden voor bewoning.

Noodopvang Asielzoekers

In de zomer is er in sporthal de Baete in Ruinen tijdelijk een Crisis Nood Opvang geweest. Bij het opstellen van de Berap 2022 was dit nog niet bekend en daarom is dit ook niet verwerkt in de budgetten. De kosten (€ 148.000) van de CNO kunnen gemeenten één op één door belasten aan het COA.

De baten zijn € 190.000 hoger dan begroot, doordat er extra Rijksbijdragen zijn ontvangen voor de kosten aan de lastenkant.

720 - Riolering

Per saldo is er een nadeel van € 62.000 bij de lasten. Bij het onderdeel vacuüm drukriolering is voor onderhoud en elektriciteitsverbruik ongeveer € 50.000 meer uitgegeven dan begroot. De overige posten binnen dit taakveld riolering laten per saldo een nadeel zien van € 12.000.

De baten zijn € 9.000 hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit voordeel komt met name doordat er meer rioolheffing is ontvangen. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

740 - Milieubeheer

Per saldo is er een voordeel van € 29.000 bij de lasten. Dit bestaat naast een nadeel op Milieubeheer van € -97.000 uit een voordeel op Energiebeheer van € 116.000.

Het nadeel op Milieubeheer (€ -94.000) bestaat uit hogere kosten van RUD Drenthe; meerwerk en kosten BTW compensatiefonds.

Het voordeel op Energiebeheer (€ 117.000) heeft diverse oorzaken:

- Vanuit het Actieplan Klimaat & Energie 2021 - 2024 is jaarlijks € 23.000 beschikbaar voor communicatie, maar dit budget is in 2022 slechts deels gebruikt. Hierdoor is in totaal € 20.000 voordeel bij de lasten ontstaan.
- Voor het onderzoek naar grotere windmolens bij (agrarische) bedrijven zijn al onderzoekskosten gemaakt, maar deze zijn betaald door de provincie. Hierdoor is het via de BeRap beschikbaar gestelde budget van € 30.000 nog niet aangesproken. Ook was er in de BeRap een bedrag van € 40.000 beschikbaar gesteld aan onderzoekskosten om met de dorpen aan de slag te gaan met duurzaamheid in de dorpsvisies en/of Dorps Energie Strategieën. Hiermee is wel een start gemaakt, maar het budget is nog niet aangesproken. In 2023 is er wederom rekening gehouden met de onderzoekskosten.
- Voor het verleden van de sportvelden was een bedrag van € 31.000 gereserveerd. Doordat lopende aanvragen nog niet zijn afgerond, staat hier nog een bedrag van € 15.000 open.
- Verder zijn er ook geen kosten gemaakt voor geluidsanering ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing). Er moeten de komende jaren veel hier was € 10.000 voor begroot.
- Voor overige diverse kosten was een bedrag van € 9.500 gereserveerd, maar ook dit bedrag is niet ingezet. Verschillende posten ten slotte, waaronder de doorbelasting van de interne uren, geven daarbij nog een verschil van € 1.000 nadelig.

De baten zijn € 64.000 hoger dan begroot. Dit bestaat uit een voordeel op Milieubeheer (€ 76.000: hogere ontvangsten van het BTW Compensatie Fonds) en € 12.000 nadeel op overige posten (een terugbetaling op de RRE-subsidie (€ 3.000) en geen ontvangsten vanuit de geluids-anering ISV (€ 10.000).

810 - Ruimtelijke ordening

Per saldo is er een nadeel van € 57.000 bij de lasten. Dit bestaat uit een voordeel op structuur- en bestemmingsplannen € 46.000. We hebben minder planschadeverzoeken ontvangen en minder externe bureaus ingeschakeld om bestemmingsplannen/ beheersverordeningen te actualiseren. Dit heeft ervoor gezorgd dat we minder advieskosten hebben gemaakt. Het voordeel van afgerond € 50.000 wordt toegevoegd aan de Reserve Egalisatie actualisatie bestemmingsplannen. Daarnaast is er een nadeel op anterieure overeenkomsten van € -87.000; de kosten worden in rekening gebracht bij initiatiefnemers waardoor per saldo het bedrag nihil is. Tenslotte is er nog een nadeel van € 16.000 door een hogere doorbelasting van de interne uren.

De baten zijn € 81.000 hoger dan begroot. Dit bestaat uit een voordeel op Milieubeheer (€ 76.000: hogere ontvangsten van het BTW Compensatie Fonds) en € 12.000 nadeel aan overige posten.

820 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het nadeel binnen dit taakveld wordt met name veroorzaakt door terug stortingen van eerder genomen winst van de grondexploitaties. De terugstorting op de grondexploitaties (niet zijnde bedrijventerreinen) is € 90.000. Voor een verdere uiteenzetting zie de paragraaf grondbeleid.

830 - Wonen en bouwen

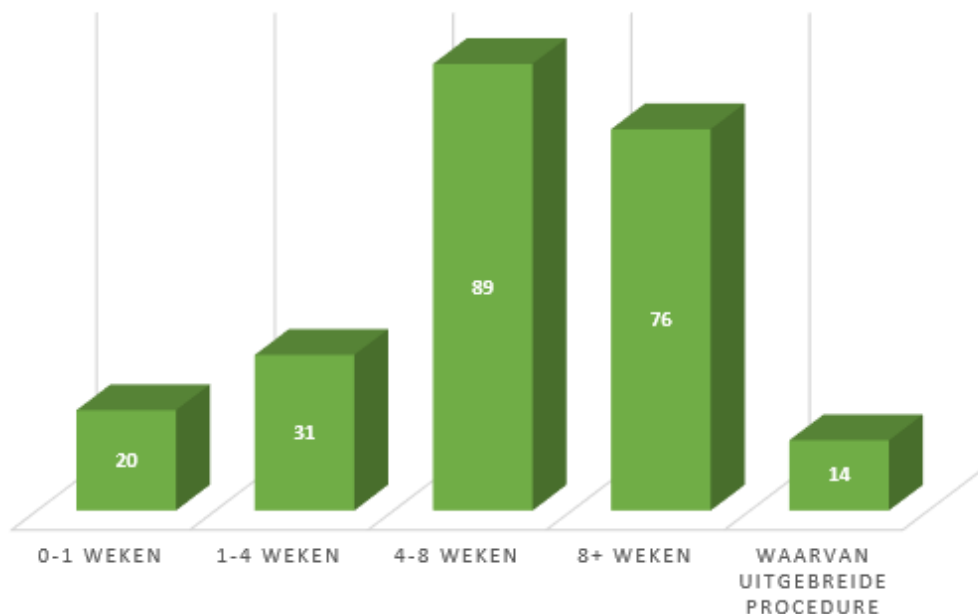
Omgevingsvergunningen

De opbrengsten van de Wabo leges zijn € 83.000 meer dan begroot. Daartegenover zijn de kosten € 18.000 hoger uitgevallen dan begroot. Dit zijn met name kosten voor diverse juridische procedures (proceskosten en juridische adviezen). Het aantal vergunde projecten is wederom iets gedaald, daar tegenover staat dat de opbrengst per vergunning hoger is dan voorgaande jaren. De gemiddelde doorlooptijd was 7,0 weken. Dit is gelijk aan het 2020 en veel beter dan 2021, toen als gevolg van de niet ingevulde vacatures de termijn 8,2 weken was.

	ontvangen leges	aantal aanvragen
2013	€ 659.357	272
2014	€ 699.809	269
2015	€ 525.825	233
2016	€ 605.359	266
2017	€ 913.190	301

	ontvangen leges	aantal aanvragen
2018	€ 1.014.223	340
2019	€ 527.099	348
2020	€ 526.015	376
2021	€ 790.314	338
2022	€ 811.311	332

DOORLOOPTIJD IN WEKEN

Tijdelijke huisvesting statushouders

Om de huisvesting van statushouders te versnellen hebben wij tijdelijk 16 statushouders gehuisvest in de Ommerweg 18 in Zuidwolde. Hierbij maken wij gebruik van de Hotel- en Accommodatieregeling (HAR) van het COA. De gemeente krijgt hiervoor een financiële vergoeding van het COA, die de kosten voor 6 maanden dekt. Het COA heeft in 2022 een beschikking gegeven voor de HAR ter hoogte van € 149.000. Dit bedrag wordt in 2023 overgemaakt. Vooruitlopend maakten wij € 70.000 kosten voor de huisvesting. De kosten voor de tijdelijke huisvesting worden volledig gedekt door de vergoeding van de HAR. Het restant van € 78.000 van de HAR is beschikbaar in 2023.

Volkshuisvesting aangelegenheden

Voor de actualisatie van de woonvisie was € 28.000 begroot. In 2022 is € 22.000 besteed aan de actualisatie van de woonvisie. Het resterende bedrag besteden wij in 2023, wanneer wij de actualisatie afronden.

Voor 2022 was € 5.000 begroot voor (regionale) woononderzoeken. Het woonbehoefteonderzoek is eind 2021 uitgevoerd. Daarom zijn er in 2022 geen kosten gemaakt. In totaal is daardoor € 12.000 minder uitgegeven dan begroot.

In 2022 was € 60.000 aan baten begroot voor volkshuisvesting aang., maar er is niets ontvangen; dit leidt tot een nadeel van € 60.000.

Tijdelijke woningen

De gemeente heeft een subsidie vanuit het Rijk ontvangen voor de realisatie van tijdelijke woningen, ter hoogte van € 30.000. De tijdelijke woningen worden gerealiseerd door Actium. De subsidie van € 30.000 dient als financiële bijdrage voor de onrendabele top. De verwachting was dat deze woningen in 2022 gerealiseerd zouden worden. Mede door de gestegen bouwkosten bleek

dit project financieel niet haalbaar. Daarom worden de plannen gewijzigd. Naar verwachting worden de woningen in 2023 gerealiseerd en daarom is de bijdrage overgeheveld naar 2023.

Proeftuin aardgasvrije wijken Ansen

Voor het project Proeftuin aardgasvrije wijken heeft het Ministerie van Binnenlandse zaken een subsidie uitgekeerd van afgerond € 2.398.000. De kosten voor het project bedragen in 2022 afgerond € 100.000. Er is een restant van afgerond € 2.298.000 overgeboekt naar 2023. Door een hogere doorbelasting van de interne uren is er een nadeel van € 25.000 ontstaan. De interne uren worden niet doorbelast aan de corporatie.

04 De Wolden onderneemt

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>voor wijz.</i>	<i>na wijz.</i>	
030 Beheer overige gebouwen en gronden	116	66	87	105	-18
310 Economische ontwikkeling	312	386	404	374	30
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	88	24	26	27	-1
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	82	85	85	85	0
570 Openbaar groen en (openlucht) recrea	158	166	166	172	-6
830 Wonen en bouwen	40	50	50	47	3
Lasten programma	795	776	817	809	8

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>voor wijz.</i>	<i>na wijz.</i>	
030 Beheer overige gebouwen en gronden	81	73	225	59	-166
310 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	112	0	20	20	0
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	0	4	4	0	-4
570 Openbaar groen en (openlucht) recrea	17	0	0	0	0
830 Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Baten programma	211	77	250	80	-170
Resultaat	-584	-698	-567	-729	-162

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	-55	35	79	14	-65
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-639	-663	-488	-715	-227

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	-131	-3	128
Verkoop bibliotheek	-131		131
Reserve co/financiering Leader		-3	-3
Onttrekkingen:	52	17	-35
Algemene reserve	35		-35
Economisch actieplan	17	17	
	79	14	93

Toelichting resultaat:

030 - Beheer overige gebouwen en gronden

Bij de lasten zijn afgerond € 18.000 meer aan kosten gemaakt dan begroot. Dit komt vooral door de laatste kosten bouw- en woonrijp maken van afgesloten grondexploitaties en anterieure overeenkomsten. Bij de baten zijn er € 166.000 minder inkomsten dan begroot. Voor het overgrote deel (€ 131.000) komt dit doordat de overdracht van het pand van de voormalige bibliotheek in de Wijk niet heeft plaatsgevonden in 2022. Deze inkomsten worden doorgeschoven naar 2023.

Daarnaast constateren we dat de inkomsten vanuit pacht- en verhuurovereenkomsten structureel te hoog in onze begroting staat. Dit passen we aan.

310 - Economische ontwikkeling

Bij de lasten is er incidenteel € 37.000 minder uitgegeven dan begroot. De oorzaak hiervan is dat de gelden voor het corona herstelplan niet zijn uitgegeven en het project toekomstbestendige bedrijventerreinen door gebrek aan capaciteit niet is uitgevoerd. Verder is er een voordeel van € 7.000 wat komt door een lagere doorbelasting van de Samenwerkingsorganisatie de Wolden Hoogeveen.

830 - Wonen en bouw - Plattelandsontwikkeling

Het budget plattelandsontwikkeling is beschikbaar voor cofinanciering van innovatieve projecten en initiatieven ter bevordering van de sociaal economische vitaliteit van De Wolden.

Besteding van het budget is afhankelijk van ingediende aanvragen. In 2022 is een financiële bijdrage verstrekt aan de volgende projecten en activiteiten: Project Regeneratieve Landbouw, Landbouwonderzoek De Wolden, Drenthe Boert bewust, procesondersteuning Boer Burger Natuur Drenthe (Natuurinclusieve Landbouw Ruinerwold-Koekange) en een vrijwilligersactiviteit van Glasvezel De Wolden. In 2022 resteert € 3.000 van het begrote budget van € 50.000.

05 De Wolden aantrekkelijk en aangesloten

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	Bedragen x € 1.000		voor wijz.	na wijz.	rekening
210 Verkeer en vervoer	3.241	3.198	3.318	3.405	-87
220 Parkeren	5	0	1	12	-11
250 Openbaar vervoer	18	15	15	18	-2
550 Cultureel erfgoed	68	60	60	63	-2
570 Openbaar groen en (openlucht) recrea	2.188	2.172	2.232	2.242	-10
750 Begraafplaatsen en crematoria	239	274	260	243	17
Lasten programma	5.758	5.720	5.886	5.982	-96

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	Bedragen x € 1.000		voor wijz.	na wijz.	rekening
210 Verkeer en vervoer	473	17	24	85	61
220 Parkeren	4	0	4	7	3
250 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
550 Cultureel erfgoed	5	0	0	4	4
570 Openbaar groen en (openlucht) recrea	14	6	5	11	5
750 Begraafplaatsen en crematoria	272	212	212	224	11
Baten programma	767	235	246	330	85
Resultaat	-4.990	-5.484	-5.640	-5.652	-11

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	193	176	176	176	0
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-4.797	-5.308	-5.476	-5.457	-11

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	0	0	0
Onttrekkingen:	176	176	0
Dekkingsreserve infrastructuur			
- Kapitaallasten 1/20 ^{ste} deel	171	171	
Cofinanciering speelplaatsen	5	5	
	176	176	0

Toelichting resultaat:

2.10 - Verkeer en vervoer

Lasten:

Met name de uitgaven voor projecten voor groot onderhoud wegen en in het kader van verkeersveiligheid zijn incidenteel € 87.000 hoger uitgevallen dan begroot. Hier tegenover staan incidentele bijdragen van de provincie.

Baten:

De hogere baten van € 61.000 wordt veroorzaakt door diverse zaken. Niet geraamde provinciale bijdragen voor projecten verkeersveiligheid en onderhoud wegen (zie lasten). Daarnaast is er bij het onderdeel Kabels en leidingen een hogere vergoeding ontvangen van ongeveer € 25.000 voor leges en straatwerkvergoeding. Bij het opstellen van de kadernota 2024 komen we erop terug of deze verhoging incidenteel of structureel moet zijn.

2.20 - Parkeren**Lasten:**

De uitgaven voor medisch onderzoek waren niet begroot. Deze kosten vallen daardoor € 11.000 hoger uit dan verwacht. De kosten hiervoor waren niet begroot. Deze kosten vielen voorheen onder de WMO. Daarnaast zijn er meer gehandicaptenparkeerkaarten uitgegeven waardoor de lasten van de aanschaf van parkeerkaarten ook is toegenomen met € 800. In de kadernota van 2024 zal er een dekking voor deze kosten in de begroting opgenomen moeten worden. Het gaat hier om een structurele verhoging van lasten.

Baten:

In 2022 zijn er meer aanvragen gedaan voor gehandicaptenparkeerkaarten. Dit heeft geleid tot hogere inkomsten van leges. De inkomsten zijn € 3.000 hoger dan van tevoren was begroot. Bij het opstellen van de kadernota komen we erop terug of deze verhoging incidenteel of structureel moet zijn.

2.50 - Openbaar vervoer

De bijdrage aan de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe is ongeveer € 2.000 hoger uitvallen dan begroot. Dit kwam omdat de betaling van licenties niet waren meegenomen in de oorspronkelijke begroting, evenals een extra aangegeven bijdrage voor Platform Opdrachtgevers Doelgroepenvervoer.

5.50 - Cultureel erfgoed

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft enige jaren geleden een subsidiebeschikking afgegeven voor de instandhouding van het monument: Toren N.H. Kerk in Ruinen. Op basis van deze subsidiebeschikking is een bijdrage van € 4.377 uitbetaald die we niet hadden begroot. Bij het opstellen van de kadernota gaan we ook deze bijdrage begroten.

06 De Wolden ontwikkelt met kleur en talent

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	voor wijz.		na wijz.		
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
410 Openbaar basisonderwijs	288	273	273	288	-15
420 Onderwijshuisvesting	945	890	890	1.060	-170
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.164	921	1.367	1.203	165
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	363	326	402	457	-55
540 Musea	117	123	123	121	2
560 Media	507	509	554	518	37
570 Openbaar groen en (openlucht) recrea	0	0	5	0	5
610 Samenkracht en burgerparticipatie	484	725	786	565	222
620 Wijkteams	98	126	114	109	6
640 Begeleide participatie	1.881	1.752	1.784	1.795	-11
650 Arbeidsparticipatie	635	665	665	695	-30
672 Maatwerkdienstverlening 18-	4.669	4.689	4.614	4.401	214
681 Geëscaleerde zorg 18+	206	210	208	217	-9
682 Geëscaleerde zorg 18-	762	622	657	676	-19
Lasten programma	12.119	11.830	12.444	12.103	341

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	voor wijz.		na wijz.		
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
410 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
420 Onderwijshuisvesting	57	46	46	230	184
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	183	32	310	235	-76
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	29	27	48	115	67
540 Musea	3	0	0	3	3
560 Media	100	100	100	100	0
570 Openbaar groen en (openlucht) recrea	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	285	271	421	327	-94
620 Wijkteams	6	0	0	5	5
640 Begeleide participatie	121	123	123	105	-18
650 Arbeidsparticipatie	62	0	0	3	3
672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
681 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
682 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Baten programma	847	598	1.048	1.122	74

Resultaat	-11.273	-11.232	-11.396	-10.981	414
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	919	79	131	116	-15
Saldo (- = tekort/+ = overschot)	-10.354	-11.153	-11.265	-10.865	399

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	-129	-129	0
Kansrijke start	-11	-11	
Streekprogramma	-25	-25	
Ondersteuning asielzoekers inburgering	-27	-27	
Maatschappelijke begeleiding statushouders	-45	-45	
Talentkracht	-21	-21	
Onttrekkingen:	260	245	-15
Reserve brede school Ruinerwold			
- Afschrijving brede school Ruinerwold	25	25	
Reserve brede school Zuidwolde			
- Afschrijving brede school Zuidwolde	35	35	
Reserve verbouw bibliotheek de Wijk			
- Kapitaallasten bibliotheek de Wijk	4	4	
Havezathe de Wijk	40	40	
Culturele gemeente	5	5	
Laaggeletterdheid	10	10	
Cultuurmiddelen	41	41	
Culturele gemeente	15	15	
Herinrichting bibliotheek	45	45	
Bestemming resultaat participatie St. WID	25	25	
Algemene reserve	15		-15
	131	116	-15

Toelichting resultaat:

420 Onderwijshuisvesting

Lasten:

De lasten zijn € 170.000 hoger dan begroot. De oorzaak hiervan zijn de voorgeschoten kosten, in totaal € 136.000. Dit betreft de kosten van gasverbruik, elektriciteitsverbruik, schadekosten en onderhoud van de schoolgebouwen. Deze voorgeschoten kosten zijn in rekening bij de schoolbesturen. Verder hebben we voor de huisvesting van het bijzonder onderwijs € 33.000 beschikbaar gesteld voor ventilatie van schoolgebouwen in verband met Covid-19. Deze was niet geraamd. We hebben hiervoor echter ook een rijksbijdrage ontvangen.

Baten:

De baten zijn € 184.000 hoger dan geraamd. Dit is ontstaan doordat bij het opstellen van de begroting geen rekening is gehouden met het factureren van de voorgeschoten exploitatiekosten, hierbij gaat het om € 136.000. Een andere oorzaak is de niet geraamde rijkssubsidie voor de verbetering van de ventilatiesystemen van scholen in verband met Covid-19, dat betreft € 33.000.

430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Lasten:

Aan de lastenkant is een verschil van € 165.000 voordelig. Dit wordt grotendeels verklaard door onderstaande posten.

Op het vlak van leerlingenvervoer kennen wij een tekort op de realisatie van € 61.000. Gezien het feit dat we in 2021 ook een tekort hadden van een vergelijkbare grootte, lijkt dit niet meer incidenteel te zijn maar structureel. De extra uitgaven zijn gedeeltelijk te verklaren door toegenomen zorgbehoefte, waardoor de kosten van het vervoer per kind stijgen. Ook zijn er meer statushouders met specifieke zorg- en onderwijsbehoefte ingestroomd. Tot slot is het totaal van het aantal kinderen dat gebruik maakt gestegen in de loop der jaren.

Vanuit het Rijk hebben wij middelen ontvangen voor het onderwijsachterstandenbeleid. We hebben meer kosten onder het onderwijsachterstandenbeleid kunnen verantwoorden dan vooraf ingeschat. Hierdoor hebben we € 170.000 minder eigen middelen hoeven in te zetten.

Er wordt ca. € 70.000 van de geormerkte gelden van het onderwijsachterstandenbeleid ingezet in 2023. Dit is terug te zien in het resultaat door een voordeel van € 70.000 aan de lastenzijde en een nadeel van € 70.000 aan de batenzijde. Per saldo heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat.

Lasten:

Aan de lastenkant is een verschil van € 76.000 nadelig. Dit wordt grotendeels verklaart door onderstaande post.

Er wordt ca. € 70.000 van de geormerkte gelden van het onderwijsachterstandenbeleid ingezet in 2023. Dit is terug te zien in het resultaat door een voordeel van € 70.000 aan de lastenzijde en een nadeel van € 70.000 aan de batenzijde. Per saldo heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat.

530 Cultuurpresentatie

Lasten:

De lasten zijn € 55.000 hoger dan verwacht. Dit komt onder andere doordat er € 21.000 meer subsidies zijn verleend. Organisatoren van evenementen zijn tegemoetgekomen in de kosten van bijvoorbeeld stikstofonderzoeken en broedvogelonderzoeken. Dit zijn incidentele lasten. Ook is in 2022 gestart met de pilot Cultuurcarroussel. Naar aanleiding van de vraag van de scholen is gekozen voor een cultuur-en erfgoedmenu voor de scholen. De pilot start in schooljaar 2023-2024. In totaal is er door een langere voorbereidingstijd € 20.000 meer uitgegeven dan begroot. Voor het project Wiede Wold is € 20.000 meer uitgegeven, hier staan ook hogere inkomsten tegenover. Daarnaast is er voor evenementen en promotie € 10.000 minder uitgegeven dan begroot.

Baten:

Zoals al genoemd bij de lasten is de gemeente in 2022 begonnen met het project Wiede Wold. Vanuit de provincie Drenthe is er een incidentele subsidie ontvangen die ervoor zorgt dat er € 67.000 meer aan baten is ontvangen dan begroot.

560 Media

Lasten:

De lasten zijn € 37.000 lager dan verwacht, dit werd veroorzaakt doordat bij de bibliotheken zijn de elektriciteitskosten en schoonmaakkosten gestegen. Ook is er meer onderhoud gepleegd dan begroot. Deze hogere lasten zijn structureel door de hogere energieprijzen en de sterke inflatie. Samen met wat kleine meevallers zorgt dit voor € 5.000 aan hogere lasten. Daarnaast wordt de vergoeding voor de lokale omroep gedurende het jaar bijgesteld op basis van het vastgestelde aantal wooneenheden van het voorgaande jaar. Hierdoor zijn de lasten voor de lokale omroep € 3.000 hoger dan begroot. Dit zijn structurele lasten. Daar staat tegenover dat er door de raad een incidenteel budget is toegevoegd van € 45.000 voor de herinrichting van de bibliotheken in Ruinen en Ruinerwold. Deze middelen zijn nog niet besteed. Middels een resultaatbestemming zal dit bedrag worden gereserveerd om alsnog te kunnen besteden voor de herinrichting van de bibliotheken in 2023. Per saldo leidt dit tot lagere lasten van € 37.000 ten opzichte van de begroting.

610 Samenkracht en burgerparticipatie

Lasten:

Aan de lastenkant is een verschil van € 222.000 voordelig. Dit wordt grotendeels verklaart door onderstaande posten.

Vanaf 2021 is er ruimer begroot voor het afgeven van SMI-indicaties omdat dit een open einde regeling betreft. Afgelopen jaar vielen de kosten voor SMI uiteindelijk lager uit dan begroot, dit resulteert in een voordeel van € 44.000.

Bij de kinderdagverblijven is met name op het onderhoud van de gebouwen een voordeel van € 33.000 doordat de kosten uiteindelijk lager zijn uitgevallen dan begroot.

Binnen de Wet inburgering is een voordeel van € 151.000. Dit komt doordat deze middelen in 2022 niet in zijn geheel zijn uitgegeven.

Baten:

Aan de batenkant is een verschil van € 96.000 nadelig. Dit wordt grotendeels verklaart door onderstaande posten.

Voor Jeugdbeleid zijn subsidies verstrekt voor Kansencoach. Hiervoor hebben we een provinciale subsidie ontvangen. Deze provinciale subsidie is per abuis niet begroot waardoor er aan de batenkant een voordeel ontstaat van € 30.000.

Wet inburgering is een nadeel van € 137.000 deze middelen zijn in 2022 ontvangen maar niet uitgegeven het betreft hier geormerkte gelden welke we door middel van een specifieke uitkering hebben ontvangen van het Rijk. Daarom is het restant van de overgebleven middelen overgeheveld naar het jaar 2023.

672 Maatwerkdienstverlening 18-

Aan de voorkant is niet altijd exact in te schatten op welke zorgonderdelen jeugdhulp gaat worden ingezet. In 2022 was het extra lastig in te schatten omdat het woonplaatsbeginsel speelde. Bij het tussentijds bijstellen van de budgetten, bij de gemeenterapportages, zijn positieve bijstellingen gedaan van de budgetten. Deze bijstellingen blijken bij de jaarrekening uiteindelijk € 214.000 voordelig af te wijken van de realisatie.

07 Gezond meedoen in de Wolden

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>voor wijz.</i>	<i>na wijz.</i>	
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.972	1.821	1.937	2.786	-849
620 Wijkteams	307	450	450	359	91
630 Inkomensregelingen	5.788	5.213	5.869	6.163	-294
660 Maatwerkvoorziening (WMO)	905	911	945	853	93
671 Maatwerkdienstverlening 18+	5.110	4.611	5.638	5.104	534
681 Geëscaleerde zorg 18+	0	32	32	0	32
710 Volksgezondheid	998	1.048	1.046	1.045	2
Lasten programma	15.080	14.085	15.917	16.310	-392

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>voor wijz.</i>	<i>na wijz.</i>	
610 Samenkracht en burgerparticipatie	51	0	1.117	2.090	974
620 Wijkteams	0	0	0	0	0
630 Inkomensregelingen	4.318	3.765	3.765	3.753	-12
660 Maatwerkvoorziening (WMO)	18	4	0	28	28
671 Maatwerkdienstverlening 18+	163	225	225	157	-68
681 Geëscaleerde zorg 18+	712	0	650	1.193	543
710 Volksgezondheid	42	20	20	62	42
Baten programma	5.304	4.015	5.777	7.283	1.506
Resultaat	-9.777	-10.071	-10.140	-9.026	1.114

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	40	0	-1.044	-1.044	0
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-9.737	-10.071	-11.184	-10.070	1.114

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:			
- Opvang Oekraïners	-1.044	-1.044	0
Onttrekkingen:			
	0	0	0
	-1.044	-1.044	0

Toelichting:

610 Samenkracht en burgerparticipatie

Op dit taakveld is een voordeel ten opzichte van de gewijzigde begroting van € 125.000. Dit voordeel heeft betrekking op de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de crisis nood opvang.

De baten zijn € 974.000 hoger dan begroot. Bij de decemberbijstelling 2022 hebben we het voorlopige resultaat 2022 van € 1.044.000 toegevoegd aan de reserve. De totale baten voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne bedragen € 1.845.000. Dit is een verschil van € 801.000. Daarnaast zijn hier baten verwerkt van € 165.000 voor de crisis nood opvang. Dit betreft de door belasting van deze kosten aan het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA).

De lasten zijn € 849.000 hoger dan begroot. De kosten voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne bedragen € 680.000. De kosten voor de crisis nood opvang zijn gelijk aan de opbrengsten en bedragen € 165.000.

620 Wijkteams

De kosten van het eerstelijns loket WMO vallen € 91.000 lager uit dan begroot. In 2022 heeft een terugbetaling subsidie voor onafhankelijke cliëntondersteuners over 2021 plaatsgevonden van € 80.000.

630 Inkomensregeling

Lasten:

De lasten zijn € 294.000 hoger dan werd verwacht. De voornaamste oorzaak betreft de hogere kosten voor bijzondere bijstand. Er is op dit onderdeel € 395.000 meer uitgegeven dan begroot. Dit is een gevolg van de uitvoering van de "regeling energietoeslag". We hebben echter ook uit het gemeentefonds, via de decembercirculaire 2022, € 374.000 extra middelen ontvangen voor deze regeling. Dat compenseert het nadeel bijna geheel.

Verder is er nog sprake van een aantal kleinere (voordelige) verschillen. We hebben door een lager aantal aanvragen minder uitgegeven aan inkomensvoorzieningen € 34.000 en minder uitgegeven aan bijstand voor zelfstandigen € 49.000. We hebben bovendien minder belasting kwijtgescholden, het gaat om € 39.000. Dit is een gevolg van minder aanvragen en een hoger aantal afwijzingen omdat er sprake is "vermogen".

Baten:

Er is geen sprake van een grote afwijking ten opzichte van het begrote bedrag.

660 Maatwerkvoorziening (Wmo)

Dit taakveld betreft Wmo-voorzieningen zoals rolstoelen, hulpmiddelen, vervoer en woningaanpassingen. Op dit taakveld is een voordeel van € 121.000 gerealiseerd. Vooral in het laatste kwartaal van 2022 is er een hogere uitstroom van cliënten geweest dan instroom van klanten. De verwachte stijging heeft hierdoor niet plaatsgevonden, waardoor dit voordeel incidenteel is behaald.

671 Maatwerkvoorzieningen 18+

Dit taakveld betreft voor het grootste gedeelte de Wmo-voorzieningen zoals huishoudelijke hulp, dagbesteding, vervoer en begeleiding. Ten opzichte van de begroting is op dit taakveld totaal een incidenteel voordeel van € 466.000 gerealiseerd.

Lasten:

Huishoudelijke hulp, dagbesteding, vervoer en begeleiding

Er is een positief resultaat bij huishoudelijke hulp en begeleiding van € 179.000 behaald, doordat er minder zorguren zijn afgenomen dan werd verwacht tijdens de bestuursrapportage. Er is een daling van zorguren in het laatste kwartaal waarneembaar van 1,8% voor huishoudelijke hulp en 2,5% voor begeleiding in 2022. Daarnaast is sprake van lagere vervoerskosten van € 50.000. Er zijn ruim 8% minder vervoerspanssen afgegeven. Als laatste zien we dat er minder PGB's zijn afgegeven dan verwacht. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 189.000. In totaal een voordeel van € 418.000.

Schuldhelpverlening

Schuldhelpverlening € 21.000 voordelig.

De uitgaven voor schuldhelpverlening zijn € 21.000 lager dan begroot doordat de aantallen iets lager waren dan begroot en de externe partij voor schuldhelpverlening heeft in zijn tarieven geen prijsverhoging doorberekend.

Restant betreft diverse geringe voordelige afwijkingen.

Baten:

Er zijn lager opbrengsten gerealiseerd van € 68.000. Dit komt, omdat we minder zorguren dan wel cliënten hebben gehad en hierdoor de eigen bijdrage lager is uitgevallen dan ten tijde van de begroting was verwacht. Het gaat om een bedrag van € 72.000.

Restant verschil van € 4.000 betreft diverse nadelige afwijkingen.

681 Geëscaleerde zorg 18+

Het taakveld Geëscaleerde zorg 18+ kent een positief resultaat van € 575.000. Dit resultaat is vooral ontstaan door de afrekening van Beschermd wonen over 2022 en 2021. Ook voor 2022 is de verwachting dat de uitname uit het gemeentefonds minder is dan de kostendaling als gevolg van de uitstroom uit beschermd wonen.

710 Volksgezondheid

Op taakveld 710 Volksgezondheid is een voordeel gerealiseerd van € 44.000. De belangrijkste oorzaken van het voordeel betreffen:

- Huuropbrengsten MFA's De Wijk en Ruinerwold (€ 16.000).
- Bij de begroting is geen rekening gehouden met de btw-compensatiefonds die terug te vragen is in verband met de samenwerking met de GGD (€ 16.500).
- Middelen voor activiteiten Aan de slag met preventie en watertappunten ontvangen (€ 9.000).

08 De Wolden actief en opgeruimd

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
		voor wijz.	na wijz.		
210 Verkeer en vervoer	15	28	28	25	3
510 Sportbeleid en activering	382	321	321	331	-10
520 Sportaccommodaties	1.623	1.936	1.887	1.614	273
730 Afval	1.921	1.745	1.893	2.070	-178
Lasten programma	3.940	4.030	4.129	4.040	89

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
		voor wijz.	na wijz.		
210 Verkeer en vervoer	15	28	28	-3	-31
510 Sportbeleid en activering	85	0	0	38	38
520 Sportaccommodaties	366	253	253	222	-30
730 Afval	2.684	2.178	2.326	2.576	250
Baten programma	3.150	2.459	2.607	2.833	226

Resultaat	-790	-1.571	-1.521	-1.207	315
------------------	-------------	---------------	---------------	---------------	------------

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	135	100	100	100	0
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-655	-1.471	-1.421	-1.107	315

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	0	0	0
Onttrekkingen:	100	100	0
Reserve verbouw VVR Ruinerwold			
- Afschrijving kleedgelegenheid VVR	10	10	0
Dekkingsreserve kunstgrasvelden			
- Afschrijving kunstgrasvelden	90	90	0
	100	100	0

Toelichting resultaat:

210 Verkeer en vervoer

In 2022 zijn er afgerond € 25.000 aan kosten gemaakt voor de aanpak van zwerfvuil. Hier staat een zwerfafvalvergoeding van het Afvalfonds Verpakkingen tegenover. Het restant wordt overgeheveld naar het volgende boekjaar. In 2022 zijn de opbrengsten van € 28.000 op taakveld 730 Afval geboekt in plaats van op taakveld 210 Verkeer en vervoer waardoor er nu een negatief saldo is ontstaan op taakveld 210.

510 - Sportbeleid en activering

De lasten zijn € 10.000 nadeliger dan begroot. Er zijn extra subsidies verleend voor het lokale Sportakkoord.

De baten zijn € 38.000 voordeliger dan begroot. In 2022 hebben € 38.000 ontvangen voor de uitvoering van het lokaal sportakkoord. Deze waren niet begroot. De genoemde middelen zijn evenredig uitgekeerd aan de vijf kernen met een lokaal Sportakkoord.

520 - Sportaccommodaties

Lasten:

De lasten zijn € 274.000 lager dan begroot. Dit is een gevolg van een aantal grotere over- en onderschrijdingen. De overschrijdingen bestaan uit hogere exploitatielasten van de gymlokalen en sporthallen. Dit is voornamelijk een gevolg van hogere kosten voor gasverbruik en schoonmaak, in totaal is dit € 141.000. De exploitatielasten van de sportparken en tennisparken zijn € 36.000 lager dan begroot.

De kapitaallasten zijn circa € 357.000 lager dan begroot. De oorzaak is de vrijval van de geraamde kapitaallasten van het Huus veur Sport en Cultuur. Omdat de bouw nog niet is voltooid ontstaan er nog geen kapitaallasten in 2022. Er is ook nog sprake van een aantal kleinere overschrijdingen, deze zijn € 22.000 (voordelig).

Baten:

De baten zijn € 30.000 nadeliger dan begroot. De lagere inkomsten zijn onder andere ontstaan doordat er minder inkomsten aan huur van gebouwen en kantines zijn ontvangen. Ook de hoeveelheid ontvangen rijksmiddelen is lager dan begroot. Daarentegen is er afgelopen jaar een schadevergoeding ontvangen in verband met lekkage voor de sporthal de Wijk. Bij het opstellen van de kadernota komen we erop terug of deze verhoging incidenteel of structureel moet zijn.

730 - Afval

In 2022 is er per saldo een voordeel van € 72.000 gerealiseerd.

De lasten zijn afgerond € 178.000 nadelig:

1. De inzameling- en verwerkingskosten van diverse soorten afval zijn ten opzichte van de begroting € 57.000 voordelig. Dit komt met name doordat er minder tonnage is ingezameld.
2. Door een gemiddelde hogere marktprijs van oud papier vallen de inzamelkosten € 78.000 lager uit dan begroot. Bij een hogere marktprijs blijft er na aftrek van de kosten van de inzamelaar meer geld over voor de vergoeding van de betrokken vrijwilligersorganisaties en hoeft de gemeente daarom minder aan te vullen.
3. In 2022 is er verpakkingsmateriaal afgekeurd waardoor de afkeurkosten € 16.000 lager uitvallen ten opzichte van de gewijzigde begroting.
4. De kosten voor het inzamelen van sloophout zijn € 29.000 lager ten opzichte van de begroting. Dit komt doordat het tarief voor sloophout lager was ten opzichte van 2021 en dat er minder tonnages is binnengekomen.
5. De kosten voor het composteerterrein zijn € 185.000 hoger uitgevallen ten opzichte van de begroting. De oorzaak is dat er meer tonnages is afgeleverd. Een deel hiervan is doorbelast aan huishoudelijk afval.
6. De storting in de voorziening is € 147.000 hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting.
7. Doorbelasting van de interne uren is € 7.000 hoger uitgevallen ten opzichte van de gewijzigde begroting.
8. Diverse overige posten geven nog een nadelig verschil van € 19.000.

De baten zijn € 250.000 voordelig:

1. Door areaal uitbreiding en een groter aantal ledigingen is de reinigingsheffing en afvalstoffenheffing €37.000 hoger uitgevallen ten opzichte van de gewijzigde begroting.
2. Er is nog geen afrekening ontvangen voor de vergoeding oud ijzer. De vergoeding voor oud ijzer is afhankelijk van de marktprijs en de hoeveelheid en kan hierdoor fluctueren. Ten opzichte van de gewijzigde begroting zit hier een nadeel op van €50.000.
3. Door de gemiddelde hogere marktprijs van oud papier is de verkoop € 21.000 hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting.
4. Vanaf 2022 ontvangen we voor het eerst een vergoeding voor matrassen. Dit zorgt voor een voordeel van € 8.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting.
5. In 2022 is er minder ingezameld verpakkingsmateriaal afgekeurd dan vooraf verwacht waardoor de opbrengsten € 15.000 hoger uitvallen ten opzichte van de gewijzigde begroting.
6. We ontvangen tot 2023 jaarlijks een bedrag van het Afvalfonds Verpakkingen voor de aanpak van zwerfvuil. In 2022 was de hoogte € 28.000. Deze opbrengsten behoren op taakveld 210 Verkeer en vervoer.
7. De opbrengsten voor het composteerterrein zijn € 185.000 hoger uitgevallen doordat er meer materialen zijn afgevoerd. De opbrengsten zijn gelijk aan de kosten en zijn per saldo nul.
8. Diverse overige posten geven nog een voordelig verschil van € 6.000.

09 Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabellen geven wij een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en lichten we de verschillende onderdelen in het kort verder toe.

Tabel algemene dekkingsmiddelen

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	voor wijz.		na wijz.		rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
050 Treasury	217	261	227	304	-78
061 OZB woningen	137	120	120	167	-47
062 OZB niet-woningen	63	63	63	66	-3
064 Belastingen overig	127	129	129	132	-4
070 Algemene uitkeringen en overige ui	0	789	1.576	0	1.576
340 Economische promotie	176	179	179	184	-5
Lasten programma	720	1.541	2.293	852	1.440

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	voor wijz.		na wijz.		rekening
	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
050 Treasury	1.115	945	862	908	45
061 OZB woningen	3.285	3.355	3.355	3.414	60
062 OZB niet-woningen	1.393	1.448	1.448	1.469	20
064 Belastingen overig	0	0	0	0	0
070 Algemene uitkeringen en overige ui	36.662	37.283	41.767	42.492	726
340 Economische promotie	408	515	515	606	91
Baten programma	42.863	43.546	47.946	48.889	942

Resultaat	42.143	42.005	45.654	48.036	2.382
------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	-70	0	32	32	0
Saldo (- = tekort / + = overschot)	42.073	42.005	45.686	48.068	2.382

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Toevoegingen:	0	0	0
Onttrekkingen:	32	32	0
Reserve overheveling budgetten			
Kwaliteitsborging BWT	15	15	
Vorbereiding inburgeringsstelsel	17	17	
	32	32	0

Toelichting baten en lasten:**0.50 - Treasury**Lasten:

De lasten zijn € 78.000 hoger dan geraamd. Door de goede financiële positie was het niet nodig om kasgeldleningen aan te trekken. Hierdoor hebben we een voordeel gerealiseerd van € 20.000. Door de lagere rentekosten hebben we minder rente kunnen toerekenen aan de investeringen. Dit leidt samen met een aantal kleinere verschillen tot een nadeel van € 98.000. Overigens heeft dit eenzelfde voordelig effect op de rente toerekening aan investeringen.

Baten:

De ontvangen rente is € 45.000 hoger dan werd verwacht. Dit is voornamelijk ontstaan door hogere rente kort geld € 57.000. Enerzijds door de renteverhogingen van de ECB en anderzijds doordat er een langlopende lening is aangetrokken die niet per direct benodigd was. De renteopbrengsten vanuit de leningen van de stichting Stimuleringsfonds SVN waren € 12.000 hoger dan begroot. Ook hier is sprake van een volume effect (meer leningen verstrekt) en een prijseffect (hogere rentevergoeding door stijgende rente). Het dividend van BNG was € 26.000 lager dan begroot doordat in 2022 een correctie van het dividend 2019 van de BNG heeft plaatsgevonden.

0.61/0.62 - Onroerende zaakbelastingen (woningen en niet-woningen)Lasten:

De lasten zijn € 50.000 hoger dan geraamd. De oorzaak zijn de hogere kosten voor de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken. Voor het doen van een 0-meting voor de vergunningsvrije bouwwerken hebben we extra werkzaamheden verricht. Hierdoor zijn meer opbrengsten OZB gegenereerd.

Baten:

De geraamde opbrengst van de OZB was € 4.803.000. Uiteindelijk hebben we € 4.883.000 ontvangen. Het voordelige verschil bedraagt € 80.000. De oorzaak is onder meer ontstaan door de 0-meting.

0.70 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefondsLasten:

Uit de circulaire van het gemeentefonds blijkt vaak dat wij voor extra door ons uit te voeren taken, ook extra middelen ontvangen. Deze middelen worden in afwachting van nadere besluitvorming over de besteding van deze middelen, eerst "geparkeerd" op dit taakveld. In 2022 hebben we niet alle middelen kunnen besteden. Het resterende deel € 1.576.000 valt vrij in het rekeningresultaat. Een deel van het voordeel wordt ook gebruikt als dekking van uitgaven elders in de begroting. Een voorbeeld is de uitvoering van de regeling energietoeslag. In programma Gezond Meedoen in De Wolden is sprake van een overschrijding door de uitvoering van die regeling. De dekking van die overschrijding is aanwezig binnen de Algemene dekkingsmiddelen.

Baten:

Boven op het geraamde bedrag van ± € 41,8 miljoen is € 726.000 (± 1,7%) *incidenteel* meer ontvangen. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat bij de decembercirculaire 2022 de uitkering afgerond € 727.000 positief is bijgesteld. Verder was er nog sprake van een aantal kleinere voor- en nadelige mutaties uit de jaren 2020 en 2021. Deze hadden per saldo geen invloed op het totaal.

In de jaarrekening 2022 zijn de coronacompensatiemiddelen (inkomstenderving) over 2021 verwerkt. Op dit moment is de verdeling/toekenning van de compensatie per gemeente over 2022 nog niet bekend. We kunnen dus nog geen nauwkeurige en betrouwbare schatting/berekening maken van het bedrag waarop wij over 2022 aanspraak kunnen maken. Het financiële effect van deze onderdelen/ maatregelen uit het aanvullende compensatiepakket 2022 verwerken we in de jaarrekening 2023.

3.40 - Economische promotie (forensen- en toeristenbelasting)Lasten:

Er zijn geen grote afwijkingen.

Baten:

De baten zijn € 91.000 hoger dan werd geraamd. De oorzaak is de hogere opbrengst van de toeristenbelasting. Bij de opmaak van de jaarrekening is voor de toeristenbelasting een nog te ontvangen bedrag van € 387.000 opgenomen. Dit komt overeen met de begrote opbrengst 2022. In 2023 vindt de afrekening van de geïnde belasting in 2022 plaats. In 2022 heeft de definitieve aanslagoplegging 2021 plaatsgevonden. De hogere opbrengst ten opzichte van de laatste bijstelling is veroorzaakt door afrekeningen 2021 in het laatste kwartaal 2022.

10 Overhead

Inleiding

Onder overhead verstaan we de kosten die gericht zijn op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hierbij moet gedacht worden aan (loon)kosten van bijvoorbeeld de directie en de eigen (staf)afdelingen, verder vallen de kosten voor de administratie, automatisering en huisvesting onder de overhead.

Verbonden partijen

Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen

De taken voor de sturing en ondersteuning van het primaire proces zijn ondergebracht bij de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen. Deze gemeenschappelijke regeling heeft als doel de bedrijfsvoeringsorganisatie achter het primaire proces op een kwalitatief goede en doelmatige wijze vorm te geven. De bijdrage van de gemeente voor het uitvoeren van deze taken worden geraamd onder het taakveld overhead.

De totale kosten die in eerste instantie worden verantwoord op het onderdeel Overhead, kunnen worden gesplitst in:

- (loon)kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, en
- (loon)kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden, grondexploitaties en investeringen.

De kosten vermeld onder b. worden intern doorbelast c.q. toegerekend aan de diverse taakvelden, investeringen en bouwgrondexploitaties door deze op het onderdeel 'Overhead' tegen te boeken. De kosten onder a maken deel uit van de overhead.

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	voor wijz.		na wijz.		rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
040 Overhead	7.521	7.790	7.834	8.125	-291
Lasten programma	7.521	7.790	7.834	8.125	-291

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	voor wijz.		na wijz.		rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
040 Overhead	68	20	32	57	25
Baten programma	68	20	32	57	25

Resultaat	-7.453	-7.770	-7.802	-8.068	-266
------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-------------

Toevoeging (-)/onttrekking (+) reserves	0	0	0	0	0
Saldo (- = tekort / + = overschot)	-7.453	-7.770	-7.802	-8.068	-266

Toelichting mutaties reserves	Begroot incl. wijz.	Werkelijk	Saldo
Toevoegingen:	0	0	0
Onttrekkingen:	0	0	0
	0	0	0

Toelichting

Zoals hiervoor aangegeven worden de kosten gemaakt voor overhead, centraal verantwoord. Hieronder valt onder meer de bijdrage aan de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen. Ook enkele andere kostenplaatsen worden hieronder verantwoord.

In totaal bedraagt het saldo op het onderdeel 'Overhead' gezamenlijk een bedrag van € 8.069.000 e.e.a. als volgt gespecificeerd.

Kostenplaats <i>bedragen in Euro's</i>	Begrote saldi (- = nadelig + = voordelig)	Werkelijke saldi (- = nadelig + =voordelig)	Saldo Begroot Werkelijk (N = nadelig V =voordelig)	Saldo mutaties reserves (mutatie)
1. Bijdrage SWO	-6.940.000	-7.254.000	N 314.000	
2. Bedrijfsvoering algemeen	-0	-0	V 0	
3. Gemeentesecretaris	-172.000	-181.000	N 9.000	
4. Gemeentehuis Zuidwolde	-533.000	-519.000	V 14.000	
5. Openbare werken Zuidwolde	-34.000	-34.000	N 0	
6. Gemeentewerf de Vos van Steenwijklaan Hoogeveen	-57.000	-12.000	V 45.000	
7. Bezwaar en beroep	-15.000	-8.000	V 7.000	
8. Communicatie	-51.000	-61.000	N 10.000	
Totaal	-7.802.000	-8.069.000	N 267.000	

Hieronder staat een toelichting op de grootste verschillen tussen de begrote saldi en de werkelijke saldi.

1 - Bijdrage Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen

De werkelijke bijdrage 2022 aan de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen bedraagt € 18.818.000. Begroot was een bedrag van € 18.364.000.

Tegenover de bijdrage aan de SWO staat een doorbelasting aan de diverse taakvelden, investeringen en bouwgrondexploitaties van de directe interne kosten van € 11.383.000. Het vermelde bedrag van rond € 7.254.000 betreft het saldo aan indirecte interne kosten (overhead). Per saldo bedraagt het nadeel, rekening houdend met de urentoerekening aan projecten en fiscale verrekeningen, € 314.000.

Een verdere uitsplitsing en berekening van deze bijdrage is terug te vinden in de eigen jaarrekening 2022 van de SWO. Hier wordt dan ook volstaan met daarnaar te verwijzen.

6 - Gemeentewerf de Vos van Steenwijklaan Hoogeveen.

Het voordeel bedraagt € 45.000. Dit betreft de door de gemeente te betalen huur voor het gebruik van de gemeentewerf aan de Vos van Steenwijklaan. De huur is betaald maar is verwerkt in de bijdrage aan de SWO.

11 Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' in werking getreden. Op basis hiervan zij wij met ingang van 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig, voor zover wij met onze activiteiten een onderneming voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb) drijven. Dit heeft tot gevolg dat elk jaar dient te worden beoordeeld of de gemeente ondernemingsactiviteiten verricht.

Tabel heffing Vennootschapsbelasting

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>		voor wijz.	na wijz.		
090 Vennootschapsbelasting (VpB)	-3	15	15	-1	16
Lasten programma	-3	15	15	-1	16

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/- rekening
<i>Bedragen x € 1.000</i>		voor wijz.	na wijz.		
090 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
Baten programma	0	0	0	0	0
Resultaat	3	-15	-15	1	16

Toelichting lasten en baten

Lasten:

De verwachting was dat we in 2022 een aanslag vennootschapsbelasting zouden krijgen van € 15.000. We hebben in 2022 een voorlopige aanslag ontvangen van € 11.000 over 2022. Daarnaast hebben we de aangifte 2020 ingediend in 2022. Omdat we voor de VPB geen winst hebben gemaakt in 2020 hebben we het voorschot wat we hebben betaald in 2020 van € 12.000 terugontvangen. Per saldo hebben we € 1.000 ontvangen wat uiteindelijk leidde tot een voordeel van € 16.000.

Baten:

In 2022 was geen sprake van geraamde en gerealiseerde baten.

12 Onvoorzien

In onderstaande tabellen geven wij een overzicht van het verloop van de post onvoorziene uitgaven in 2022 en lichten we de verschillende onderdelen in het kort toe.

Tabel Onvoorzien

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	Bedragen x € 1.000		voor wijz.	na wijz.	rekening
080 Overige baten en lasten	0	390	1.836	0	1.836
Lasten programma	0	390	1.836	0	1.836

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	Bedragen x € 1.000		voor wijz.	na wijz.	rekening
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
Baten programma	0	0	0	0	0

Resultaat	0	-390	-1.836	0	1.836
------------------	----------	-------------	---------------	----------	--------------

Begroting 2022 voor wijziging

In de primitieve begroting 2022 was voor onvoorziene uitgaven, inclusief het saldo baten en lasten, € 390.000 nadelig geraamd. Dit bedrag was als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Bedrag	Saldo
Start- en incidentele subsidies	10.000	
Post onvoorziene uitgaven B&W	20.000	
Totaal onvoorzien		30.000
Stelposten nieuw beleid (lening Apollohuis)	0	
Stelpost kapitaallasten nieuwe investeringen	42.000	
Totaal stelposten		42.000
Begrotingssaldo (voordelig)	319.000	
Totaal begrotingssaldo		319.000
Totaal		390.000

Begroting 2022 ná wijziging

In het begrotingsjaar 2022 zijn 7 begrotingswijzigingen verwerkt.

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in het gebruik/verloop van het geraamde bedrag voor onvoorziene uitgaven.

Overzicht begrotingswijzigingen 2022

Wijz.	Raad	Onvoor- zien	Stel- posten	Begrotings- saldo	Toelichting
		30.000	42.000	319.000	Oorspronkelijke begroting 2022
1	4-11-2021	-	-	-266.000	Verwerking mutaties besluit begroting 2022
2	4-11-2021	-	-	937.000	Bijstelling septembercirculaire 2021
3	4-11-2021	-	-	-4.000	Beheervergoeding uitvoering SvN leningen

Wijz.	Raad	Onvoor- zien	Stel- posten	Begrotings- saldo	Toelichting
4	17-02-2022	-	-	-0	Aanvullend krediet fietspad Linderweg Zuidwolde
5	17-02-2022	-	-	-0	Vorbereidingskrediet verkeerssituatie Blijdenstein
18	29-09-2022	-	-	575.000	Verwerking mutaties Bestuursrapportages 2022
19	22-12-2022	-	-	204.000	Mutaties decemberbijstelling incl. septembercirculaire 2022
		30.000	42.000	1.764.000	

Het begrotingsbedrag na wijziging kan als volgt worden gespecificeerd:

- Onvoorzien voor start- en incidentele subsidies	€	10.000
- Onvoorzien uitgaven college B&W	-	20.000
- Stelposten	-	<u>42.000</u>
Subtotaal	€	72.000
Begrotingssaldo voordelig	-	<u>1.764.000</u>
Dit resulteert in een voordelig verschil van	€	<u>1.836.000</u>

13 Mutaties reserves

In onderstaande tabellen geven wij een overzicht van de mutaties in de reserves en lichten we de verschillende onderdelen in het kort toe.

Tabel Mutaties reserves

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>voor wijz.</i>	<i>na wijz.</i>	<i>rekening</i>
011 Mutaties reserves	709	6	2.156	2.072	84
Lasten programma	709	6	2.156	2.072	84

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2021	2022	2022	2022	begroting -/-
	<i>Bedragen x € 1.000</i>		<i>voor wijz.</i>	<i>na wijz.</i>	<i>rekening</i>
011 Mutaties reserves	2.043	630	1.403	1.061	-342
Baten programma	2.043	630	1.403	1.061	-342

Resultaat	1.334	624	-753	-1.011	-258
------------------	--------------	------------	-------------	---------------	-------------

Totaaloverzicht rekening 2022 onttrekking/toevoeging reserves

Omschrijving	Toevoeging(N)	Onttrekking(V)	Saldo
Programma 01 - Gastvrij, initiatiefrijk, etc.	0	248	248 V
Programma 02 - Een veilig thuis	0	80	80 V
Programma 03 - Duurzaam leven	896	162	734 N
Programma 04 - Onderneemt	3	17	14 V
Programma 05 - Aantrekkelijk en aangesloten	0	177	177 V
Programma 06 - Ontwikkelt met kleur en talent	129	245	116 V
Programma 07 - Gezond meedoen	1.044	0	1.044 N
Programma 08 - Actief en opgeruimd	0	100	100 V
Programma 09 - Financiën en overige	0	32	32 V
Totaal	2.072	1.061	1.011 N

Toelichting

De mutaties in de reserves zijn ingevolge het Besluit Begroting en Verantwoording per programma vermeld en toegelicht. Ook bij de toelichting op de balans wordt het verloop van de reserves nader toegelicht.

In totaal is op dit onderdeel sprake van een nadeel ter grootte van € 1.011.000.

Mutaties met de reserves per programma

Hieronder zijn de mutaties met de reserves per programma weergegeven.

Mutatie reserves ten opzichte van de begroting	
Programma 1: DWD gastvrij, initiatiefrijk en stimulerend	
lagere onttrekking algemene reserve primaire begroting	-65

Mutatie reserves ten opzichte van de begroting	
lagere onttrekking algemene reserve m.b.t. Initiatiefrijjk	-53
<i>Programma 3: Duurzaam leven in DWD</i>	
lagere onttrekking algemene reserve primaire begroting	-169
hogere toevoeging actualisatie bestemmingsplannen	-50
<i>Programma 4: DWD onderneemt</i>	
lagere onttrekking algemene reserve primaire begroting	-35
lagere toevoeging verkoop bibliotheek	131
hogere storting reserve co-financiering leader plattelandsontwikkeling	-3
<i>Programma 6: Ontwikkelt met kleur en talent</i>	
lagere onttrekking algemene reserve primaire begroting	-15
Totaal	-/- € 258

Overzicht incidentele baten en lasten

Notitie structurele en incidentele baten en lasten

Op grond van de BBV-voorschriften moet in de jaarrekening in het overzicht van baten en lasten o.a. opgenomen worden:

- een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen;
- een overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Voorbeelden van incidentele baten en lasten zijn in ieder geval:

- Afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren.
- Verkoop van gemeentelijke eigendommen.
- Boekwinst of -verlies bij verkoop van geactiveerde investeringen is een éénmalige baat of last.
- Schade aan of verloren gaan van gemeentelijke eigendommen.
- Schade aan gemeentelijke eigendommen valt onder de incidentele lasten. De verzekeringsuitkeringen vallen onder de incidentele baten.

Toelichting:

De hieronder vermelde incidentele baten en lasten betreffen schadekosten en schadevergoedingen, eenmalige lasten ten laste van reserves, gerealiseerde verkoopopbrengsten/grondexploitatie en de incidentele reservemutaties. Deze vallen onder de incidentele baten lasten conform Notitie BBV.

Programma	Omschrijving / Taakveld	Baten (€)	Lasten (€)
3.	Schadekosten		7.000
3.	Schadevergoedingen	2.000	
4.	Verkoop grond	25.000	
5.	Schadekosten		9.000
5.	Schadevergoedingen	10.000	
6.	Schadekosten		4.000
8.	Schadekosten		3.000
8.	Schadevergoedingen	41.000	
10.	Schadekosten		10.000
10.	Schadevergoedingen	7.000	
10.	Mutatie reserves		258.000
	Totaal	85.000	291.000

De structurele afwijkingen die doorwerken naar 2022 en volgende jaren nemen we mee in tussentijdse rapportage (bestuursrapportage) en de begroting 2022 en 2023. Bij de structurele afwijkingen denken we bijvoorbeeld aan lagere kosten voor rampenbestrijding.

De baten en lasten van het gemeentefonds, de uitvoering van de sociale regelingen en op het terrein van het sociaal domein, zoals minimabeleid, participatiebudget en de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning beschouwen we niet als incidenteel. Voor deze baten en lasten bepalen we elk jaar op basis van een circulaire of een beschikking van het Rijk een raming.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Taakvelden	Lasten		Baten		SalDI	
	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
010 Bestuur	1.977.570	2.733.137	0	-511.250	1.977.570	2.221.887
011 Mutaties reserves	2.155.852	2.071.938	-1.403.320	-1.061.226	752.532	1.010.712
020 Burgerzaken	974.691	923.629	-327.006	-336.315	647.685	587.314
030 Beheer overige gebouwen en gronden	169.192	127.084	-225.355	-61.385	-56.163	65.699
040 Overhead	7.833.646	8.124.640	-31.819	-56.797	7.801.827	8.067.843
050 Treasury	226.623	304.337	-862.297	-907.644	-635.674	-603.307
061 OZB woningen	119.583	166.644	-3.354.603	-3.414.246	-3.235.020	-3.247.602
062 OZB niet-woningen	62.961	65.652	-1.448.376	-1.468.716	-1.385.415	-1.403.064
064 Belastingen overig	128.634	132.225	0	0	128.634	132.225
070 Algemene uitkeringen en overige ui	1.575.749	0	-41.766.518	-42.492.353	-40.190.769	-42.492.353
080 Overige baten en lasten	1.835.679	0	0	-457	1.835.679	-457
090 Vennootschapsbelasting (VpB)	15.000	-1.157	0	0	15.000	-1.157
110 Crisisbeheersing en brandweer	1.484.220	1.458.929	-1.265	-851	1.482.955	1.458.078
120 Openbare orde en veiligheid	781.137	722.574	-101.116	-3.421	680.021	719.153
210 Verkeer en vervoer	3.345.716	3.429.044	-52.132	-81.559	3.293.584	3.347.485
220 Parkeren	1.370	12.204	-3.955	-6.788	-2.585	5.416
250 Openbaar vervoer	15.437	17.582	0	0	15.437	17.582
310 Economische ontwikkeling	403.724	373.758	0	-361	403.724	373.397
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	25.654	26.600	-20.355	-20.355	5.299	6.245
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	84.864	85.272	-4.207	0	80.657	85.272
340 Economische promotie	179.030	183.618	-514.520	-605.568	-335.490	-421.950
410 Openbaar basisonderwijs	273.281	288.019	0	0	273.281	288.019
420 Onderwijshuisvesting	889.871	1.059.690	-46.108	-229.645	843.763	830.045
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.367.307	1.202.516	-310.294	-234.730	1.057.013	967.786
510 Sportbeleid en activering	320.750	330.785	0	-37.717	320.750	293.068
520 Sportaccommodaties	1.887.382	1.614.047	-252.898	-222.441	1.634.484	1.391.606
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	401.865	457.335	-47.750	-114.520	354.115	342.815
540 Musea	123.078	121.405	0	-3.134	123.078	118.271
550 Cultureel erfgoed	60.465	62.638	0	-4.377	60.465	58.261
560 Media	554.454	517.629	-100.000	-100.000	454.454	417.629
570 Openbaar groen en (openlucht) recrea	2.402.545	2.413.803	-5.484	-10.769	2.397.061	2.403.034
610 Samenkracht en burgerparticipatie	3.049.925	3.795.902	-1.538.023	-2.608.920	1.511.902	1.186.982
620 Wijkteams	563.822	467.560	0	-4.680	563.822	462.880
630 Inkomensregelingen	5.868.576	6.162.803	-3.765.451	-3.753.366	2.103.125	2.409.437
640 Begeleide participatie	1.783.591	1.794.734	-122.685	-105.158	1.660.906	1.689.576
650 Arbeidsparticipatie	665.026	695.159	0	-2.603	665.026	692.556
660 Maatwerkvoorziening (WMO)	945.367	852.661	0	-27.847	945.367	824.814
671 Maatwerkdienstverlening 18+	5.637.807	5.103.943	-225.000	-156.722	5.412.807	4.947.221
672 Maatwerkdienstverlening 18-	4.614.235	4.400.560	0	0	4.614.235	4.400.560

681 Geëscaleerde zorg 18+	240.443	216.922	-650.000	-1.193.191	-409.557	-976.269
682 Geëscaleerde zorg 18-	657.161	675.907	0	0	657.161	675.907
710 Volksgezondheid	1.046.343	1.044.827	-20.000	-61.948	1.026.343	982.879
720 Riolering	1.614.626	1.676.877	-2.734.867	-2.743.849	-1.120.241	-1.066.972
730 Afval	1.892.611	2.070.254	-2.326.350	-2.576.268	-433.739	-506.014
740 Milieubeheer	1.317.460	1.288.920	-14.347	-78.027	1.303.113	1.210.893
750 Begraafplaatsen en crematoria	259.613	243.016	-212.251	-223.566	47.362	19.450
810 Ruimtelijke ordening	698.603	755.710	-103.822	-184.731	594.781	570.979
820 Grondexploitatie (niet-bedrijvende)	746.767	341.839	-713.732	-217.941	33.035	123.898
830 Wonen en bouwen	3.446.157	1.250.061	-3.419.557	-1.070.583	26.600	179.478
Resultaat	66.725.463	61.863.232	-66.725.463	-66.996.025	0	-5.132.793

SISA-bijlage

Overige gegevens

Bestemming rekeningresultaat

De rekening van Lasten en Baten van 2022 sluiten we af met een positief resultaat van afgerond € 5.133.000.

Voor de bestemming van dit bedrag is op grond van de BBV-voorschriften nog expliciete besluitvorming van de raad nodig.

Met de raad is de afspraak gemaakt om mogelijke incidentele overschotten/tekorten bij bestemming van het rekeningresultaat te storten in/te onttrekken uit de algemene reserve.

Onderwerp	Bedrag
Huus veur Sport en Cultuur in Zuidwolde (HSC)	€ 319.000
Stichting OCO Vaststelling subsidie Stichting Onafhankelijke Cliëntondersteuning De Wolden	€ 80.000
Uitvoering Initiatiefrijk De Wolden	€ 60.500
Noodfonds energielasten dorpshuizen en verenigingen	pm
Herinrichting bibliotheek Ruinerwold en Ruinen	€ 45.000
Bestemmen budget jaarrekeningresultaat 2022 voor toekomstbestendige bedrijventerreinen Pilot Ruinerwold	€ 20.000
Vorming Bestemmingsreserve Vitale vakantie parken	€ 679.000
Vorming Bestemmingsreserve Ontheemden (restant nieuwkomers 39.000 en opvang vluchtelingen/Oekraïners € 121.000)	€ 160.000
Duurzaamheidssubsidie starters in 2025 en 2026 € 20.000 per jaar.	€ 40.000
Doorontwikkeling integrale ondersteuning aan kinderen en gezinnen in het sociaal domein 2024 en 2025	€ 60.000
Storting in Transitiefonds Toekomstgerichte landbouw	€ 250.000
TOTAAL ten laste van rekeningresultaat 2022	1.713.500+pm

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

BIJLAGE(N) behorende bij de Jaarstukken 2022 De Wolden

Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Bijlage bij de jaarrekening 2022 betreffende de verantwoording interbestuurlijk toezicht 2022 over de medebewindstaken 2021

Algemeen

Landelijk is een aantal fundamentele wijzigingen doorgevoerd, als het gaat om het toezicht tussen de verschillende bestuurslagen. Deze wijzigingen hebben hun grondslag in de Wet revitalisering generiek toezicht. Naar aanleiding hiervan is, na overleg met de Drentse gemeenten, door de provincie een beoordelingskader opgesteld. Aan de hand van dit kader wil de provincie invulling geven aan haar toezichthoudende taak. Dit beoordelingskader heeft betrekking op de domeinen financiën, monumentenzorg, huisvesting statushouders en archief.

Aan de hand van een door de provincie opgesteld model, dat dient als verantwoordingsdocument vanuit de gemeente richting provincie, passen de gemeenten een vorm van 'zelfbeoordeling' toe. Dit geldt voor alle eerdergenoemde domeinen exclusief financiën, waarvoor een afwijkend verantwoordingsregime geldt. Als moment waarop de verantwoording plaatsvindt, is aansluiting gezocht bij het moment waarop de jaarrekening bij de gemeenten wordt opgesteld.

Bijgevoegd zijn de ingevulde verantwoordingsdocumenten voor het jaar 2022 interbestuurlijk toezicht 2022 over de medebewindstaken 2021.

Verantwoording interbestuurlijk toezicht jaarrekening 2022 medebewindstaken 2021

Omgevingsrecht	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Er is een bestuurlijk vastgestelde zelfevaluatie	Oranje	Het programma vergunningverlening, toezicht en handhaving 2021 is wel ontvangen maar de zelfevaluatie niet.
Er is een bestuurlijk vastgesteld verbeterplan	Oranje	Het blijven monitoren is ingebed in de organisatie.
Vanaf 1-1-2015: er is een bestuurlijke vastgestelde eindmeting	Groen	In 2016 is de Verordening kwaliteit VTH De Wolden vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat we gaan voldoen aan de kwaliteitscriteria. Hierbij is aangesloten bij een Drentse verordening. M.a.w. alle gemeenten en provincie hebben exact dezelfde verordening vastgesteld.
Is er reden voor extra aandacht?		Nee

Ruimtelijke Ordening	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Gemeente beschikt over actuele bestemmingsplannen en structuurvisie(s) conform de wettelijke eisen in Wro	Groen	Alles is actueel, zowel buitengebied als de kernen en de structuurvisie. In de vorm van diverse bestemmingsplannen en beheersverordeningen.
Is er reden voor extra aandacht?		Nee

Archieven	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
De zorg en het beheer voor het archief is onveranderd voortgezet in 2022	Oranje	Er komt 1 geïntegreerd jaarverslag 2022 voor de drie organisaties (DWD, HGV en de SWO). Het jaarverslag wordt aan de beide colleges aangeboden. Daarna gaat het stuk naar de raad. Verder blijven we in overleg met de provinciaal archiefinspectie om te kijken naar mogelijke verbeteringen.

Is er reden voor extra aandacht?	Oranje	<p>Momenteel worden de processen binnen de SWO en beide gemeenten in kaart gebracht, hierbij komt er meer grip op de verschillende informatiestromen. Er wordt verder gewerkt aan een kwaliteitssysteem waarmee wordt de kwaliteit kan worden gemonitord en verbeterd.</p> <p>In 2022 is in DWD het archief van de voormalige gemeente De Wijk bewerkt en klaargemaakt voor formele overbrenging. De inventaris wordt in 2023 in Memorix gezet en het archief formeel overgebracht.</p> <p>In 2022 is in HGV gestart met de bewerking en klaarmaken voor overbrenging van het archiefblok 1990-2010.</p> <p>Er is een voorstel geschreven voor de instelling van een Strategisch Informatie Overleg.</p> <p>Daarnaast zijn de mogelijkheden van een e-depot onderzocht en zal hier verder invulling aan worden gegeven.</p>
----------------------------------	--------	---

Huisvesting Statushouders	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Gemeente heeft voldaan aan de halfjaarlijkse taakstelling en heeft geen achterstand of loopt hierop in	Oranje	<p>Op 1 januari 2022 had gemeente de Wolden een achterstand van 10 te huisvesten statushouders. De taakstelling voor de eerste helft van 2022 bedroeg 14 te huisvesten statushouders. De taakstelling voor de tweede helft van 2022 bedroeg 19 te huisvesten statushouders.</p> <p>In 2022 zijn in totaal 52 statushouders gehuisvest, verdeeld over 11 sociale huurwoningen en één tijdelijke opvanglocatie.</p> <p>In de eerste helft van 2022 zijn 20 statushouders gehuisvest. Daarmee is voldaan aan de taakstelling en liepen wij in op de achterstand. In de tweede helft van 2022 zijn 32 statushouders gehuisvest, waarvan 16 permanent en 16 tijdelijk. Daarmee is voldaan aan de taakstelling, is de achterstand volledig weggewerkt en is sprake van een voorsprong van 9 statushouders.</p>
Is er reden voor extra aandacht?		<p>De taakstelling voor de eerste helft van 2023 bedraagt 30 te huisvesten statushouders. De voorsprong van 9 te huisvesten statushouders mogen wij daarvan aftrekken. De 16 statushouders uit de tijdelijke huisvesting stromen door naar hun definitieve woning. In totaal moet de gemeente daarom $(30-9+16=)$ 37 statushouders huisvesten. Voor 20 statushouders is al huisvesting gevonden.</p> <p>De taakstelling voor de eerste helft van 2023 is veel hoger dan het afgelopen halfjaar. Net als de voorgaande periodes spannen wij ons in om aan deze taakstelling te voldoen. Samen met Actium onderzoeken wij op dit moment of aanvullende acties noodzakelijk zijn.</p>

Monumentenwet / Erfgoedwet	Rood/Oranje/Groen	Toelichting
Gemeente draagt zorg voor de bescherming van cultuurhistorische en archeologische waarden	Groen	De cultuurhistorische beleidskaart is vastgesteld. De gemeenteraad heeft besloten om niet standaard cultuurhistorische voorschriften in bestemmingsplannen op te nemen. De raad wil dat dit van geval tot geval wordt besloten, afhankelijk van de situatie ter plaatse.
Gemeente vraagt deskundig advies bij vergunningverlening	Groen	De gemeente huurt daartoe deskundigheid in bij Libau op gebied van archeologie, cultuurhistorie en monumentenzorg. De Monumentencommissie wordt bij vergunningverlening altijd om advies gevraagd. Indien wenselijk wordt gebruik gemaakt van het monumentensprekkuur.
Reden voor extra aandacht?		Nee

